

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjielte

ÅRSRAPPORT 2023

Trøndelag fylkeskommune

1. Innledning	3
2. Årsberetning.....	5
3. Klima- og miljørapportering - Klimabudsjett	35
4. Fylkeskommunens tjenesteområder.....	46
5. Finansrapport	122
6. Årsregnskap	132
7. Forskriftsskjema for konsoliderte selskap	171
8. Vedlegg	181

1. Innledning

Trøndelag fylkeskommune leverer fortsatt gode tjenester innenfor utdanning, veg, samferdsel, kultur, folkehelse, tannhelse samt plan og næring. De økonomiske resultatene er imidlertid svekket i forhold til tidligere år.

Resultatene i utdanning og kompetanse i Trøndelag viser en stabil eller positiv utvikling. Det jobbes målrettet med å heve nivået på de mest sentrale resultatområdene, som er gjennomføring, læringsresultater og elevenes læringsmiljø. 2023 ble et nytt toppår for antall gjennomførte fag- og svenneprøver for lærlinger og fagbrev på jobbkandidater.

Det har vært stor aktivitet på utbedring og nybygg av skolelokaler. Nytt skolebygg for Johan Bojer videregående skole ble åpnet til skolestart 2023. Ombygging ved Åfjord, Røros og Kyrksæterøra videregående skoler ble også ferdigstilt til skolestart.

Det er gjort oppgraderinger og nybygg på viktige deler av fylkesvegnettet, og det er etablert nye gang- og sykkelveger. Likevel er det et økende vedlikeholdsetterslep. Flere ekstreme værhendelser gjennom året er ekstra utfordrende for vegvedlikeholdet.

Det har vært en økning i antall kollektivreiser i Trøndelag. Kollektivtilbudet er opprettholdt til tross for høy kostnadsvekst. Det ble reforhandlet ny byvekstavgift for 2023-2029, der også Orkland og Skaun kommuner har kommet inn som parter.

Det er gjennomført en rekke innovasjons- og digitaliseringsprosesser i fylkeskommunen, og det er flere pågående prosjekt. Felles for prosjektene er at de bidrar til å forenkle, fornye og forbedre tjenestene vi tilbyr.

Økonomien er svekket

Trøndelag fylkeskommune fikk et netto driftsresultat på 112 millioner kroner i 2023. Det utgjør 1 prosent av brutto driftsinntekter, og er et betydelig svakere resultat sammenlignet med 2022 med 3,7 prosent. Trøndelag fylkeskommune har et av de svakeste driftsresultatene blant fylkeskommunene, og vi er langt unna målet om et netto driftsresultat på 4 prosent av brutto driftsinntekter.

Til tross for et svakere driftsresultat enn tidligere år, ble det bedre enn budsjettet. Dette skyldes at skatt og rammetilskudd ble høyere enn budsjettet samt mindreforbruk hos tjenesteområdene.

I 2023 har vi investert for 2,8 milliarder kroner. Våre ambisjoner om å utvikle Trøndelag har også ført til økt gjeld. Gjeldsnivået ved utgangen av 2023 er 12,4 milliarder kroner. Høyt investeringsnivå, økende gjeldsnivå og økte finanskostnader vil begrense handlingsrommet i årene som kommer. Netto finanskostnader har økt fra 500 millioner kroner i 2018 til 674 millioner kroner i 2023.

Disposisjonsfondet er på 1,3 milliarder kroner ved utgangen av 2023. Det er en nedgang på 159 millioner kroner sammenlignet med fjoråret. Et solid nivå på disposisjonsfondet gjør at vi har økonomisk beredskapevne til å håndtere uforutsette hendelser som ras og flom mv. Et solid disposisjonsfond bidrar også til å redusere risikoen i forhold til den høye gjelden vi har.

Klimaomstilling

I Trøndelag skal klimagassutslippene reduseres med 50-55 prosent innen 2030 i forhold til 2009-nivå. Målsetningen og hvordan dette skal gjennomføres, er nedfelt i regional strategi for klimaomstilling, vedtatt av fylkestinget i 2020.

Utslippene i Trøndelag har imidlertid økt med 10,5 prosent fra 2009 til 2022. For at vi skal nå målsetningen må det derfor til en omfattende klimaomstilling. Klimabudsjettene for Trøndelag og Trøndelag fylkeskommune viser hvilke klimagrep som må tas for at målsetningen skal nås innen 2030.

Utvikling av organisasjonen

Det er arbeidet med videreutvikling av sentraladministrasjonen i løpet av 2023. Med bakgrunn i tidligere evalueringsrapporter og medarbeiderundersøkelsen fra 2022, er det lagt vekt på å utvikle samhandlingen både horisontalt og vertikalt i organisasjonen. Arbeidet med ny organisasjonsstruktur ble ferdigstilt i slutten av 2023, og vil bli operasjonalisert i løpet av 2024.

Trøndelag fylkeskommune ble sertifisert for «Likestilt arbeidsliv» i 2023, en sertifiseringsordning for likestilling og mangfold i private og offentlige virksomheter. Det betyr at fylkeskommunen skal jobbe aktivt, systematisk og målrettet for å fremme likestilling og forhindre diskriminering, både internt i egen organisasjon og ved å stille krav til samarbeidspartnere.

I 2023 ble det satt fart på arbeidet med å legge til rette for digital transformasjon. Program for innovasjon og digitalisering ble opprettet for å jobbe strategisk innenfor dette området. Hensikten er å koordinere innsatsen i organisasjonen, og legge til rette for en innovasjonskultur der endring og nyskaping er en naturlig del av oppgaveløsningen.

Kunstig intelligens er verktøy som er stadig flere tar i bruk for å effektivisere oppgaver og prosesser. Det er samtidig viktig at bruken av kunstig intelligens i fylkeskommunen er i tråd med lover og bestemmelser, er etisk forsvarlig og sikker i et teknisk og samfunnsmessig perspektiv.

Fylkesdirektøren vil rette en stor takk til alle medarbeidere og ledere for god og uvurderlig innsats i det året som har gått. Fylkesdirektøren takker også for godt samarbeid med politikerne, både i det gamle og det nye fylkestinget.

2. Årsberetning

2.1. Virksomhetsstyring

Trøndelag fylkeskommune har et system for virksomhetsstyring. Rapportering skal skje i henhold til styringsperspektivene og de strategiske målene. I arbeidet har vi tatt utgangspunkt i hovedmålene for Trøndelag, i vedtatt visjon og verdier, Trøndelagsplanen, vedtatte strategier, samt lover og forskrifter som regulerer de ulike tjenesteområdene.

De fire styringsperspektivene er

- Elever/brukere/tjenester
 - Mål: Yte tjenester av god kvalitet til innbyggerne i Trøndelag
- Medarbeidere
 - Mål: Trøndelag fylkeskommune er en utviklingsorientert organisasjon med engasjerte og kompetente medarbeidere som samarbeider for å nå felles mål
- Samfunnsutvikling
 - Mål: Trøndelag skal være en attraktiv region ved å utnytte regionens fortrinn, utvikle bolyst og livskvalitet og fremme bærekraft, verdiskapning og kompetanse i hele Trøndelag
- Økonomi
 - Mål: Trøndelag fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi og sikre at oppgavene blir løst gjennom optimal utnyttelse av ressursene

For styringsperspektivet elever/brukere/tjenester er det særskilte formuleringer for avdeling utdanning og kompetanse, avdeling plan, næring og kulturminner, avdeling kultur og folkehelse, seksjon tannhelse, avdeling samferdsel og avdeling veg.

2.2. Elever/brukere/tjenester

Utdanning og kompetanse

Strategisk mål: Opplæringen skal gi elevene framtidshåp og fremme danning, nysgjerrighet og lærelyst for å utvikle kompetanse og livsmestring i et samfunn i endring.

Resultatene i utdanningssektoren i Trøndelag viser en positiv utvikling. Vi jobber målrettet med å heve nivået på de mest sentrale resultatområdene, som er gjennomføring, læringsresultater og læringsmiljø.

Elevene ved våre videregående skoler har gjennom Elevundersøkelsen svart at de i stor grad trives på skolen. Det er nå 79,6 prosent som har fullført og bestått videregående opplæring innen fem/seks år.

I 2023 er det et nytt toppår for antall gjennomførte fag- og svenneprøver for lærlinger og fagbrev på jobb kandidater. Mange skoler lykkes med formidlingsarbeidet takket være tett oppfølging og samarbeid med opplæringskontorer, kommuner og lokalt arbeids- og næringsliv.

Plan, næring og kulturminner

Strategisk mål: I samhandling med andre yte gode tjenester til kommuner, næringsliv og øvrige interessenter i Trøndelag.

Avdelingen har jobbet videre i 2023 med å utvikle samarbeidsformer og rutiner for å utøve fylkeskommunens myndighetsrolle på en forutsigbar og tydelig måte som sikrer likebehandling. Vi utøver samfunnsutviklerrollen vår gjennom de lovpålagte oppgavene som høringsinstans, som dispensasjonsmyndighet og forvalter av statlige ordninger. Vi leverer godt på frister i forvaltningen, noe som også har stor betydning for kommunene i deres saksbehandling av kommunale planer og forvaltningsoppgaver.

Det er levert over 1100 høringsuttalelser innen lovpålagte frister i 2023. I høringer av kommunale planer var 7 av planene med innsigelse løftet til politisk behandling og kan regnes som prinsipielle. Ingen ble brakt til mekling. Vi har behandlet 680 dispensasjonssøknader etter plan- og bygningsloven, hvor vi har frarådet dispensasjon i 44 saker, men ikke påklaget vedtak.

Staten gjennom Miljødirektoratet overførte 1,5 millioner kroner til viltformål i 2023. Midlene blir fordelt etter søknad. I tillegg fikk vi ca 2 millioner kroner til fordeling i vannområdene i 2023. Gjennom Riksantikvaren gav Staten tilskudd på 25,1 millioner kroner gjennom de seks statlige tilskuddsordningene til kulturmiljø. Disse tildeles til istandsetting av kulturminner.

På næringsområdet har saksbehandlingstiden på alle områdene gått ned fra 2022 til 2023. Det er en stor økning i saker og prosjekter hvor vi har vært involvert i forkant av saken, før den kommer til oss for behandling. Innenfor akvakulturforvaltningen er fylkeskommunens tidsbruk godt innenfor det som er forutsatt i forskriften på 29 uker.

På kulturminneområdet har det på arkeologi vært 848 saker i 2023. Antall dispensasjonsvedtak etter kulturminneloven lå på 104 saker i 2023. Dette er en nedgang fra 2022. Det har ikke vært fristbrudd på saksbehandlingstid.

Samferdsel

Strategisk mål: Økt tilgjengelighet gjennom bedre mobilitet og kommunikasjon i hele Trøndelag. Vi skal tenke nytt for å bidra til økt bærekraft.

Det har vært en økning i antall reiser innenfor miljøpakkeområdet (MP) og ferge i 2023. For regionbusstilbudet har det vært en nedgang fra 2022 til 2023. Dette skyldes blant annet at Miljøpakkens finansiering av felles billetter for tog og buss har ført til store takstreduksjoner på toget, og dermed har reisende flyttet seg fra buss til tog. Fergetrafikken er tilbake på nivået fra før pandemien, blant annet fordi fergetakstene ble redusert i 2022 og har blitt redusert ytterligere gjennom året. Nedgangen i antall

reisende med båt kommer som følge av driftsstans på ruten mellom Trondheim-Vanvikan. Vi kan også se en effekt av at reduksjon i fergetakster har endret påstigninger fra båt til ferge på noen linjer.

AtB sin måling av kundetilfredsheten for 2023 viser positiv utvikling fra 2022 innenfor alle områder.

Administrasjon og rettighetsavklaring av skoleskyss har i 2023 blitt foretatt uten større problemstillinger. Organiseringen av skoleskyssen, utført av AtB, og gjennomføringen av skyssen utført av ulike operatører er gjort med gjennomgående god kvalitet.

Kultur og folkehelse

Strategisk mål: Skal gi tjenester av høy kvalitet, og i samspill med andre legge til rette for gode kulturopplevelser i hele regionen.

Avdelingens ansatte har strukket seg langt for å gi gode tjenester til våre brukere, som er alt fra kommuner, institusjoner, kunst- og kulturutøvere, lag og foreninger med mer. Vi har generelt god dialog med brukerne og mener å løse de fleste utfordringene gjennom god kommunikasjon, både gjennom fysiske og digitale møter.

Avdelingen forvalter mange søkbare støtteordninger, innenfor folkehelse, idrett, friluftsliv, frivillighet, kunst og kultur, samt i tilknytning til avdelingens arbeid med sørsamiske spørsmål. Dette gjelder både faste driftstilskudd og tilskudd til prosjekt. Vi behandler rundt tre tusen søknader i løpet av et år. Gjeldende retningslinjer legges til grunn for vurderinger av søknader om tilskudd. Det er god dialog med søkere både før søknadsfrist, ved innsendt søknad og etter vedtak, og avdelingen mottar få klager på saksbehandling.

Fylkeskommunen skal bidra til at alle får mulighet til deltagelse i kulturaktiviteter. Dette bidrar vi indirekte til gjennom tilskuddsordningene våre, men også gjennom aktiviteter som Ung Kultur Møtes (UKM), Den kulturelle skolesekken (DKS), arrangementer og andre tiltak i regi av fylkesmusikerne, samt drift av bokbuss.

Veg

Strategisk mål: Fylkesvegnettet skal bidra til en samlet infrastruktur som ivaretar trafiksikkerhet, fremkommelighet, miljø og balansert regional utvikling. Dette vil bidra til at regionen på bærekraftig vis er attraktiv for bosetting, etablering og utvikling av næringsvirksomhet og et senter innenfor forskning og utdanning.

I 2023 er det etablert 11 kilometer gang- og sykkelveger i fylket.

I Trøndelag fylke er det en negativ utvikling på bruer med høy skadegrad. Ved utgangen av 2023 utgjør antall bruer med høy skadegrad 144 av 1 370 trafikkerte bruer. Siden 2020 har antall bruer med høy skadegrad doblet seg. Konsekvensen av dette er dels redusert sikkerhet og fremkommelighet og med en økonomisk konsekvens at kostnadene til vedlikehold må øke for å opprettholde fremkommeligheten.

Ifølge foreløpige KOSTRA tall er andelen av fylkesvegnettet som er registrert med dårlig/svært dårlig dekketilstand gått opp fra 30,9 prosent i 2022 til 33,0 prosent i 2023. Dette utgjør en økning på 131 kilometer.

Tannhelse

Strategisk mål: Trøndelag fylkeskommune skal fremme god tannhelse og tilby tannhelsetjenester av god kvalitet til befolkningen i alle deler av fylket.

Det ble gjennomført pasientundersøkelse ved alle klinikker med gode resultater jevnt over. Våre brukere ser ut til å være fornøyd med de tjenestene vi leverer.

For å redusere forskjellene i ventetid mellom sykehusene for behandling under narkose, er det ansatt en koordinator som vurderer alle henvisninger og fordeler pasientene til de ulike sykehusene etter hastegrad og geografi.

2.3. Medarbeidere

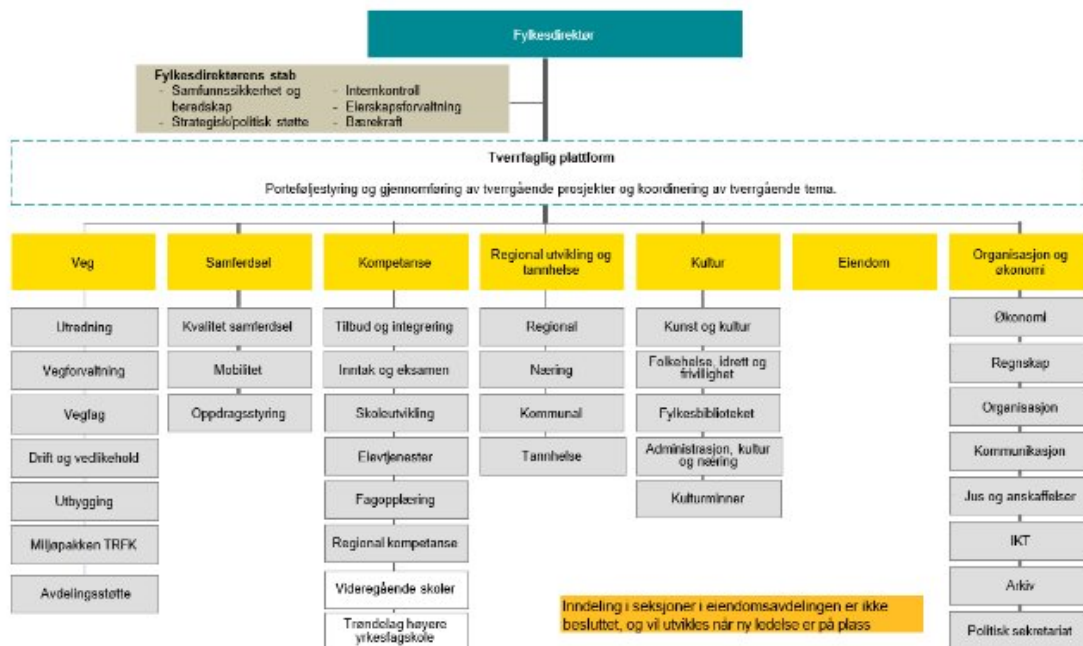
Strategisk mål: Trøndelag fylkeskommune er en utviklingsorientert organisasjon med engasjerte og kompetente medarbeidere som samarbeider for å nå felles mål.

Medarbeiderundersøkelse som grunnlag for handlingsplaner

En medarbeiderundersøkelse er en strukturert kartlegging av ansattes opplevelse av viktige sider ved sin arbeidssituasjon; det som påvirker trivsel, engasjement og rammer for å gjøre en god jobb. En slik undersøkelse er viktig i arbeidet med organisasjonsutvikling og arbeidsmiljø.

Vi gjennomfører medarbeiderundersøkelser annenhvert år i partallsår. I 2023 har de ulike skolene og seksjonene utarbeidet sine handlingsplaner for HMS 2023-24, som blant annet tar utgangspunkt i medarbeiderundersøkelsen fra 2022. Medarbeiderundersøkelsen 2022 var også et av grunnlagene for valg av satsingsområder etter evalueringen av sentraladministrasjonen i 2022. Både resultater fra evalueringsrapporten fra PWC og medarbeiderundersøkelsen ga grunnlag for å utvikle samhandlingen både horisontalt og vertikalt. En oppretting av en tverrfaglig plattform er et av tiltakene i å fremme samhandling innenfor enkelte gjennomgående tema. Operasjonalisering av plattformen vil bli gjennomført i 2024.

Nytt organisasjonskart

2.3.1. Likestilling og mangfold

Etter likestillings- og diskrimineringslovens §§ 26 og 26 a, er alle arbeidsgivere pålagt å jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering.

Gjennom organisasjonsutviklingsprosjektet og sertifiseringen *Likestilt arbeidsliv* jobber Trøndelag fylkeskommune aktivt, systematisk og målrettet for å fremme likestilling og forhindre diskriminering, både internt i egen organisasjon og ved å stille krav til samarbeidspartnere.

Aktivitets- og redegjøringsplikten (ARP)

Trøndelag fylkeskommune ble sertifisert som likestilt arbeidsgiver 7. juni 2023 og det er utarbeidet en handlingsplan for å jobbe med fagfeltet. Trøndelag fylkeskommune har redegjort for hvordan vi har oppfylt denne plikten og for status for likestilling i egen rapport som ligger som [vedlegg til årsberetningen](#).

2.3.2. Varsling

Bruken av den digitale varslingsløsningen er firedoblet siden innføringen. Antallet anonyme varsel holder seg på et lavt nivå. Varslingssekretariatet, fylkeshovedverneombudet og bedriftshelsetjenesten gjorde en evaluering av varslingshåndteringen i fylkeskommunen. Under evalueringen ble det sett nærmere på resultatet av et utvalg varslingssaker fra 2023, og det ble gjennomført møter med de respektive varslingsmottakere. Evalueringen avdekket forhold som kan forbedre varslingsprosessen og styrke yringskulturen, og det ble identifisert behov for opplæring og utvikling.

Den digitale varslingsløsningen er oversatt til sørsamisk. Ansatte kan nå bruke løsningen med tre språk; norsk, engelsk og samisk. Bedriftshelsetjenesten Friskgården AS har foretatt tredjepartsundersøkelse i syv varsel i 2023.

Varslingsaktivitet	2019	2020	2021	2022	2023
Antall tilfeller meldt som varsel totalt	7	6	14	17	26
Antall tilfeller som ble meldt i digital kanal	5	2	8	9	20
Antall tilfeller med anonym varsler/avsender	3	0	4	2	8
Antall tilfeller som faller utenfor reglene for intern varslings, eller inneholder for lite informasjon	5	2	7	13	9

2.4. Samfunnsutvikling

Strategisk mål: Trøndelag skal være en attraktiv region ved å utnytte regionens fortrinn, utvikle bolyst og livskvalitet og fremme bærekraft, verdiskaping og kompetanse i hele Trøndelag.

Utdanning og kompetanse

Trøndelag fylkeskommune bidrar til og legger til rette for gode opplæringsarenaer. Dette gjelder både i skole og på læreplassen, samt andre arenaer der fylkeskommunen har ansvar for opplæringen, blant annet knyttet til institusjoner innen barnevern.

Fylkeskommunene har fått et forsterket ansvar for å bidra til bedre samsvar mellom etterspørsel etter arbeidskraft og kompetanse i egen region. Dette betyr at fylkeskommunen har et helhetlig ansvar for kompetansepoltikken i fylket, blant annet gjennom oppdaterte regionale planer, et godt kunnskapsgrunnlag og et systematisk samarbeid med kompetanseaktørene regionalt. Kompetanseforum Trøndelag er godt etablert, og Trøndelag fylkeskommune har ansvar for å lede og koordinere forumet.

Trøndelag fylkeskommune har også ledet et arbeid, på vegne av alle fylkeskommunene, for å styrke fylkenes kunnskapsgrunnlagsarbeid. Arbeidsgruppen har foreslått utvalgte indikatorer som alle fylkene kan benytte for å analysere egne kompetansebehov.

Plan, næring og kulturminner

For avdelingen er det viktig med god kontakt med kommuner og næringsliv som en del av det regionale utviklingsarbeidet. Derfor er kommunedialogen, Næringspartnerskapet, Plannettverket, Bærekraftsnettverket og Klimapartnere viktige mobiliseringsarenaer for å utvikle Trøndelag. I 2023 fikk vi på plass både kunnskapsgrunnlag og høringsutkast til den regionale planstrategien for 2024 - 2027. Dette er viktig strategisk arbeid for å finne felles satsinger på områder som må prioriteres, koordineres og finansieres, for både Trøndelag fylkeskommune og Trøndelagssamfunnet for øvrig. Som enkeltprosjekter med betydning for kommunene er utviklingen av et arealregnskap og utviklingsprosjektet I Lag. Ellers oppstart av prosjektet Grønn industriomstilling og arbeidet med en energistrategi, begge deler er etterspurt av kommuner og næringsliv.

Samferdsel

Avdelingens hovedinnsats er rettet mot å tilrettelegge for et effektivt, miljøriktig og brukerrettet transportnettverk i fylket. Lykkes fylkeskommune i dette arbeidet vil det være et vesentlig bidrag til bolyst og næringsutvikling i hele fylket. I 2023 har hovedinnsatsen vært rettet mot å opprettholde eksisterende tilbud i en tid med høye kostnadsøkninger.

Avdelingen er aktiv i arbeidet med å få bygget ut bredbånd og digital infrastruktur. Etter kartlegging og anbudskonkurranser er det tildelt midler til utbygging av bredbånd ute i distriktene. Arbeidet i 2023 vil gi 3608 husstander ny eller bedre bredbåndstilgang.

Kultur og folkehelse

Avdelingen er involvert i en rekke samarbeid, prosjekter og prosesser med ulike aktører innenfor kultur- og folkehelsefeltet gjennom året, og bidrar med dette til utvikling på flere samfunnsområder. Det kan nevnes kunnskapsgrunnlaget til Handlingsplan for barn og unges fritid, folkeopplysningskampanjen ABC-for god psykisk helse, ordningen med gratis lokaler til frivilligheten gjennom bruk av videregående skoler og Dagsturhytta i Trøndelag. Avdelingens ansatte deltar også i arbeidet med utarbeidelse av planstrategier og gir innspill og høringsuttalelser til kommunale planer.

Trøndelag fylkeskommune har observatørstatus i Norsk kulturforum Trøndelag og deltar i styremøtene der. Dette bidrar til at fylkeskommunen er informert om det lokale kulturfeltet. I tillegg er fylkeskommunen medlem i KS sitt Kulturnettverk Trøndelag og sitter i arbeidsutvalget for dette nettverket.

Vi samarbeider tett med kommunene om Ung Kultur Møtes (UKM) og gjennomføringen av de lokale og regionale UKM-festivalene. Vi gjennomfører også dialogmøter og har tett samarbeid med kommunene om Den kulturelle skolesekken (DKS).

Avdelingen har faste treffpunkt med kommunene på idretts- og friluftlivsfeltet, og har innen folkehelseområdet tett kontakt med de 33 kommunene som er med i Program for folkehelsearbeid.

Avdelingen sluttførte i 2023 arbeidet med kunnskapsgrunnlaget til Handlingsplan for barn og unges fritid. Handlingsplanen sendes ut på høring i løpet av 2024.

Avdelingen følger opp Ungdommens fylkesutvalg, og samarbeider med alle kommunene om ungdomsråd. Elev- og lærlingombudet har kontakt med alle de 32 videregående skolene i fylket og mobbeombudet har samarbeid med kommuner og andre.

Flere nye folkebibliotek åpnet i 2023. Fylkesbiblioteket har bidratt med kompetanseheving, råd og tjenester i disse prosessene, og deltar også i flere nasjonale prosjekter som bidrar til utvikling av innhold og fagsystemer på bibliotekområdet.

Trøndelag fylkeskommune har en samarbeidsavtale med Sametinget, der arbeidet med utvikling av sørsamisk språk og kultur er nedfelt. Fylkeskommunen fikk i 2023 gjennomført evaluering av fylkeskommunens arbeid med samiske saker, med spesielt fokus på Samisk råd.

Veg

Innenfor investeringsområde fylkesveg har Trøndelag fylkeskommune stor aktivitet med en årlig totalramme godt over 1 milliard kroner i gjeldende planperiode. Gjennom denne samlede investeringsporteføljen utvikles infrastrukturen på fylkesvegnettet slik at den bidrar til bolyst, livskvalitet og verdiskaping.

Innenfor Miljøpakken er det stor aktivitet både med tanke på pågående utbygging og planlegging av fremtidig infrastrukturtiltak på fylkesveg innenfor avtaleområdet. Dette gjelder ikke minst planlegging og utbygging av gateprosjektene og prosjekter innenfor hovednett sykkel. Dette er områder som i vesentlig omfang bidrar til måloppnåelse for Miljøpakken og dermed positiv påvirkning på samfunnsutviklingen. Fylkeskommunen vurderes å levere godt både når det gjelder prosjektstyring og fremdrift.

Trøndelag fylkeskommune har siden 2022 produsert et klimagassregnskap for virksomhetsområdet. Internrapporteringen fungerer godt med de rutiner som er satt opp for å melde inn klimagass tall til klimagass regnskapet og databanken. Fylkeskommunen får gjennom dette et godt tallgrunnlag, som vi også kan ta med oss til fremtidige krav og tiltak. Databanken er utviklet til også å ha en modul som kan estimere utslippsprofil og mengde for fremtidige vegprosjekter.

Gjeldende rammenivå til drift og vedlikehold av fylkesvegnettet påvirker status for vegnettet. Dette blant annet registret i form av negativ utvikling for dekketilstand og antallet bruer med høy skadegrad.

Avdeling veg har gjennom 2023 utviklet og ytterligere målrettet arbeidet med innovasjon og god teknologiutnyttelse. Med dette legges det til grunn en fortløpende progresjon med kvalitativ utvikling og effektivisering.

Tannhelse

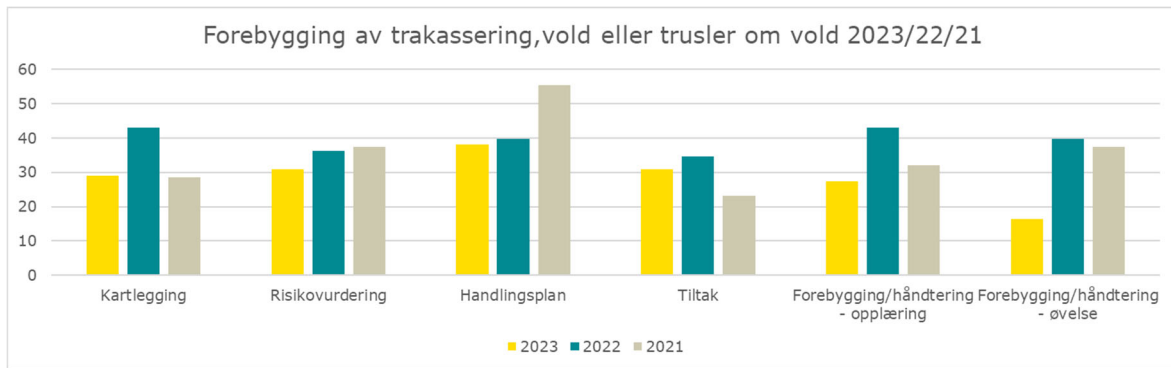
Tannhelsetjenesten har fått på plass overordnende samarbeidsavtale med stort sett alle kommuner i fylket. Tannhelsetjenesten rekrutterer godt til de aller fleste klinikker, men i 2023 var det vanskelig å få rekruttert til stillinger langs kysten. Ønsket om et desentralisert tilbud til hele befolkningen må veies mot krav til effektiv drift og levering av tjenester av høy kvalitet.

2.5. Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

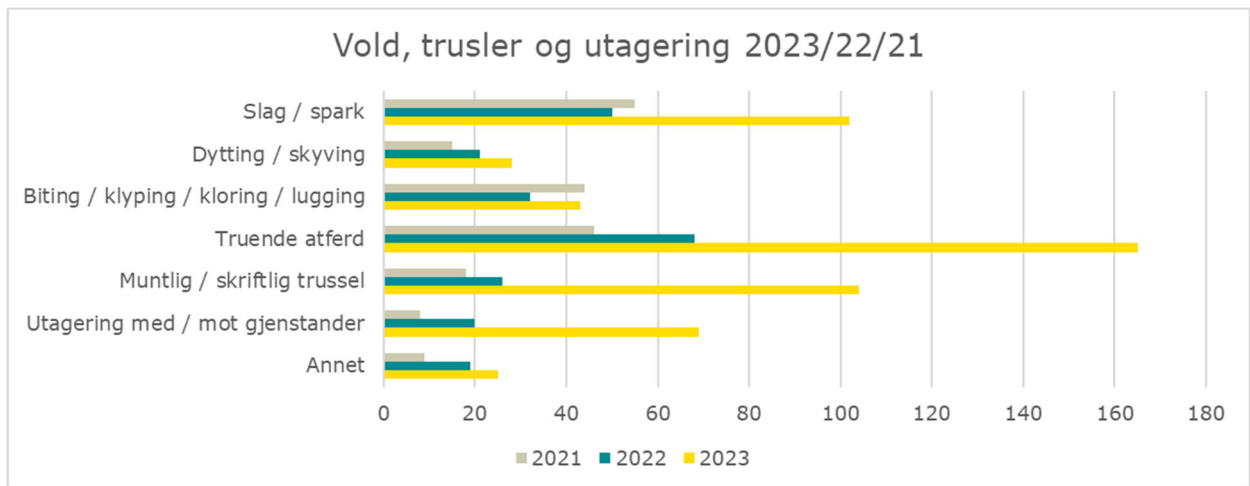
Tiltak for forebygging av arbeidsmiljøet

Hver skole og seksjon har utarbeidet sine egne HMS planer, med utgangspunkt i medarbeiderundersøkelsen 2022 og eventuelt andre kartlegginger og risikovurderinger.

Forebygging av vold, trusler og trakassering har vært et av fokusområdene til hovedarbeidsmiljøutvalget (HAMU). Det har vært fokusert på tiltak og handlingsplan basert på kartlegginger og risikovurderinger. Figuren under viser en noe lavere aktivitet på området enn det har vært i de to tidligere årene.

I avviks- og forbedringssystemet har vi fått en oversikt over hvilke situasjoner medarbeiderne står overfor. Det viser seg at det er særlig avdelinger for særskilt tilrettelagt opplæring i skolene som blir utsatt for slike hendelser. Dette gir grunnlag for felles strategi for forebyggende tiltak, men også konsekvensreducerende tiltak som beskrevet under grafen.

Figur: Vold, trusler og utagering i Trøndelag fylkeskommune. Det gjøres oppmerksom på at det er mulig å krysse av for flere voldshendelser i samme melding.

Hovedarbeidsmiljøutvalget, sammen med bedriftshelsetjenesten, hadde i skoleåret 22/23 et prosjekt for å forebygge akkumulering av emosjonelle og rasjonelle belastninger ved avdelinger for særskilt tilrettelagt opplæring (STO) ved seks videregående skoler. For å forebygge akkumulering er det sentralt å implementere tiltak som er en del av virksomhetens HMS-system. «Mental ladestasjon» ble opprettet og testet og følgende tiltak gjennomført: Kartlegging, risikovurdering og plan for gjennomføring, opplæring, fokusintervju, kommunikasjon som fremmer ladende kultur i arbeidsmiljøet og individuelle støttesamtaler ved behov. Alle STO-avdelingene gjennomfører i dag en praksis med ukentlig 15 minutter gruppebasert avlastningssamtale etter mal. Mentale ladestasjoner er implementert som del av HMS årshjul.

Trøndelag fylkeskommune har, som arbeidsgiver, startet arbeidet med å integrere metodikken ABC psykisk helse i forebyggende og systematisk arbeid med arbeidsmiljøet. Kunnskap om ABC psykisk helse er tatt inn i HMS opplæringen, Trøndelag fylkeskommune har deltatt i arbeidet NAV har hatt om å lage materiale om ABC psykisk helse.

Bedriftshelsetjenesten (BHT)

I 2023 ble forskriften for godkjenning av bedriftshelsetjenester endret og tydeliggjort for bruk i forebygging. Bedriftshelsetjenester skal, etter intensjonen i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning, bistå virksomhetene med råd og veiledning som har betydning for arbeidshelse-, arbeidsmiljø- og sikkerhetsarbeidet. Trøndelag fylkeskommune har avtale med bedriftshelsetjenesten Friskgården AS. Bedriftsveilederne fra Friskgården BHT bistår i arbeidet med systematisk HMS, samarbeide med partene i virksomheten når det gjelder kartlegging og bistand til å utarbeide handlingsplaner, i tillegg til rapportering. Bedriftshelsetjenesten er fast medlem i Hovedarbeidsmiljøutvalget (HAMU) og i de enkelte arbeidsmiljøutvalg (AMU).

Bedriftshelsetjenesten (BHT) er brukt i tråd med forskriftens intensjoner, nemlig å sette fokus på BHTs bistand *systematisk forebyggende HMS-arbeid*. Det er også i tråd med forskriften at antall timer forbrukt på bistand til risikovurderinger har økt.

BHT benyttes ofte som støtte i dialogmøter i oppfølging av sykemeldte. Planen er at med økt kompetanse til lederne og mer bistand fra NAV, kan vi gå ned på antall timer bruk av BHT til dette formålet.

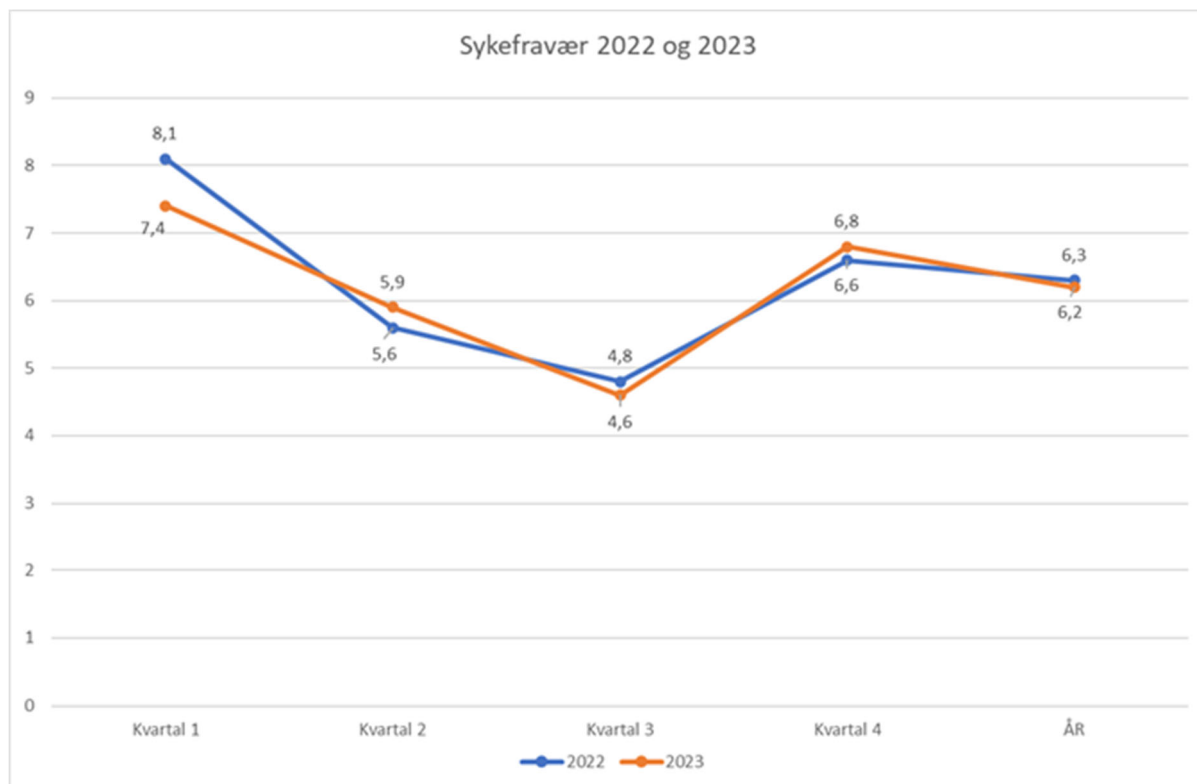
Arbeids- og sosialdepartementet satte i 2017 ned et ekspertutvalg som vurderte bedriftshelsetjenestene. Utvalget anslo at store virksomheters gjennomsnittlige kostnader per ansatt for bruk eller tilknytning til BHT er om lag 1000 - 1200 kroner. Trøndelag fylkeskommune har budsjett på om lag 500 kroner pr. ansatt, men har brukt ca. 700 kroner pr. ansatt pr. år i perioden 2018-23. I tillegg har fylkeskommunen benyttet seg av BHT sin tilleggspakke, som er tjenester som ikke er regulert i forskriften. Fra 2024 må vi redusere bruken av bedriftshelsetjenesten ned til ca. 500 kroner per. ansatt på grunnpakken.

Trøndelag fylkeskommune har i sin avtale med Friskgården delt opp leveransen i en grunnpakke (lovpålagte bruk av BHT) og tilleggspakke. Tilleggspakken består av bistand til konflikthåndtering, personalsaker, utvikling av arbeidsmiljøet osv. Grunnpakken betales av et budsjett avsatt sentralt, men leveransen er i de ulike skolene/seksjonene.

Sykefravær

Sykefraværet i Trøndelag fylkeskommune har gått ned med 0,1 prosentpoeng fra 6,3 prosent til 6,2 prosent fra 2022 til 2023.

NAV melder at sykefraværet (legemeldt) i Trøndelag øker og at bare Oslo og Vestfold har større økning enn Trøndelag siste del av 2023. Trøndelag økte med 7,2 prosent. I Trøndelag skyldes den største andelen sykefravær, utskrevet av lege, to diagnoser; muskel- og skjelettlidelser og psykiske lidelser. Det legemeldte sykefraværet for hele Trøndelag var i fjerde kvartal på 6,1 prosent, en økning fra 5,7 prosent sammenlignet med samme kvartal for et år siden. For landet er sykefraværet på 6 prosent, en økning fra 5,7 prosent samme kvartal i fjor. Trøndelag fylkeskommune har ikke innsikt i statistikk på diagnose for sine ansatte.

	Kvartal 1		Kvartal 2		Kvartal 3		Kvartal 4		Snitt kvartal 1-4	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Menn	6	5,1	3,9	4	3,5	2,8	4,9	4,4	4,6	4,1
Kvinner	9,6	9	6,8	7,3	5,7	5,8	7,8	8,4	7,5	7,6
Snitt	8,1	7,4	5,6	5,9	4,8	4,6	6,6	6,8	6,3	6,2

2.6. Økonomisk utvikling

Strategisk mål: Trøndelag fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi og sikre at oppgavene blir løst gjennom optimal utnyttelse av ressursene.

2.6.1. Bærekraftig økonomi

Trøndelag fylkeskommune har økonomiske utfordringer. Vi har et aktivitets- og kostnadsnivå som er høyt i forhold til inntektene våre. Gjeldsnivået er svært høyt. Vi vet også at det økonomiske handlingsrommet vil bli mindre framover. Som følge av de økonomiske utfordringene igangsatte fylkesdirektøren i 2023 prosjektet *bærekraftig økonomi*. Målsettingen med prosjektet var at det skulle gi politikere, administrasjonen, medarbeidere og tillitsvalgte et felles kunnskapsgrunnlag for å finne og gjennomføre nødvendige innsparingstiltak.

BDO ble engasjert for å bistå prosjektet med å identifisere innsparingstiltak. BDOs rapport, som var basert på dokumentstudier, intervjuer og økonomiske analyser, var klar i oktober 2023 ([les rapporten](#))

[her](#)). BDOs vurdering var at fylkeskommunen kunne gjennomføre tiltak som ville gi bedre økonomistyring og reduksjoner i utgiftene.

Fylkestinget vedtok ved behandlingen av økonomiplanen for 2024-2027 innsparinger innenfor flere områder. Investeringsnivået ble også redusert sammenlignet med tidligere. I løpet av det siste året er det også gjennomført flere tiltak for å få bedre økonomistyring. Vi er likevel fortsatt et stykke unna å ha en bærekraftig fylkesøkonomi. Arbeidet med å etablere en mer bærekraftig økonomi må derfor fortsette. For nærmere omtale av prosjektet bærekraftig økonomi vises det til egen sak til fylkesutvalget (sak 227/23 Bærekraftig fylkesøkonomi: [Rapport fra BDO](#)).

2.6.2. Finansielle måltall

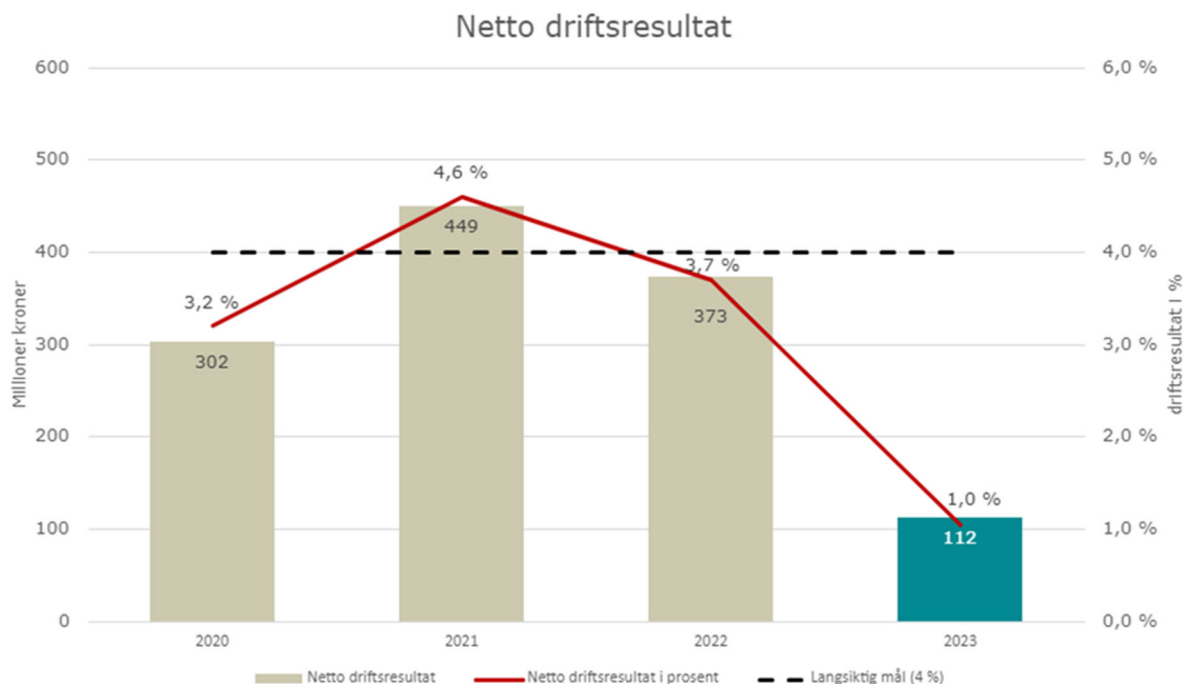
Kommuneloven krever at vi forvalter økonomien slik at den økonomiske handleevnen og nivået på tjenestetilbudet blir ivaretatt over tid. For å opprettholde et stabilt tjenestetilbud må det være buffere nok i økonomien til å tåle større inntekts- og utgiftsendringer. I tillegg må dagens tjenestenivå ikke gå på bekostning av de verdier vi etterlater oss til fremtidige generasjoner. Dersom fylkeskommunens tjenestetilbud er så høyt at vi ikke klarer å bevare kvaliteten på skolebygg, veier og anlegg, så er ikke tjenestetilbudet bærekraftig over tid. Det er denne situasjonen fylkeskommunen er i ved utgangen av 2023.

Finansielle måltall er et verktøy som skal sikre at det er en sammenheng mellom tjenestetilbud og bevaring av fylkeskommunens verdier. De skal sikre at fylkeskommunen har et overskudd på et nivå som gir rom for å sikre stabil tjenesteproduksjon over tid, samtidig som man sikrer nok egenkapital til investeringer.

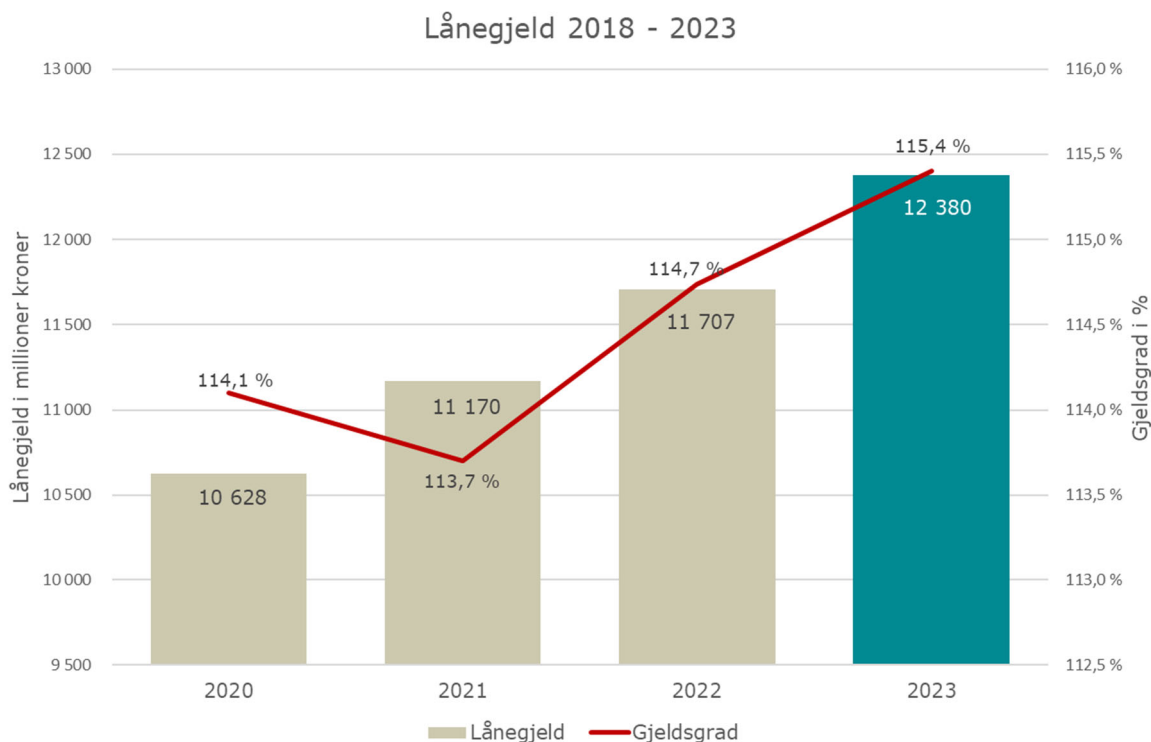
Fylkestinget vedtok ved behandlingen av budsjettet for 2023 fire finansielle måltall:

- Gjeld som belaster driftsøkonomien, bør over tid ikke utgjøre mer enn 113 prosent av brutto driftsinntekter
- Netto driftsresultat bør være på minst fire prosent av brutto driftsinntekter
- Fritt disposisjonsfond bør over tid utgjøre fire prosent av brutto driftsinntekter
- Handlingsregel for rentebufferfondet, minst 3 prosent av låneporteføljen uten sikring eller maksimalt 200 millioner kroner

I perioden 2020 til 2022 hadde fylkeskommunen et netto driftsresultat som lå rundt målsettingen på fire prosent. I 2023 ble resultatet en prosent eller 112 millioner kroner. Det tilsvarer et netto driftsresultat som er ca. 330 millioner kroner under målet for å sikre et stabilt tjenestetilbud og samtidig ivareta kvaliteten på skolebygg, veier og anlegg.

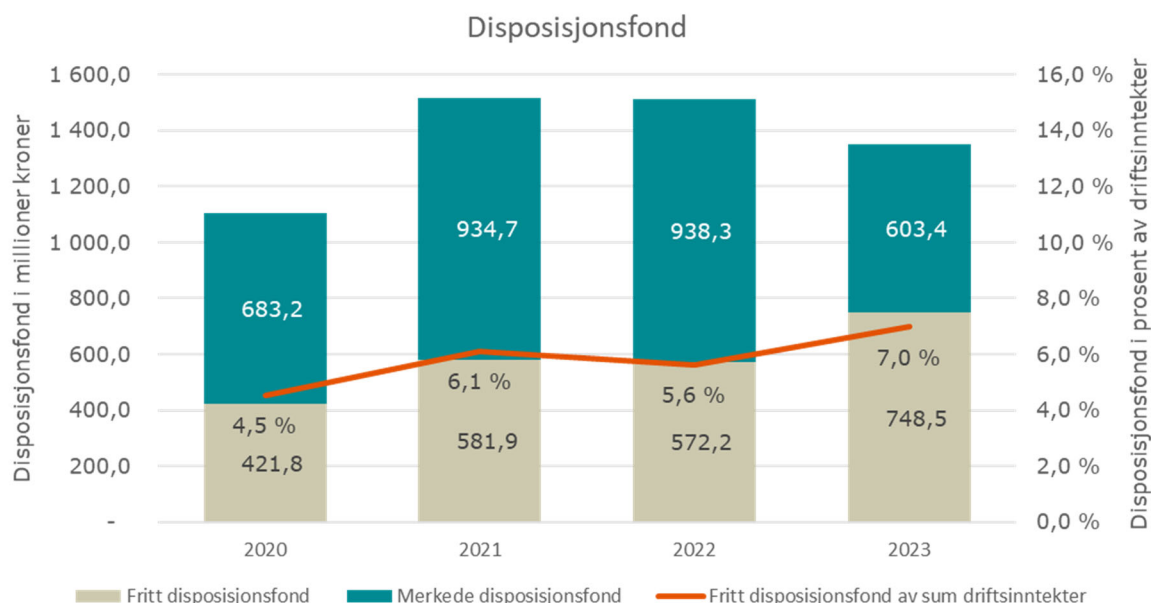
Investeringsnivået og låneopptaket må være på et nivå som gjør at gjelden ikke vokser raskere enn inntektene. En konstant gjeldsgrad (gjeld i prosent av driftsinntektene) vil sikre dette. Fylkestinget har vedtatt at gjeldsgraden over tid ikke skal utgjøre mer enn 113 prosent. Samtidig har det blitt vedtatt et svært høyt investeringsvolum, slik at gjeldsgraden nå er over målsettingen.

Fylkeskommunen bør ha en buffer av en viss størrelse, for å tåle større endringer i utgifter eller inntekter. Målsettingen om en gitt størrelse på fylkets disposisjonsfond skal sikre dette. Disposisjonsfondet er frie midler som kan benyttes både til å finansiere driftsutgifter eller investeringer. Midlene kan benyttes som en buffer for eksempel når organisasjonen må tilpasse seg endrede rammevilkår eller uforutsette hendelser. Fylkestinget har vedtatt at "fritt" disposisjonsfond skal utgjøre minst fire prosent av brutto driftsinntekter. Med "fritt" disposisjonsfond menes her at fylkestinget ikke har vedtatt føringer for bruken av midlene.

Fritt disposisjonsfond har økt i 2023, og er godt over målsettingen på fire prosent. En årsak til det frie disposisjonsfondet har økt er at vi, som følge av endringer i økonomireglementet, regnskapsfører mindreforbruket på seksjoner/skoler på en ny måte i 2023. I 2022 og tidligere år ble 100 prosent av mindreforbruket satt på merket disposisjonsfond. I 2023 er mindreforbruk utover 3 prosent av revidert budsjett på den enkelte seksjon/skole satt på fritt disposisjonsfond. Dette beløpet utgjør 120 millioner kroner.

Mindreforbruket på seksjoner/skoler på inntil 3 prosent av revidert budsjett er avsatt til et merket disposisjonsfond, og det utgjør 117,3 millioner kroner i 2023.

Rentebufferfondet utgjør 180 millioner kroner av det merkede disposisjonsfondet. Det er ikke benyttet noe av fondet i 2023, og det er dermed på samme nivå som i 2022. Øvrige midler i det merkede disposisjonsfondet omtales senere i beretningen.

2.6.3. Utvikling pensjonspremier og kostnadsføring av pensjon

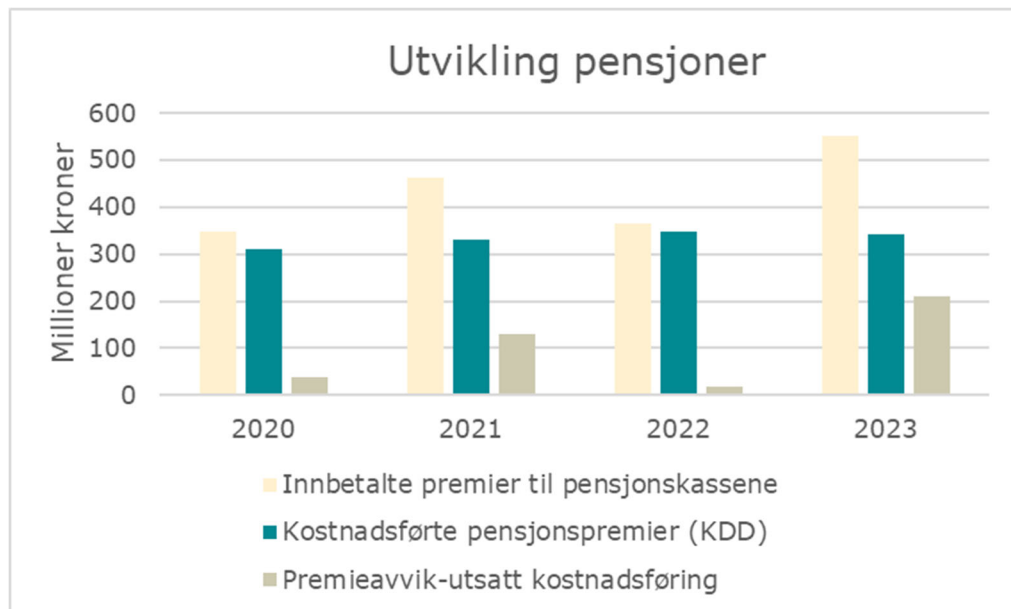
Trøndelag fylkeskommune betaler inn årlige pensjonspremier til to pensjonskasser. Det er Statens pensjonskasse (SPK) for lærere, og kommunal landspensjonskasse (KLP) for alle andre.

Pensjonskassene sender inn krav om pensjonspremier basert på ulike risikoelementer som kjennetegner fylkeskommunens ansatte. Pensjonspremiene svinger veldig mye fra år til år, noe som har nær sammenheng med at lønnsutviklingen og G-regulering av pensjonen svinger mye fra år til år. For å finansiere premiene belastes hver enkelt seksjon og skole en pensjonssats som legges til

lønnsgrunnlaget i lønnsbudsjettet. I tillegg trekkes de ansatte inn to prosent av lønn til delfinansiering av pensjonspremien.

Beløpet fylkeskommunen innbetaler til pensjonskassene er et annet beløp enn det som kostnadsføres i regnskapet. Kostnadene som føres i regnskapet er basert på vurderinger fra Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD). I motsetning til innbetalte premier varierer ikke forutsetningene som KDD baserer seg på like mye, slik at det som kostnadsføres i fylkeskommunale regnskap hvert år er forholdsmessig stabilt.

Forskjellen mellom det som innbetales til pensjonskassene og det som kostnadsføres, basert på KDD sine forutsetninger, kalles for premieavvik og består i prinsippet av utsatt kostnadsføring av pensjonspremier. Denne differansen inntektsføres i det året avviket oppstår, og kostnadsføres året etter over en periode på sju år (amortisering av premieavvik).

Figuren over viser utvikling i innbetalte pensjonspremier til pensjonskassene. Som man ser så svinger dette beløpet med nesten to hundre millioner kroner fra det ene året til det andre. Svingningene i det som kostnadsføres i regnskapet basert på forutsetninger fra KDD varierer langt mindre, slik at det er mer forutsigbart hvordan pensjon påvirker regnskapet. På grunn av dette blir differansene mellom innbetalt premie og kostnadsført pensjon i regnskapet, som kalles for premieavvik, ganske store de ulike årene.

Ordningen med premieavvik fører til at fylkeskommunen skyver kostnadsføringen av innbetalte premier framfor seg. Per 31.12.2023 utgjorde dette beløpet 421 millioner kroner, noe som var en økning på 130 millioner kroner i løpet av 2023. Dette må kostnadsføres de sju neste årene, og vil øke pensjonenes samlede kostnad for fylkeskommunen fra og med 2024.

I budsjettet for 2023 var det budsjettert med en økning i kostnadene for pensjoner. Det ble imidlertid ikke slik som forventet, ettersom summen av premieavvik, amortiseringskostnaden for tidligere premieavvik og pensjonskostnad basert på KDD ble lavere enn forventet. I sum endte dermed de kostnadsførte pensjonene om lag 50 millioner kroner lavere enn i budsjettet for 2023.

2.6.4. Langsiktig gjeld

Samlet langsiktig gjeld i konsolidert regnskap er 17,8 milliarder kroner. Herav utgjør pensjonsforpliktelser 5,4 milliarder kroner og lånegjeld utgjør 12,4 milliarder kroner. Annen langsiktig gjeld på 32,5 millioner kroner er til Frøya kommune som har forskuttet fylkeskommunale midler til vegutbygging.

Lånegjelden har økt med 797 millioner kroner i 2023 til 12,4 milliarder kroner. Det er betalt 462 millioner kroner i avdrag i 2023. Dette er noe høyere enn i 2022 da vi betalte 447 millioner i avdrag. Ubrukte lånemidler utgjør 55,6 millioner kroner ved årets slutt.

Vi mottar statlig rentekompensasjon for en låneramme på cirka 1,7 milliarder kroner som fordeler seg med 1,5 milliarder kroner på fylkesveg og 200 millioner kroner på skolebygg.

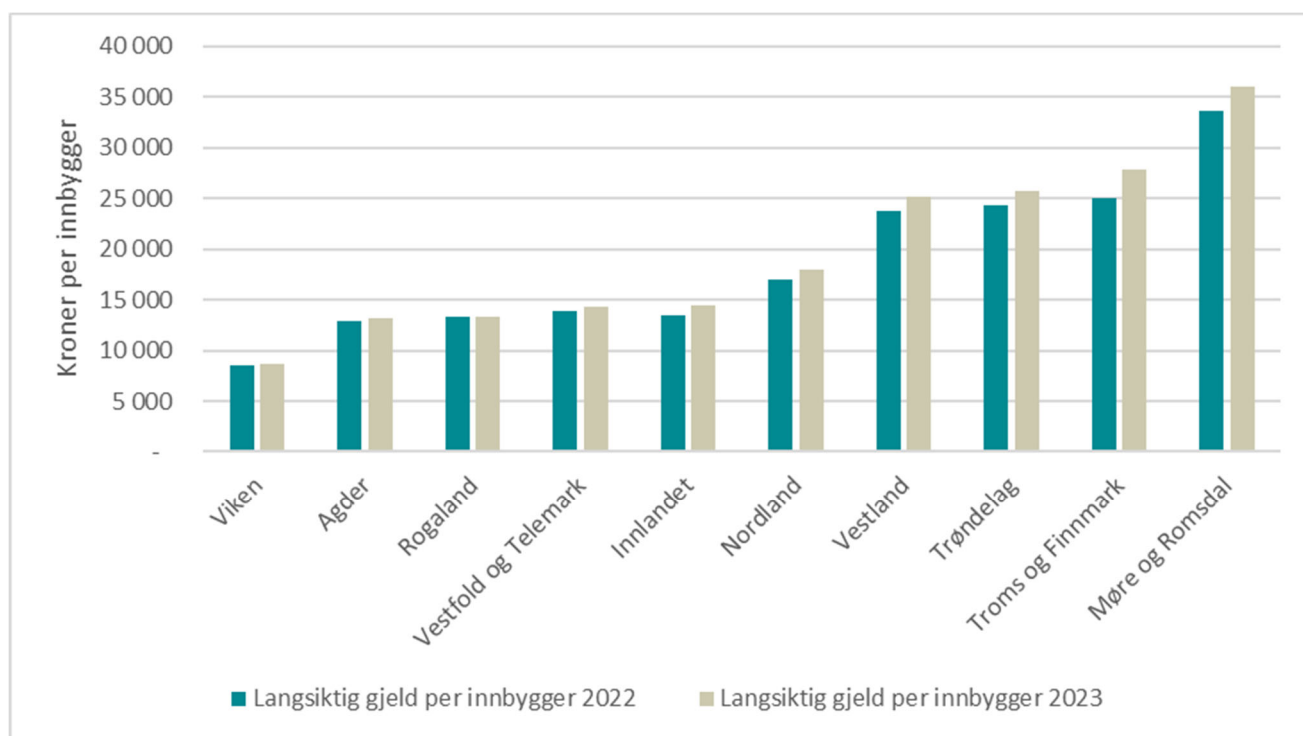
Trøndelag fylkeskommune foretar sine innlån fra kapitalmarkedene, sertifikat- og obligasjonslån, og gjeldsbrevlån i Kommunalbanken og Kommunal Landspensjonskasse (KLP). Alle innlån med flytende rente har en basisrente på 3 måneder NIBOR (Norwegian InterBank Offered Rate). I tillegg er det en avtalt margin som er fast i låneperioden. Den gjennomsnittlige renten på låneporteføljen i 2023 var 3,51 prosent.

Reglement for finans- og gjeldsforvaltning sier at lån som forfaller i løpet av ett år frem i tid ikke skal utgjøre mer enn 40 prosent av låneporteføljen. Det er 8 lån som forfaller i løpet av 2024, og de utgjør 32 prosent av låneporteføljen.

Andel lån med fast rente skal være minimum 20 prosent. Vi bruker rentebytteavtaler for å oppnå ønsket rentebinding av låneporteføljen. Rentebytteavtaler, også kalt swapper, er en avtale mellom to parter om bytte av rentebetingelser i samme valuta. Til sammen har vi avtaler på 6,85 milliarder kroner, men bare 4,3 milliarder kroner er aktive per 31.12.2023. I tillegg har vi 2 fastrentelån i låneporteføljen. Fastrentelån og aktive rentebytteavtaler utgjør 43 prosent av låneporteføljen.

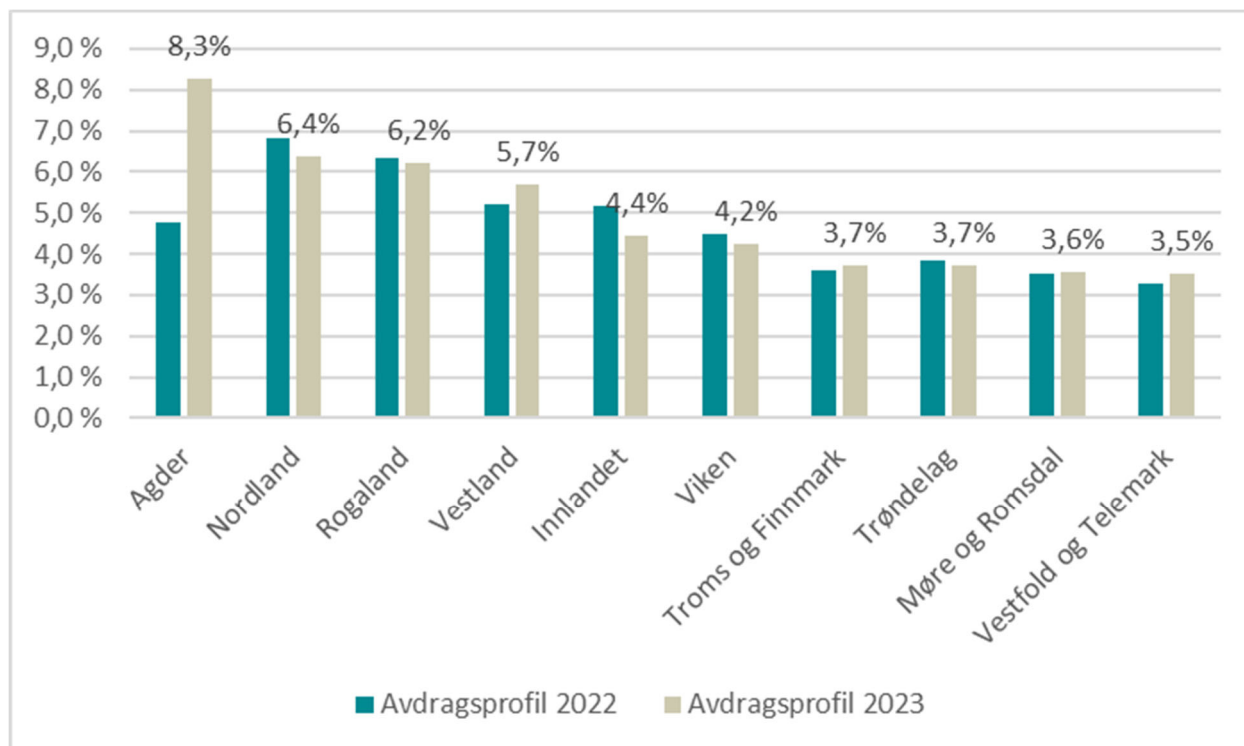
Høy lånegjeld i Trøndelag – sammenlignet med andre fylkeskommuner

Trøndelag fylkeskommune har tredje høyest gjeld i landet målt i lånegjeld per innbygger. For å komme ned på landsgjennomsnittet må lånegjelden reduseres med 2,9 milliarder kroner. Det vil si 6,4 år med avdragsbetaling som i 2023, uten å ta opp ny lånegjeld i forbindelse med investeringer.

Fylkeskommunenes lånegjeld per innbygger 2022 og 2023.

Avdragsprofilen viser at Trøndelag fylkeskommune er blant de fylkene som har lavest avdragsbelastning i forhold til lånegjelden, selv om vi betalte 77 millioner kroner mer enn minsteavdraget i 2023 (se figur nedenfor).

Avdragsprofil alle fylkeskommuner for 2022 og 2023.

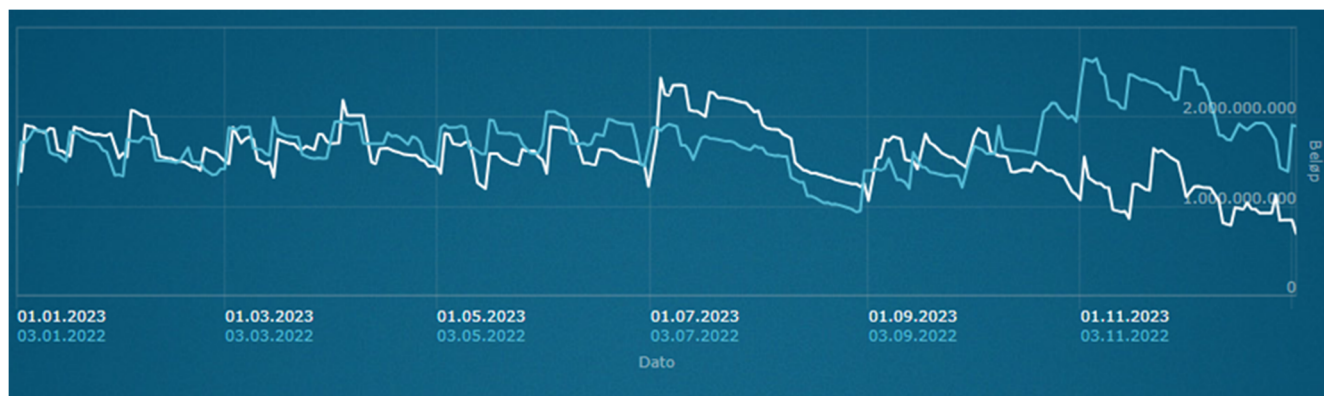
2.6.5. Likviditet

Fylkeskommunen har hatt god likviditet til å dekke løpende forpliktelser gjennom hele 2023. Arbeidskapitalen er utgangspunkt for en nærmere vurdering av likviditeten eller likviditetsgraden, og fylkeskommunen sin evne til å møte løpende forpliktelser. I kommunal økonomi og finansforvaltning generelt bør arbeidskapitalen være minst 4-5 prosent av driftsinntektene eller likviditetsgraden bør være minimum 2.

Per 31.12 var arbeidskapitalen på 2,2 milliarder kroner som utgjør 20,8 prosent av driftsinntektene. Dette er godt over anbefalt nivå. Likviditetsgrad 1 viser forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Per 31.12 hadde vi omløpsmidler på ca. 4,4 milliarder kroner og kortsiktig gjeld på 2,2 milliarder kroner. Likviditetsgraden er på 2,03 og tilnærmet det anbefalte minimumsnivået.

Vi har 2,6 milliarder kroner i bankinnskudd, 0,6 milliarder kroner i aksjer og andeler og 1,1 milliarder kroner i kortsiktig fordringer.

Vi har hovedbankavtale med Danske Bank, og alle likvider til den daglige drift er plassert der. Noe av overskuddslikviditeten er plassert i andre banker for å øke avkastningen. Figuren nedenfor viser total bokført saldo på Trøndelag fylkeskommune sine kontoer i Danske Bank (eksklusiv skattetrekk konto) i perioden 01.01-31.12. Den hvite grafen viser bokført saldo gjennom 2023 og den blå grafen viser bokført saldo gjennom 2022.

Bokført saldo på kontoer i Danske Bank i perioden 1.1 - 31.12.

2.6.6. Konsolidert regnskap

Kommuneloven §14-6 krever at vi i tillegg til å avlegge årsregnskap for de enkelte regnskapsenhetene også skal utarbeide et samlet regnskap for fylkeskommunen som juridisk enhet. For regnskapsåret 2023 er det utarbeidet konsolidert årsregnskap for enheter i Trøndelag fylkeskommune. I det konsoliderte regnskapet inngår enhetene Trøndelag fylkeskommune, Kompetansesenteret Tannhelse Midt FKF og UKM Norge FKF. Transaksjonene mellom disse enhetene er eliminert i det konsoliderte regnskapet.

I kommuneloven §14-7 går det fram at fylkeskommunen skal utarbeide årsberetning for fylkeskommunens samlede virksomhet. I årsberetningen gjør vi hovedsakelig rede for forhold rundt Trøndelag fylkeskommune, som er den største enheten, men vi kommenterer også i forhold til det konsoliderte regnskapet der det er naturlig.

2.7. Økonomirapportering drift

2.7.1. Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Beløp i 1000

	Note	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Rammetilskudd		-4 159 577	-4 487 455	-4 546 755	-4 604 124
Innteks- og formuesskatt		-3 470 519	-3 192 987	-3 269 987	-3 294 302
Andre skatteinntekter		0	0	0	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten		-383 948	-147 223	-455 393	-496 142
Overføringer og tilskudd fra andre		-1 905 528	-1 007 868	-1 046 737	-2 019 448
Brukerbetalinger		-79 169	-76 994	-76 994	-73 378
Salgs- og leieinntekter		-208 086	-195 747	-187 138	-243 754
Sum driftsinntekter		-10 206 827	-9 108 273	-9 583 003	-10 731 149
Lønnsutgifter		2 736 986	2 697 478	2 874 607	2 940 140
Sosiale utgifter		728 083	709 607	742 272	737 895
Kjøp av varer og tjenester		4 410 819	4 173 108	4 569 612	4 851 860
Overføringer og tilskudd til andre		1 368 236	680 084	1 015 938	1 415 659
Avskrivninger	15	742 700	0	799 334	799 334
Sum driftsutgifter		9 986 824	8 260 277	10 001 763	10 744 887
Brutto driftsresultat		-220 003	-847 996	418 760	13 738
Renteinntekter		-78 820	-44 123	-307 123	-348 306
Utbytte		-17 723	-1 612	-1 612	-3 151
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler		-10 223	0	-29 600	-30 626
Renteutgifter		249 505	442 951	638 502	594 125
Avdrag på lån	16	446 890	455 250	460 618	461 728
Netto finansutgifter		589 630	852 466	760 785	673 770
Motpost avskrivninger	15	-742 700	0	-799 334	-799 334
Netto driftsresultat		-373 074	4 470	380 211	-111 826
Disponering eller dekning av netto driftsresultat					
Overføring til investering	6	327 836	63 062	273 671	291 545
Avsetninger til bundne driftsfond	6	320 635	9 941	9 918	458 970
Bruk av bundne driftsfond	6	-269 299	-1 626	-4 869	-440 463
Avsetninger til disposisjonsfond	6	280 177	857	10 857	151 135
Bruk av disposisjonsfond	6	-286 276	-76 704	-669 788	-349 362
Dekning av tidligere års merforbruk		0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat		373 074	-4 470	-380 211	111 826
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0	0	0	0

2.7.2. Driftsinntekter og driftsutgifter

Fylkeskommunens netto driftsresultat endte på 112 millioner kroner. Dette er betydelig lavere enn i 2022, men likevel bedre enn vedtatt budsjett for 2023. Resultatet gir rom for å overføre en del midler til å finansiere investeringer med egenkapital. Resultatet fører også til at bruk av

disposisjonsfondet blir mindre enn det som var budsjettert. I avsnittene nedenfor forklares de vesentlige avvikene mellom regnskap og revidert budsjett for 2023.

Sum driftsinntekter i 2023 er 10,7 milliarder kroner, som er 1,1 milliard kroner høyere enn revidert budsjett.

De frie disponible inntektene utgjør 7,98 milliarder kroner av driftsinntektene. De ble 110 millioner kroner høyere enn budsjettert. Dette er nærmere omtalt under. Andre inntekter som inngår i sum driftsinntekter er andre overføringer og tilskudd fra staten, overføringer og tilskudd fra andre, brukerbetalinger og salgs- og leieinntekter. De største merinntektene har oppstått på øremerkede tilskudd med 300 millioner kroner, refusjon fra staten på 125 millioner kroner og kompensasjon for merverdiavgift med 412 millioner kroner. Dette er avvik som skyldes manglende budsjettering.

Brutto driftsutgifter ble på 10,7 milliarder kroner, som er 743,8 høyere enn revidert budsjett. Lønn og sosiale utgifter utgjør 34,2 prosent av brutto driftsutgifter, og har en merutgift på 61 millioner kroner i forhold til revidert budsjett. Utgifter til merverdiavgift har et avvik mellom regnskap og budsjett på 412 millioner kroner, og dette skyldes manglende budsjettering. Driftsutgiftene er knyttet til de ulike rammeområdene og blir nærmere omtalt under totaloversikt drift-fordelt på rammeområder.

Tall i 1000

	Regnskap 2023	Rev.Budsjett 2023	Oppr.Budsjett 2023	Avvik	Regnskap 2022	Avvik %
Frie disponible inntekter						
Rammetilskudd	-4 604 124	-4 546 755	-4 487 455	57 369	-4 159 5747	1 %
Inntekts- og formueskatt	-3 294 302	-3 269 987	-3 192 987	24 315	-3 470 519	1 %
Andre generelle driftsinntekter	-83 566	-55 100	-45 100	28 466	-18 018	52 %
Sum frie disponible inntekter	-7 981 992	-7 871 842	-7 725 542	110 151	-7 648 155	

For rammetilskudd og skatteinntekter er det en merinntekt på 82 millioner kroner. Vi regner også inntekter fra havbruksfond og rentekompensasjon fra Statens vegvesen og Husbanken som frie disponible inntekter. For disse inntektene er det en merinntekt på 28 millioner kroner. Merinntekt frie disponible inntekter er tilsammen 110 millioner kroner.

Skatteinntekter

Den ekstraordinære skatteinngangen i 2022 skyldtes forhold knyttet til utbytte. For 2023 ble det derfor anslått en nedgang på 8-9 prosent i skatteinngangen. Men nedgangen ble ikke så stor. For Trøndelag fylkeskommune ble skattenedgangen kun på 5,1 prosent. Høy sysselsetting og stor lønnsvekst har bidratt til dette. I tertialrapport per august økte vi skatteanslaget med 77 millioner kroner. Merinntekter ift. budsjetterte skatteinntekter ble i 2023 på 24,3 millioner kroner.

Et avvik på 24,3 millioner kroner anses å være lite i et år hvor skatteanslagene har vært nokså usikre. Som figuren i neste avsnitt viser hadde Trøndelag fylkeskommune uventet store

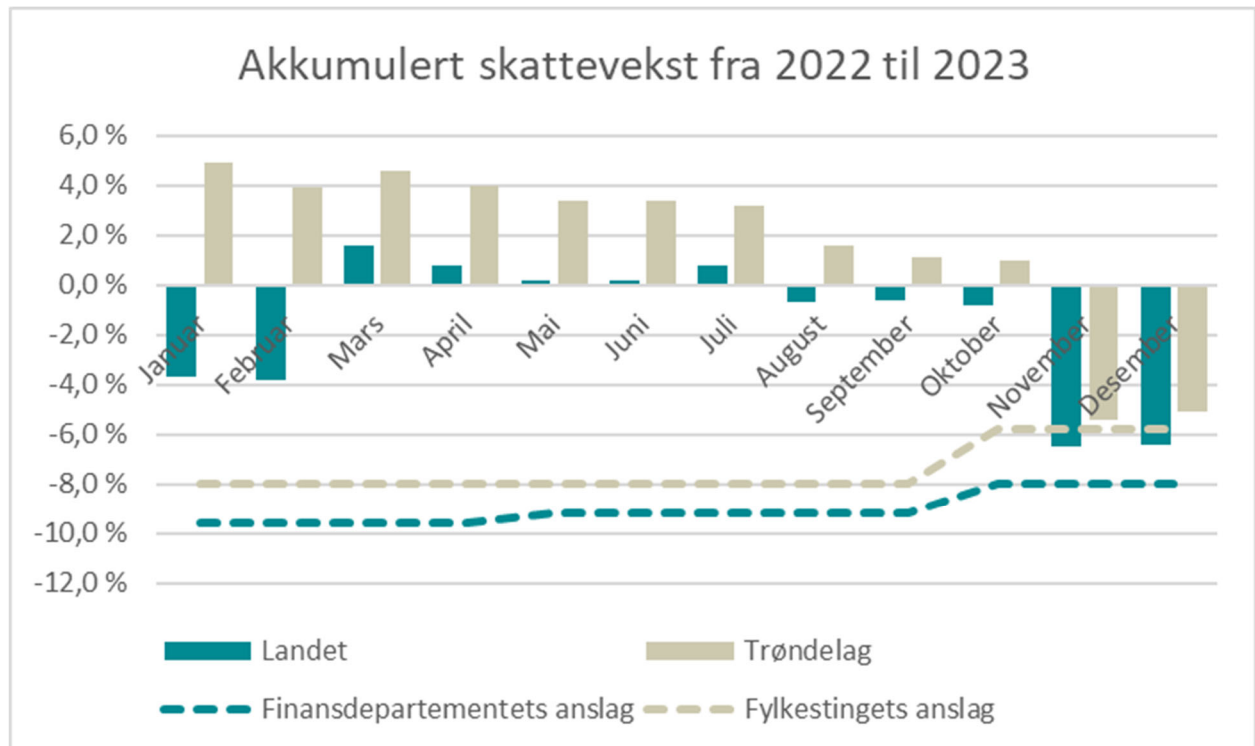
skatteinntekter i begynnelsen av året. Dette var knyttet til noen spesielle forhold på Frøya og i Trondheim. Den akkumulerte skatteveksten ble gradvis redusert gjennom året.

De store skatteutbetalingene til kommuner og fylkeskommuner kommer annenhver måned i forbindelse med forfall for forskuddstrekk for arbeidstakere. November er en av disse månedene. I november utbetales også resultat av marginoppgjøret. Marginoppgjøret er forholdet mellom skatt til gode og restskatt. Marginoppgjøret slo negativt ut for kommunesektoren i 2023. Med skatteinngangen i november ble skatteveksten endret til en skattenedgang.

Rammetilskudd og skatteutjevning

I beløp for rammetilskudd inngår både rammetilskudd og skatteutjevning. Rammetilskuddet utgjør 4 306 millioner kroner, skatteutjevningen utgjør 297 millioner kroner, til sammen 4 604 millioner kroner. Rammetilskuddet ble økt i revidert nasjonalbudsjett. Økningen skyldes kompensasjon for økt kommunal kostnadsvekst og økte rettigheter innen tannhelse. Vi har økt vårt budsjett for rammetilskudd i tråd med dette.

Det var en betydelig skattevekst i Trøndelag i starten av året, men en svak utvikling i resten av landet. Derfor justerte vi ned anslag for skatteutjevningen i tertialrapport per 31.08.2023. Utviklingen endret seg imidlertid siste del av året. Da ble utviklingen i Trøndelag mer lik som resten av landet. Vi fikk en merinntekt for skatteutjevningen på 57 millioner kroner.

2.7.1. Finansinntekter og - utgifter

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Rev. Budsjett 2023	Oppr. Budsjett 2023	Avvik	Regnskap 2022	Avvik i %
Finansinntekter/-utgifter						
Renteinntekter	-348 306	-307 123	-44 123	41 183	-78 820	13 %
Utbytte	-3 151	-1 612	-1 612	1 539	-17 723	95 %
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	-30 626	-29 600	0	1 026	-10 223	3 %
Renteutgifter	594 125	638 502	442 951	44 377	249 505	-7 %
Avdrag på lån	461 728	460 618	455 250	-1 110	446 890	0 %
Netto finansinntekter/-utgifter	673 770	760 785	852 466	87 015	589 630	

Netto finansutgifter ble på 674 millioner kroner, som er en økning på 84 millioner kroner sammenlignet med regnskap i 2022. Netto finansutgifter ble 87 millioner kroner lavere enn revidert budsjett.

Renteinntektene ble 41 millioner kroner høyere enn revidert budsjett. Avviket skyldes blant annet at renteinntekt fra rentebytteavtalene ble 12 millioner kroner høyere enn budsjettet, samt at inntekt fra byggelånsrenten ble 16 millioner kroner høyere enn budsjettet.

Budsjettet for renteinntekter ble økt med 5 millioner kroner i tertialrapport 30.04, og 80 millioner kroner i tertialrapport 31.08. I tillegg ble budsjett for renteinntekter økt med 178 millioner kroner som følge av at rentebytteavtalene ble budsjettet brutto i revidert budsjett. Tilsvarende ble budsjett for renteutgifter også økt med 178 millioner kroner. Rentebytteavtalene var budsjettet som en netto renteutgift i opprinnelig budsjett.

Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler ble på 31 millioner kroner, som kun er 1 millioner kroner mer enn revidert budsjett. Budsjettet ble økt med 16,6 millioner kroner i tertialrapport 30.04 og ytterligere 13 millioner kroner i tertialrapport 31.08.

Renteutgiftene ble 594 millioner kroner, som er 44 millioner kroner lavere enn revidert budsjett. Avviket utgjør 7,5 prosent av revidert budsjett. I opprinnelig budsjett hadde vi lagt til grunn en gjennomsnittlig budsjettrente på 4,1 prosent. Budsjettet ble økt med 15 millioner kroner i tertialrapport 30.04. I 2023 ble gjennomsnittlig rente 3,5 prosent når vi hensyntar lån og rentebytteavtalene. Renteutgiftene ble noe lavere enn revidert budsjett.

Det ble betalt 461,7 millioner kroner i avdrag som er i henhold til budsjett. Det er 14,8 millioner kroner høyere enn regnskapet for 2022. Det er betalt 77,0 millioner kroner mer enn minimumsavdraget.

2.7.2. Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Rev. budsjett 2023	Oppr. budsjett 2023	Avvik	Regnskap 2022
Avsetninger og bruk av avsetninger					
Overføring til investering	291 545	273 671	63 062	-17 874	327 836
Avsetninger til bundne driftsfond	458 970	9 918	9 941	-449 052	320 635
Bruk av bundne driftsfond	-440 463	-4 869	-1 626	435 594	-269 299
Avsetninger til disposisjonsfond	151 135	10 857	857	-140 278	280 177
Bruk av disposisjonsfond	-349 362	-669 788	-76 704	-320 426	-286 276
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0
Netto avsetninger	111 826	-380 211	-4 470	-492 037	373 074

Netto driftsresultat anvendes til overføring til investering og netto avsetning til fond. I samsvar med regnskapsforskriften skal driftsregnskapet avsluttes i 0 på bunnlinjen. Dette betyr at et positivt netto driftsresultat skal disponeres i årsavslutningen.

Disponeringen ved årsavslutningen gjøres ved at budsjettet bruk av disposisjonsfond ikke gjennomføres. Revidert budsjett på bruk av disposisjonsfond er 669,8 millioner kroner, og av disse utgjør 405,5 millioner kroner gjenbevilgning av mindreforbruk fra 2022. Etter at overføring til investeringer og bruk og avsetning av fond er ført i henhold til vedtatt budsjett og regler, var det et mindreforbruk på 320,4 millioner kroner. Bruk av disposisjonsfond ble derfor strøket med tilsvarende beløp.

Overføring fra drift til investering

Det ble overført 291,5 millioner kroner fra drift til investering.

Det er gjort administrative budsjettendringer på overføringer fra drift til investering, dette gjelder blant annet kjøp av kjøretøy eller utstyr ved våre videregående skoler og tannklinikker. De aktuelle seksjonene og skolene overfører midler fra driftsbudsjettene sine for å finansiere de investeringene som er gjort. Avdeling veg har overført belønningsmidler fra drift til investeringsprosjekter innenfor miljøpakken. Disse midlene er ikke budsjettet og utgjør et avvik mellom regnskap og budsjett på 17,9 millioner kroner.

Bundne driftsfond

Det er avsatt 459,0 millioner kroner og brukt 440,5 millioner kroner fra bundne driftsfond. Dette er eksterne midler som er mottatt til bestemte formål og øremerkede midler fra staten. Det er avdelingene utdanning og samferdsel som har de største avsetningene på henholdsvis 106 og 276 millioner kroner. Det gjelder blant annet midler til samfunnskontrakt for flere læreplasser, fullføringsprosjekt, yrkesfaglig rekvalifisering, belønningsmidler og bompenger til drift av kollektivtrafikken.

Ved utgangen av året er saldo på bundne driftsfond 815,2 millioner kroner. Dette er en økning på 18,5 millioner kroner fra 2022.

Disposisjonsfond

Det er avsatt 151,1 millioner kroner og brukt 349,4 millioner kroner fra disposisjonsfond. Det gir en reduksjon på 198,3 millioner kroner.

Ved utgangen av året er saldo på disposisjonsfondet 1 351 millioner kroner. Hele disposisjonsfondet er frie midler, men fylkestinget har tidligere satt av midler på disposisjonsfondet til spesielle formål.

Oversikten nedenfor viser de ulike formål fylkestinget har avsatt midler til og hvordan saldoen har endret seg fra 2022 til 2023. I henhold til gjeldende økonomireglement skal seksjoner/skoler med mindreforbruk få avsatt inntil 3 prosent av revidert budsjett til disposisjonsfond ved årets slutt. Det er avsatt 117,3 millioner kroner til disposisjonsfond merket seksjoner/skoler. Det resterende av mindreforbruket er avsatt til fritt disposisjonsfond. I 2022 ble hele mindreforbruket til seksjoner/skoler avsatt på disposisjonsfond, merket mindreforbruk seksjoner.

Frie ubundne midler har økt gjennom 2023. Det skyldes blant annet at mindreforbruk utover 3 prosent av revidert budsjett på seksjoner/skoler er avsatt på frie ubundne midler.

Disposisjonsfond Tall i 1000 kroner	31.12.2022	31.12.2023
Frie ubundne midler	572 194	748 485
Mindreforbruk på seksjoner	403 293	117 303
Rentefond	180 052	180 052
Konsesjonskraft	4 654	4 654
Samferdselsfond	13 789	13 789
Opplæringsfond	18 053	5 788
Regionalt næringsutviklingsfond	195 620	206 595
Tunnelsikkerhet	36 949	36 949
Innovasjonsfond samferdsel	4 939	4 939
NOx-fond	5 532	5 532
Bergkunstreisen	7 400	7 400
Grønn skipsfart	38 024	20 424
Grønt investeringsfond	10 000	0
Styrkingstiltak for elever pga streik	20 000	0
Sum disposisjonsfond	1 510 500	1 351 911

2.8. Totaloversikt drift - fordelt på rammeområder

Beløp i 1000

Navn	Regnskap 2022	Rev. bud. 2023	Regnskap	Avvik i kr	Avvik i %
Politisk ledelse og kontroll	61 293	66 325	68 641	-2 316	-3,5 %
Administrasjon	555 759	701 552	673 460	28 093	4,0 %
Utdanning og kompetanse	3 366 953	3 629 263	3 508 505	120 758	3,3 %
Plan, næring og kulturminner	190 214	214 263	172 686	41 577	19,4 %
Samferdsel	1 360 117	1 542 148	1 481 154	60 994	4,0 %
Kultur og folkehelse	267 015	294 864	274 441	20 423	6,9 %
Veg	1 536 093	1 556 934	1 579 702	-22 768	-1,5 %
Tannhelse	289 327	331 309	341 113	-9 804	-3,0 %
Finansiering	-29 000	7 818	-42 949	50 767	649,4 %
Sum tjenesteområder	7 597 772	8 344 477	8 056 754	287 723	3,4 %

Fylkestinget vedtok driftsbudsjettet for 2023 fordelt på ni rammeområder. Totalt hadde seks av rammeområdene et mindreforbruk på 271,8 millioner kroner. Hovedårsaken til dette er at flere avdelinger fikk store gjenbevilgninger fra 2022 i budsjettet for 2023 som ikke ble benyttet i 2023. Men det var også tre områder som gikk med merforbruk på 34,8 millioner kroner. Rammeområdet "finansiering" hadde et mindreforbruk på 50,8 millioner kroner som hadde sammenheng med lavere pensjonskostnader enn budsjettet. Samlet sett fikk rammeområdene et mindreforbruk på 287,7 millioner kroner.

Tabellen over viser sum for hvert rammeområde som inkluderer bevilgninger fra fylkestinget, overføring til investering, avsetning og bruk av fond, avskrivninger, avdrag og netto finansutgifter.

Politisk ledelse og kontroll

Politisk styring og revisjon omhandler lønn og godtgjørelser til politikere, overføringer til politiske partier, utgifter til politiske møter og revisjon. Merforbruk for tjenesteområdet er på 2,3 millioner kroner. Hoveddelen av merforbruket knyttes til lønn.

Administrasjon

Rammeområdet administrasjon hadde et mindreforbruk på 28 millioner kroner i 2023. Det skyldes i hovedsak at gjenbevilgning fra 2022 til 2023 ikke er brukt opp og lavere lønnsutgifter enn budsjettert på grunn av vakanser.

Utdanning og kompetanse

I avdeling utdanning og kompetanse er det et samlet mindreforbruk på 121 millioner kroner.

Årsresultatet for 2023 viser at seksjoner i avdeling utdanning, med unntak av skolene, har et mindreforbruk på 72,9 millioner kroner. Det meste av mindreforbruket er en reserve for blant annet tilbudsstruktur, oppfølgingstjenesten, minoritetsspråklige samt midler til bruk i 2024 for å dekke planlagte midlertidigheter tilknyttet byggeprosjekter.

Samlet mindreforbruk for skolene er redusert fra 104,6 millioner kroner i 2022, til 58,7 millioner kroner i 2023. Det betyr at skolene i større grad enn tidligere nå bruker av oppsparte midler gjennom flere år. Blant skoler som tidligere hadde stort mindreforbruk, ser vi nå at dette reduseres. Dette kommer delvis av mangelfull tilpasning til ressursmodellen, og delvis av innkjøp av utstyr, samt investeringer. Flere skoler rapporterer at de har benyttet oppsparte midler til å tilpasse seg elevtallsendringer og særskilte prioriteringer framover i tid.

Årsresultat for 2023 for Trøndelag høyere yrkesfagskole viser et merforbruk på 10,8 millioner kroner. Fagskolen hadde et merforbruk på 8 millioner kroner ved årsavslutning i 2022.

Plan, næring og kulturminner

Seksjonene i avdelingen har et samlet mindreforbruk på 41,6 millioner kroner. Dette skyldes i hovedsak vakante stillinger, refusjoner av sykepenger/foreldrepenger og mindreforbruk av ulike driftsutgifter. I tillegg er det et større mindreforbruk på egenfinansierte prosjekt som nå er løftet inn i årsbudsjett for 2024 og i økonomiplanen for å sikre finansiering for videre arbeid. Det er et varslet mindreforbruk på BIO-midler, mindre uttak av regionalt næringsutviklingsfond og større konsesjonskraftinntekter enn forutsatt i budsjettet for 2023.

Samferdsel

Avdelingen har et mindreforbruk på 61 millioner kroner ved årets slutt. Et mindreforbruk på 26,2 millioner kroner knyttes til mobil- og bredbåndutbygging. I tillegg har avdelingen et mindreforbruk på 18,8 millioner kroner innenfor politisk vedtatte prosjekter. Mindreforbruk innenfor drift er fordelt på 19,5 millioner kroner hvor 10,8 millioner kroner er mot leveranseavtalen AtB, 6,7 millioner kroner innenfor tilrettelagt transport for funksjonshemmede (TT-ordningen) og 2 millioner kroner innenfor drift

av infrastruktur. Videre har avdelingen et merforbruk på 3,5 millioner kroner knyttet til lønns- og konsulentskostnader.

Kultur og folkehelse

Avdeling for kultur og folkehelse har god budsjettkontroll. Avdelingen har et mindreforbruk på 20,4 millioner kroner i 2023, inkludert overføring av mindreforbruket fra 2022.

Mindreforbruk på prosjekter og virkemidler er om lag 14,8 millioner kroner. Dette skyldes i stor grad utsatt oppstart av prosjekter i påvente av endelig godkjenning av medfinansiering hos våre samarbeidspartnere. Mindreforbruk på lønn og sykepengerefusjon, mindre reiseaktivitet, samt mindre interne utviklingstiltak enn budsjettet utgjør om lag 2,6 millioner kroner. Mindreforbruk på ca 2,2 millioner kroner er knyttet til gjenbevilgning fra tidligere år.

Veg

Avdelingen har et merforbruk på 22,8 millioner kroner.

Det fordeler seg med et mindreforbruk på 4,6 millioner kroner på administrasjon av egen drift og forvaltning. Mindreforbruket har blant annet årsak i vakante stillinger og refusjoner i forbindelse med permisjon.

Trafikksikkerhetsutvalget i Trøndelag (FTU) har et mindreforbruk på 0,7 millioner kroner. Dette skyldes primært manglende realisering av tiltaket *Trygt hjem for en 50-lapp*, samt utsettelse av enkelte tiltak som har fått tildelt TS-tilskudd (Trafikksikkerhetstilskudd).

Det er et merforbruk på 28,1 millioner kroner på drift og vedlikehold av fylkesvegene. Hovedårsaken er høyere vedlikeholdskostnader enn budsjettet. Det ble primært gjennomført tiltak for å håndtere akuttssituasjoner som retter seg mot trafikksikkerhet og nødvendig fremkommelighet på fylkesveinettet. I tillegg er det utført tiltak i tråd med tildelingskriterier for ekstrabevilgninger og statlige midler. Av dette utgjør 5,8 millioner kroner ekstraordinære hendelser.

Tannhelse

Rammeområdet tannhelse hadde i 2023 et merforbruk på 9,8 millioner kroner. Dette hadde sammenheng med flere faktorer og skyldes blant annet kraftig økning i utgifter til tolk, sviktende pasientinntekter, økt prisvekst som følge av svak kronekurs og økte lønnsutgifter.

2.9. Investeringer

Det er investert for 2,8 milliarder kroner i 2023. Det er mottatt investeringsinntekter på 2,3 milliarder kroner, herav er 1,2 milliarder kroner bruk av lån. Resten av investeringene er finansiert med overføring fra drift og bruk av ubundet investeringsfond.

2.9.1. Investeringsutgifter

Det er investert for 2,8 milliarder kroner, som gir et mindreforbruk på 44,6 millioner kroner i forhold til revidert budsjett.

Investeringsbudsjettet har vært justert flere ganger i løpet av 2023 som følge av endringer i fremdrift i prosjektene. Ubrukte midler fra 2022 på 292,5 millioner kroner ble gjenbevilget i 2023 i fylkestingssak 28/23. I tertialrapportene ble det gjort noen endringer, og det ble gjort en justering i desember basert på prognose utarbeidet i november.

Investering i varige driftsmidler

Det har vært stor aktivitet på investeringsprosjektene i løpet av året. Innenfor utdanning er det investert for 1,11 milliarder kroner i skolebygg og utstyr til de videregående skolene. De største investeringene er gjort ved Cissi Klein og Verdal videregående skoler og Trondheim katedralskole på henholdsvis 296, 153 og 158 millioner kroner. Johan Bojer videregående skole ble ferdigstilt til skolestart 2023, det ble investert for 111,1 millioner kroner i 2023. Skolen er ferdigstilt innenfor vedtatt kostnadsramme. Det gjenstår noe etterarbeid som vil pågå inn i første halvår 2024. Ombygging på Åfjord og Kyrksæterøra videregående skoler var også ferdigstilt til skolestart 2023, men noe etterarbeid har pågått i høst og vil pågå utover første halvår 2024.

Det er et samlet mindreforbruk på 80 millioner på investeringer i skolebygg. De fleste prosjektene går over flere år. Endringer i fremdriften på prosjektene påvirker årets resultat, men påvirker ikke nødvendigvis prognosen for totalkostnaden for prosjektet.

Det er investert for 1,5 milliarder kroner i fylkesveg, som er 37,0 millioner kroner mer enn revidert budsjett. Fylkesveg 717 Sund-Bradden, som er en del av fosenvegene pakke 1 og 2, ble åpnet for trafikk 30. november, men det vil bli utført noe etterarbeid utover våren 2024. Det er investert for 103 millioner kroner i fosenvegene pakke 1 og 2. Oppgradering av Frøyatunnelen er i rute etter fremdriftsplan, og det er investert for cirka 355 millioner kroner. Totalprognosen for Frøyatunnelen ser per i dag ut til å bli noe lavere enn totalrammen på 842 millioner kroner, men prognosen kan fortsatt utvikles i begge retninger.

Miljøpakken består av mange prosjekter og fylkeskommunen sin bevilgning på 78,5 millioner kroner er en av flere finansieringskilder. I miljøpakken er det brutto investeringsutgifter på 585,3 millioner kroner, som gir et merforbruk på 30,9 millioner kroner. Utgiftene i miljøpakken finansieres med blant annet inntekter fra staten, refusjon fra kommuner og bompenginntekter. Vi har mottatt 425 millioner kroner i inntekter, som gir en merinntekt på 27 millioner kroner. I tillegg er det overført 17 millioner kroner fra drift som kommer fra belønningsmidler. Miljøpakken har et merforbruk på 3 millioner kroner hvis vi ser på netto investeringer.

Investeringsprosjektene er nærmere beskrevet under hvert kapittel i årsrapporten.

2.9.2. Investeringsinntekter

Det er mottatt 2,3 milliarder kroner i investeringsinntekter, som er en mindreinntekt på 45,2 millioner kroner sammenlignet med revidert budsjett. Kompensasjon for merverdiavgift utgjør 489,0 millioner kroner, en merinntekt på 60,6 millioner kroner. Vi har finansiert 1,2 milliarder kroner av investeringene med nye lån som er 54,0 millioner kroner lavere enn revidert budsjett. Avviket skyldes at bruk av lån justeres ned til finansieringsbehovet.

Tilskudd fra andre

Det er regnskapsført 616,2 millioner kroner i tilskudd fra andre, en mindreinntekt på 57,0 millioner kroner sammenlignet med revidert budsjett. Tilskudd fra andre består av bompengerinntekter, refusjon fra kommuner og stat, belønningsmidler og andre statlige overføringer. Avviket skyldes en mindreinntekt i refusjon fra andre på 106 millioner kroner, merinntekt på 18,3 millioner kroner i refusjon fra staten og andre statlige overføringer, merinntekt på 5 millioner kroner i refusjon fra kommuner og andre statlige overføringer. Prosjekter i miljøpakken hadde en merinntekt på 25,7 millioner kroner.

Salg av varige driftsmidler

Det er regnskapsført 25,8 millioner kroner i salgsinntekter fra varige driftsmidler, som er i henhold til revidert budsjett.

Overføring fra drift og netto avsetninger

Det er overført 291,5 millioner kroner fra drift til investering, som er 17,8 millioner kroner mer enn budsjettet. Avviket skyldes at det er overført 17,8 millioner kroner fra drift som gjelder belønningsmidler til miljøpakken. Disse midlene er ikke budsjettet.

Bundne investeringsfond

Netto avsetning til bundne investeringsfond er 19,1 millioner kroner. Av dette er 17 millioner kroner netto avsetning knyttet til miljøpakken. De videregående skolene har brukt 3,5 millioner kroner fra tidligere avsatte utstyrsmidler og det er avsatt 5,5 millioner kroner som gjelder forsvarsmidler til flyfag på Fosen videregående skole.

Saldo på bundne investeringsfond er 57,7 millioner kroner ved årets slutt.

Ubundne investeringsfond

Det er brukt 152 millioner kroner fra ubundne investeringsfond som er i henhold til revidert budsjett.

Saldo på ubundet investeringsfond er 100,4 millioner kroner ved årets slutt.

Status investering og finansiering

Beløp i 1000

	Note	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr
Investeringer i varige driftsmidler	15	2 205 035	2 006 408	2 789 714	2 745 073	44 641
Tilskudd til andres investeringer		14 520	4 700	0	1 686	-1 686
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	5	62 870	3 172	15 636	15 636	0
Utlån av egne midler	14	19 000	0	0	0	0
Avdrag på lån		85 781	0	4 581	2 921	1 660
Sum investeringsutgifter		2 387 205	2 014 280	2 809 932	2 765 317	44 615
Kompensasjon for merverdiavgift		-386 723	-361 555	-428 524	-489 090	60 566
Tilskudd fra andre		-343 961	-306 742	-673 062	-616 156	-56 905
Salg av varige driftsmidler	15	-292 249	0	-24 900	-25 849	949
Salg av finansielle anleggsmidler	8	-197 600	0	0	-48	48
Utdeling fra selskaper		0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler		-96 957	0	0	-4 117	4 117
Bruk av lån	16	-987 183	-1 282 921	-1 259 572	-1 205 643	-53 929

Årsmelding 2023

	Note	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr
Sum investeringsinntekter		-2 304 673	-1 951 218	-2 386 058	-2 340 902	-45 155
Overføring fra drift	6	-327 836	-63 062	-273 671	-291 545	17 874
Avsetninger til bundne investeringsfond	6	35 108	0	5 321	55 544	-50 224
Bruk av bundne investeringsfond	6	-5 121	0	-3 524	-36 414	32 891
Avsetninger til ubundet investeringsfond	6	253 235	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	6	-37 918	0	-152 000	-152 000	0
Dekning av tidligere års udekket beløp		0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger		-82 533	-63 062	-423 874	-424 415	541
Fremført til inndekning i senere år (udekket)		0	0	0	0	0

2.9.3. Status investeringer aggregert

Beløp i 1000

	2022	2023			
Grupperingsnivå	Regnskap i fjor	Opprinnelig budsjett	Rev. bud.	Regnskap hiå.	Rest bud. i år
Administrasjon	19 638	1 500	6 500	6 176	324
Finansiering	95 980	7 872	15 636	17 296	-1 659
Kultur og folkehelse	0	0	500	500	0
Plan, næring og kulturminner	2 188	0	322	322	0
Samferdsel	7 969	144 135	71 482	70 447	1 035
Tannhelse	7 868	5 000	9 196	8 601	595
Utdanning og kompetanse	978 725	973 405	1 190 062	1 110 409	79 653
Veg	1 189 057	882 368	1 511 654	1 548 646	-36 992
Sum	2 301 425	2 014 280	2 805 351	2 762 396	42 955

3. Klima- og miljørapportering - Klimabudsjett

Innledning

I Trøndelag skal klimagassutslippene reduseres med 50-55 prosent innen 2030 sammenlignet med 2009-nivå. Målsetningen og hvordan dette skal gjennomføres er nedfelt i regional strategi for klimaomstilling, vedtatt av fylkestinget i 2020.

I handlingsplan for klimaomstilling 2021-2023 beskrives hvordan fylkeskommunen skal vært pådriver og bidragsyter for grønn omstilling i Trøndelag. Sluttrapport for handlingsplanen ble lagt fram for fylkesutvalget i januar 2024. Rapporten viser at de fleste av prosjektene i handlingsplanen er igangsatt. I tråd med fylkesutvalgets vedtak har man startet opp arbeidet med ny handlingsplan for 2025-2027.

Men klimagassutslippene i Trøndelag har økt med 10,5 prosent fra 2009 til 2022. Trøndelag er fylket med størst økning i utslippene i denne perioden. Utslippstallene for 2022 ble offentliggjort i november 2023. Utslippene har økt med 2,1 prosent fra 2021 til 2022. Det er utslipp fra industrien i Trøndelag som har økt. Utslipp fra vegtrafikken er redusert. For at vi skal nå målsetningen innen 2030 må det til en omfattende klimaomstilling.

Klimabudsjett for Trøndelag og for fylkeskommunen

Asplan Viak har utarbeidet et klimabudsjett for Trøndelag som viser hvilke klimagrep som må tas for at målsetningen skal nås. Dette ble presentert i økonomiplan 2024-2027.

I tillegg har fylkeskommunen utarbeidet klimabudsjett for egen organisasjon, som også ble presentert i økonomiplan 2024-2027. Utslippene fra egen organisasjon skal også reduseres med 50-55 prosent innen 2030. Klimatiltakene er redusert energiforbruk, bruk av miljøasfalt, elektriske anleggsmaskiner og utslippsfrie byggeplasser/anleggsplasser, lavutslippsmaterialer og lavutslippsløsninger for buss, ferje og hurtigbåt.

Klimagassregnskap 2023 – Trøndelag fylkeskommune

Et fullstendig klimaregnskap for Trøndelag fylkeskommune for de siste årene er utarbeidet av Asplan Viak. Asplan Viak har beregnet utslippene for 2022 til 170 372 tonn. Asplan Viaks tall for 2023 vil bli presentert i mai 2024. Dette er både direkte og indirekte utslipp.

Men avdeling samferdsel/AtB, avdeling veg og seksjon eiendom har allerede nå utslippstall for kollektivtrafikk, fylkesvei og eiendom for 2023. Både direkte utslipp og indirekte utslipp inngår i tallene. Eksempel på direkte utslipp er utslipp fra dieselforbruk fra kjøretøy og maskiner. For kjøretøyer og maskiner som drives med elektrisitet beregnes indirekte utslipp. Det beregnes også indirekte utslipp i produksjon av innsatsfaktorer.

De samlede utslippene fra fylkesveg, kollektivtrafikk og eiendom i 2023 beregnes til 112 216 tonn CO2-ekvivalenter.

	2022	2023
Fylkesvei	48 428	42 815
Kollektivtrafikk	58 366	55 852
Eiendom	14 050	13 549
Sum klimagassutslipp, CO2-ekvivalenter	120 844	112 216

Tallene viser en nedgang på 8 628 tonn CO2-ekvivalenter fra 2022. Nedgangen er størst for fylkesveg. Dette skyldes både lavere aktivitet innen investeringer og asfaltering, samt - gjennomføring av klimatiltak. I kollektivtrafikken er det nedgang i utslippene på grunn av bruk av fossilfri diesel i busstrafikken i regionene. For eiendomsdriften er det en nedgang i energiforbruk og utslipp. Johan Bojer videregående skole er tatt i bruk som ny skole, til erstatning for Leksvik og Rissa videregående skoler. Dette gir redusert energiforbruk og reduserte indirekte utslipp.

Klimagassregnskap fylkesveg

Avdeling veg har etablert klimagassregnskap for alt arbeid som gjøres på fylkesvegnettet, både drift og investeringer. Klimagassutslipp i 2023 knyttet til fylkesveg er beregnet til 42 815 tonn CO2-ekvivalenter. Dette er tall både for drift og investeringer.

Tallene inkluderer også utslipp fra arealbruksendringer i investeringsprosjekter. Dette er utslipp som skjer når karbon bundet i vegetasjon/jord frigjøres ved arealbruksendringer. Klimagassregnskap for fylkesvei ble også presentert i årsrapport for 2022, men da var utslipp fra arealbruksendringer ikke med i tallene. Vi har nå beregnet utslipp fra arealbruksendringer også for 2022. De samlede utslippene for 2022 oppjusterer vi derfor nå til 48 428 tonn.

Fra 2022 til 2023 reduseres de samlede utslippene med 5 613 tonn. Det er reduserte utslipp knyttet til investeringer, asfaltlegging, trafiksikkerhet, vedlikehold og rekkverk. For driftskontrakter er det økte utslipp.

Fremover er det krav om at klima og miljø skal telle minst 30 prosent i offentlige anbud. Disse kravene er innarbeidet i de nye kontraktene som lyses ut. Arbeidet med endringen av disse kontraktene gjennomføres i egen regi for å bygge kompetanse i egen organisasjon. Det er søkt klimasatsmidler for å få revidert kontraktsmalene når vi har mer erfaring med hvordan tiltakene fungerer.

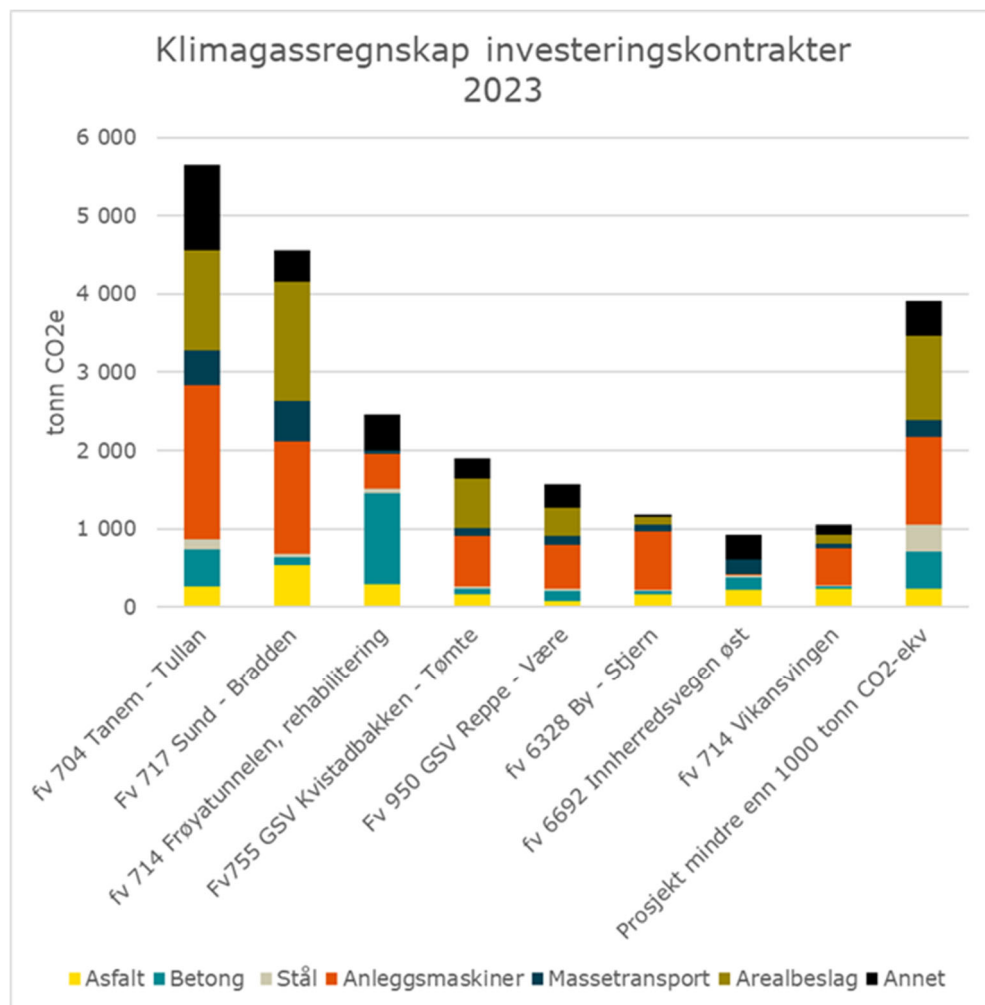
	2022	2023
Investeringskontrakter	25 625	24 828
Driftskontrakter	10 594	11 876
Asfaltkontrakter	7 369	3 608
Strømforbruk - drift	398	355
Trafiksikkerhet og vedlikehold	1 756	368
Rekkverk	2 031	1 180
Øvrige kontrakter	655	600
Sum utslipp fylkesveg - tonn CO2-ekvivalenter	48 428	42 815

Investeringer - fylkesveg

Utslippstallene i 2023 er hentet fra 24 investeringskontrakter (prosjekter), mens tallene for 2022 er hentet fra bare 15 kontrakter. I 2023 har vi mange nye prosjekter, og det er lavere utslipp knyttet til mange av disse nye prosjektene. For både 2023 og 2022 er utslipp fra arealbruksendringer inkludert i tallene.

Prosjektet med høyest utslipp i 2023 er fylkesveg 704 Tanem-Tullan, med byggestart i 2022 og som etter planen skal være ferdig i 2024. Prosjektet med nest størst utslipp er fylkesveg 717 Sund-Bradden, med oppstart i 2021, og som ble ferdigstilt i 2023. Begge disse prosjektene er store prosjekter med bygging av veg i ny trase og har derfor store utslipp fra både anleggsmaskiner og massetransport. Arealbeslag bidrar også til betydelige utslipp.

Ellers er det rehabiliteringen av Frøya-tunnelen, noen gang- og sykkelvegprosjekt og flere mindre prosjekt som bidrar til utslipp. Anleggsmaskiner og arealbeslag bidrar mye til utslippene fra de fleste prosjektene. Unntaket er rehabiliteringen av Frøyatunnelen hvor utslipp fra betong dominerer.

I 2023 er det gjort tiltak som gir reduserte klimagassutslipp i investeringsprosjektene. I arbeidet med fylkesvei 714 Vikansvingen var det planlagt utgraving av mye myr. Men av ulike grunner ble det valgt en løsning med duk over myra og vegbygging over dette. Vi har gravd mindre, redusert massetransporten og latt myra ligge. Dette har redusert utslippene med 300-400 tonn CO2-ekvivalenter.

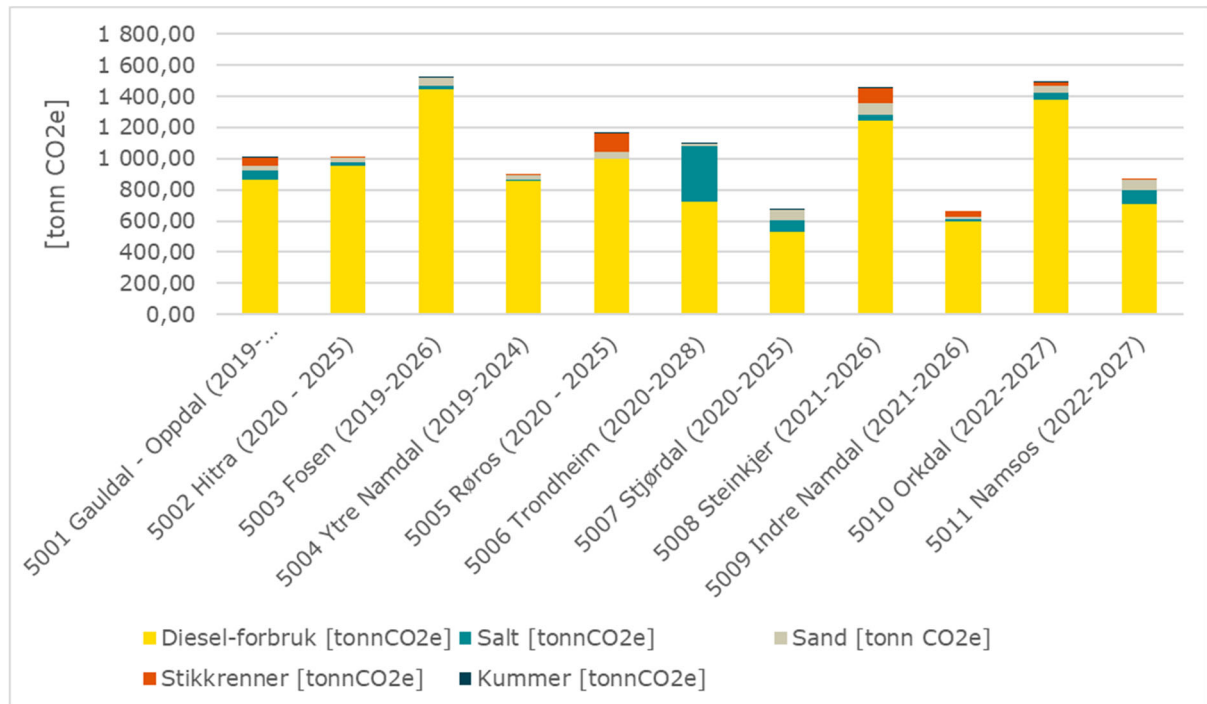
Fylkesveg 6692 Innherredsvegen øst er vårt første prosjekt med svært høy andel av elektriske maskiner. Prosjektet skal bygge ny miljøgate i Innherredsvegen. Gjennom en innovativ kontrakt og tilrettelegging for lading av maskiner med midlertidige trafostasjoner reduseres klimagassutslippene med 900 tonn CO₂-ekvivalenter.

Også i arbeidet med fylkesveg 6650 Kongens gate vil det også være en høy andel med elektriske anleggsmaskiner. I dette prosjektet vil det fokuseres på klima ved valg av materialer og løsninger i prosjekteringen. Dette prosjektet har byggestart i 2024.

Driftskontrakter

Trøndelag fylkeskommune har 11 geografisk inndelte driftskontrakter. For kontraktene som er rullert fra og med 2020 er det innført krav til rapportering av drivstofforbruk og klimagassutslipp i kontraktene. Det rapporteres ved inngangen til 2024 klimagassutslipp fra drivstofforbruket til 8 av de 11 kontraktene (to nye kontrakter får kravet fra høsten 2024).

Det totale utslippet i 2023 fra driftskontraktene er beregnet til 11 867 tonn CO₂-ekvivalenter. Utslipp fra drivstofforbruk (diesel) står for det aller meste av utslippene. I 2022 var utslippene på 10 594 tonn.

Kontrakten for Trondheim skiller seg mye ut. For denne er det en mye større andel av utslippene som kommer fra produksjon av salt og sand. Dette er forventet fordi at kontrakten for Trondheim har strenge krav til veger fri for snø og is.

I de nyeste kontraktene er det også stilt krav om at entreprenøren skal disponere og bruke minimum én el-bil i kontraktsarbeidet. Det er ikke stilt krav til hvor mye denne bilen skal brukes, men flere av kontraktene rapporterer at bilene brukes. To av kontraktene rapporterer også at det brukes to elbiler. Totalt utgjør ikke dette et så veldig betydelig utslippskutt, men det er en start.

Asfaltkontrakter

I 2023 ble det lyst ut tre ulike asfaltkontrakter med totalt 98 km eller 101 000 tonn ny asfalt. Det totale utslippet fra dette er beregnet til 3 608 tonn CO₂-ekvivalenter. I alle tre kontraktene ble klimagassutslipp vektet i tildelingen, men dette ble ikke avgjørende for hvilken entreprenør som fikk kontraktene. Vi ser allikevel at utslippet fra asfalten er lavere nå enn tidligere år.

Siden det ble lagt mye mindre asfalt i 2023 enn i 2022 er det totale utslippet fra asfaltkontraktene halvert. Det som allikevel er gledelig, er at utslippet per km veg og per tonn asfalt har gått jevnt ned fra 2021 til 2023.

Det kan være flere faktorer som gjør at vi ser denne trenden, for eksempel at det er lagt ulike asfalttyper fra år til år, at det har blitt lagt forskjellige tykkelser eller bredder. Men det er rimelig å anta at konkurransen på klimavennlig asfalt har hatt stor betydning for dette. 36 kg CO₂/tonn asfalt for miljøasfalten er også bedre enn snittet for asfalten som ble lagt i fjor, om man kun ser på kontraktene med klimavekting. Disse hadde i snitt 38.7 kg CO₂/tonn asfalt i 2022, hvor den mest klimavennlige lå på 37 kg/tonn CO₂.

Statens vegvesen la i januar fram tall fra sine asfaltkontrakter på et webinar om bruk av miljødeklarasjoner som tildelingskriterium i kontrakter. Statens vegvesen har satt som mål om at utslippet skal ned til 20 kg CO₂-ekvivalenter pr. tonn asfalt, utslippene i 2023 er 42 kg CO₂ pr. tonn asfalt.

Strømforbruk

Strømforbruket er i hovedsak til vegbelysning. I 2023 ble det brukt omtrent 12 500 000 kWh, og dette er noe lavere enn i 2022. Det indirekte utslippet fra dette er beregnet til 355 tonn CO₂-ekvivalenter. Utsliffsfaktor med norsk energimiks ligger til grunn for beregningen.

Annet arbeid på fylkesvegnettet

For annet arbeid på fylkesvegene er det beregnet et samlet utslipp på 2 148 tonn. Dette er omtrent en halvering sammenlignet med 2022. Reduksjonen skyldes i hovedsak lavere aktivitet og lavere budsjetter.

For trafiksikkerhet og vedlikehold er det en kontrakt med oppstart i 2023 som varer til 2026. Utslippet fra disse kontraktene i 2023 er beregnet til 368 tonn CO₂. I 2023 ble det skiftet ut 31 kilometer med rekkverk. Utslippene fra dette er beregnet til 1 200 tonn CO₂. Dette er en reduksjon sammenlignet med 2022, både i antall kilometer og tonn CO₂. I 2023 ble det skiftet ut 1 782 skilt. Utslippene er beregnet til 200 tonn CO₂. Antall skilt og utslipp er på samme nivå som i 2022.

Kontrakt for bruvedlikehold har oppstart i 2023 med ferdigstillelse i 2025. Det gjennomføres vedlikehold av brukonstruksjoner over hele Trøndelag. Utslippene i 2023 beregnes til 250 tonn. For arbeid med fjellsikring og støyskjerming er samlet utslipp på 100 tonn. Utslipp fra grøntskjøtsel er beregnet til 2 tonn CO₂-ekvivalenter

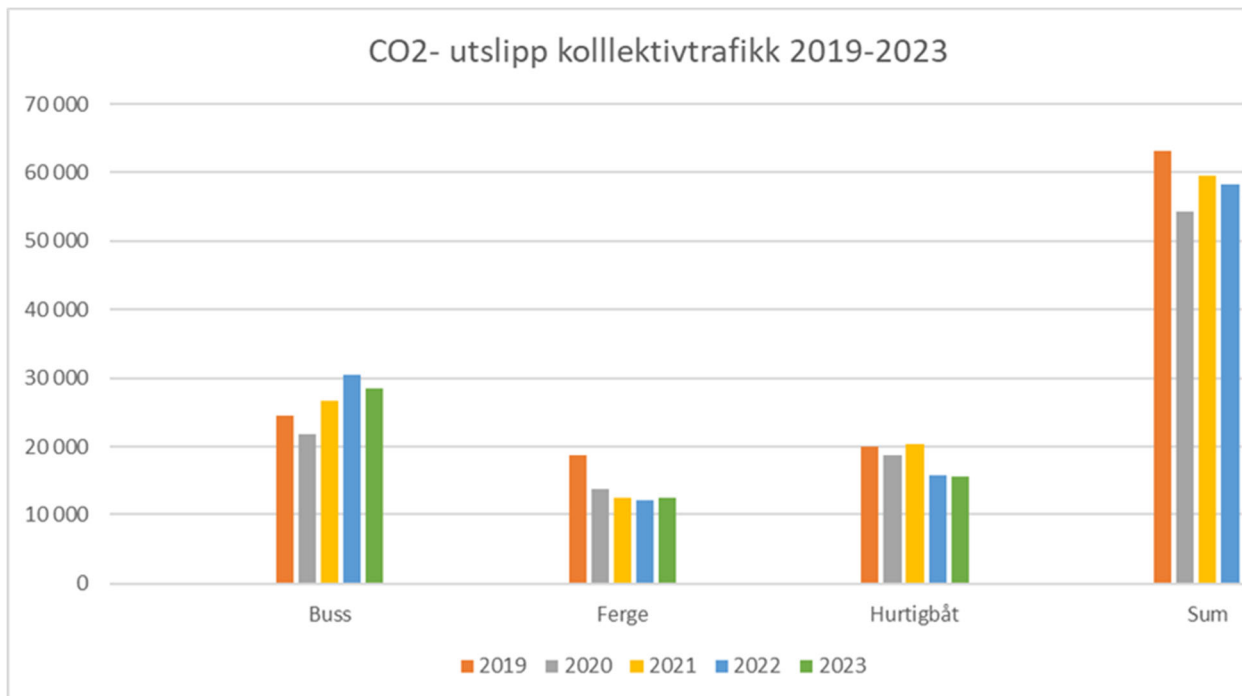
Klimaregnskap - kollektivtrafikk

Utslippene fra kollektivtrafikken bestemmes av trafikkvolum, transportmidlenes energieffektivitet og valg av drivstoff. Mye av dette bestemmes av krav som stilles, og incentiver som legges inn i hver enkelt anbudsutlysning.

AtB har i 2023 tildelt kontrakter på hurtigbåtanbudene med driftsstart 2024. For strekningene Trondheim - Vanvikan, Trondheim – Brekstad og Trondheim – Kristiansund har AtB tildelt kontrakter som med stor sannsynlighet vil føre til batterielektriske løsninger. Operatøren er ikke forpliktet til å levere nye fartøy fra oppstart av ny kontrakt i 2024. Det er derfor usikkert når de nye løsningene blir tatt i bruk.

AtB mottok fylkesdirektørens oppdragsbrev for ferjeandbud med oppstart 2025. I tråd med politiske vedtak er hovedinnretningen på rammene for anbudene at de skal videreføres «som de er» (per september 2022) med tanke på åpningstid, kapasitet på fartøy og frekvens. De ulike anbudene skal driftes til 2028, 2030 og 2034, og utslippene er i stor grad fastlagt i samme tidsperspektiv.

I 2023 har kollektivtrafikken i Trøndelag et samlet klimagassutslipp på 55 852 tonn CO₂-ekvivalenter. Dette er noe lavere enn i 2022. Nedgangen skyldes i hovedsak mer bruk av fossilfri diesel på bussene i regionene, og da særlig i region nord (fra Levanger/Steinkjer og nordover). For ferje og hurtigbåt er det små endringer i utslippene.

Buss

For busstransporten ble klimagassutslippet for 2023 på 27 874 tonn CO₂-ekvivalenter, eks skoleskyss. Dette er en reduksjon på 2 664 tonn fra 2022. Antall kjørte rutekilometer har økt med 653 360 km i fylket. Selv med en økning i utkjørt distanse går utslippene ned. Dette skyldes økt bruk av fossilfritt drivstoff i regionene.

I stor-Trondheim (Miljøpakkeområdet), ble det utført 16 354 307 rutekilometer og 3 902 521 km posisjonskjøring. Totalt gir dette 20 256 828 utkjørte kilometer. Dette er en økning på 390 298 km. Klimagassutslippet i stor-Trondheim økte med 1 027 tonn CO₂ totalt, fordelt med en økning av fossilt CO₂ på 1 188 tonn og en nedgang i fossilfritt CO₂ på 161 tonn.

	Totalt antall km 2022	Totalt antall km 2023	Endring km
Regionene	18 279 389	18 542 451	263 062
Stor-Trondheim/Miljøpakken	19 866 530	20 256 828	390 298
Sum hele Trøndelag	38 145 919	38 799 279	653 360

Ferge

For fergedriften har det kun vært små endringer fra 2022. Klimagassutslippene har økt fra 12 075 tonn CO₂ i 2022 til 12 429 tonn CO₂ i 2023. Økningen på 354 tonn CO₂ skyldes i all hovedsak en økning i antall driftstimer for fergene på totalt 667 timer. I sambandet Flakk – Rørvik er det en økning på 275 timer, mens det er en nedgang på sambandet Brekstad – Valset på 333 timer. I de andre fergesambandene har den største økningen i driftstimer vært i sambandet Ølhammeren – Seierstad med en økning i antall driftstimer på 622 timer.

For de batterielektriske fergene i sambandene Brekstad – Valset og Flakk – Rørvik er hybridiseringsgraden (andel batterielektrisk forbruk), stabilt over minimumskravene i kontrakten. I kontrakten for disse to sambandene, er maksimale CO₂-utslipp satt til 7 000 tonn på de batterielektriske fergene. I 2022 var utslippet på disse fergene 3 185 tonn CO₂. I 2018 lå utslippet i disse sambandene på ca. 10 000 tonn. De batterielektriske fergene ble satt inn i sambandene i januar 2019.

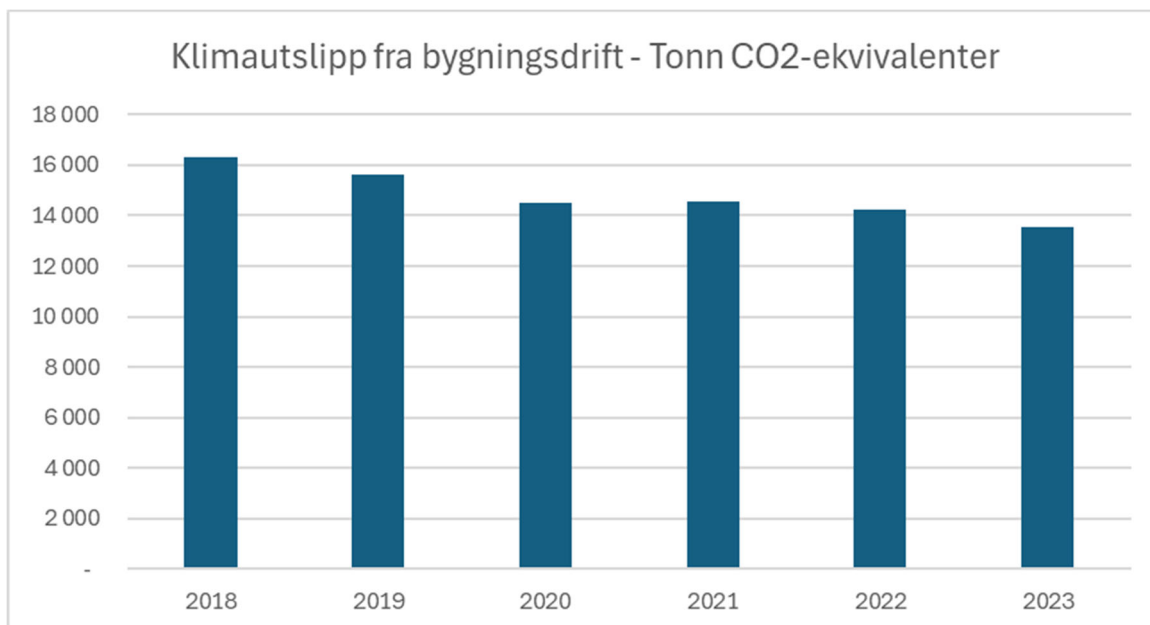
Hurtigbåt

I 2023 er det totale utslippet fra hurtigbåtene i Trøndelag på 15 549 tonn CO₂-ekvivalenter. Dette er en reduksjon på 204 tonn fra 2022. I 2023 ble det utført 25 386 driftstimer med hurtigbåt i Trøndelag, som er en reduksjon på 948 driftstimer i forhold til 2022. Dette skyldes for det meste innstillinger grunnet værforhold (med brekkasje på kai i Vanvikan) og tekniske problemer

Klimaregnskap eiendom og bygninger

Energiforbruket i bygningsmassen i 2023 er om lag 60 200 kWh. 35 000 av dette er elektrisk kraft, 21 100 er fjernvarme, og 4 100 er bioenergi. Når elektrisitetsforbruket skal regnes om til klimafotavtrykk legger det til grunn NS 3720, med europeisk og norsk energimiks (EU28 + NO).

Med våre antagelser om energimiks beregner vi utslippene fra bygningsmassen til om lag 13 549 tonn CO₂-ekvivalenter. Utslippene er redusert med 4,7 prosent fra 2022 til 2023. Fra 2018 er utslippene redusert med 16,9 prosent.

Ferdigstilling av Johan Bojer videregående skole og utflytting fra Rissa og Leksvik videregående skoler er en del av forklaringen på nedgangen fra 2022 til 2023. Satsning på fornybar energi bidrar også. Nye skoleanlegg forventes å gi en ytterligere nedgang i årene fremover.

I 2023 har det pågått utbyggingsprosjekter som Cissi Klein videregående skole, Trondheim Katedralskole, Johan Bojer videregående skole, Verdal videregående skole og Åfjord videregående skole og Fosen videregående skole (flyfag).

De generelle utviklingstrekkene i våre prosjekter er:

- Dreining fra lineær- til økt sirkulærøkonomi for materialbruk
- Videreføring av fokus på netto nullutslipp i bygningsdrift
- Økt fokus på effektutjevning og lokal utnyttelse av fornybar energiproduksjon

Prosjektspesifikke miljøprogram og miljøoppfølgingsplaner (MOP) for alle nye byggeprosjekter og større rehabiliteringer er videreført i 2023. Dette er sentrale arbeidsdokumenter som gir en dynamikk for å sikre en helhetlig bærekraft i våre byggeprosjekter

I miljøoppfølgingsplanene arbeider vi etter noen grunnprinsipper som betyr at:

- Vi sier hva vi minimum skal oppnå - Prosjektspesifikke og gjennomgående tema
- Vi sier hva vi måler i forhold til – Klargjør evt. metodikk og standard
- Vi sier innenfor hvilke systemgrenser vi måler etc. – Hva vi regner med av utslipp

Men:

- Vi sier ikke hvordan - Løsningene skal eies av prosjektet og dennes bidragsytere.
- Vi sier ikke hva vi må prioritere - Prioriteringen av valg mot målet ligger i prosjekt.
- Vi sier ikke at det alltid er enkelt, men mulig – Skal være mulig å oppnå.

Målbare krav til bærekraft, uten å definere løsning, gjør at vi kan utfordre entreprenører, ulike rådgivermiljø og leverandører til aktivt eierskap til bærekraft og innovasjon gjennom byggeprosessen.

Vi har siden 2018 satt krav om nullutslipp i bygningsdrift i alle større prosjekt, noe som gir utvikling av og kunnskap om bygg med lavt energibehov, effektiv gjenvinning av varme og ulike tiltak for lokal energi- produksjon.

Vi stiller videre klare krav til klimabudsjett for å redusere klimafotavtrykket fra materialbruk. Her har vi mellom annet registrert stor interesse for fullskala bruk av ekstrem lavkarbonbetong. Her har vårt prosjekt på Falkenborg, Cissi Klein videregående skole, bevist at det er mulig å gjennomføre vinterstøp med denne betongen. Klimagassutslippene fra dette tiltaket blir her redusert med hele 65 prosent.

Den største gevinsten ligger imidlertid i kunnskapsspredningen mot både entreprenør og leverandørmarkedet.

Ombruk av byggematerialer blir også i økende grad både fokusert og nå gjennomført. Vi ser økt ombruk i flere prosjekt, der metodikk og kunnskap for effektiv håndtering samtidig utvikles. Erfaringer og kunnskap fylkeskommune og de involverte entreprenører og rådgivere formidler aktivt i ulike fora.

Trøndelag fylkeskommune leder et større ombruksprosjekt som er finansiert gjennom Innovasjon Norge. Prosjektet skal bidra til økt tilgjengeliggjøring, digitalisering av dokumentasjon for ombruksmaterialer. Prosjekt har skapt interesse hos store byggherrer som nå inngår som følgepartnere. Her finner vi Statsbygg, Forsvarsbygg, Sykehusbygg, NTNU, Trondheim kommune, Oslo Bygg, og Verdal kommune. DFØ er også en viktig samspillspartner i dette prosjektet.

Vi har også høyt søkelys på tilrettelegging for endringsdyktighet, dette slik at bygget over en lengere levetid kan ivareta ulik bruk uten selv å måtte endres vesentlig eller rives. Her har vi et delprosjekt på Cissi Klein videregående skole. Vi drøfter nå videre utvikling av dette denne strukturmodellen sammen med sentrale kompetansemiljøer på NTNU.

Gjennom et kontinuerlig og høyt fokus på bærekraft i fylkeskommunens byggeprosjekter ser vi også en aktiv innovasjon og til dels produktifisering av bærekraftsløsninger i det regionale næringsliv.

Vårt eget selskap Grønt Hjerter AS har i 2023 overtatt flere energianlegg som er utviklet i våre byggeprosjekt. Selskapet har vært i dialog med flere kommuner for mulig prosjektsamarbeid. Det ventes et videre fokus på produksjon og lagring av energi i eksisterende bygningsmasse i 2024.

Avdeling utdanning og kompetanse

Grønt kompetansesenter – Mære og Skjetlein

Fra 1. januar 2023 ble utviklingsavdelingene ved Mære landbruksskole og Skjetlein videregående skole slått sammen til Grønt kompetansesenter. Det betyr at naturbruksskolene nå jobber sammen med kompetansetilbudet i Trøndelag, og med å finne nye løsninger for landbruket. Hvert år har Grønt kompetansesenter over 1500 gårdbrukere, lokalmatprodusenter og rådgivere/forvaltning på ulike kompetansetiltak. Mære landbruksskole har som ambisjon å bli en nullutslippsgård. Gjennom å teste, demonstrere og formidle kunnskap om klimatiltak i landbruket vil skolen bidra til det grønne skiftet. Gode agronomiske tiltak som bedre husdyrgjødselhåndtering, bedre dyrehelse, presisjonslandbruk, bedre foring osv gjør at gårdsdrifta stadig reduserer sine klimautslipp.

Ved skolens grisefjøs og melkefjøs pågår også avlsforsøk som bidrar til at husdyrpopulasjonen i Norge utvikler seg i rett retning med mindre utslipp. Energiltak og byggtak utgjør en stor andel av potensialet for å nå målet om å bli en nullutslippsgård. Produksjon og bruk av biokull og biogass utgjør over halvparten av det skolen beregner at er mulig av framtidige tiltak for å redusere klimagassutslippet. Fra 2007 til 2023 har skolen redusert sitt utslipp med over 20 prosent. Det vil i 2024 bli avklart om det er tilstrekkelig med midler for å gjennomføre investering i biokullanlegg på Mære. Med dette tiltaket alene vil klimautslippene bli redusert med ytterligere 20 prosent.

Grønt kompetansesenter deltar til enhver tid i ca 20 FoU-prosjekter sammen med forskningsaktører og næringsliv regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Som eksempel nevnes at det ved Skjetlein testes soldeling: er det mulig å bruke samme areal til å produsere både mat og energi med vertikale solcelleanlegg? Dette er et samarbeid med Aneo, Skjetlein vgs, NTNU, Grønt hjerte AS med flere. På Mære er det et tett samarbeid med NIBIO, Nord universitet, Geno, Nortura med flere i flere FoU-prosjekter for å finne nye løsninger innen føring, avl og med metanhemmere.

Skolene satser også på å utvikle og formidle kompetanse innen plast i landbruket og biologisk mangfold. Det etableres også ei større satsing på karbonbinding og jordhelse gjennom etableringen av Trøndernes levende jordlab.

Andre tiltak utdanning

Elever i videregående opplæring har bidratt i klimamesterskapet i 2023. I klimamesterskapet registrerer elevene hvordan de endrer atferd og aktiviteter som kan bidra til reduserte CO₂-utslipp. Eksempler på slike aktiviteter er gå til skolen, fylle opp oppvaskmaskinen, velge vegetarmat fremfor kjøtt osv. Fra registreringen beregnes de reduserte CO₂-utslippene. Skolen og elevene med de største utslippskuttene vinner mesterskapet.

Konseptet er nå endret og Framtiden i våre hender benytter klimamesterskapet som del av prosjektet SirkuLÆR som ble pilotert på fem skoler høsten 2023. Oppdal videregående skole deltok som en av pilot skolene og koblet klimamesterskapet til en egen prosjektuke, der fokuset var på SirkuLÆR. Uken ble startet med en workshop fra Framtiden i Våre Hender. Deretter arbeidet elevene konkret med prosjekter tilknyttet SirkuLÆR. Oppdal videregående skole tror disse tiltakene har satt økt fokus på klimaproblemet blant elevene og de ønsker å fortsette med tiltaket.

Strinda videregående skole har bærekraft som satsingsområde. Skolens visjon er at bærekraft skal prege all virksomhet, både innen undervisning, drift og all øvrig virksomhet. Et av flere spennende tiltak er Grønt elevråd. Elevene som er med jobber med FN's bærekraftsmål ved å informere medelever, lage bærekraftige aktiviteter, og foreslår hvordan skolen kan jobbe med bærekraft. Informasjonsflyten går ut via Instagram, informasjonsskjermen på skolen og skolens gruppe på snapschat «Strindaprat». Grønt elevråd gjennomførte våren 2023 en klesbyttedag som ble kalt «Strinda Thrift». Medelever og ansatte betalte for klærne ved å vippe til en valgfri veldedighetsorganisasjon. Gauldal videregående skole har kjøpt inn elektrisk minigraver for å benytte i opplæringen på anleggsmaskin. Det gjør det mulig med opplæring i hall på vinteren.

Avdeling plan, næring og kulturminner

Avdelingen har koordineringsansvar for klima og miljø. Etter at naturavtalen kom på plass i 2022 har vi et økt fokus på natur og arealinngrep. I løpet av 2023 er det utarbeidet et kunnskapsgrunnlag i arbeidet med regional planstrategi om klima, natur og areal. Det er i tillegg utviklet et arealregnskap for Trøndelag for å kunne vurdere naturinngrep i arealsaker. Det er også utarbeidet en handlingsplan for plast.

Det har ellers vært arbeidet med beredskap for fredete kulturminner ved akutte hendelser ved brann og klimaendringer, og for håndtering av den økende mengde arkeologiske funn knyttet til smelting av isbreer og snøfonner i fjellet. Oppstart av prosjektet Grønt industriløft Trøndelag er et svar på at industrien i Trøndelag må gjennom en dyp omstilling i de kommende årene for å kutte utslipp og beholde konkurransekraft. Mange nettverk er viktige i arbeidet for å ha fokus på klima og miljø som bærekraftsnettverket, klimapartnere, plannettverket og næringspartnerskapet.

Avdeling kultur og folkehelse:

Avdeling kultur og folkehelse kan bidra i klimaarbeidet via rollen som tjenesteyter, forvalter, pådriver og innkjøper. Innen Den kulturelle skolesekken (DKS) er det startet en telling med å systematisere bruk av lokale/regionale kunstnere. Alle saksbehandlere på DKS har fått i oppdrag å prioritere lokale/ regionale kunstnere. Resultatet vil komme i nytt skoleår høsten 2024. Dette kan gi mindre reisebehov og lavere utslipp. For fylkesmusikerne er det i 2023 flere oppdrag på samme geografiske sted enn tidligere, slik at en får utnyttet både tid og ressurser bedre. Som eksempel kan nevnes 13 opptredener i Nærøysund mot 1-6 tidligere år (koronarelatert).

Kultur- og bibliotekbussens kjørelengde var den samme i 2023 som i 2022. Bussen bruker diesel tilsatt adblue, for minst mulig utslipp. Avdelingen har startet arbeidet med å utrede bruken av et mindre el-kjøretøy.

Avdelingen fordeler om lag 245 millioner kroner til kommuner, lag, organisasjoner og institusjoner årlig. Men et fåtall av tilskuddsordningene har oppfordringer om reduksjon i klimagassutslipp. Generelt kan vi gjennom vår rolle som samfunnsutvikler informere om viktigheten av å redusere klimagassutslippene. Sammen med Viken fylkeskommune og NTNU er det jobbet kontinuerlig i 2023 for å etablere nettverk for bærekraftig aktivitets- og idrettsanlegg. Målet er å se på fremtidens anlegg og i større grad stedstilpasse disse gjennom flerbruksarenaer.

Avdelingen har gjennom befaringer, møtevirksomhet, bibliotekutvikling, fylkesmusikerne og spesielt DKS stor reiseaktivitet. Manglende infrastruktur for lademuligheter for elbiler er en betydelig utfordring. Videre erfarer vi at leiebilfirma i stor grad ikke tilbyr elbiler.

4. Fylkeskommunens tjenesteområder

4.1. Politisk ledelse og kontroll

4.1.1. Tjenesteområdebeskrivelse

I området politisk ledelse og kontroll inngår samlede kostnader til godtgjøring til folkevalgte, møter og annen politisk aktivitet. Dette omfatter også utgifter til kontroll og tilsyn, støtte til politiske partier og til fylkestingsgruppens arbeid.

4.1.2. Resultatvurdering

Politisk organisering i Trøndelag fylkeskommune er bygd på en formannskapsmodell med fylkesutvalg og hovedutvalg. Høsten 2023 ble det valgt nytt fylkesting, som vedtok å fortsette med denne modellen.

Mens det i forrige valgperiode var 5 hovedutvalg vedtok det nye fylkestinget å etablere 4. De to tidligere hovedutvalgene transport og vei ble slått sammen til et utvalg, samferdsel. Ved konstituering i oktober ble det derfor oppnevnt medlemmer til disse 4 hovedutvalgene:

- samferdsel
- utdanning
- kultur
- næring og industri

Fylkesutvalget fortsatte med 15 medlemmer.

I tillegg til de lovpålagte medvirkningsorganene (eldreråd, råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og medvirkningsorgan for ungdom) er andre ikke-lovpålagte rådgivende utvalg/råd (samisk utvalg, integreringsutvalg, trafiksikkerhetsutvalg) videreført i ny valgperiode. Rådene legger fram egne årsmeldinger med informasjon om virksomhetene gjennom året.

Kontrollutvalget fremmer også egen årsmelding med informasjon om kontroll- og tilsynsvirksomheten, herunder om gjennomførte forvaltningsrevisjoner.

Møtevirksomhet og saker som ble behandlet

Utvalg	Antall møter i 2022	Antall saker behandlet i 2022	Antall møter i 2023	Antall saker behandlet i 2023
Fylkestinget	5	117	6	139
Fylkesutvalget	18	294	18	279
Hovedutvalg for veg (→ oktober)	6	72	4	38

Hovedutvalg for transport (→ oktober)	8	70	4	51
Hovedutvalg samferdsel (oktober →)			2	19
Hovedutvalg for utdanning	8	79	7	71
Hovedutvalg for kultur	6	72	5	63
Hovedutvalg for næring (→ oktober)	7	122	4	87
Hovedutvalg for næring og industri (oktober →)			1	34
Administrasjonsutvalg	2	5	3	16
Fylkesvalgstyret	1	5	5	26
Valgutvalget	3	9	4	43
Forretningsutvalget	2	8	6	34
Eldrerådet	9	55	6	48
Rådet for likestilling av mennesker med nedsatt funksjonsevne	6	46	6	45
Integreringsutvalget	6	36	4	30
Regionalt klima- og planutvalg	4	10	2	5
Trafikksikkerhetsutvalg	7	50	5	53
Saemien raerie - Samisk råd	4	32	2	11
Klagenemda	8	40	8	43
Ungdommens fylkesutvalg	8	59	7	50
Kontrollutvalg	10	78	8	63
Yrkesopplæringsnemnda			6	54

Fylkestingets møter

To møter ble avholdt på Steinkjer og to i Trondheim. I tråd med etablert praksis var sommermøtet i juni lagt et annet sted i fylket, denne gangen på Oppdal. I tillegg til ordinær saksbehandling ble fylkestinget tatt med på befaringer, bedriftsbesøk og orienteringer i området.

Det nyvalgte fylkestinget hadde felles samling med folkevalgprogram tidlig i november, på Stjørdal.

Fylkestinget behandlet i 2023 17 interpellasjoner og 14 innmeldte spørsmål, i tillegg til de ordinære sakene.

Fylkesutvalg og hovedutvalg

Med unntak av to møter, hvorav den ene ble avviklet digitalt og det andre som e-postmøte, var fylkesutvalgets møter fordelt mellom Steinkjer og Trondheim.

Hovedutvalgene hadde sine møter i ulike deler av fylket. To hovedutvalg var på studieturer til Brussel.

4.1.3. Status økonomi

Beløp
1000

Avdeling	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum						
Utgift	63 266	71 716	58 375	66 325	-5 391	-8,1 %
Inntekt	-1 973	-3 074	0	0	3 074	0,0 %
Totalt	61 293	68 641	58 375	66 325	-2 316	-3,5 %

4.1.4. Kommentar til status økonomi

Politisk styring og revisjon omhandler lønn og godtgjørelser til politikere, overføringer til politiske partier, utgifter til politiske møter og revisjon.

4.2. Administrasjon

4.2.1. Tjenesteområdebeskrivelse

Administrasjon omfatter administrativ ledelse og administrative seksjoner samt seksjon eiendom. Avdelingene yter stabs- og støttetjenester for hele organisasjonen. En effektiv og kompetent administrasjon vil være avgjørende for å møte utfordringene framover.

4.2.2. Utvikling av organisasjonen

Utfordringene som er beskrevet i organisasjonspolitikken er; konkurranse om arbeidskraft, å arbeide i stadig omstilling og å være en bærekraftig organisasjon. I organisasjonskulturen er følgende innsatsområder beskrevet; medarbeiderskap, tillitsbasert ledelse, utvidet partssamarbeid, digitalisering og nye arbeidsformer, medarbeiderdrevet innovasjon, kunnskapsorganisasjon, rekruttere og beholde, Likestilt arbeidsliv og HMS.

Det er gjennomført webinar for å gjøre organisasjonspolitikken kjent for ledere og tillitsvalgte. Lederne har jobbet med innføring av organisasjonspolitikken på ulike måter og tilpasset metodikken og innhold til lokale forhold. Det er igangsatt ulike tiltak innenfor innsatsområdene.

Innfasing (onboarding) av nye ansatte

Arbeidet med å beholde ansatte starter rett etter tilsettingen og før tiltredelse. Vi har standardisert og laget systematikk for innfasing av nye ansatte. Hensikten er å få ny medarbeider integrert, trygg og operativ så tidlig som mulig.

De lovmessige kravene til oppfølging i prøvetid blir ivaretatt gjennom bruk av skjema i det digitale verktøyet Dossier. Gjennom god dialog skal arbeidstaker sin tilpassing til arbeidet og veiledning fra leder, følges opp i tilstrekkelig grad.

Det er utarbeidet en side på intranett med oversikter og informasjon om innfasing. Her framkommer veileder med sjekkliste og systematikken vi bruker fra og med tidspunktet en søker tilsettes hos oss og gjennom det første halvår/år. Bruken av systemer vi har tilgjengelig framkommer samt lenker til brukerveiledninger. Det er utarbeidet en sjekkliste for leder som omfatter hva leder må gjøre før tiltredelse, de første 6 månedene og fra 6-12 måneder.

I det digitale verktøyet Dossier er det utarbeidet kompetanseplaner og maler for forberedelse og gjennomføring av oppstartsamtale og oppfølgingssamtaler. Kompetanseplan Introduksjon Nyansatt tildeles automatisk og er laget slik at den nyansatte selv kan sette seg inn i generell informasjon om fylkeskommunen, og gjennomføre nødvendig opplæring som gjelder alle ansatte. En kompetanseplan kan være ulik informasjon og opplæring i tema som alle ansatte trenger, for eksempel verdiene våre, organisasjonspolitikk, hvordan finne fram på intranett, etisk standard, informasjonssikkerhet og varslings. Det er utarbeidet ekstra kompetanseplaner til opplæring av ledere.

Det er etablert en introduksjonsdag for nye ansatte i sentraladministrasjonen. Fysiske møter og viktigheten for en nyansatt å bli kjent med kolleger på sin arbeidsplass er fortsatt viktig, og det digitale vil ikke erstatte dette. Vi legger opp til 2 samlinger for nyansatte per kalenderår, henholdsvis i Trondheim og Steinkjer.

Kompetanseutvikling

Trøndelag fylkeskommune har kompetanseintensive arbeidsplasser og utvikling av egne ansatte er viktig for å dekke kompetansebehov framover. Læring på arbeidsplassen er en viktig del av kompetanseutviklingen, og ny teknologi har gjort det mulig å gjøre læring mer tilpasset individuelt.

Faglig kompetanseutvikling er tilpasset de ulike tjenesteområdene. Avdeling utdanning har gjennom statlige midler videreutdanning for undervisningspersonalet. Prioriteringer gjøres i kompetanseplan.

Kompetansetiltak til ledere gis oftest internt og digitalt. Dette foregår kontinuerlig hvert år. Vi har i samarbeid med bedriftshelsetjenesten hatt intern opplæring i 40 timers obligatorisk HMS kurs. Både seksjon tannhelse, avdeling veg og avdeling utdanning har hatt opplæring av mellomledere utover de felles tiltakene i 2023.

Utvikle praksisnært partssamarbeid i de videregående skolene

Partene i fylkeskommunen er enige om at det er viktig med utviklingsorientert partnerskap mellom arbeidsgiver, tillitsvalgte og vernetjenesten for å lykkes med blant annet tillitsbasert ledelse, medarbeiderskap, utvikling og innovasjon.

Som en oppfølging av FOU-prosjektet med avtalepart i SINTEF «Trening i driftsnært partssamarbeid» i sentraladministrasjonen i 2022, ble det opprettet et eget forskningsprosjekt for skolene «Utviklingsorientert partssamarbeid i trønderske videregående skoler». Målet med FOU-prosjektet er å utvikle det lokale partssamarbeidet slik at det formelle informasjons- og drøftingsorganet også får ferdighet i å samarbeide om strategisk skoleutvikling. Aktivitetene i prosjektet betraktes til å være en treningsarena for å utvikle denne ferdigheten. Forskere fra SINTEF veileder den enkelte skole. Det er gjennomført digitale fellessamlinger og gruppesamlinger. Skolene er fordelt i fire ulike grupper ut fra valgt utviklingsprosjekt. Tema for de ulike gruppene er: Kvalitet i partssamarbeidet, arbeidskultur for samarbeid, teknologi og arbeidsprosesser, samt partssamarbeid for å løse utfordringsbildet. Det er også gjennomført fysiske rollesamlinger for henholdsvis ledere og tillitsvalgte/hovedverneombud. Prosjektet

er inne i en intensiv periode med planlagt avslutning høsten 2024. Egen rapport vil bli utarbeidet av SINTEF.

Organisasjonsutvikling sentraladministrasjonen

I 2022 ble det gjennomført en større evaluering av sentraladministrasjonen med ekstern bistand. Det ble utarbeidet et analysegrunnlag for å vurdere om sentraladministrasjonen er organisert riktig og har de rette forutsetningene for å oppfylle fylkeskommunens nåværende, men spesielt fremtidige rolle som samfunnsutvikler, tjenesteyter og forvalter.

Styringsgruppa for organisasjonsutvikling 2023 valgte, etter bred involvering, følgende utfordringsområder som det er jobbet videre med i løpet av 2023; samhandling, rolle/oppgaver til stab/støtte og organisering av utvalgte seksjoner. Det har vært involvering gjennom workshop og høringer både av avdelingenes partsgrupper, hovedtillitsvalgte og berørte ansatte.

Fylkesdirektøren har besluttet ny organisering med opprettelse av ny avdeling eiendom, sammenslåing av avdelinger til avdeling organisasjon og økonomi, flytting av seksjon tannhelse og seksjon kulturminner og oppdeling av seksjon service. Det er også opprettet en stab under fylkesdirektøren. Det justerte organisasjonskartet blir iverksett til ulikt tidspunkt, men planen er at alle endringer skal være iverksatt i løpet av første halvår 2024.

For å fremme tverrfaglighet og samhandling er en tverrfaglig plattform synliggjort i organisasjonskartet. Utarbeidelse av mandat og hvilke områder som skal være en del av plattformen, vil bli prioritert høsten 2024.

Styrking av desentraliserte støttefunksjoner sin faglige kompetanse og mer standardisering vil bli gjort gjennom etablering av faglige nettverk som sentraliserte støttefunksjoner vil ha ansvaret for.

Omstilling og endring

I forbindelse med bærekraftig økonomi og økonomiplan med reduserte rammer, organisasjonsutvikling av sentraladministrasjonen og endret tilbudsstruktur, er det laget en plan for håndtering av omstilling og endring. Planen angir ulike aktiviteter som er planlagt for å ha gode prosesser som for å gi ansatte best mulig trygghet.

Overtallighetsreglementet er revidert for å være bedre tilpasset hele fylkeskommunene, det er til behandling i administrasjonsutvalget 5.3.2024. Det er laget omstillingsdokument for etablering av ny videregående skole ved sammenslåing av Orkdal og Meldal videregående skole og omstillingsdokument for sentraladministrasjonen. Et omstillingsdokument bygger på overtallighetsreglementet. Planen inneholder også utarbeidelse av tiltakene kompetanseheving av endringskompetanse, kommunikasjonsplan, stillingskontroll, bemanningsplaner og involvering/medbestemmelse. Tillitsvalgte har en viktig rolle i omstilling og endring og er tett på i alle prosessene.

Mangfoldstraineer

Som et ledd i tiltak for *Likestilt arbeidsliv*, har vi hatt pilottiltak med rekruttering av tre mangfoldstraineer for perioden 2022-2024. Tiltaket må sies å være svært vellykket og de gjør en utmerket jobb som traineer. En trainee var helt uføretrygdet før hun startet som trainee hos oss, og de to andre som hadde minoritetsbakgrunn, strevde med å få seg jobb som matchet deres kvalifikasjoner (var overkvalifisert for det de holdt på med). En av mangfoldstraineene har fått fast tilsetting.

Kommunal sektor har fått gjennomslag for arbeidsinkludering (som Staten). Det betyr blant annet at vi kan ansette traineer etter endt trainee-periode uten å gå veien om offentlig utlysning.

Tiltaket med mangfoldstraineer er ikke videreført i økonomiplanperioden 2024-2027.

4.2.3. Digital transformasjon

Digitaliseringsstrategien som ble vedtatt i 2022 har et høyt ambisjonsnivå når det gjelder innovasjon og digitalisering, og i mandatet til *Program for innovasjon og digitalisering* heter det at programmet skal legge til rette for *digital transformasjon* i Trøndelag fylkeskommune. Digital transformasjon refererer til den omfattende endringen som skjer når en organisasjon tar i bruk digitale teknologier for å transformere prosesser og tjenester. Denne transformasjonen handler ikke bare om å erstatte tradisjonelle metoder med digitale løsninger, men også om å utnytte teknologien til å skape nye muligheter, forbedre effektiviteten, øke innovasjonsevnen og tilpasse seg stadig skiftende krav og forventninger.

Sentralt i digital transformasjon står innovasjon, som gjør det mulig å utvikle nye løsninger og tjenester som på en bedre måte møter samfunnets behov. Innovasjon i digital transformasjon kan føre til økt tilgjengelighet av offentlige tjenester, automatisering av prosesser, datadrevne beslutninger og økt engasjement fra brukerne.

For å oppnå målene som er vedtatt i digitaliseringsstrategien må det jobbes strategisk med alle elementer som inngår i en digital transformasjon. I strategien er det derfor pekt ut fem satsingsområder organisasjonen må jobbe med for å oppnå økt digital modenhet og oppfylle ambisjonene: 1) Brukerfokus, 2) Kultur, kompetanse og ledelse, 3) Samhandling, 4) Datadrevet utvikling og 5) Bærekraft.

Program for innovasjon og digitalisering ble opprettet i 2023 for å jobbe strategisk med de fem satsingsområdene. Hensikten er å koordinere innsatsen på området, og legge til rette for en innovasjonskultur der endring og nyskaping er en naturlig del av oppgaveløsningen. Fylkeskommunen samarbeider også med KS og andre fylkeskommuner gjennom et felles fylkeskommunalt selskap, Novari IKS (tidligere Vigo IKS), som ivaretar større digitaliseringsoppdrag for utdanning, samferdsel og veg.

Utvikling av innovasjonskultur og operasjonalisering av digitaliseringsstrategien

Arbeidet med å operasjonalisere digitaliseringsstrategien og dens fem innsatsområder er organisert gjennom et tverrfaglig program for innovasjon og digitalisering. Programmet har to programledere med faglig ansvar. De øvrige ansatte er tilsatt i sine respektive seksjoner, men rapporterer faglig til programlederne. Gjennom høsten 2023 har programmet hatt tre større leveranser: Innført porteføljestyling for større innovasjons- og digitaliseringstiltak, utviklet en innovasjonsløype med en designlab med verktøy og metoder for smidig tjenesteutvikling, og laget et konsept for hvordan organisasjonen kan legge til rette for og bidra til å skape en kultur for medarbeiderdrevet innovasjon. Dette konseptet ble gjennomført som tre større seminar for ansatte på tre avdelinger, der tema var innovasjon, innovasjonskultur og betydningen av medarbeidernes evne til å se nye muligheter. Tilsammen har over 300 medarbeidere deltatt på disse samlingene.

Programmet har sammen med avdeling veg utarbeidet et målbilde og veikart for digital transformasjon på avdeling veg. Målbilde handler om forbedring og innovasjon. Det arbeides nå med å utarbeide tiltak på kortere, mellomlang og lengre sikt.

Programmet skal bidra til samhandling på tvers, både i egen organisasjon, men også på tvers av sektorer og forvaltningsnivå. Dette for å bidra til å oppfylle den nasjonale ambisjonen om én digital offentlig sektor, der brukerne opplever sammenhengende tjenester. Program for innovasjon og digitalisering samarbeider i den forbindelse både med Trondheim kommune, DigiTrøndelag og det interfylkeskommunale selskapet Novari IKS (tidligere Vigo IKS). Samarbeidet med Novari handler både om et utfordringsbilde programmet har spilt inn knyttet til overgangen fra grunnskole til videregående opplæring, men også et bidrag til å utvikle Novaris metode for tjenesteutvikling (behovsstyringsprosessen).

Innovasjon- og digitaliseringsprosjekt

Det er gjennomført en rekke endrings- og digitaliseringsprosesser i fylkeskommunen, og det er flere pågående prosjekt. Felles for prosjektene er at de bidrar til å forenkle, fornye og forbedre tjenestene vi tilbyr.

Pågående prosjekt og initiativ innen innovasjon og digitalisering:

- Nytt ressursplanleggingsverktøy (ERP)
- Digital løsning for gjenbruk av byggematerialer (Diplom)
- Videreutvikling av felles fylkeskommunal behovsstyringsprosess med Novari IKS
- Designrevet innovasjon rundt overgangsproblematikk mellom grunnskole og videregående opplæring
- Innføring av Framsikt, en løsning for helhetlig virksomhetsstyring
- Innføring av Teams for skole som læringsplattform i videregående opplæring
- Innføring av Visma InSchool, skoleadministrativt system
- Innføring av Everyone, forsystem til lønssystem, Muliggjør digital arbeidsprosesser fra rekruttering til ansettelse
- Samsvar, digitalt system for forvaltning av systemportefølje og internkontroll for personvern

Informasjonssikkerhet og personvern

I arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern har vi hatt stort fokus på å etablere et akseptabelt sikkerhetsnivå sett i lys av et fortsatt krevende trusselbilde. Eksterne trusselaktører benytter seg stadig av nye virkemidler for å oppnå sine mål. Økt digitalisering og bruk av ny teknologi utfordrer oss på å håndtere de nye sårbarheter som kommer som følge av dette.

I 2023 har vi fortsatt arbeidet med å utvikle styringssystem for informasjonssikkerhet, både for å dekke områder vi tidligere ikke har ivaretatt, men også for å tilpasse oss arbeidet med digital transformasjon. Et eksempel på dette er utarbeidelsen av en forvaltningsmodell for informasjonssystemer. Modellen beskriver og tydeliggjør roller, ansvar og oppgaver i forvaltningen av fylkeskommunens digitale systemer. For å dokumentere forvaltningen av systemporteføljen og etterleve personvernregelverket har vi anskaffet flere moduler i systemet Samsvar. Implementeringen av Samsvar vil fortsette i 2024.

Datatilsynet gjennomførte brevkontroll av ca. 100 kommuner og fylkeskommuner i april. Trøndelag fylkeskommune ble kontaktet med spørsmål om å redegjøre om etterlevelse av konkrete plikter som følger av personvernregelverket. Vi fikk ingen tilbakemelding på vår besvarelse, men datatilsynet har utarbeidet en samlerapport om funnene fra brevkontrollen. Trøndelag fylkeskommune var ikke blant de 10 kommunene som fikk stedlig tilsyn.

Ny teknologi som kunstig intelligens vil åpne for muligheter også i offentlig forvaltning. KI vil endre de digitale tjenestene våre og måten vi bruker våre data på. For å redusere risikoene dette medfører, må organisasjonen forberedes på dette. Vi har en stor utfordring knyttet til ustrukturerte data. For å ta i bruk de mulighetene KI gir, må vi få kontroll på disse og heve kompetansen i organisasjonen. Det er påbegynt et arbeide for å klargjøre organisasjonens informasjonsverdier og Microsoft 365-miljø og dette vil fortsette i 2024.

I arbeidet med sikkerhetskultur gjennomfører vi for andre gang nanolæring i informasjonssikkerhet og phishing-simulering. Kampanjen startet høsten 2023 og vil fortsette fram til ca. påske 2024. Resultatene fra 2023 viser at organisasjonen må jobbe videre med å heve robustheten mot phishing.

Det har ikke vært alvorlige sikkerhetshendelser i 2023. To hendelser med brudd på informasjonssikkerhet og personvern har krevd koordinert hendelseshåndtering av Informasjonssikkerhetsgruppen, med strakstiltak, avviksmelding til datatilsynet, risikovurderinger og endrede rutiner. Begge var isolerte hendelser som ikke berørte fylkeskommunens tjenesteproduksjon.

Anskaffelsesstrategi

Trøndelag fylkeskommune er en betydelig innkjøper av varer og tjenester både regionalt og nasjonalt. Anskaffelsesstrategi 2022-2025 for Trøndelag fylkeskommune gir retning og overordnede prinsipper for våre anskaffelser. Strategien understøtter Trøndelag fylkeskommunes øvrige planer og strategier. Anskaffelsene er et viktig virkemiddel for å nå målene om god tjenesteyting, klima/bærekraft/miljø, innovasjon, krav til digitalisering, leverandørutvikling og et seriøst arbeidsliv.

I 2023 har Trøndelag fylkeskommune videreført rollen som regional partner i nasjonalt program for leverandørutvikling (LUP). Partnerskapet bidrar blant annet til å øke andelen grønne og innovative anskaffelser i Trøndelag fylkeskommune.

Gjennom fylkeskommunens anskaffelser bidrar vi til å redusere klimautslipp ved å stille miljøkrav i anskaffelser der det er relevant. Som eksempel er det i 2023 etablert en Transportmodell som omhandler miljøkravene som benyttes i alle vare- og tjenesteleveranser. Fylkeskommunen inviterer kommunene i Trøndelag til deltakelse i våre rammeavtaler der det er relevant. På den måten ivaretar vi vårt samfunnsansvar og bidrar til reduksjon i klimagassutslipp i trøndelagsamfunnet ved å stille miljøkrav i forbindelse med anskaffelsene. Videre er det fokus på å styrke kompetansen ytterligere innen miljø/klima/bærekraft med hensikt å utarbeide gode miljøkrav i anskaffelsene. Dette gjøres blant annet gjennom konferanser, webinarer osv. i fagnettverket for offentlige anskaffelser i Trøndelag (FOAT) og andre nettverk for kunnskap- og erfaringsutveksling innen klima og miljø.

Gjennom året har det blitt gjennomført implementering av e-handel i store deler av organisasjonen. Noe implementering gjenstår. Dette vil bidra til mer digitalisert anskaffelsesprosess, mer effektive arbeidsprosesser, bedre mulighet for pris- og fakturakontroll og bedre mulighet for forbruksanalyser og oppfølging av organisasjonens anskaffelser. På sikt vil dette bidra til gevinstrealisering.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Samfunnssikkerhet er samfunnets evne til å verne seg mot og håndtere hendelser som truer våre grunnleggende verdier. Samfunnsverdiene er liv og helse, natur og kultur, økonomi, samfunnsstabilitet; sosiale og psykologiske reaksjoner og demokrati og styringsevne.

Sikkerhetsloven stiller krav om ROS- analyser for både nye og rehabiliterte skoler/anlegg. I løpet av 2023 er det gjennomført full ROS- analyse for Verdal videregående skole, og begrenset ROS- analyse for hhv Trondheim Katedralskole og Cissi Klein videregående skole. I analysen inngikk skrivebordsøvelser for PLIVO hendelser (her skoleskyting) inklusive handlingsplaner for fysiske konsekvensreducerende tiltak.

Det er startet opp et tverrfaglig arbeid med Sivil Transportberedskap for Trøndelag fylkeskommune. Framdriften er forsinket pga arbeidsmengde, omfang og mye koordinering.

Fylkesdirektøren har utredet svar på høringen på Totalberedskapskommisjonens høring NOU 2023:17. "Nå er det alvor".

Det nasjonalt krisehåndteringssystem ble i 2023 lagt ut på anbud av DSB, og en ny leverandør vant konkurransen. Fylkeskommunen stod fritt i å ta avrop på det nye systemet, men etter en vurdering av vår behov ble det besluttet å fortsette med eksisterende krisehåndteringssystem. Vi vil bruke bedre tid til en mer omfattende analyse av vårt behov før vi eventuelt går for nytt system. Det er flere fylkeskommuner som har gjort det samme. Det er idag spesielt avdeling veg som benytter verktøy.

Internkontroll

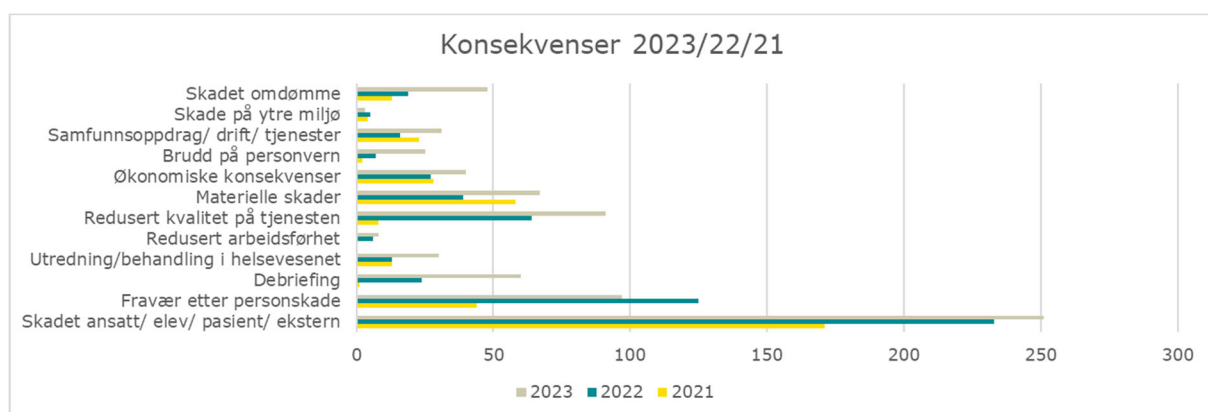
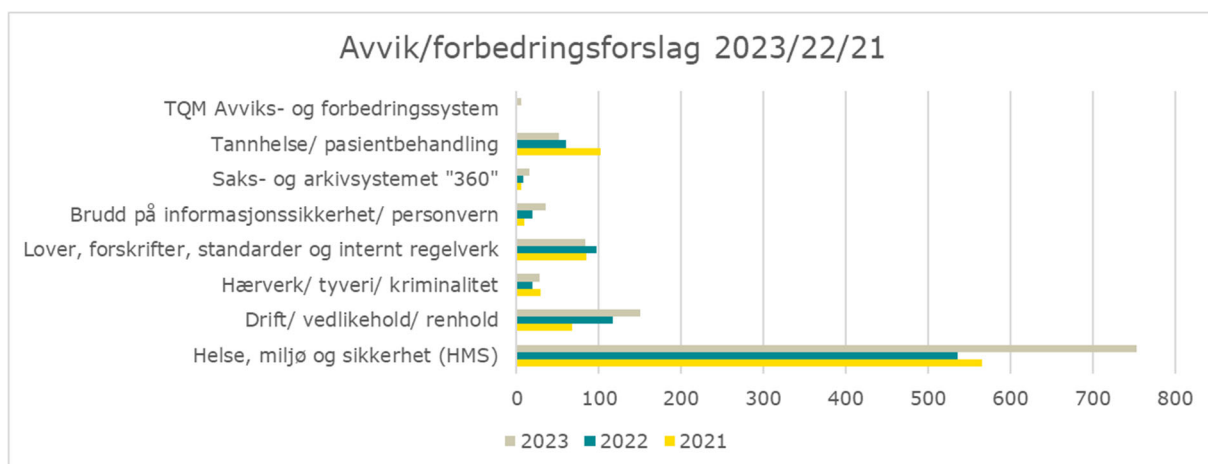
Internkontrollen i fylkeskommunen består blant annet av styrende dokumenter, delegeringsreglement, årshjul for økonomiplan og rapportering, avvikssystem og internkontroll for fagspesifikke områder. Gjennom delegering får ledere på ulike nivåer ansvar for internkontroll på sitt område. Fylkesdirektøren har, sammen med revisjonen, vurdert at internkontrollen er for fragmentert og til dels lite tilgjengelig. Fylkesdirektøren har derfor gjennomført et prosjekt om sektorovergripende internkontroll i fylkeskommunen på bakgrunn av revisors forenklede etterlevelseskontroll. Prosjektet hadde oppstart 12. september 2023, og i løpet av prosjektet er det gjort en omfattende undersøkelse av tilstanden på eksisterende internkontroller i fylkeskommunen. KPMG ble leid inn for å gi bistand i prosjektet.

Gjennomgangen har gitt et tydelig bilde på de tiltak fylkeskommunen må gjøre for å etablere internkontroll i fylkeskommunen i tråd med de krav som stilles i kommuneloven. På bakgrunn av gjennomgangen er det utformet en rekke anbefalinger, og det er utarbeidet forslag til dokumenter for internkontrollen. Arbeidet med internkontroll vil fremover bli ivarettatt som eget fagfelt, og få en større plass i rapporteringen i henhold til de anbefalinger som er gjort i prosjektet.

Kvalitetssystem

Det er fremdeles noen skoler og seksjoner som ikke bruker det digitale avviks- og forbedringssystemet aktivt. Samtidig ser vi at det er en økning i antall avviks- og forbedringsmeldinger, noe som viser oss at bruken stadig øker.

Figur 1 viser registrerte avvik- og forbedringsforslag i 2023, 2022 og 2021 og figur 2 viser oppgitte konsekvenser av de registrerte hendelsene for de samme årene.

4.2.4. Status økonomi

Beløp i 1000

Avdeling		Regnskap 2022	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	Utgift	670 162	864 226	494 094	741 268	-122 959	-16,6 %
	Inntekt	-114 402	-190 766	-33 573	-39 715	151 051	380,3 %
	Totalt	555 759	673 460	460 521	701 552	28 093	4,0 %

4.2.5. Kommentar til status økonomi

Strategisk mål: Trøndelag fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi og sikre at oppgavene blir løst gjennom optimal utnyttelse av ressursene.

Administrasjon består av administrativ ledelse og administrative seksjoner samt seksjon eiendom. Samlet har administrasjon et mindreforbruk på totalt 28 millioner kroner, herav har administrativ ledelse og seksjoner et mindreforbruk på 37,7 millioner kroner, mens eiendom har et merforbruk på 9,6 millioner kroner.

Innenfor de administrative seksjonene skyldes mindreforbruket i all hovedsak gjenbevilgning fra 2022, samt reduserte lønnskostnader på grunn av vakante stillinger og ikke-budsjetterte refusjoner fra NAV i løpet av året. Det er også besparelser på grunn av utsatte prosjekter og oppgaver innenfor innovasjon og digitalisering. Dette vil brukt i 2024.

Merforbruket på 9,6 millioner kroner innenfor seksjon eiendom kan knyttes til følgende hovedtjenester:

- Vedlikehold av skolebygg
- Brann i Elgeseter gt 30b
- Lisenser og ufordelte lønnskostnader eiendomsforvaltning

Samtidig har seksjonen et mindreforbruk på andre poster, som:

- Administrasjon og generell eiendomsforvaltning
- Forsikring
- Drift og renhold av skolebygg
- Drift av administrasjonslokaler

4.2.6. KOSTRA Nøkkeltall

	Trøndelag 2022	Trøndelag 2023	Møre og Romsdal	Rogaland	Vestland	Landet uten Oslo
Prioritet						
Administrasjon Netto driftsutgifter Beløp per innbygger (kr)	698	550	679	430	694	723
Administrasjonslokaler Netto driftsutgifter Beløp per innbygger (kr)	67	70	96	87	92	88

4.2.7. Status investeringsprosjekter

Administrasjon

Beløp i 1000

	Årets budsjett				
Investering	Rev. bud.	Regnskap	Status	Økonomistatus	Avvik i kr
Admin og fellestjenester					
FDV og BIM verktøy	4 000	3 458	Ferdig	Merforbruk	542
Sum - Admin og fellestjenester	4 000	3 458			542
Fylkets hus Trondheim					
Fylkets hus Trondheim	500	826	Iht. plan	Iht. plan	-326
Sum - Fylkets hus Trondheim	500	826			-326
Ladejarlen skoleanlegg					
Ladejarlen skoleanlegg	0	60	Ferdig	Iht. plan	-60
Sum - Ladejarlen skoleanlegg	0	60			-60
Nytt Fylkeshus Steinkjer					
Nytt Fylkeshus Steinkjer	2 000	1 832	Iht. plan	Iht. plan	168
Sum - Nytt Fylkeshus Steinkjer	2 000	1 832			168
Sum	6 500	6 176			324

Samferdsel

Beløp i 1000

	Årets budsjett				
Investering	Rev. bud.	Regnskap	Status	Økonomistatus	Avvik i kr
Bussdepot Trondheim					
Bussdepot - Stor Trondheim	2 600	2 211	Iht. plan	Mindreforbruk	389
Sum - Bussdepot Trondheim	2 600	2 211			389
Sum	2 600	2 211			389

Tannhelse

Beløp i 1000

Årsmelding 2023

Investering	Årets budsjett			
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Økonomistatus
Oppgradering tannklinikker				
Oppgradering tannklinikker	96	0	Iht. plan	Iht. plan
Sum - Oppgradering tannklinikker	96	0		
Stjørdal tannklinikk				
Oppgradering tannklinikker	25	25	Iht. plan	Iht. plan
Sum - Stjørdal tannklinikk	25	25		
Sum	121	25		

Utdanning og kompetanse

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett			
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Økonomistatus
Admin og fellestjenester				
Teknisk oppgradering skolebygg	200	2 089	Ikke vurdert	Merforbruk
Sum - Admin og fellestjenester	200	2 089		
Bedre skolebygg				
Bedre skolebygg	8 000	8 928	Ikke vurdert	Mindreforbruk
Sum - Bedre skolebygg	8 000	8 928		
Charlottenlund videregående skole				
Charlottenlund videregående skole-elevvekst	13 497	12 380	Ferdig	Mindreforbruk
Sum - Charlottenlund videregående skole	13 497	12 380		
Cissi Klein videregående skole				
Cissi Klein videregående skole-midlertidig bygg	1 500	1 057	Ferdig	Merforbruk
Cissi Klein videregående skole-ny skole	344 395	295 889	Iht. plan	Iht. plan
Sum - Cissi Klein videregående skole	345 895	296 946		
Energi- og miljøinvestering skolebygg				
Energi- og miljøinvestering skolebygg	3 001	2 505	Iht. plan	Mindreforbruk
Sum - Energi- og miljøinvestering skolebygg	3 001	2 505		
Fagfornyelsen TRFK				
Fagfornyelsen TRFK	215	0	Ferdig	Mindreforbruk
Sum - Fagfornyelsen TRFK	215	0		
Fosen videregående skole				
Fosen videregående skole - ny byggfaghall	0	77	Iht. plan	Iht. plan
Fosen videregående skole- lokaler flyfag	48 300	51 400	Iht. plan	Iht. plan
Sum - Fosen videregående skole	48 300	51 476		
Guri Kunna videregående skole				
Guri Kunna vgs, avd Frøya-oppgr garderobes	500	131	Ferdig	Merforbruk
Guri Kunna vgs, avd Hitra - utvikl.plan	2 500	2 187	Iht. plan	Iht. plan
Sum - Guri Kunna videregående skole	3 000	2 318		
Johan Bojer videregående skole				
Johan Bojer videregående skole -ny skole	119 995	111 143	Ferdig	Mindreforbruk

Årsmelding 2023

Årets budsjett					
Investering	Rev. bud.	Regnskap	Status	Økonomistatus	Avvik i kr
Johan Bojer videregående skole- tomt	9 900	6 210	Ferdig	Merforbruk	3 690
Sum - Johan Bojer videregående skole	129 895	117 353			12 542
Kyrksæterøra videregående skole					
Kyrksæterøra videregående skole - utv. skoleanlegg - FT 179/18	58 997	52 974	Ferdig	Mindreforbruk	6 023
Sum - Kyrksæterøra videregående skole	58 997	52 974			6 023
Levanger videregående skole					
Levanger videregående skole- idrettshall og tilbygg	580	580	Ferdig	Mindreforbruk	0
Sum - Levanger videregående skole	580	580			0
Melhus videregående skole					
Melhus videregående skole- utvikl.plan	27 000	26 714	Iht. plan	Iht. plan	286
Sum - Melhus videregående skole	27 000	26 714			286
Meråker videregående skole					
Meråker videregående skole- reguleringsplan	718	1 117	Iht. plan	Iht. plan	-400
Sum - Meråker videregående skole	718	1 117			-400
Mære landbruksskole					
Mære landbruksskole- sauefjøs	100	0	Forsinket	Mindreforbruk	100
Mære landbruksskole- reguleringsplan	696	266	Forsinket	Iht. plan	429
Sum - Mære landbruksskole	796	266			529
Olav Duun videregående skole					
Olav Duun videregående skole- Utvikl.plan	0	-1 382	Ferdig	Iht. plan	1 382
Sum - Olav Duun videregående skole	0	-1 382			1 382
Ole Vig videregående skole					
Ole Vig videregående skole- parkeringsplass	281	281	Forsinket	Iht. plan	0
Sum - Ole Vig videregående skole	281	281			0
Oppdal videregående skole					
Oppdal videregående skole- utvikl.plan	15 498	12 834	Ferdig	Mindreforbruk	2 664
Sum - Oppdal videregående skole	15 498	12 834			2 664
Orkdal videregående skole					
Orkdal videregående skole- utvikl.plan	2 000	1 913	Iht. plan	Iht. plan	87
Sum - Orkdal videregående skole	2 000	1 913			87
Røros videregående skole					
Røros videregående skole-veksted, byggfaghall	45 000	43 436	Iht. plan	Merforbruk	1 564
Sum - Røros videregående skole	45 000	43 436			1 564
Skjetlein videregående skole					
Skjetlein videregående skole, lager for paviljonger	0	1 543	Iht. plan	Iht. plan	-1 543
Skjetlein videregående skole, nytt tilbygg anleggsmek./TIP	0	-371	Ferdig	Mindreforbruk	371
Skjetlein videregående skole, nytt tilbygg for STO	0	-118	Ferdig	Mindreforbruk	118
Sum - Skjetlein videregående skole	0	1 053			-1 053
Skolebruksplan					
Skolebruksplan	4 641	5 283	Iht. plan	Mindreforbruk	-642
Sum - Skolebruksplan	4 641	5 283			-642
Teknisk oppgradering skolebygg					

Årsmelding 2023

Årets budsjett					
Investering	Rev. bud.	Regnskap	Status	Økonomistatus	Avvik i kr
Teknisk oppgradering skolebygg	30 800	28 679	Ikke vurdert	Merforbruk	2 120
Sum - Teknisk oppgradering skolebygg	30 800	28 679			2 120
Tiller videregående skole					
Tiller videregående skole-utvikl.plan	7 118	7 502	Ferdig	Mindreforbruk	-384
Sum - Tiller videregående skole	7 118	7 502			-384
Trondheim katedralskole					
Trondheim katedralskole-utvikl.plan	184 000	157 637	Iht. plan	Iht. plan	26 363
Sum - Trondheim katedralskole	184 000	157 637			26 363
Verdal videregående skole					
Verdal videregående skole-utvikl.plan	145 000	153 259	Iht. plan	Iht. plan	-8 259
Sum - Verdal videregående skole	145 000	153 259			-8 259
Ytre Namdal videregående skole					
Ytre Namdal videregående skole-utvikl.plan	200	0	Forsinket	Iht. plan	200
Sum - Ytre Namdal videregående skole	200	0			200
Åfjord videregående skole					
Åfjord videregående skole-utvikl.plan	57 999	65 750	Ferdig	Merforbruk	-7 751
Sum - Åfjord videregående skole	57 999	65 750			-7 751
Sum	1 132 629	1 051 890			80 739

4.3. Utdanning og kompetanse

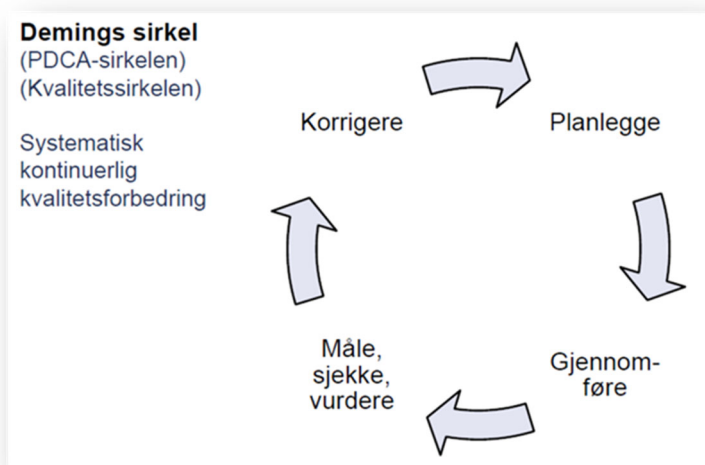
4.3.1. Tjenesteområdebeskrivelse

Avdeling for utdanning og kompetanse jobber målrettet på sentrale områder innen i videregående opplæring, fagopplæring, voksenopplæring, karriereveiledning og høyere yrkesfaglig utdanning. Fylkeskommunen har et helhetlig ansvar for kompetansepolicyen i Trøndelag, og avdeling for utdanning og kompetanse har det koordinerende ansvaret i arbeidet om å oppfylle regionens arbeidskraftbehov.

4.3.2. Resultatvurdering

Avdeling for utdanning og kompetanse jobber målrettet for best mulig gjennomføring, læringsmiljø og læringsresultater i videregående opplæring og høyere yrkesfaglig utdanning. Fylkeskommunen har en rolle som samfunnsutvikler og har ansvar for kompetanse i et livslangt perspektiv for befolkningen i Trøndelag. Målet om å oppfylle regionens arbeidskraftbehov er et arbeid som går på tvers av sektorer i fylkeskommunen, og avdeling for utdanning og kompetanse har det koordinerende ansvaret. Trøndelag fylkeskommune skal videreutvikle en desentralisert videregående skole som kan gi ungdommene våre muligheter til en fremtidsrettet utdanning, som svarer til behovet i næringslivet og offentlig sektor, der kunnskap er driveren i utviklingen.

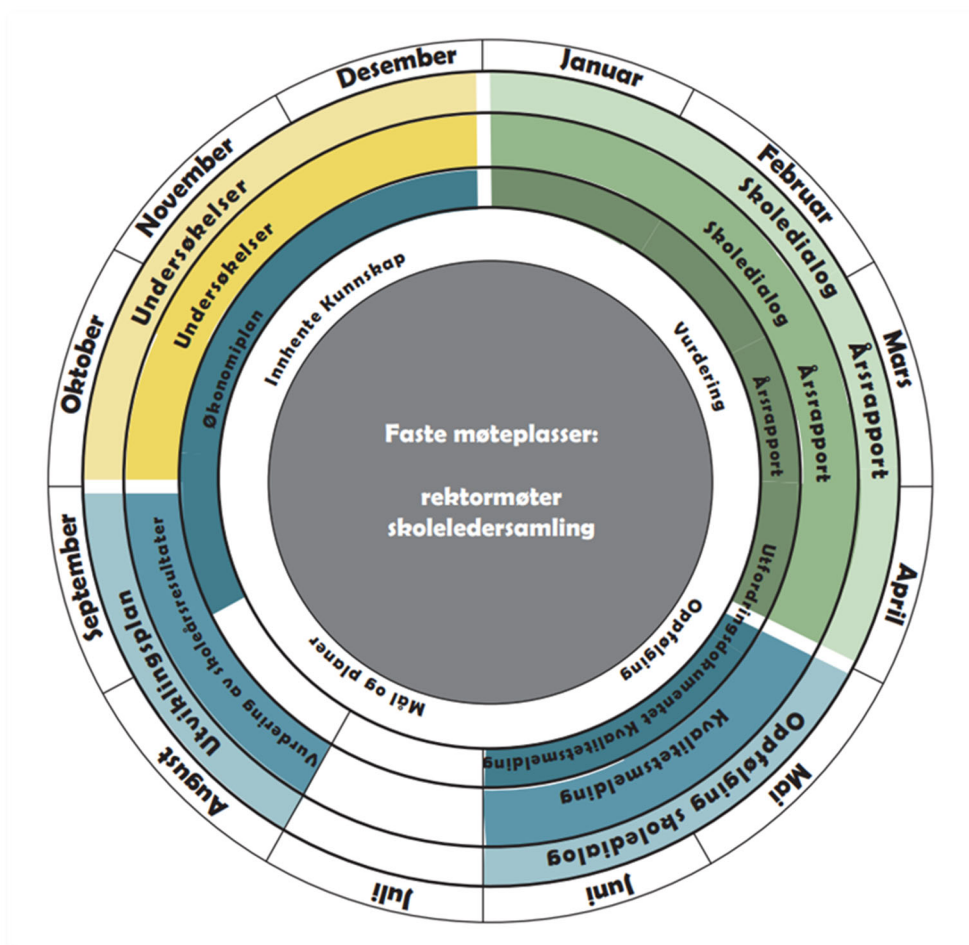
Avdeling utdanning og kompetanse bruker et kvalitetsutviklingssystem basert på Demings sirkel (PDCA) i resultatoppfølgingen av de videregående skolene. Målet er kontinuerlig forbedring og læring.

Figur 1: Demings (PDCA) sirkel.

Årsrapporten er tatt inn som en del av kvalitetsutviklingssystemet og årshjul for kvalitetsutvikling. Årshjulet gir en oversikt over alle aktiviteter knyttet til resultatoppfølging i utdanningssektoren (se figur 2). Styringskortet for skolene er førende for hvilke resultater som følges opp gjennom årshjulet.

En del av aktivitetene i årshjulet er gjennomgripende på alle nivå, mens noen i hovedsak skjer på skole eller sektornivå. Kvalitetsmelding for videregående opplæring Trøndelag er en lovpålagt tilstandsrapport som legges frem for Fylkestinget i juni hvert år. Den presenterer resultater på sektornivå, og gir et mer utfyllende bilde av resultater enn årsrapporten. Mange av de samme resultatene som legges fram gjennom kvalitetsmeldingen blir også benyttet som et grunnlag for systematiske skoledialoger. I skoledialogen blir resultater brutt ned på skolenivå og brukt aktivt i dialogen med den enkelte skole. Elevundersøkelsen ble gjennomført i 2023 og er med å danne grunnlag for oppfølging av læringsmiljøet både på skole og sektornivå.

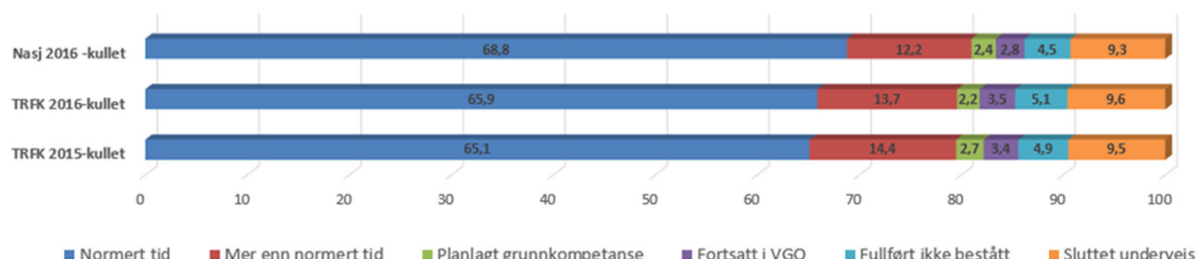
Figur 2: Årshjul for kvalitetsutvikling i utdanningssektoren i Trøndelag fylkeskommune. Ytre sirkel viser aktivitet på skolene, midterste sirkel viser aktivitet i avdeling for utdanning og kompetanse, og indre sirkel viser dokumenter som går til politisk behandling.

Trøndelag fylkeskommune har et eget system for veiledning og oppfølging av opplæringskontor og lærebedrifter i fylket. Opplæringskontorene i Trøndelag og selvstendige lærebedrifter er deltagende i arbeidet. Aktiviteter i dette systemet omfatter veilednings- og kontrollbesøk med opplæringskontor og lærebedrifter, styremøter i opplæringskontor, fellessamlinger for opplæringskontor og fagsamlinger for

lærebedrifter/faglig ledere og lærlingesamlinger. I 2023 ble lærlingeundersøkelsen, lærebedriftsundersøkelsen og årlig rapportering fra lærebedriftene gjennomført.

Flere gjennomfører videregående opplæring

Gjennomføring av videregående opplæring har stort fokus både nasjonalt, regionalt og lokalt. Vi kan vise til gode resultater i Trøndelag. Det er en økning i andelen som fullfører og består videregående opplæring i løpet av 5/6 år. De nyeste tallene for 2016-kullet fra Statistisk Sentralbyrå (SSB), viser at vi nå er oppe i 79,6 prosent som har fullført og bestått videregående opplæring innen fem/seks år (figur 3). Trøndelag ligger nær nasjonalt snitt (81,0 prosent).

Figur 3: Gjennomføring i løpet av fem/seks år i Trøndelag, alle eierformer. Kilde: SSB

Figur 3 viser alle delstatusene i gjennomføringsindikatoren, og vi ser da hvor stor andel av elevene i et gitt årskull som etter fem/seks år fortsatt var i videregående opplæring, som fullførte uten å bestå, eller som sluttet underveis (ikke i videregående opplæring og ikke fullført etter fem/seks år). Det har de siste årene vært en jevn nedgang i andel elever som slutter underveis. Andel elever som har oppnådd planlagt grunnkompetanse innen 5/6 år ligger på 2,2 prosent i Trøndelag.

78,2 prosent av elevene ved Vg2 yrkesfag hadde ordinær progresjon i 2023. Omtrent 48,9 prosent av elevene gikk direkte over i læreplass. Dette er 2 prosentpoeng høyere enn året før, og Trøndelag ligger 1,7 prosentpoeng over nasjonalt snitt for siste år.

Gjennomføringen på yrkesfag og studieforberedende fag er noe lavere enn forrige årskull og ligger litt under nasjonalt snitt.

Prosentvist elevfravær har økt sammenlignet med 2022 og ligger nå på 6,1 prosent.

Resultater fra oppfølgingstjenesten

Den fylkeskommunale oppfølgingstjenesten skal tilby oppfølging til alle ungdommer mellom 16-21 år, som er utenfor videregående opplæring og arbeid. Målet er at ungdommene skal komme tilbake til opplæring for å få studiekompetanse, yrkeskompetanse eller grunnkompetanse. Det har siden 2020 vært jobbet spesielt med å nå de yngste ungdommene, for å få de i gang med aktiviteter som bidrar til at de kommer i gang med opplæring. Midler bevilget av fylkestinget for perioden 2020 til 2023 var innrettet mot aldergruppa 16 – 18 år. Dette arbeidet er godt etablert i hele fylket, og består av tett

oppfølging med skreddersydde tiltak, og to egne lavterskeltiltak. Det ene er i regi av Ole Vig videregående, i samarbeid med Stjørdal kommune, hvor gaming brukes for å få ungdommene i gang med aktiviteter som bidrar til at de kommer tilbake til opplæring. Det andre er et felles tiltak for alle skoler i Trondheim, Melhus vgs. og Malvik vgs., hvor det gjennomføres ulike felles- og individuelle aktiviteter, og hvor det er tett kontakt med skolene. Tiltaket benevnes som *OT Tett på*, og fokuserer både på å få ungdommene tilbake til opplæring, og oppfølging etter at de har kommet i gang med opplæring. Det jobbes med å få tiltakene etablert i drift.

For å lykkes med arbeidet i oppfølgingstjenesten er det viktig å ha et godt samarbeid med andre tjenester, og spesielt med NAV.

Tall fra Utdanningsdirektoratet fra juni 2023 (som oppsummerer skoleåret 2022/2023) viser at det var registrert 1334 ungdommer i oppfølgingstjenesten i Trøndelag per juni 2023. Av disse var 403 kommet tilbake i aktivitet, 582 var under oppfølging og veiledning, 269 hadde en avklart status og 70 hadde man ikke lyktes å komme i kontakt med.

4.3.3. Elever

Elever / Lærlinger

Opplæringen skal gi elevene framtidshåp og fremme danning, nysgjerrighet og lærelyst for å utvikle kompetanse og livsmestring i et samfunn i endring.

Kritisk suksessfaktor: Læringsmiljø som fremmer læring

Læringsmiljø elever

Elevene ved våre videregående skoler har gjennom Elevundersøkelsen for 2023 svart at de i stor grad trives på skolen. Andel elever som svarer at de er blitt mobbet er høyere enn i 2022. Trøndelag fylkeskommune har nulltoleranse for mobbing, og målsetningen er at ingen skal føle seg mobbet på de videregående skolene eller i våre lærebedrifter.

Elevene i Trøndelag er i stor grad fornøyd med læringsmiljøet, men det er fremdeles spørsmål knyttet til vurdering for læring som har lavere score sammenlignet med nivået på resten av undersøkelsen. Det er på spørsmål om de får være med å vurdere skolearbeidet sitt at en større andel svarer mer negativt. Avviket her gjelder både for Trøndelag og nasjonalt snitt.

Tallene på indikatorene for denne suksessfaktoren har for øvrig vært stabile de siste år og ligger tilnærmet likt nasjonalt snitt.

Læringsmiljø lærlinger

I Trøndelag var svarprosenten i lærlingundersøkelsen på 62 prosent i 2023, mot 53 prosent på landsbasis.

Resultatene fra lærlingundersøkelsen viser at lærlingene trives godt, er motiverte for å lære i bedriftene og får hjelp og støtte når de har behov for det.

Lærlingene er i stor grad fornøyd med opplæringen, vurderingen, samt hjelp og støtte fra bedriften når de trenger det. Lærlingene synes at halvårsvurderingen samsvarer med et definert sammensatt innhold.

32 prosent av lærlingene svarer at de ikke kjenner til bedriftens plan for opplæringen. Lærlingene som gir tilbakemelding på at de er kjent med den interne planen for opplæringen, sier også at den blir brukt. Det er 57 prosent av lærlingene som i stor til svært stor grad, dokumenterer sitt arbeid.

Ca. 3 prosent av lærlingene gir tilbakemelding på at de blir mobbet 2-3 ganger eller mer i måneden. Ca. 1,5 prosent svarer at de har vært utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet 2-3 ganger eller mer i måneden. Det har ligget på omtrent samme nivå de siste tre årene. Kjennskap til varslingsrutiner er viktig for å få gjort konkrete tiltak. Flere av opplæringskontorene har satt i gang tiltak for å få bedre kjennskapen til varslingsrutiner. Trenden går riktig vei og det er nå over 80 prosent som sier at de kjenner til rutinen for varsling.

Kritisk suksessfaktor: Variert, relevant og praksisnær opplæring som er tilpasset den enkelte elev

Over halvparten av elevene i Trøndelag svarer på Elevundersøkelsens spørsmål knyttet til variert opplæring, at de er enige i at de jobber med det de skal lære på forskjellige måter. Mange sier at de har lærere som forklarer dem målene, forteller hva som er bra med arbeidet og hva de kan gjøre for å bli bedre i fagene, men det finnes også en liten gruppe elever som ikke mener dette. Resultatene på Elevundersøkelsen har vært relativt stabile de siste årene, og er på tilsvarende nivå som nasjonalt snitt.

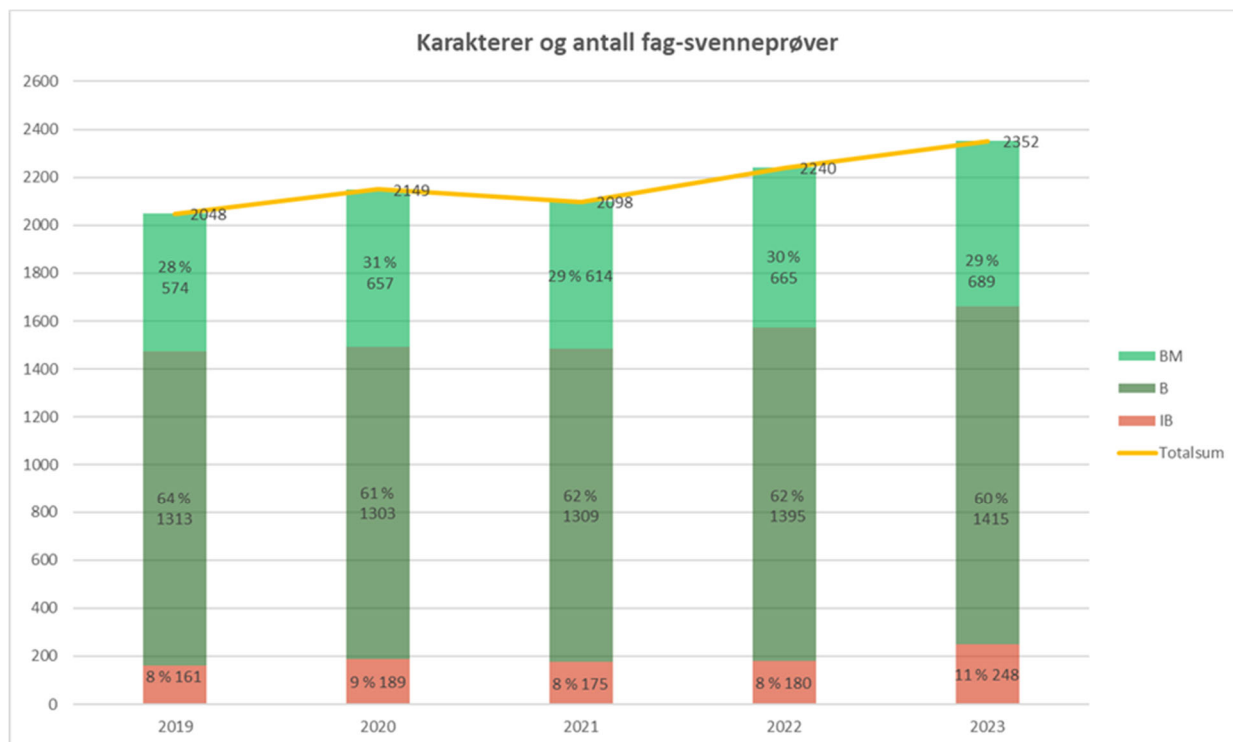
Kritisk suksessfaktor: Læringsutbytte

Læringsutbytte elever

Karaktersnittet i Trøndelag for 2023 ligger på omtrent samme nivå som i 2022 på både yrkesfag (4,04) og studieforberevende utdanningsprogram (4,28).

Læringsutbytte lærlinger

I 2023 er det et nytt toppår for antall gjennomførte fag- og svenneprøver for lærlinger og fagbrev på jobb kandidater. 2352 gjennomførte en fag-/svenneprøve og over 89 prosent med bestått resultat. Fordelingen mellom karakterene er forholdsvis stabilt de siste årene, men en liten økning i «ikke bestått» i 2023.

Figur: Samlet fremstilling av antall avlagte fag-/svenneprøver for lærlinger og elever med elevavtale de siste 5 årene, med karakterfordeling. Karakterskalaen i fagopplæringssammenheng er tredelt; Bestått, Bestått meget godt eller Ikke bestått. Ikke bestått teori gir status ikke bestått, selv om praktisk prøve er bestått. Kilde: Qlik Sense

4.3.4. Samfunnsutvikling

Trøndelag skal være en attraktiv region ved å utnytte regionens fortrinn, utvikle bolyst og livskvalitet og fremme bærekraft, verdiskaping og kompetanse i hele Trøndelag.

Kritisk suksessfaktor: Den videregående skolen skal ha en tydelig rolle som samfunnsutvikler i samarbeid med andre aktører.

Arbeidet med økt gjennomføring av videregående opplæring er viktig for Trøndelag.

Mange skoler lykkes med formidlingsarbeidet takket være tett oppfølging og samarbeid med opplæringskontorer, kommuner og lokalt arbeids- og næringsliv. Flere skoler har formalisert arbeidet med bransjene gjennom samarbeids- og partnerskapsavtaler.

Samarbeidet mellom skoler og arbeids- og næringsliv utvikles stadig, og Samfunnskontrakten anses som en viktig satsing for å sikre læreplass til kvalifiserte søkere. En del skoler arbeider også tett med næringsforeninger for å øke arbeidslivsrelevansen i opplæringen.

Noen av skolene har en aktiv rolle i oppfølging av Trøndelagsmodellen, og legger til rette for at voksne kan få ønsket kompetanse og kvalifiseres for videre utdanning og jobb.

I 2023 er mange videregående skoler engasjert eller involvert i utviklingsarbeid, som innebærer at de tar en rolle som samfunnsutvikler i tett samarbeid med lokale aktører. I de regionale kompetanseforaene har de videregående skolene en sentral rolle som en utdanningstilbyder som skal svare ut kompetansebehov i lokalt arbeids- og næringsliv.

Enkelte skoler er involvert i arbeidet med studiesentre, der målet er å bidra til fleksibel og desentralisert utdanning som samsvarer med arbeidslivets behov i regionen.

Kritisk suksessfaktor: Utvikle kompetanse som samfunnet har behov for

Skolenes kontakt med privat og offentlig næringsliv er en god kilde til å få vite noe om hva samfunnet har behov for.

Mål for utdanningen i Trøndelag er å gi ungdommene muligheter til en fremtidsrettet utdanning som svarer til behovet i arbeidslivet. Skolene har en samfunnsutviklerrolle, og de rapporterer i den forbindelse på ulike prosjekter, satsninger og tiltak innen ordinær drift som omhandler samhandling inn mot lokalt og regionalt arbeidsliv. I handlingsplanen for kompetansestrategi i Trøndelag er det lagt opp til etablering av regionale kompetanseforum med kontakt mellom arbeids- og næringsliv på bransjenivå/virksomhetsnivå som vil være et bindeledd inn mot høgskole og universitet.

Lærlingundersøkelsen viser at en andel av lærlingene ikke er fornøyd med skolen som forberedelse til opplæring i arbeidslivet, og at tilgang til utstyr og hjelpemidler ikke er god nok. Det kan være utfordrende for skolene å holde tritt med den teknologiske utviklingen i næringslivet, noe som kan være en del av forklaringen på dette. Enkelte skoler har løst dette ved å etablere tette bånd og partnerskap til bransjer og enkeltbedrifter, slik at en større andel av opplæringen skjer i bedrifter.

Det er fremdeles en utfordring at det i enkelte fag ikke finnes tilstrekkelig med læreplaner. På en annen side har enkelte bransjer problemer med å rekruttere nok lærlinger. Det er også fortsatt utfordringer med å finne balansen mellom samfunnets behov og ungdommenes ønsker. Fylkesdirektøren fortsetter å jobbe med disse områdene.

Karriereveiledning

Avdeling utdanning og kompetanse arbeider kontinuerlig med å utvikle gode karriereveiledningstjenester for alle i Trøndelag. Dette gjøres gjennom [Karrieresenteret i Trøndelag](#) og kompetanseforum i Trøndelag. Karriereveiledning som arbeidsområde innebærer å legge til rette for og lede veiledningsprosesser, alt fra korte avgrensede aktiviteter, til mer komplekse og langvarige prosesser. Karrieresenteret i Trøndelag er organisatorisk plassert i seksjon regional kompetanse og har også i inneværende år levert tjenester både til Trøndelags befolkning og arbeids- og næringsliv.

I 2023 har karriereveiledningsfeltet vært preget av økt etterspørsel etter senterets tjenester. Det har vært en kraftig vekst innen innvandring og tilstrømming av flyktninger, økt andel av befolkningen i utenforskapet, og jobbskiftere som har benyttet seg av senterets profesjonelle karriereveiledningstjenester. I tråd med etterspørselen har avdeling Utdanning og Kompetanse styrket sitt tverrfaglige og tverrsektorielle samarbeid. Digitale veiledningsløsninger, VR og KI er under utvikling for å imøtekomme alle behov innen veiledningsfeltet, og for å dekke hele fylket. Dette i tråd med prinsipper for karriereveiledning i Trøndelag.

Regional kompetanse

Trøndelag fylkeskommune har i 2023 hatt en sentral oppgave i revisjon av Kompetansestrategi for Trøndelag. Kompetanseforum Trøndelag var styringsgruppe for arbeidet, og partnerskapet var bredt involvert i arbeidet. Strategien skal bidra til å møte framtidige utfordringer knyttet til demografi, stramt arbeidsmarked, omstilling, teknologi, innovasjon, bærekraft og det grønne skiftet.

Kompetansestrategi for Trøndelag 2023-2027 ble vedtatt i fylkestinget i juni etter en omfattende høringsrunde. Parallelt ble det utarbeidet og vedtatt en tilhørende Handlingsplan. Oppfølging av Handlingsplan for kompetansestrategien og kompetansedelen i Handlingsplan for verdiskapingsstrategien, samkjøres med Seksjon næring.

Kompetanseforum Trøndelag er godt etablert, og Trøndelag fylkeskommune har ansvar for å lede og koordinere forumet. Kompetanseforumet hadde 3 møter i 2023, hvorav ett var fellesmøte med Næringspartnerskapet. Det er jobbet mye med utvikling av forumet og mandatet er oppdatert.

Kompetanseforum Trøndelag har dette året tatt i bruk eget [nettsted](https://kompetanseforumtrondelag.no) (<https://kompetanseforumtrondelag.no>) og ny grafisk profil.

Det arbeides også tett med oppfølging av de regionale kompetansefora. Kompetansepilotprosjektet er gjennomført i perioden 2021 - 2023. Prosjektet besto av fire delprosjekter; fylkesprosjektet, delpilot Namdalen, delpilot Fosen og delpilot Trøndelag Sør. Det arbeides nå med å slutføre prosjektet. Arbeidet med kompetansepilot har blant annet bidratt til etablering av studiesenter i alle de tre distriktsregionene.

Trøndelag fylkeskommune har ledet et arbeid, på vegne av alle fylkeskommunene, for å styrke fylkenes kunnskapsgrunnlagsarbeid. Arbeidsgruppen har foreslått utvalgte indikatorer som alle fylkene kan benytte for å analysere egne kompetansebehov. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse har ansvaret for drift av en digital portal for de regionale indikatorene i nært samarbeid med fylkeskommunene. Arbeidet er omtalt i Utsynsmeldinga og Distrikts-meldinga. De regionale kompetanseindikatorene inngår blant annet som kunnskapsgrunnlag for arbeidet med helhetlig tilbudsplanlegging.

Regjeringen har etter søknad plukket ut to pilotområder i Trøndelag til å inngå Bygdevekstavtale (BVA) med Staten; Indre Namdal og Rindal/Holtålen. Trøndelag fylkeskommune skal etter planen bli hovedpart i begge disse avtalene.

Avdeling utdanning og kompetanse har vært involvert i vurdering av søknader om midler til oppretting og drift av lokale studiesentra i Trøndelag. Videre er det bidratt inn i arbeidet med ny Regional planstrategi.

Videregående opplæring for voksne

Trøndelag fylkeskommune skal gi et fleksibelt og desentralisert voksenopplæringstilbud som møter arbeidslivets og den enkeltes kompetansebehov. Skoleåret 2023/2024 startet 1152 voksne på opplæring i ett eller flere fag, med mål om å få oppfylt sitt ønske om studie- eller yrkeskompetanse. Flere gjennomfører også både Vg1 og Vg2 på et og samme skoleår.

909 personer deltar i yrkesfaglige utdanningsprogram mens 243 personer gjennomfører fag mot generell studiekompetanse.

Deltakerne fordeler seg slik

Studieforberedende utdanningsprogram	Antall
Påbygg til generell studiekompetanse før eller etter yrkeskompetanse	243
Yrkesfaglige utdanningsprogram	
Helse- og oppvekstfag	613
Teknologi- og industrifag	64
Bygg- og anleggseknikk	62
Restaurant- og matfag	58
Elektro og datateknologi	52
Salg, service og reiseliv	42
Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign	18
Totalt	1152

Antall deltakere pr. skole

Skole	Antall	Skole	Antall
Byåsen vgs	14	Olav Duun vgs	91
Charlottenlund vgs	22	Oppdal vgs	24
Fosen vgs	2	Orkdal vgs	59
Gauldal vgs	23	Ole Vig vgs	76
Grong vgs	6	Røros vgs	5
Guri Kunna vgs	5	Selbu vgs	2
Johan Bojer vgs	9	Steinkjer vgs	182
Kyrksæterøra vgs	4	Trøndelag nettskole	65
Levanger vgs	77	Verdal vgs	124
Meldal vgs	12	Ytre Namdal vgs	13
Melhus vgs	11	Trondheim voksenopplæringscenter vgs	326

Fullføringsreformen trer i kraft høsten 2024. I tillegg til at flere får en opplæringsrett inneholder reformen også utvidede rettigheter for voksne. Fra neste skoleår vil blant annet modulstrukturerte læreplaner innføres som hovedmodell i foreløpig fire lærefag.

To viktige endringer kommende skoleår er at det etableres et felles sentralisert inntak for voksne, og en helhetlig organisering av tilbudsplanlegging for både ungdom og voksne. Det arbeides også mer på tvers av seksjonene inntak og eksamen, tilbud og integrering og fagopplæring.

Samhandlingen med NAV utvikles videre blant annet i Trøndelagsmodellen og om tilrettelegging for modulstrukturert opplæring.

Høyere yrkesfaglig utdanning

Fylkeskommunen forvalter statlig driftstilskudd til høyere yrkesfaglig utdanning (HYU), og bidrar med frie midler til egen fagskole, Trøndelag høyere yrkesfagskole (THYF). Politisk nivå vedtar prioriterte utdanningsområder og rammer for tilskuddsforvaltningen.

I løpet av 2023 har fylkeskommunen fått utvidet innsikt i høyere yrkesfaglig utdanning og kompetansebehov i det trønderske arbeidslivet, bl.a. gjennom åpne høring på helhetlig tilbudsstruktur i fylket og høring om vår forvaltning av høyere yrkesfaglig sektor. Denne innsikten er bl.a. lagt til grunn for søknad om en andel av de 500 nye studieplassene som regjeringen la inn i statsbudsjettet for 2023. Trøndelag fikk 48 av disse plassene, og de er fordelt på de 9 offentlige og private fagskolene som søkte om driftstilskudd i fjor.

Kunnskapsdepartementet har i 2023 igangsatt arbeid med ny stortingsmelding om høyere yrkesfaglig utdanning. Trøndelag fylkeskommune har bidratt med innspill til denne meldingen når departementet har åpnet for det.

Arena HYU er dialog- og samarbeidsarena for fagskoler med tilbud i Trøndelag. Arenaen bidrar til å avdekke og dekke arbeidslivet kompetansebehov og styrke sammenhengen mellom HYU og andre utdanningsnivå. For å styrke sektorens synlighet, er det etablert nettportal (www.hoyt.no), utviklet informasjonsmateriell og gjennomført en rekrutteringskampanje som synliggjør alle HYU-tilbud i fylket.

Fylkeskommunen har i 2023 initiert en rekke med dialog- og statusmøter med fagskolene i Trøndelag. Hensikten med møtene er drøfte problemstillinger som er relevante for samarbeidet mellom fagskolen og fylkeskommunen og å videreutvikle denne utdanningssektoren i fylket.

Det er etablert ordninger hvor fagskoler kan søke midler til utviklingsarbeid og til raskt å etablere kompetansebehov arbeidslivet etterspør, «Fylkeskommunale utviklingsmidler» og «Oppdukkende kompetansebehov».

THYF har i løpet av 2023 operasjonalisert ny organisering med faglig innretning. I tillegg er det utarbeidet rolle- og funksjonsbeskrivelser for alle ledd i organisasjonen som er tatt i bruk.

Fylkestingets mål for etablering av THYF danner utgangspunkt for en evaluering av THYF, igangsatt våren 2023. Evalueringen vil også ha fokus på målene fylkeskommunen ønsker for fagskolen framover, og blir fremmet for politisk behandling sommeren 2024.

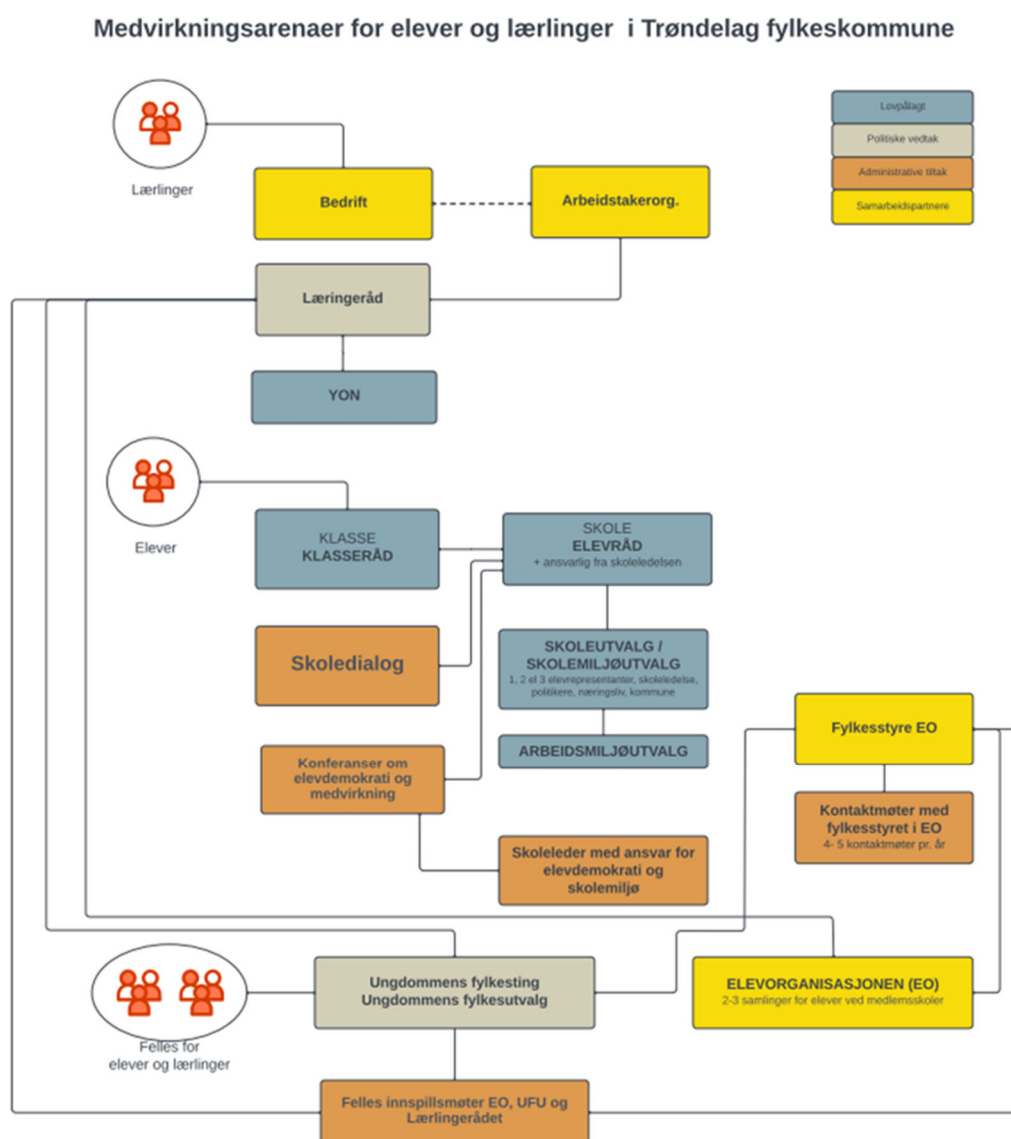
Kritisk suksessfaktor: Engasjerte ungdom i Trøndelag i demokratiske spørsmål og viktige samfunnsutfordringer

Avdeling Utdanning og kompetanse har, i samarbeid med Seksjon folkehelse, idrett og frivillighet, videreført samarbeidet mellom ungdomsorganisasjonene i løpet av 2023. Ved å samle Elevorganisasjonen i Trøndelag, Ungdommens fylkesutvalg og Læringerådet til felles informasjons- og innspillsmøter, legges det til rette for systematisk medvirkning i politiske og administrative saker.

Samling for elevrådsledere og skoleansatte med ansvar for elevdemokrati og skolemiljø er et årlig arrangement. I 2023 ble dette arrangert 23. januar, i Stjørdal. Avdeling utdanning samarbeider her med Elev- og lærlingombudet, og EO Trøndelag er viktig bidragsyter under arrangementet.

Med fagfornyelsen LK20, er elevmedvirkning fremhevet som svært sentralt for elevenes læring. Trøndelag fylkeskommune arrangerte den digitale Elevmedvirkningskonferansen for tredje gang 24. oktober 2023. Her deltok elever og ansatte fra alle de videregående skolene, for å diskutere elevmedvirkning i læringsarbeidet. EO Trøndelag fungerte som sentral bidragsyter også i denne konferansen.

Læringerådet har videreført sitt arbeid og la fram for Fylkestinget i sak 103/23 årsrapport 2022-2023.

Figur: Medvirkningsarena for elever og lærlinger i Trøndelag fylkeskommune.

4.3.5. Status økonomi

Beløp i 1000

Avdeling		Regnskap 2022	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	Utgift	4 244 491	4 431 951	3 805 783	4 263 793	-168 158	-3,9 %
	Inntekt	-877 538	-923 446	-621 038	-634 530	288 916	45,5 %
	Totalt	3 366 953	3 508 505	3 184 745	3 629 263	120 758	3,3 %

4.3.6. Kommentar til status økonomi

Strategisk mål:

Trøndelag fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi og sikre at oppgavene blir løst gjennom optimal utnyttelse av ressursene.

I avdeling utdanning og kompetanse er det et samlet mindreforbruk på 120,8 millioner kroner.

Årsresultatet for 2023 viser at seksjoner i avdeling utdanning og kompetanse, med unntak av skolene, har et mindreforbruk på 72,9 millioner kroner. Dette er en liten nedgang fra 2022. Det meste av mindreforbruket er planlagte reserver for blant annet tilbudsstruktur, oppfølgingstjenesten, minoritetsspråklige samt midler planlagt brukt i 2024 for å dekke midlertidigheter tilknyttet byggeprosjekter.

Samlet mindreforbruk for skolene er redusert fra 104,6 millioner kroner i 2022, til 58,7 millioner kroner i 2023. Det betyr at skolene i større grad enn tidligere nå bruker av oppsparte midler gjennom flere år. Blant skoler som tidligere hadde stort mindreforbruk, ser vi nå at dette reduseres. Dette kommer delvis av mangelfull tilpasning til ressursmodellen, og delvis av innkjøp av utstyr, samt investeringer. Noen skoler har i tillegg fått flerårige næringsmidler fra fylkeskommunale midler innenfor naturbruk. Flere skoler rapporterer at de har benyttet oppsparte midler til å tilpasse seg elevtallsendringer og særskilte prioriteringer framover i tid.

Fagskolens årsresultat for 2023 viser et merforbruk på 10,8 millioner kroner mot et merforbruk på 8 millioner kroner ved årsavslutning i 2022.

Cissi Klein videregående skole har i 2023 et merforbruk i forhold til budsjett på ca. 2,22 millioner kroner, 5,4 prosent av revidert budsjett. I hovedsak er merforbruket knyttet til lønn, som i stor grad skyldes at oppstarten av en helt ny videregående skole har medført større kostnader enn først antatt.

Olav Dun videregående skole har et merforbruk på til sammen 12,2 millioner kroner i 2023, 11,5 prosent av revidert budsjett. 3,1 millioner kroner av merforbruket er overføring av merforbruk fra 2022, så reelt merforbruk i 2023 er 9,1 millioner kroner. Skolen har i 2022 mottatt 4 millioner kroner i ekstraordinær driftsstøtte fra avdeling utdanning og kompetanse. Skoledriften gikk med et betydelig merforbruk og det har vært en utfordrende økonomi i 2023, det har derfor også vært ekstraordinær rapportering i 2023, samt dialog og oppfølging fra avdeling utdanning og kompetanse.

Merforbruket er i hovedsak på lønnsutgifter, både på ordinær undervisning og spesialundervisning. På ordinær undervisning er hovedårsaken lavere ressurstildeling som følge av en negativ elevtallsutvikling over tid, og påfølgende trekk i vår ramme. Det har også vært igangsatt tilbud med små klasser og grupper som har vært økonomisk ulønnsomme.

Oppdal videregående skole har et merforbruk på 3,38 millioner i 2023, 7,7 prosent av revidert budsjett. Skolen hadde et opparbeidet merforbruk fra 2022 på 3,39 millioner. Isolert sett har dermed skolen hatt et marginalt mindreforbruk i 2023. Skolen har hatt et mindreforbruk på noen lønnsposter, spesielt innen idrettsfag, helse- og oppvekstfag og voksenopplæring. Målsetningen om å hente inn en god del av merforbruket er ikke oppnådd.

Tiller videregående skole har et merforbruk på kr. 9,4 millioner kroner, 9,2 prosent av revidert budsjett. Gjenbevilgning av underskudd fra 2022 var på 3,3 millioner kroner. Aktivitetsnivået og tjenesteproduksjon av støttefunksjoner og undervisningstilbud har for hele 2023 vært høyere enn skolens driftsramme. Planlagt tjenesteproduksjon for neste skoleår må ta høyde for pris og lønnsvekst som går utover rammen. Skolen har igangsatt tiltak for å redusere merforbruket.

Åfjord videregående skole har i 2023 et merforbruk på 4,7 millioner kroner, 19,5 prosent av revidert budsjett. Skolen opplever fremdeles at det er svært utfordrende å klare å holde seg innenfor tildelt budsjetteramme. Dette gjelder spesielt for studieforberedende fag, fordi elevtallet de siste årene har vært helt ned i 6 elever på en klasse, og i overkant av kun 30 elever totalt, fordelt på 3 trinn. Det er en prognose på økende avgangskull fra grunnskolene i nærområdet 1-2 år frem i tid.

Høyere yrkesfaglig utdanning - Trøndelag høyere yrkesfagskole (THYF)

THYF hadde i 2023 et samlet merforbruk på 10,8 millioner kroner, 10,8 prosent av revidert budsjett. Gjenbevilgning av underskudd fra 2022 var 8 millioner kroner. Reelt merforbruk i 2023 er derfor 2,8 millioner kroner.

Trøndelag høyere yrkesfagskole ble opprettet som egen enhet etter sammenslåing av de 7 fylkeskommunale fagskolene i Trøndelag. Høyere yrkesfaglig utdanning finansieres via et eget statlig tilskudd, og fylkeskommunen bidrar også med egne midler til denne utdanningen. Det har vært utfordrende å få god oversikt over området og det har etter opprettelsen blitt etablert for mange studietilbud i forhold til økonomi. Det er satt i gang tiltak for å skaffe god oversikt og lage riktig tilbudsstruktur for å kunne gå i balanse.

4.3.7. KOSTRA Nøkkeltall

	Trøndelag 2022	Trøndelag 2023	Møre og Romsdal	Rogaland	Vestland	Landet uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter til videregående utdanning av samlede netto driftsutgifter (prosent)	45,4 %	47,7 %	37,3 %	54,9 %	40,0 %	48,5 %
Produktivitet						
Alle utdanningsprogram Netto driftsutgifter ekskl. gjesteelevsutgifter og -inntekter	88 015	100 817	109 340	95 921	99 421	102 318
Utgifter per bruker (kr)						
Elever per lærerårsverk (antall)	8,6	8,8	8,1	8,8	8,0	8,2

4.3.8. Status investeringsprosjekter

Finansiering

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett				
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Økonomistatus	Avvik i kr
Investering i aksjer og andeler i selskaper	3	3	Iht. plan	Iht. plan	0
Sum - Oppsett mangler	3	3			0
Sum	3	3			0

Utdanning og kompetanse

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett				
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Økonomistatus	Avvik i kr
Utstyr skoler, finansiert fra driftsramme					
Investering skoler, finansiert fra driftsramme	56 115	57 202	Ferdig	Iht. plan	-1 087
Sum - Utstyr skoler, finansiert fra driftsramme	56 115	57 202			-1 087
Utstyr THYF, finansiert av drift					
Investering THYF, finansiert fra driftsramme	1 318	1 318	Iht. plan	Iht. plan	0
Sum - Utstyr THYF, finansiert av drift	1 318	1 318			0
Sum	57 433	58 519			-1 087

4.4. Plan, næring og kulturminner

4.4.1. Tjenesteområdebeskrivelse

Avdelingen består av fire seksjoner: regional, kommunal, næring og kulturminner. Regional planlegging er viktig for å sette strategisk retning i Trøndelag. Ved hjelp av partnerskap og nettverk mobiliserer og koordinerer vi innsats på viktige samfunnsområder. Vi forvalter støtteordninger som setter andre i stand til å få igangsatt utvikling og innovasjon. I tillegg ønsker vi å bidra til å utvikle verktøy for kommunene i arealforvaltningen. Avdelingen har personalansvar for ansatte på Europakontoret.

4.4.2. Resultatvurdering

Avdelingen har levert både på kvalitet og frister. Dette gjelder generelt for de utviklings- og forvaltningsoppgaver som ligger til avdelingen. Flere utviklingsprosjekter er igangsatt. Avdelingen jobber målretta med samhandling på tvers innad i fylkeskommunen, i avdelingen og seksjonene. Året har vist at det er utfordrende å disponere ressurser mellom utviklingsoppgaver, løpende virkemiddelforvaltning og forvaltning generelt. På tross av dette, mener vi at det har vært levert godt.

Det er gjennomført et omfattende arbeid med kunnskapsgrunnlag for regional planstrategi 2024-2027. Arbeidet har munnet ut i et samlet utfordrings- og mulighetsbilde for Trøndelag, og forslag til satsingsområder for fylkestingsperioden. Trøndelag i tall utvikles stadig som et godt kunnskapsgrunnlag for kommunene i deres planarbeid. Sammen med utvikling av arealregnskap og gode kartløsninger, vil det hjelpe kommunene å få oversikt over arealbruk og naturinngrep.

På vannforvaltningsområdet er det etablert en ny organisering etter kommuneloven kapittel 19. Sammen med ny organisering av vannregionutvalget på fylkesnivå, blir dette gode faglig organ for drøfting av hovedutfordringer og målsettinger for vannforvaltningsplanen.

Avdelingen koordinerer arbeidet med klima. Det er etablert en struktur for arbeidet med klimabudsjett, regnskap og tverrfaglig forankring og involvering i arbeidet. I tillegg koordinerer vi det faglige opplegget for Regionalt klima- og planutvalg.

Det har vært et løft i aktivitet for Klimapartnere som et nettverk for grønn omstilling i bedrifter og virksomheter i Trøndelag. I Bærekraftsnettverket for kommunene er det i 2023 utarbeidet bærekraftsrapporter for de 15 første kommunene i nettverket.

Avdelingene er engasjert i både EU-prosjekter og Interreg-prosjekter. Det ble bestilt en analyse av status av grønn omstilling og digital utvikling i små og mellomstore bedrifter. Denne ble utført av Nord universitet med leveranse i slutten av 2023.

Kompetanse, arbeidsliv og utdanning er tema det har vært jobbet med gjennom mange ulike prosjekter og tilskuddsordninger i 2023, blant annet tilskudd til sommerjobb for ungdom i mange trønderske kommuner, Ungt entreprenørskap, prosjekter som retter seg mot studenter og innvandrere i Trøndelag (Work and live in Trøndelag) med mer.

Det er i Trondheimsfjordprosjektet utarbeidet en kunnskapsstatus for Trondheimsfjorden. Rapporten og aktuelle tema ble belyst på Trondheimsfjordkonferansen mars 2023

For næringsområdet har det vært stor aktivitet, spesielt knyttet til saksbehandlingen av våre økonomiske virkemidler. Å iverksette ulike tiltak i verdiskapingsstrategien krever mye ressurser, og i tillegg til at det en stor saksmengde som skal legges fram for politisk behandling. Viktige milepæler er vedtak om igangsettelse av en energistrategi for Trøndelag og prosjektet grønt industriløft. Blant mange andre viktige tiltak i verdiskapingsstrategien kan nevnes besøksforvaltning og kartlegging av restråstoff i blå og grønne verdikjeder.

På kulturminneområdet har det vært mange og omfattende leveranser. Lavere aktivitet på store utbyggingsprosjekt, gjør at arbeidspresset var mer håndterbart i 2023 enn foregående år. Dette har gitt seksjonen mulighet til å arbeide med utviklingsprosjekt som beredskap for frede kulturminner ved akutte hendelser, knyttet til brann og klimaendringer. Handlingsprogrammet for Regional plan for kulturminner har blitt revidert gjennom politiske vedtak på slutten av året.

Vi har hatt stort fokus på jobben med å styrke distriktskommunenes plan- og utviklingskapasitet, gjennom bygdevestpiloter og den regionale distriktssatsinga I LAG. Å styrke kunnskapen om bærekraftige samarbeidsmodeller med distriktskommunene og regionale/ nasjonale samarbeidsparter vil være viktig også framover.

Flere satsinger med kommunene er igangsatt, med fokus på det ansvaret vi har for å veilede og bistå kommunene i deres planleggingsoppgaver. Det er levert godt gjennom året både med tanke på kvalitet og tidsfrister når det gjelder plansaker til behandling fra kommunene. Det er jobbet målretta med samhandling på tvers både internt og på tvers av avdelinger i plansaker. Dyktige og dedikerte medarbeidere, og gode digitale verktøy er sentralt for å oppnå gode resultat og effektive tjenester.

4.4.3. Brukere

Kritisk suksessfaktor: Utøve fylkekommunenes myndighetsrolle på en forutsigbar og tydelig måte som sikrer likebehandling

Avdelingen har jobbet videre i 2023 med å utvikle samarbeidsformer og rutiner for å utøve fylkeskommunens myndighetsrolle på en forutsigbar og tydelig måte som sikrer likebehandling. Vi utøver samfunnsutviklerrollen vår gjennom de lovpålagte oppgavene som høringsinstans, som dispensasjonsmyndighet og forvalter av statlige ordninger.

Det er levert over 1100 høringsuttalelser innen lovpålagte frister i 2023. I tillegg til ansvar for planveiledning og oppfølging av egne myndighetsområder har kommunalseksjonen ansvaret for å koordinere uttalelsene til kommunenes planer etter plan- og bygningsloven (pbl), på vegne av hele fylkeskommunen. Det er dedikerte kommunekontakter og vi arbeider systematisk med rutiner på egne fagområder og koordinering av andre fag- og ansvarsområder. *Rutine for samhandling i plansaker der fylkeskommunen selv er tiltakshaver* ble ferdigstilt og vedtatt i 2023, et viktig verktøy for forutsigbarhet og likebehandling. Kommunalseksjonen har hovedansvar for å skrive saksframlegg til politisk behandling, og følge opp innsigelser i samarbeid med andre seksjoner. Dette bidrar til at fylkeskommunen framstår som forutsigbar og tydelig.

I løpet av 2023 har vi i tillegg til kommuneplanens samfunnsdel og 120 varsel om oppstart, behandlet 11 kommuneplaner og kommunedelplaner, samt 350 reguleringsplaner på høring. Til 32 av disse har vi

fremmet innsigelser, de fleste av teknisk art som vegeier eller manglende kunnskapsgrunnlag på vannforvaltning, men også på grunn av interessekonflikt på veg, vann eller kulturmiljø. 7 av planene med innsigelse ble løftet til politisk behandling og kan regnes som prinsipielle. Ingen ble brakt til mekling.

Vi har ellers behandlet 680 dispensasjonssøknader etter plan- og bygningsloven, hvor vi har frarådet dispensasjon i 44 saker, men ikke påklaget vedtak.

Viltforvaltningen forvalter to søknadsordninger. Staten bevilget 5 millioner kroner til viltformål i 2023, og midlene blir fordelt etter søknad. Vi mottok 33 søknader hvor 22 fikk innvilget tilskudd og 11 fikk avslag. I tillegg har fylkeskommunen brukt egne midler på tilsammen 810 000 kroner som tilskudd til vegetasjonsrydding langs fylkesveg. Tilskuddet er finansiert av avdeling veg, men søknadene håndteres i vår avdeling. Vi fikk søknad fra 13 kommuner, hvorav 1 fikk avslag.

Staten via Miljødirektoratet ga tilsagn til ca 2 millioner kroner til vannforvaltning til vannområdene også i 2023. Veg hjelp av statlige midler sammen med et fylkekommunalt bidrag, ble det også i 2023 overført 4,95 millioner kroner til vannområdene for å sikre finansiering av vannområdekoordinatorer.

Gjennom Riksantikvaren gav Staten tilskudd på 25,1 millioner kroner gjennom de seks statlige tilskuddsordningene til kulturmiljø. Fylkeskommunen tildeler tilskudd til istandsetting av kulturminner, gir vilkår, gjennomfører oppstartsmøter, veileder og følger opp prosjektene. Mange av tiltakene forutsetter også dispensasjonsbehandling etter kulturminneforvaltning.

På næringsområdet er vurdering av og antall saker og prosjekter hvor vi har vært involvert i forkant av at saken kommer til oss for behandling, omfattede. Det er fortsatt nedgang i saksbehandlingstid for våre økonomiske virkemidler. Det er svært positivt. I saker som omhandler søknad om regionale utviklingsmidler er vi involvert i hele 90 prosent av sakene, mens vi i søknader om bedriftsintern opplæring er inne i ca 30 prosent av sakene. For akvakultur er det et mindre antall saker, ca 20 prosent. Saksbehandlingstiden på alle områdene har gått ned fra 2022 til 2023. De aller fleste prosjektene blir bedre av å være gjennom en bearbeidingprosess mellom oss og søkerne. Dette tilsier en noe lengre saksbehandlingstid, men er verdt det med tanke på relevante og gjennomarbeidede søknader.

Innenfor akvakulturforvaltningen gir indikatoren et tall for den totale saksbehandlingstiden. Denne tiden påvirkes av våre prestasjoner, men også av kvaliteten på søknadene som kommer inn og kapasiteten hos de berørte sektormyndighetene. Det mest interessante er derfor tidsforbruk brutt ned og fordelt på vår tid og sektormyndighetene sin tid. Tidsfristforskriften gir fylkeskommunen 22 uker, vi lå i 2023 på 29 uker samlet for alle kurante saker. Fylkekommunenenes tidsbruk av dette er langt lavere og godt innenfor det som er forutsatt i forskriften.

Vi får fortsatt automatisk klage på alle saker som geografisk berører Fosen-området. Vi oppfordrer til at våre vedtak prøves. Antall klager er altså ingen god indikator på vår kvalitet i saksbehandlingen. Det sentrale er om våre vedtak blir omgjort eller bekreftet etter klagesaksbehandlingen. Så langt erfarer vi at de aller fleste vedtak som prøves gjennom en klageprosess, opprettholdes av klageinstansen. Dette er imidlertid ikke etablert som en indikator hos oss i fylkeskommunen.

På kulturminneområdet vil antall saker på arkeologi variere noe fra år til år, og har gått ned fra 1014 saker i 2022 til 848 saker i 2023. Antall dispensasjonsvedtak etter kulturminneloven hadde også en nedgang fra 2022 med 127 saker til 104 saker i 2023. Denne nedgangen i antall saker har gitt oss mulighet til å jobbe med utviklingsoppgaver. Få klager på våre vedtak tyder på at vi gir gode og forståelige begrunnelser for de vedtak vi fatter. Vi har ikke hatt fristbrudd på saksbehandlingstid. Dette gjelder for hele 849 saker.

Kritisk suksessfaktor: Tidlig dialog og veiledning

For å sikre god kommunikasjon med kommunene er kommunedialogmøtene, som arrangeres en til to ganger per år, en viktig arena. Møtene arrangeres regionvis og følger i hovedsak regionrådsstrukturen. Her har vi dialog med kommunene om pågående planarbeid, satsinger med mere. I 2023 ble det avholdt møter på våren men ikke høsten, på grunn av kommune- og fylkestingsvalget. Vårens møter omhandlet blant annet kunnskapsgrunnlaget til regional planstrategi, og var en nyttig dialogarena i den sammenhengen. Det har også vært kommunikasjon med kommunene om det pågående arbeidet med arealregnskap. På myndighetsområdet vannforvaltning er det særlig gjennom oppfølging av regional plan for vannforvaltning at vi er i dialog med kommunene, blant annet i regionalt planforum og i forhold til uttalelser og merknader til enkeltplaner.

Vi koordinerer også dialogen med KS, Statsforvalteren og fylkeskommunen har med de daglige lederne i regionrådene i fylket, og følger arbeidet i Fjellnettverket for administrasjonen. Fjellnettverket er et nettverk for fjellkommuner i Norge, og i 2023 ble den årlige Fjellkonferansen avholdt på Røros. I tillegg er vi med i arbeidet med Arena Trøndelag som er et viktig møtested i dialog med kommuneledelsen.

Kommunene er flittige brukere av statistikksidene på Trøndelag i tall, noe som bidrar til et bedre kunnskapsgrunnlag for kommunene i arbeidet med sine planstrategier. I tillegg har det vært avholdt webinar for kommunene om planstrategiarbeid med gode eksempler og mulighet for å samarbeide på tvers.

Regionalt planforum har fungert godt også i 2023. Møtene er heldigitale på Teams. Totalt har 22 saker vært meldt inn, fordelt på 10 kommuner og Trøndelag fylkeskommune. Vi har gjennomført en evaluering av kommunalt planforum i 2023, der kommunene som deltok i 2022 og sektormyndighetene var målgruppa. Vi vil fokusere på noen forbedringspunkter for at regionalt planforum skal bli en enda bedre arena for kommunene i 2024.

Som en del av KS FoU-prosjektet "Fylkeskommunen som planfaglig veileder" har vi testet ut en spesialtilpassa versjon av regionalt planforum for kommuneplanens samfunnsdel og gjennomført fysiske møter i to kommuner. Målet er å gi bedre og mer spissa veiledning tidlig i prosessen. Foreløpig evaluering viser at både kommunene og andre samarbeidsparter har godt utbytte av denne arbeidsformen.

Plannettverket har fungert svært bra i 2023, med flere webinar og en todagers samling for kommunene i Trøndelag. Både kommunene og fylkeskommunen skal utarbeide planstrategi innen det første året i folkevalgtperioden og vi har klart å koble disse prosessene med bl.a. webinar der kunnskapsgrunnlaget for den regionale planstrategien har vært tema.

Det er viktig å skille fylkeskommunens faglige råd og innsigelser i planuttalelser. Det kan være glidende overganger mellom veiledning og myndighetsutøvelse gjennom saksbehandling. Dette har vi også fulgt opp som en del av i KS FoU-prosjektet «Fylkeskommunen som planfaglig veileder». Det brukes mye ressurser på tidlig dialog i mange saker, uten at dette kan telles eller måles. Det skjer enten gjennom at kommunen tar kontakt med oss for planfaglig veiledning, eller at fylkeskommunen blir involvert i saker før planen bli lagt ut på høring, ofte med behov for avklaringer innenfor ett eller flere av fylkeskommunens ansvarsområder.

På næringsområdet er det viktig å veilede i søknadsprosesser slik at vi får søknader som er godt gjennomarbeidede og relevante i forhold til satsingsområder og kriterier. Dette har vært et fokusområde i 2023 og vi ser at slik veiledning tas godt imot.

På kulturminneområdet er det to-årige handlingsprogrammet revidert etter en medvirkningsprosess, blant annet gjennom Trøndelag kulturmiljøkonferanse og en høringsrunde. Nytt handlingsprogram ble vedtatt av fylkestinget i desember.

Kritisk suksessfaktor: Effektivisering og digitalisering av tjenester

Vi har registrert alle dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven i arcGIS også i 2023. Dette gir oss bedre oversikt og er ressursbesparende ved Kostra-rapportering.

Digitale møter, webinar i plannettverket, planforum på teams og teamsmøter med enkeltkommuner fungerer godt. Det kan ikke erstatte fysiske møter, men er et godt supplement og bidrar til at vi kan ha møter med kommuner i hele fylket på en svært ressurseffektiv måte.

Det legges stadig nye søknadsbaserte ordninger til de elektroniske søknadsplattformene regionalforvaltning.no og digisak.no. Videre har vi utviklet digitale meldeskjema for arkeologiske funn. Samtidig forsøker vi å forenkle både søknads- og rapporteringsprosessen, blant annet gjennom å fase ut analoge løsninger til fordel for digitale løsninger.

4.4.4. Samfunnsutvikling

Kritisk suksessfaktor: Ta en ledende rolle i utviklingen av Trøndelag og sikre bredt eierskap til regionale planer og strategier

Avdelingen bidrar inn i prosesser for utvikling av plansystemet i fylkeskommunen, overordnet regional samfunns- og arealplanlegging, og har i 2023 koordinert arbeidet med regional planstrategi. Planstrategien er Trøndelagsplanens kortsiktige del, og som skal beskrive de viktigste utviklingstrekkene, hovedutfordringer og målsettinger for fylkestingsperioden. I arbeidet med kunnskapsgrunnlaget er de vesentligste drivkreftene for utvikling analysert, og det er gjort vurderinger av hva som er hovedutfordringer og muligheter.

Oppfølging av handlingsprogram og handlingsplaner er viktig arbeid i avdelingen gjennom hele året. Rapportering av handlingsprogram for regional plan for arealbruk og sluttrapportering for handlingsplan for klimaomstilling legges fram tidlig i 2024. Det er også utarbeidet en handlingsplan for plastreduksjon.

Handlingsprogrammet for Regional plan for kulturminner har blitt revidert gjennom politiske vedtak på slutten av året. Innspills- og medvirkningsprosesser tar en del ressurser med bidrar også til nettverksbygging og utvikling av kulturmiljøområdet i fylket som helhet. Trøndelag kulturmiljøkonferanse ble arrangert for andre gang og er i ferd med å etablere seg som en viktig møtearena i fylket.

Etter vedtak av Verdiskapingsstrategien med tilhørende handlingsplan arbeides det med oppfølging. Oppfølgingsarbeidet er en prosess med involvering fra mange aktører. Her brukes etablerte møteplasser og arenaer for innovasjonsselskapene, næringsaktørene og næringslivets organisasjoner, kommunene med flere.

På kulturminneområdet utøver vi samfunnsutviklerrollen vår gjennom verdiskapingsprosjekt, men også gjennom de lovpålagte oppgavene som høringsinstans og som dispensasjonsmyndighet og tilskuddsforvalter av statlige tilskuddsordninger. I tillegg kommer utviklingen av kunnskapsgrunnlag i egen saksbehandling også til nytte for kommuner og tiltakshavere. Ett eksempel på dette er

utarbeidelse av forvaltningsplaner, skjøtselsplaner og vårt arbeid med beredskapsplan for funn av arkeologiske kulturminner i isbreer og snøfonner som smelter på grunn av klimaendringer. Vi gjennomfører også skjøtsel, tilgjengeliggjøring og formidling av et utvalg kulturminner. Av prosjekter som pågår kan vi nevne Bergkunstreisen, Fotefar mot nord og Den Trondhjemske postvei. I tillegg jobber vi med formidling av kulturhistorie sammen med flere av kommunene, frivillighet og museum. Vi bruker også sosiale medier og legger ukentlig ut et innlegg under Historietimen på fylkeskommunens facebookside.

Avdelingen representerer fylkeskommunen i arbeidsutvalget for kommunedialogen, sammen med KS og Statsforvalteren, blant annet oppfølging av arbeidet med Arena Trøndelag.

I vår veiledning gjennom plannettverk og webinar vises det aktivt til regional plan for arealbruk. Dette sikrer vi også i høringsuttalelser og saksframlegg. Oppfølging av satsingsområdet offentlig sektor i Verdiskapingsstrategien og den regionale distriktssatsinga i LAG, skal bidra til at distriktskommunene bedre kan møte de kommende utfordringene ulike samfunnsområder. Dette arbeidet har vært en prioritert oppgave i 2023 og er nå godt etablert. I tillegg har vi prioritert å følge opp kommunene i forbindelse med den statlige satsinga med bygdevestavtaler. Andre tiltak i ny handlingsplan under overskifta offentlig sektor er under oppfølging. Partnerskapet for forskning og innovasjon i offentlig sektor er sentralt i dette arbeidet.

Kritisk suksessfaktor: Samhandling internt og eksternt

Samhandling på tvers i fylkeskommunen er felles for nesten alt arbeid som gjøres i avdelingen. Dette gjelder spesielt oppfølging av tverrgående tema, planarbeid og prosjekter i dialog med kommuner og næringsliv.

Økte oppgaver i fylkeskommunen har medført økt behov for å koordinere arbeidet internt, spesielt i plansaker. Ca 2000 ut-brev i 2023 indikerer en stor saksmengde, og i minst 70 prosent av disse har flere seksjoner og avdelinger vært involvert. I alle 18 saksframlegg til fylkesutvalget har flere seksjoner og/eller avdelinger vært involvert.

I tillegg har vi ansvar for å koordinere regionalt planforum, plannettverk, arbeidet med bygdevestavtaler og den regionale distriktssatsinga. Dette arbeidet er svært tid- og ressurskrevende, men det er avgjørende at vi har god samhandling internt om fylkeskommunen skal lykkes som samfunnsutviklingsaktør, tjenesteyter, myndighetsutøver og planveileder. Fylkeskommunen har mange roller, som regional kulturmiljømyndighet, fylkesvegeier, kollektivansvarlig og eiendomsaktør. I Trondheimsregionen med et stort utbyggingspress, er det spesielt viktig at fylkeskommunen har en stemme utad i plansaker.

Oppgaveoverføring av søknad om dispensasjon fra byggegrenser og avkjørsler til Vegavdelinga ble gjennomført 1.10.2023.

Klima, natur og bærekraft er sentrale tverrgående tema som er viktig for utvikling av Trøndelag. Avdelingen koordinerer innsatsen for fylkeskommunen, ofte også ut mot eksterne aktører. I dette ligger både myndighets-, mobiliserings- og koordineringsrollen som har betydning både for det interne og det eksterne arbeidet. Blant annet er fylkeskommunens rolle som vannregionmyndighet viktig for å koordinere arbeidet med vannforvaltningen på tvers av sektorer og myndigheter. Dette gjelder også andre myndighetsområder i fylkeskommunen.

Både Bærekraftsnettverket for kommunene og Klimapartnere er viktig i eksternt arbeid med klima og bærekraft.

Avdelingen har ansvar for ledelsen av ulike partnerskap som: Innovasjonsteam Trøndelag, Forsvarsforum Trøndelag, Kompetanseforum Trøndelag (felles med utdanningsavdelingen), Petroleum politisk utvalg, Næringspartnerskap Trøndelag, Kystskogbruket, Norskehavsrådet (går på omgang mellom fylkene).

Andre relevante aktører i arbeidet er regionale og statlige aktører, innovasjonsmiljøene i Trøndelag, virkemiddelaktørene, kommunene, arbeidslivets organisasjoner, næringslivets organisasjoner utdannings- og forskningsmiljøene. I tillegg er det flere fagforum/partnerskap hvor fylkeskommunen har sekretariat/ledelse.

På næringsområdet har andel vedtakssaker hvor flere seksjoner og avdelinger har vært involvert vært 10 prosent for saker på marin, i 70 prosent for andre saker og i alle sakene i plan- og strategiprosesser.

Som del av samfunnutviklerrollen innen kulturmiljø har fylkeskommunen deltatt tett i forberedende faser i utvikling av større kulturhus og museumsbygg der fredede og verneverdige kulturmiljø er berørt. Dette for å gjøre viktige avklaringer tidlig for å unngå konflikt med kulturmiljøhensyn og unødvendig tids- og ressursbruk seinere i prosessene.

Kritisk suksessfaktor: Relevant kunnskapsgrunnlag som basis for utvikling

Avdelingen har en rolle inn i arbeid med kunnskapsgrunnlag for fylket, både når det gjelder statistikk og kartdata, som er viktige i plan- og utviklingsarbeid. Arbeidet med arealregnskap kan være til stor nytte for kommunene for å se på utvikling over tid når det gjelder arealbruk, naturinngrep og planreserver.

Seksjonen deltar i flere KS FoU- prosjekter, eksempelvis «Fylkeskommunen som planfaglig veileder» som har bidratt til kunnskapsgrunnlag. Vi arbeider systematisk med å bruke kunnskapsgrunnlag i arbeidet med kommunene.

Det er bestilt en analyse av status av grønn omstilling og digital utvikling i små og mellomstore bedrifter. Denne ble utført av Nord universitet med leveranse i slutten av 2023.

Samtlige kommuner i Trøndelag har enten påbegynt eller fullført sin kulturminneplan. Dette er viktig arbeid for kommunens egen oversikt, blant annet i deres planarbeid, men også nyttig kunnskapgrunnlag i myndighetsutøvelsen og utviklingen av det regionale arbeidet.

4.4.5. Status økonomi

Beløp i 1000

Avdeling		Regnskap 2022	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	Utgift	547 107	415 628	296 202	403 380	-12 248	-3,0 %
	Inntekt	-356 893	-242 942	-113 611	-189 117	53 825	28,5 %
	Totalt	190 214	172 686	182 591	214 263	41 577	19,4 %

4.4.6. Kommentar til status økonomi

Avdelingen har et mindreforbruk på 41,6 millioner kroner. Dette skyldes i hovedsak et større mindreforbruk på egenfinansierte prosjekt. Dette utgjør samlet 24,2 millioner kroner. Av dette er 10,3

millioner kroner løftet inn i årsbudsjett for 2024, og videre inn i økonomiplanen for å sikre finansiering for videre arbeid. Dette er prosjekt innenfor energi, distriktssatsing og klima. Det er i tillegg utsatt aktivitet innenfor Bergkunstreisen og et mindreforbruk på BIO-midler, mindre uttak av regionalt næringsutviklingsfond og større konsesjonskraftinntekter enn forutsatt i budsjettet for 2023. I tillegg kommer vakante stillinger, refusjoner av sykepenger/foreldrepenger og mindreforbruk av ulike driftsutgifter.

4.4.7. KOSTRA Nøkkeltall

	Trøndelag 2022	Trøndelag 2023	Møre og Romsdal	Rogaland	Vestland	Landet uten Oslo
Prioritet						
Tilrettel. og finans.bistand for næringsl. Brutto driftsutg per innbygger (kr)	536	498	829	462	481	526

4.5. Samferdsel

4.5.1. Resultatvurdering

Avdelingen har hatt et høyt aktivitetsnivå gjennom hele 2023, og har gjennom året lyktes å erstatte årsverkene vi mistet i 2022. Resultatet av dette er at avdelingen og Trøndelag fylkeskommune levert akseptable resultater på samferdselsområdet.

Avdeling samferdsel har i 2023 viet særlig oppmerksomhet på følgende forhold:

- Tilrettelegging og deltagelse i samspillsprosesser knyttet til reforhandling av byvekstavtalen og planlegging av samferdselsløsninger for VM på ski 2025.
- Videreføring av samferdselsprosjektene framtidens hurtigbåt, godstrafikk og tilrettelegging for vognanskaffelser Gråkallbanen.
- Planlegging og tilrettelegging for en større endring av de administrative prosessene i TT-ordningen. (tilrettelagt transport). Fra årsskiftet 2023/24 flyttes brukergodkjenning og oppfølging av TT-ordningen fra den enkelte kommune til fylkeskommunen.
- Opptrapping av støtte til bredbåndsutbygging. Fylkesdirektøren har i 2023 foretatt dobbel utdeling av statlige midler i fylket. Årsaken til dette er at forsinkelsene fra 2022 (pga endret regelverk) er hentet inn i løpet av 2023, samtidig som 2023-midlene er utdelt i rute.
- Samspillet i Miljøpakken, blant annet med reforhandling av byvekstavtalen og økt aktivitetsnivå kollektivtransport.

Samferdselsavdelingen har gjennom 2023 levert gode resultater innenfor styringsperspektivene tjenesteutøvelse, samfunnsutvikling og økonomi. Dette har vært krevende sett i lys av store kostnadsøkninger.

Økonomiarbeidet har i 2023 vært preget av å sikre AtB økonomisk handlingsrom til å opprettholde et stabilt tjenestetilbud. Allerede i starten av året ble det klart at prisveksten - og dermed kostnadsveksten for AtB - var langt høyere enn det som lå inne som forutsetninger i budsjettet for 2023. Videre medførte

nye anbud på individuelt tilrettelagt skoleskyss og fleksibel transport en stor kostnadsøkning fra høsten 2023. De økonomiske utfordringene som følge av dette er løst gjennom ekstra finansiering uten at det har vært nødvendig å foreta reduksjoner i tjenestetilbudet. AtB og samferdselsavdelingen har i større grad enn budsjettert benyttet seg av mindreforbruk fra tidligere år, Miljøpakken har stilt garantier for utvidet tilskudd innenfor miljøpakkeområdet og fylkestinget har vedtatt ekstra midler til drift av kollektiv. Positiv passasjervekst på hele 12 prosent sammenlignet med 2022 i miljøpakkeområdet har bidratt til å opprettholde billettinntektene på budsjettert nivå. I regionen økte passasjerinntektene kun 3 prosent. FT-sak [65/23 - Styringssignaler AtB](#) oppsummerer mye av dette økonomiarbeidet i 2023.

4.5.2. Brukere

Tabellen nedenfor viser utviklingen i antall påstigninger for buss, ferje, båt og trikk fra 2022 til 2023.

		2022	2023
3	Buss (funksjon 730)		
3.1.A	Antall påstigninger i alt	41 167 572	47 102 777
4	Fylkesveiferger (funksjon 731)		
4.2	Antall påstigninger i alt	2 092 553	2 263 792
5	Båtruter (funksjon 732)		
5.1.A	Antall påstigninger i alt	565 020	537 879
7	T-bane og trikk/bybane (funksjon 734)		
7.1.A	Antall påstigninger i alt	1 107 913	1 266 243

Det har vært en økning i antall reiser med buss og trikk innenfor miljøpakkeområdet (MP) og på ferge i 2023. For regionbusstilbudet har det vært nedgang fra 2022 til 2023, blant annet fordi Miljøpakkens finansiering av felles billetter for tog og buss har ført til store takstreduksjoner på toget og dermed at reisende har flyttet seg fra buss til tog. Fergetrafikken er tilbake på nivået fra før pandemien, blant annet fordi fergetakstene ble redusert i 2022 og har blitt ytterligere redusert gjennom året. Nedgangen i antall reisende med båt kommer som følge av driftsstans på ruten mellom Trondheim-Vanvikan. Vi kan også se en effekt av at reduksjon i fergetakster har endret påstigninger fra båt til ferge på noen linjer.

AtB sin måling av kundetilfredsheten for 2023 viser positiv utvikling fra 2022 innenfor alle områder.

Brukertilfredshet AtB	2021	2022	2023
Buss Miljøpakken	80	78	83
Buss Region	76	77	85
Båt	85	85	86

Miljøpakken

Arbeidet med Miljøpakken har vært sentralt for avdeling samferdsel. Reforhandlet byvekstavtale for 2023 - 2029 ble vedtatt av fylkestinget i juni. I den nye avtalen er Orkland og Skaun kommuner kommet inn som parter. Samferdsel bidro sammen med avdeling veg i samspillsprosesser og utarbeidelse av faglige grunnlag for forhandlingene.

2023 har vært det første hele driftsåret uten smittevernrestriksjoner i Miljøpakken etter at ny anbudsperiode trådte i kraft fra august 2019. AtB registrerte tidlig i 2023 en økt passasjervekst, og det ble synliggjort et behov for å øke kapasitet særlig i rushtrafikken. Miljøpakken vedtok økt kapasitet og gjøre den tilgjengelig til Ski-VM for å bidra til bedre avvikling av mesterskapet.

Bussdepot:

Som del av forberedelser til nytt mobilitetsanbud fra 2029, arbeider flere avdelinger i Trøndelag fylkeskommune med å få tilgang til og få regulert nødvendig areal for nytt bussdepot på østsiden av byen. Arbeidet innebærer grovprosjektering og kostnadsestimat for å bidra til beslutningsgrunnlag for fylkeskommunen og resten av Miljøpakkens parter.

Ski-VM

Avdelingen har, i godt samspill med AtB, vært involvert i utarbeidelsen av trafikk-konsept for gjennomføring av passasjertransporten under Ski-VM 25. februar til 9. mars 2025. VM-organisasjonen forventer ca. 350 000 tilskuere totalt i Granåsen, maks 55 000 på en dag, i tillegg kommer utøvere med team, frivillige, media og spesielle gjester. For at VM skal bli et vellykket arrangement er det helt avgjørende at transportsystemene rundt arrangementet fungerer, og fylkeskommunen har lagt mye arbeid i løpet av 2023 i planlegging av dette.

Gråkallbanen:

Avdelingen har hatt prosjektlederansvaret for moderniseringsprosjektet for Gråkallbanen. Fylkeskommunen har ansvaret for oppgradering av trikkemateriellet, og Trondheim kommune for den øvrige infrastrukturen. På slutten av 2023 besluttet prosjektets styringsgruppe at det skal engasjeres en egen prosjektorganisasjon for moderniseringsprosjektet som inkluderer både trikkemateriell og infrastruktur. Prosjektet vil likevel kreve tett oppfølging fra fylkeskommunen sin side.

Jernbane og luftfart.

Avdelingen har sekretariatsoppgaven for Luftfartsforum Værnes og Jernbaneforum Midt-Norge. Forumene har som formål å legge til rette for et best mulig transporttilbud med hhv fly og tog for folk og næringsliv i regionen. I tillegg har seksjonen vært deltakere i Atlantbanen, som har vært ledet fra svensk side i 2023, og i Jernbaneforum for Dovre- og Raumabanen, samt Jernbaneforum for Røros- og Solørbanen.

Knutepunktutvikling (omstigningspunkt)

I 2023 har avdelingen vært involvert i arbeidet med knutepunktutvikling i Stjørdal som et tiltak innenfor Miljøpakken. I Orkanger er det påbegynt et arbeid med å utvikle et bedre knutepunkt for å få flere til å velge kollektivtransport fremfor privatbil.

I tillegg har seksjonen vært involvert i arbeidet med knutepunktet ved Støren stasjon, en ombygging i forbindelse med to tog i timen-prosjektet. Avdelingen har også bidratt inn i arbeidet med nytt omstigningspunkt ved Stormyra i Heim kommune, som del av prosjektet E 39 Betna - Stormyra.

Skoleskyss -ITS (individuell tilrettelagt skoleskyss)

Administrasjon og rettighetsavklaring skoleskyss har i 2023 blitt foretatt uten større problemstillinger. Organiseringen av skoleskyssen utført av AtB og gjennomføringen av skyssen utført av ulike operatører er gjort med gjennomgående god kvalitet. De store kvalitetsutfordringene som oppsto skoleåret 2021/2022 innenfor ITS-området er løst. Oppståtte problemstillinger som fortsatt oppstår tas opp og forsøkes løst i felles prosesser med de involverte, skoler, kommuner, operatører og foresatte. I 2.halvår 2023 lå punktligheten på ITS-skolekjøring på 99,85 prosent i regionen (420 innrapporterte avvik på 285 000 turer, og på 99,60 prosent i Trondheim/Malvik (439 avvik av 109 000 turer).

TT-ordningen (tilrettelagt transport for funksjonshemmede)

Avdelingen har gjennom 2023 gjennomført 4 samhandlingsmøter med brukerorganisasjonene som representerer de fleste brukerne av TT-ordningen. Dette er blant annet SAFO (samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner) og FFO (funksjonshemmedes fellesorganisasjon). Møtene er gjennomført i forbindelse med endring og revidering av TT-ordningen.

TT-ordningen i Trøndelag får gode tilbakemeldinger fra brukerorganisasjonene med tanke på både innretning og muligheter til stort reiseomfang. Ordningen står derimot overfor store utfordringer med hensyn til et stort tilsig av nye brukere og dermed risiko for kostnadsøkninger. Det er også i 2023 arbeidet aktivt med å få flere gamle brukere og potensielt nye brukere over på andre tilrettelagte transporter som bestillingstransport og aldersvennlig transport.

Det ble i juni 2023 i FT-sak [69/23 - Forslag til endring av brukergodkjenning for TT-ordningen](#) vedtatt at brukergodkjenning av nye brukere til ordningen flyttes fra kommunene til fylkeskommunens administrasjon fra 1.1.2024. Det er i løpet av høsten 2023 forberedt nye administrative rutiner rundt denne nye oppgaven, blant annet å få et rasjonelt og digitalisert løp på søknadsbehandlingen. Seksjonen er ved utgangen av 2023 rigget til å ta imot oppgaven.

Drosje og løyveforvaltning

Drosje- og løyveforvaltningen i seksjonen er preget av varslede endringer i nasjonal drosjepolitikk og høringer rundt disse. I påvente av endringer er det ikke igangsatt nye aktiviteter mot næringen i 2023. Søknad på nye drosjeløyver har gått markant ned i 2023, fra 238 nye i 2022 til 111 nye i 2023. Hovedsaklig som følge av nye garantikrav fra 1.1.24 er det mot slutten av 2023 levert inn 124 løyver. Det er ved utgangen av 2023 totalt 1 460 utstedte drosjeløyver i Trøndelag.

Kvalitet saksbehandling forvaltningssaker

Fylkesdirektøren loggfører ikke saksbehandlingstid systematisk og det foreligger ingen oversikt på behandlingstider eller eventuelle brudd på svarfrister. Det er i 2023 ikke registrert alvorlige brudd eller andre konsekvenser som følge av overskredet saksbehandlingstid på noen områder. Arbeidstrykket er periodevis stort innenfor forvaltningsområdet skoleskyss, og spesielt i månedene etter skolestart kan brukere oppleve lang saksbehandlingstid. Avdelingen arbeider aktivt med å få allokert tilstrekkelig saksbehandlerkapasitet til denne perioden.

4.5.3. Samfunnsutvikling

Godstransport:

Grunnet ressursmangel har ikke arbeidet med godstransport og oppdatering av godstrømsanalyser blitt prioritert i 2023. Gjennom Fleksferje-prosjektet som gjennomføres i samarbeid med Ocean Autonomy Cluster og Sintef, har en sett på løsninger for mer fleksible og på sikt autonome løsninger for godstransport på sjø. Målsettingen er å utvikle bærekraftige løsninger for godstransport, og som på sikt kan overføres til nye former for passasjertransport.

Prosjekt Fremtidens hurtigbåt:

Designfasen i det energieffektive prosjektløpet ble avsluttet i henhold til plan i mai 2023. Sluttleveransen fra de fire deltakende konsortiene bestod blant annet av kostnadsestimat for bygging-

og drift, samt oppdaterte byggetegninger og kravspesifikasjon. På bakgrunn av svært gode resultater, hvor samtlige leverandører overgikk målsetningen om 30 prosent forbedring av energieffektiviteten, ble det besluttet å igangsette forberedelsene av en anskaffelse av et energieffektivt pilotfartøy. Konkurransen skulle etter planen utlyses ved årsskiftet, men ble utsatt og senere satt i bero grunnet manglende statlig medfinansiering og politiske sonderinger i fylkeskommunene i januar 2024.

På tross av god fremdrift også i hydrogendelen av prosjektet, besluttet styringsgruppa i andre halvdel av 2023 å avvike anskaffelsen av pilotfartøy dersom ikke staten bidro med finansiering. Manglende finansiering gjorde at prosjektet ble stoppet. Leverandørene fikk imidlertid mulighet til å ferdigstille sine tekniske design for å sikre prosjektets verdiskapning. Det er forventet at begge leverandørene vil oppnå foreløpig sikkerhetsgodkjenning for sine konsepter fra Sjøfartsdirektoratet.

I løpet av våren 2024 skal politisk sak om avvikling av prosjektet Fremtidens hurtigbåt behandles i fylkestingene hos de deltakende fylkeskommunene. Trøndelag er først ut, hvor saken skal behandles i fylkesting 28. februar.

Utbygging av digital infrastruktur i distriktene

Seksjonen har i 2023 etter kartlegging og to anbudskonkurranser tildelt finansieringen fra 2023, samt restmidler fra tidligere år. Det var særlig store restbeløp fra 2022-finansieringen etter at utlysningen da måtte kanselleres som følge av endret regelverk og behov for nye kartlegginger. De kontraktene som etableres nå etter 2023- konkurransen vil gi 3 608 husstander (aksesser) bredbåndstilgang med minimum nedlasting/opplastingshastighet på 300/100 Mbit/s.

Det er i 2023 arbeidet med å komme i posisjon til å foreta videre utbygging av mobildekningen i fylket. På grunn av nye EU-regler for statsstøtte, kan fylkeskommunene ikke tildele midler etter Haga-modellen lenger. Det er imidlertid åpnet for at offentlig støtte til mobilutbygging kan være lovlig under det såkalte alminnelige gruppeunntaket i statsstøtteregelverket (General Block Exemption Regulation, GBER). Endringen krever at vi må etablere en helt ny tilskuddsmodell med nytt samspill med mobiloperatørene.

4.5.4. Status økonomi

Beløp i 1000

Avdeling		Regnskap 2022	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	Utgift	2 172 180	2 607 713	1 707 654	1 829 317	-778 396	-42,6 %
	Inntekt	-812 063	-1 126 559	-292 987	-287 169	839 390	292,3 %
Totalt		1 360 117	1 481 154	1 414 667	1 542 148	60 994	4,0 %

4.5.5. Kommentar til status økonomi

Avdeling samferdsel består av seksjonene kvalitet, mobilitet og oppdragsstyring.

Store deler av prosjektporteføljen til avdeling samferdsel ligger hos seksjon for mobilitet og kvalitet. Disse utgjør en stor andel av det reviderte budsjettet. Dette er midler som ikke inngår i samferdselsrammen, men likevel påvirker årsresultatet til seksjonene i en betydelig grad.

Prosjektporteføljen innenfor mobilitet består av en rekke prosjekter som er vedtatt politisk.

Porteføljen innenfor kvalitet er knyttet til prosjekter innenfor støtte til mobildekning og bredbåndsutbygging. Disse består stort sett av fylkeskommunale midler.

Seksjon for oppdragsstyring følger opp leveranseavtalen med AtB. I den ligger hoveddelen av samferdselsmidlene.

Avdelingen har et mindreforbruk på 61 millioner kroner ved årets slutt. Et mindreforbruk på 26,2 millioner kroner knyttes til mobil- og bredbåndsutbygging. I tillegg har avdelingen et mindreforbruk på 18,8 millioner kroner innenfor politisk vedtatte prosjekter. Mindreforbruk innenfor drift er 19,5 millioner kroner hvorav 10,8 millioner kroner er mot leveranseavtalen AtB, 6,7 millioner kroner innenfor tilrettelagt transport for funksjonshemmede (TT-ordningen) og 2 millioner kroner innenfor drift av infrastruktur.

Videre har avdelingen et merforbruk på 3,5 millioner kroner knyttet til lønns- og konsulentkostnader.

Mobilutbygging

Mindreforbruk på 26,2 millioner kroner innenfor utbygging bredbånd, tilskrives prosjekter innenfor bredbånd og mobil-utbygging som ikke er startet opp eller ferdigstilt. Midlene forpliktes/bindnes når utbygningsprosjektene får tilsagn om støtte, men blir ikke rapportert som brukt/regnskapsført før byggeprosjektet er ferdigstilt. Før prosjekt kan gis tilsagn må markedssituasjon utredes rundt hvert enkelt prosjekt for å sikre at det ikke kommer i konflikt med regelverk om offentlig støtte. Videre kan det ta 1 -2 år før prosjektet er ferdigstilt og avsatte beløp går til utbetaling. Det er ved utgangen av 2023 ikke inngått noen kontrakter som binder opp mindreforbruket fra 2023, det har derimot foregått planleggingsprosesser som stiller seksjonen i stand til å inngå kontrakter i 2024.

Mindreforbruk prosjekter

Ytterligere mindreforbruk på 18,8 millioner kroner fordeles på prosjekter hvorav 15,8 millioner kroner er midler fra politisk vedtatte prosjekter som vil fortsette inn i 2024 og 2025:

Mobilitetspiloter (FU-sak 28/23) 10 millioner kroner

Jøa-/Øya t'land (FU-sak 63/23) 8,5 millioner kroner

Ladeinfrastruktur (FT-sak 45/19) 5,2 millioner kroner

Trøndelagsekspressen (HUT-sak 25/22) 2 millioner kroner

Fremtidens hurtigbåt del 2, (FT-sak 101/21) 1 millioner kroner

Jernbaneforum Midt-Norge (FU-sak 95/21) 0,6 millioner kroner

Sammen for økt attraktivitet - Innherredsbyen (FU-sak 39/22) 0,2 millioner kroner

Luftfartsforum Trøndelag (FU-sak 356/20) 0,2 millioner kroner

Fremtidens hurtigbåt, hydrogen (FT-sak 43/24) -12,3 millioner kroner

Resterende mindreforbruk på 3 millioner kroner er knyttet opp mot prosjekter hvor midlene har blitt gjenbevilget over flere år uten at det har vært noen aktivitet knyttet til disse.

Fremtidens hurtigbåt (FT-sak 79/20) 1,3 millioner kroner

MOT 2050 1,0 millioner kroner

Smart Transport (HUT-sak 40/18) 0,6 millioner kroner

Utvikling av kraftkaia (HUT-sak 78/21) 0,1 millioner kroner

Drift av kollektivtrafikken

Avviket på 10,8 millioner kroner tilfaller leveranseavtalen med AtB. Avviket tilsvarer 0,7 prosent av den signerte avtalen på 1,5 milliarder kroner.

TT-ordningen

Mindreforbruk på 6,7 millioner kroner skyldes noe lavere reiseaktivitet innenfor TT-ordningen enn budsjettet. I tillegg er det foretatt en opprydding og avstemming mot tidligere avsatte fondsmidler som har bidratt til å øke resultatet i 2023 med 3,5 millioner kroner. Reiseaktiviteten innenfor ordningen viser en sterkt økende tendens etter koronapandemien, i tillegg øker snittprisen pr tur markant.

Lønn- og konsulentkostnader

Merforbruk på 3,5 millioner kroner er knyttet til lønn- og konsulentkostnader. 1,7 millioner kroner er tilknyttet Steintrøvegen og vil bli tilbakeført fra miljøpakken i 2024.

Drift og vedlikehold av samferdselsbygg

Avdeling eiendom har ansvar for drift og vedlikehold av bygninger knyttet til kollektivtrafikk. Budsjettet for dette ligger hos avdeling samferdsel og 34,1 millioner kroner ble overført til avdeling eiendom i FT-sak 39/23 – tertialrapport 1. Endelig regnskap for 2023 viser et forbruk på 39,8 millioner kroner.

I tillegg til overføring av midler på 34,1 millioner kroner har samferdsel dekket følgende kostnader gjennom 2023:

- 1 millioner kroner til økning av leiekostnader bussdepot Sorgenfri
- 2,1 millioner kroner til fendring på Trondheim terminal Brattøra
- 2,9 millioner kroner for å dekke merforbruk seksjon eiendom innenfor drift og vedlikehold av samferdselsbygg.

4.5.6. KOSTRA Nøkkeltall

	Trøndelag 2022	Trøndelag 2023	Møre og Romsdal	Rogaland	Vestland	Landet uten Oslo
Produktivitet						
Netto driftsutgifter til kollektivtransport (buss, båtruter, t- bane og trikk/bybane) per reise (kr)	22	22	40	26	28	34
Dekningsgrad						
Andel netto driftsutg for kollektivtransport (buss, båtruter, t- bane og trikk/bybane) i kr pr innb	2 088	2 328	2 885	1 861	4 039	2 563

Årsmelding 2023

Reiser pr. 1 000 innbyggere, buss	86 040	97 527	42 673	69 013	96 839	65 115
-----------------------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

4.5.7. Status investeringsprosjekter

Samferdsel

Beløp i 1000

Investing	Årets budsjett			
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Økonomistatus
Diverse investeringer samferdsel				
Ferje- og hurtigbåtkai Eidshaug				
Ferje- og hurtigbåtkai Eidshaug	3 435	3 958	Ikke vurdert	-523
Sum - Ferje- og hurtigbåtkai Eidshaug	3 435	3 958		-523
Ferjekai Aure - Hitra				
Ferjekai Aure - Hitra	100	0	Ikke vurdert	100
Sum - Ferjekai Aure - Hitra	100	0		100
Ferjekai Dyrøy				
Ferjekai Dyrøy	18 827	20 208	Ikke vurdert	-1 381
Sum - Ferjekai Dyrøy	18 827	20 208		-1 381
Fremtidige ferjekaier				
Fremtidige ferjekaier	0	138	Ikke vurdert	-138
Sum - Fremtidige ferjekaier	0	138		-138
Hvilebrakker				
Hvilebrakker	1 865	2 270	Ikke vurdert	-405
Sum - Hvilebrakker	1 865	2 270		-405
Knutepunktutvikling				
Knutepunktutvikling	529	1 109	Ikke vurdert	-580
Sum - Knutepunktutvikling	529	1 109		-580
Ladeinfrastruktur hurtigbåtkai				
Ladeinfrastruktur hurtigbåtkai	42 000	37 894	Ikke vurdert	4 106
Sum - Ladeinfrastruktur hurtigbåtkai	42 000	37 894		4 106
Trondheim terminal				
Fendring Trondheim terminal	2 126	2 659	Ikke vurdert	-533
Sum - Trondheim terminal	2 126	2 659		-533
Sum	68 882	68 236		646

4.6. Kultur og folkehelse

4.6.1. Tjenesteområdebeskrivelse

Avdeling kultur- og folkehelse består av fire seksjoner; Kunst og kultur, Folkehelse, idrett og friluftsliv, Fylkesbiblioteket og Administrasjon kultur og næring (deles med avdeling plan, næring og kulturminner). Avdelingen utfører både drifts- og utviklingsoppgaver innenfor hele bredden av kulturfeltet, og har koordineringsansvaret for samiske saker, ungdomsmedvirkning og folkehelse. Arbeidsgiveransvaret for ombudstjenestene ligger også til avdelingen. Vi forvalter mange støtteordninger. Rådgivningsrollen er viktig på flere av avdelingens ansvarsområder.

4.6.2. Resultatvurdering

Avdelingen har et høyt aktivitetsnivå og løser oppgavene med god kvalitet. Bemanningen i avdelingen er redusert over de siste par årene og arbeidskraftressursen må disponeres strengere enn før. Kapasiteten til å løse oppgaver, særlig på kort varsel, er redusert. Dette gjelder både forvaltnings- og utviklingsoppgaver.

I 2023 har vi blitt bedre til å samarbeide på tvers av seksjonene og med andre avdelinger, men vi har fortsatt et potensial for å utvikle dette videre.

Det omfattende arbeidet med kunnskapsgrunnlaget til Handlingsplan for barn og unges fritid ble sluttført i 2023. Dette gir et godt utgangspunkt for å definere satsingsområder og tiltak, slik at planen kan ferdigstilles og sendes på høring i 2024. Handlingsplanen skal konkretisere kulturstrategien *Balansekunst* for målgruppen barn og unge og vil bidra til at fylkeskommunen bruker sine ressurser mer målrettet. Arbeidet med Handlingsplan for frivillighet ble også påbegynt 2023 og prosessen med innhenting av kunnskap til denne ble koordinert med kunnskapsinnhenting til planen for barn og unges fritid.

Avdelingen gjennomførte høsten 2023, nyvinningen kultur- og folkehelsekonferansen DRIVKRAFT. Denne erstattet kommunekonferansen for idrett og friluftsliv, folkehelsekonferansen, frivillighets- og inkluderingskonferansen, samt kommunekonferansen for kunst og kultur. Målet med nyvinningen var å effektivisere bruk av tid og penger, ved å slå sammen mindre konferanser til en stor, og samtidig skape en mer synlig og kraftfull møteplass for kultur- og folkehelseaktører. Konferansen ble en suksess, med stor deltakelse og mye oppmerksomhet også i media – og gjennomført innenfor budsjett. Evalueringen av konferansen tyder på at det er stort behov for denne typen møteplasser, på tvers av fag og sektorer.

På bibliotekområdet har vi i 2023 registrert økt aktivitet i kommunene/folkebibliotekene - mange tar imot tilbud om turnéer fra fylkesbiblioteket, men de legger også opp til mye egen aktivitet. Flere kommuner enn før søker nasjonale utviklingsmidler, og tar kontakt med fylkesbiblioteket både knyttet til dette, til plan – og budsjettarbeid, nybygg, personalsituasjonen, samarbeid med andre områder i kommunen, kompetanse og mer spesifikke tjenester. Det er innledet samarbeid med avdeling utdanning og kompetanse om plan for skolebibliotek i videregående skole som ble vedtatt i 2022. Seksjonen arbeidet for bedre bibliotek i grunnskolen, men arbeidet knyttet til dette skulle ha hatt en klarere struktur, bredere omfang og større framdrift.

Tre store prosjekter ble satt i gang i 2023; ABC- for god psykisk helse ble igangsatt i februar, mens Dagsturhytta i Trøndelag og SKIAKT- ski- og aktivitetsanlegg i regionen kom igang utpå høsten i påvente av å få fullfinansiert prosjektene. Tidsplanen på de to sistnevnte prosjektene har dermed blitt forskjøvet frem i tid. Til sammen har disse tre prosjektene et budsjett på nærmere 80 millioner kroner. Finansieringen består av våre egne midler i tillegg til statlige og private midler.

Avdelingen har bidrag inn i flere prosjekter knyttet til VM på ski 2025, både i form av penger og arbeidsinnsats. Vi har også bidratt med å koordinere fylkeskommunens dialog med VM-selskapet.

Det var et høyt aktivitetsnivå i *Den kulturelle skolesekken* (DKS) og *Ung Kultur Møtes* (UKM) i 2023 med flere arrangementer og høyere deltakelse enn i 2022. Målet om å utvikle UKM til en helårlig møteplass er delvis oppnådd, men har på grunn av kapasitetsutfordringer ikke blitt prioritert i 2023. Dette vil bli tatt opp igjen 2024.

Arbeidet med å bedre samhandlingen med kulturinstitusjonene og utdanningssektoren i tilknytning til DKS har også vært vanskelig å prioritere på grunn av kapasitetsutfordringer.

Det har vært arbeidet for å få i gang et prosjekt for katalogisering av gjenstander av nasjonal interesse i tilknytning til Radio- og fjernsynsmuseet i Selbu som fylkestinget bevilget 500 000 kroner til i sak 28/23. Det har vært en forutsetning at dette prosjektet skulle gjennomføres i samarbeid med andre, men vi har ikke lyktes med å få på plass et samarbeid i 2023. Prosjektet må derfor utsettes til 2024.

4.6.3. Brukere

Avdelingens ansatte har strukket seg langt for å gi gode tjenester til våre brukere, som er alt fra kommuner, institusjoner, kunst- og kulturutøvere, lag og foreninger med mer. Vi har generelt god dialog med brukerne og mener å løse de fleste utfordringene gjennom god kommunikasjon.

Seksjon fylkesbiblioteket har tett og systematisk dialog med kommunene gjennom fysiske og digitale møter eller webinarer med folkebibliotekene. Seksjonen får gode tilbakemeldinger på aktiviteten. Det var i 2023 en økning i antall henvendelse med spørsmål om faglig bistand eller for rådgiving knyttet til bibliotekutvikling. Generelt har avdeling kultur og folkehelse et potensiale i å utvikle et mer systematisk og koordinert samarbeid med kommunene.

Avdelingen forvalter mange søkbare støtteordninger, innenfor folkehelse, idrett, frivillighet, kunst og kultur. Dette gjelder både faste driftstilskudd og tilskudd til prosjekt. Det behandles rundt 3000 søknader i løpet av et år. Gjeldende retningslinjer legges til grunn for vurderinger av søknader om tilskudd. Mottatte søknader blir for mange ordninger behandlet av flere saksbehandlere, og innenfor enkelte ordninger behandlet i eget saksbehandlerforum. Det er god dialog med søkere både før søknadsfrist, ved innsendt søknad og etter vedtak.

Avdelingen mottar sjelden klager på saksbehandling. I 2023 ble ordningen med kunst- og kulturstipend for profesjonelle kunstnere i alderen 20-35 år klaget inn til den statlige Diskrimineringsnemnda, av en kunstner som mente det var urimelig at hen ble holdt utenfor på grunn av alder. Fylkeskommunen ble frikjent av nemnda, som pekte på at forskjellsbehandling ikke er i strid med forbudet i likestillings- og diskrimineringsloven § 6 når den har et saklig formål, og er nødvendig for å oppnå formålet.

Fylkeskommunen skal bidra til at alle får mulighet til deltagelse i kulturaktiviteter. Dette bidrar vi indirekte til gjennom tilskuddsordningene våre, men også gjennom egne aktiviteter og ordninger.

Avdeling kultur og folkehelse forvalter *Den kulturelle skolesekken* (DKS) som i all hovedsak er finansiert av spillemidler. Gjennom DKS gis barn og unge et kulturtilbud uavhengig av etnisitet, sosioøkonomiske forhold, bosted eller andre forhold. Det blir lagt vekt på medvirkning, og ungdommens fylkesutvalg (UFU) bidrar inn i planleggingen av programmet. Mange av produksjonene inneholder en eller annen form for medvirkning fra elevene. I 2023 hadde vi 3327 arrangementer/hendelser i DKS, mot 2079 i 2022.

Trøndelag fylkeskommune gjennomførte i 2023 Ung Kultur Møtes (UKM) regionfestival i Inderøy og i Midtre Gauldal med til sammen ca. 700 deltakere. Trøndelag var det fylket i Norge med flest deltakere lokalt og regionalt. 35 av 38 kommuner hadde lokale UKM-arrangement. UKM Norge har igangsatt et prosjekt kalt Unge teknikere. Trøndelag er med i dette prosjektet og har satt av midler til kursing og samlinger for ungdom i Trøndelag. Prosjektet kom i gang på senhøsten 2023 – og vil fortsette i 2024.

Fylkesmusikerne hadde 246 arrangementer/hendelser i 2023 mot 162 i 2022. Ca. 100 dager ble brukt til støttespill av ulike slag rettet mot amatørmusikklivet.

Vrimmelfestivalene, som i 2023 ble arrangert i Leka, Nærøysund, Hitra og Frøya kommuner hadde 346 arrangement/hendelser,

Fylkeskommunens egne priser og stipender skal gi anerkjennelse og inspirasjon til utøvere innenfor kunst, frivillighet og idrett.

Kunst- og kulturstipend ble i 2023 tildelt fire utøvere innen musikk, fire innen billedkunst, to innen scenekunst/dans, ett til skrivekunst og ett til film.

Fylkeskulturprisen ble tildelt Jan Erik Steen, Selbu, for hans arbeid med å utvikle og bygge opp Norsk radio- og fjernsynsmuseum, som kan beskrives både som et livsverk og som et unikt mediehistorisk museum.

Inkluderingsprisen ble tildelt organisasjonen Verdige Smil på Heimdal, Trondheim for deres innsats med å integrere og inkludere minoriteter i det norske samfunnet.

Idretts-stipend ble tildelt åtte utøvere; Thea Asphaug, Taekwon-Do, 17 år, Rennebu
Camilla Rånes Bye, landeveissykling, 19 år, Stjørdal
Janne Charlotte Thoresen Nordnes, 18 år, håndball, Trondheim
Dominika Jamrozy, 19 år, trener/utøver svømming, Stjørdal
Ole Indergaard, 18 år, ishockey, Trondheim
Vebjørn Gråberg, 20 år, freeski, Trondheim
Einar Hedegart, 22 år, skiskyting, Inderøy
Håkon Moe Berg, 17 år, friidrett, Heim kommune
Stipendene ble, tradisjonen tro, utdelt under Idrettens hederskveld.

Frivillighetsprisen for 2023 blir utdelt i mars 2024 og prismottaker offentliggjøres i forbindelse med utdelingen.

4.6.4. Samfunnsutvikling

Avdelingen er involvert i en rekke samarbeid, prosjekter og prosesser med ulike aktører innenfor kultur- og folkehelsefeltet gjennom året, og bidrar med dette til utvikling på flere samfunnsområder.

Trøndelag fylkeskommune har observatørstatus i Norsk kulturforum Trøndelag og deltar i styremøtene der. Dette bidrar til at fylkeskommunen er informert om det lokale kulturfeltet. I tillegg er fylkeskommunen medlem i KS sitt Kulturnettverk Trøndelag og sitter i arbeidsutvalget for dette nettverket.

Vi samarbeider tett med kommunene om Ung Kultur Møtes (UKM) og gjennomføringen av de lokale og regionale UKM-festivalene. Gjennom prosjektet UKM hele året bidrar fylkeskommunen til aktivitet i kommunene. Vi gjennomfører dialogmøter med kommunene om Den kulturelle skolesekken (DKS). Avdelingens ansatte bidrar også med opplæring og støtte i fagsystemer, og gjennomfører DKS Arena slik at kommunene får innblikk i aktuelle DKS-produksjoner.

Avdelingen har faste treffpunkt med kommunene på idretts- og friluftslivsfeltet. Alle kommuner som søker spillemidler til idrettsanlegg og midler til friluftslivsprosjekt er i kontakt med oss. Vi har arrangert dialogmøter med idrettskretsen og interkommunale friluftsråd.

Innen folkehelseområdet har det vært tett kontakt med de 33 kommunene som er med i *Program for folkehelsearbeid* i tillegg til de faste møtene i Samarbeidsorganet for programmet. Vi har deltatt i/vært medarrangør i nettverksmøter for folkehelsekoordinatorer, årsmøte og vårmøte i Folkehelsealliansen og styremøter i Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.

Ungdommens fylkesutvalg har hatt 5 samlinger. Vi samarbeider også med alle kommunene om ungdomsråd. Elev- og lærlingombudet har kontakt med alle de 32 videregående skolene i fylket gjennom året. Mobbeombudet har samarbeid med kommuner og andre. Vi samarbeider med fylkets 62 frivillighetssentraler og har gjennomført to nettverksmøter for disse i 2023.

Avdelingen deltar i kunnskapsutvikling på flere områder og har godt samarbeid med FOU-miljøer, kompetansesenter, KS, Statsforvalter med mer. For folkehelseområdet er samarbeidet med HUNT Forskningscenter særlig viktig. Prosjekt Kunstgress 2021 – et samarbeid med SIAT/ NTNU ble avsluttet i 2023. Dette følges opp med etablering av et nettverksarbeid på nasjonalt nivå, for bærekraftige idretts- og aktivitetsanlegg. Arbeidet med den nasjonale piloten *ABC for god psykisk helse* ble startet i 2023 og skal vare ut 2024.

I 2023 gjennomførte Museene i Sør-Trøndelag (MiST) en magasinutredning på oppdrag av fylkeskommunen. Utredningen viser både behov for og tilgang på magasiner i Trøndelag. Utredningen følges opp i 2024. Avdelingen har bidratt inn i arbeidet med konseptvalgutredning (KVU) for nytt museum for kunst og design i Trondheim, deltatt på flere møter om *fellesprosjektet* i Namsos, og deltar også i en referansegruppe for videreutvikling av Stiklestad nasjonale kultursenter. Trøndelag fylkeskommune har bidratt til å sette i gang piloten *Pilegrime for Peace*, et prosjekt ledet av Nidaros pilegrimsenter. Videre er det på pilgrimsområdet igangsatt en revitaliseringsprosess av Nordleden, og det er gjennomført dialogmøte om en ny Hålogalandsled.

Flere nye bibliotek åpnet i 2023; Heim, Steinkjer og Røros. Avdelingen støttet Osen (nytt bibliotek ferdigstilles i 2024) og Heim kommune med tilskudd til interiørarkitekt, og bidro med råd knyttet til innredning, meråpne tjenester med mer til alle kommunene. Nivået på bibliotekene som møteplass utviklet seg svært positivt i 2023, men det er fortsatt en del ulikheter i tilbudet til innbyggerne i fylket. Tilbud om kompetanseheving, råd og tjenester fra fylkeskommunen har bidratt til å utligne noe av ulikhetene. Trøndelag fylkeskommune deltar i flere nasjonale prosjekter som bidrar til utvikling av innhold og fagsystemer på bibliotekområdet.

Arbeidet med kunnskapsgrunnlaget til Handlingsplan for barn og unges fritid har vært et stort løft som ble slutført i 2023. Kunnskapsgrunnlaget bygger på kvantitative kilder som f.eks. HUNT og SSB-tall, og

på et mer kvalitativt arbeid, der barn og unge fra store deler fylket har deltatt. Gjennom arbeidet har man vært i kontakt med over 2000 barn og unge. Hele avdeling kultur og folkehelse har vært engasjert i dette arbeidet, men også ansatte fra andre avdelinger har bidratt. Handlingsplanen sendes ut på høring i løpet av 2024.

Avdelingens ansatte har vært delaktige i arbeidet med utarbeidelse av ny regional planstrategi og gitt høringsuttalelser til diverse kommunale planer. Vi deltar også i fylkeskommunens arbeid på integreringsområdet. Oppfølging av *gratis lokaler for frivilligheten* (FT-sak 38/22 og 48/22) er et godt eksempel på samarbeid på tvers, der avdelingene Kultur og folkehelse, seksjon Eiendom og avdeling Utdanning og kompetanse har funnet løsninger sammen. Bookingsystemet Book Up fungerer godt og de avsatte midlene til piloten er brukt opp for 2023. Ordningen ser ut til å fungere, men prøveprosjektet bør forlenges for å høste mer erfaring før evaluering. Å innhente dokumentasjon på ikke økte kostnader for ungdommer som leier gratis, er et eksempel på en utfordring som organisasjonene opplever. Det er lagt inn midler i økonomiplan 2024-2027 til videreføring av prosjektet.

Avdelingen deltar årlig i generalforsamlinger og eiermøter der fylkeskommunen har eierinteresser. Eierrepresentasjonen ligger til politisk nivå. Avdelingen stiller i mange tilfeller med ansatte i valgkomitearbeid. I tillegg gjennomføres dialogmøter med kulturinstitusjonene på administrativt nivå, hvor faglige utfordringer og satsninger blir diskutert.

Retningslinjer for tildeling av spillemidler innenfor idrett og friluftsliv, samt egen sjekkliste gjør at fylkeskommunen har en tydelig rolle i prioriteringer av spillemidler. Disse to dokumentene er godt forankret i Trøndelag idrettskrets og i kommunene og det er innarbeidet gode rutiner for dialog i forbindelse med saksforberedelse til tildeling av spillemidler.

Samisk

Arbeidet med utvikling av sørsamisk språk og kultur er forankret i samarbeidsavtalen med Sametinget. Revidert avtale trådte i kraft fra 01.01. 2023.

Trøndelag fylkeskommune fikk i 2023 gjennomført evaluering av fylkeskommunens arbeid med samiske saker, med spesielt fokus på Samisk råd. Evalueringen ble grundig behandlet og Samisk råd er på bakgrunn av dette arbeidet omorganisert og har fått navnet samisk utvalg fra og med 2024. Utvalget består nå av ni medlemmer; syv medlemmer foreslått fra samiske organisasjoner og to fra fylkestinget. Leder for utvalget blir valgt blant de samiske medlemmene. I tillegg er Sametinget konsultativt medlem av utvalget. Dette er en reduksjon av utvalget fra tidligere over 40 medlemmer i Samisk råd.

Det utarbeides hvert år en egen årsrapport for arbeidet innenfor det samiske området og det rapporteres særskilt til Sametinget på samarbeidsavtalen.

4.6.5. Status økonomi

Beløp i 1000

Avdeling		Regnskap 2022	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	Utgift	538 902	573 817	269 725	540 156	-33 661	-6,2 %
	Inntekt	-271 887	-299 376	-6 989	-245 292	54 084	22,0 %
	Totalt	267 015	274 441	262 736	294 864	20 423	6,9 %

4.6.6. Kommentar til status økonomi

Avdeling for kultur og folkehelse har god budsjettkontroll. Avdelingen har et mindreforbruk på ca. 20,4 millioner kroner i 2023, inkludert overføring av mindreforbruket fra 2022.

Mindreforbruk på prosjekter og virkemidler er om lag 14,8 millioner kroner. Dette skyldes i stor grad utsatt oppstart av prosjekter i påvente av endelig godkjenning av medfinansiering hos våre samarbeidspartnere. Mindreforbruk på lønn og sykepengerefusjon, mindre reiseaktivitet, samt mindre interne utviklingstiltak enn budsjettet utgjør om lag 2,6 millioner kroner. Mindreforbruk på ca 2,2 millioner kroner er knyttet til gjenbevilget mindreforbruk fra tidligere år.

4.6.7. KOSTRA Nøkkeltall

Prioritet	Trøndelag 2022	Trøndelag 2023	Møre og Romsdal	Rogaland	Vestland	Landet uten Oslo
Netto driftsutgift Kultur pr.innb (B)	516	514	425	404	523	443

4.7. Veg

4.7.1. Tjenesteområdebeskrivelse

Avdeling veg ivaretar på vegne av Trøndelag fylkeskommune rollen som vegeier innenfor delegerte rammer og vedtatte strategier. Dette innebærer forvaltningsansvar med plikt og myndighet innen planlegging, utbygging, drift og vedlikehold av fylkesvegnettet.

4.7.2. Resultatvurdering

Investeringsaktiviteten i 2023 har vært stor, med høy gjennomføringsevne. Av den samlede rammen på 1,1 milliarder kroner, ble det for året et mindreforbruk på 1,2 millioner kroner.

Disponible rammer til drift og vedlikehold av fylkesvegnettet er svært krevende med tanke på å sikre verdibevaring samt øvrige overordnede mål for fylkesvegnettet. Blant annet registret i form av negativ utvikling for dekketilstand og antallet av bruer med høy skadegrad.

For håndtering av ekstraordinære hendelser ble det etter første og andre tertial gjort tilleggsbevilgninger på 42,7 millioner kroner. I tredje tertial er det påløpt ytterligere 5,8 millioner kroner i kostnader til ekstraordinære hendelser.

Innenfor vegområdet er det et samlet merforbruk på 22,8 millioner kroner i 2023.

Avdeling veg har siden 2022 produsert et klimagassregnskap for virksomhetsområdet. Internrapporteringen fungerer godt med de rutiner som er satt opp for å melde inn klimagass tall til databanken. Fylkeskommunen får gjennom dette et godt tallgrunnlag for å vurdere fremtidige krav og tiltak. Databanken er utviklet til også å ha en modul som kan estimere utslippsprofil for fremtidige vegprosjekter.

Fylkesdirektøren har gjennom 2023 implementert nye effektive prosjektstyringsverktøy, samt et omfattende prosessbasert styringssystem. Dette med mål om ytterligere effektivisering av prosjektstyring, kontraktsoppfølging og generelle administrative prosesser. Disse nye administrative verktøy antas å gi både kvalitative og kvantitative forbedringer. Samtidig er disse systemene en avgjørende del av en prosess der fylkeskommunen etablerer egne tilpassede rutiner og prosedyrer som ikke er arvet fra Statens vegvesen.

Med bakgrunn i en utvikling med betydelig kostnadsøkning på driftskontraktene, har Fylkesdirektøren gjennomført utlysning av to nye driftskontrakter med økt byggherrestyring. Disse nye kontrakter gir byggherren økt fleksibilitet til å allokere ressursene mer effektivt, og dermed rette innsatsen der behovet er størst. Dette strategiske grepet forventes å forbedre målstyring og optimalisere ressursbruken. Resultatet forventes å bli en reduksjon i driftskostnadene, og dermed mulighet for å styrke vedlikeholdsdelen innenfor driftsbudsjettet.

Innenfor Miljøpakken vurderes det at fylkeskommunen leverer tilfredsstillende resultater. Dette inkluderer god prosjektstyring, som ble styrket gjennom at organiseringen av området ble mer

prosjektrettet. Fremdriften for prosjektene, inkludert de i reguleringsplanfasen, anses med dette som positiv. Dette synliggjøres gjennom en vesentlig økning i omsetning sammenlignet med 2022, noe som har redusert tidligere års mindreforbruk betydelig.

Avdeling veg har gjennom 2023 utviklet og ytterligere målrettet arbeidet med innovasjon og teknologiutnyttelse. Med dette legges det til grunn en fortløpende progresjon med kvalitativ utvikling og effektivisering.

4.7.3. Brukere

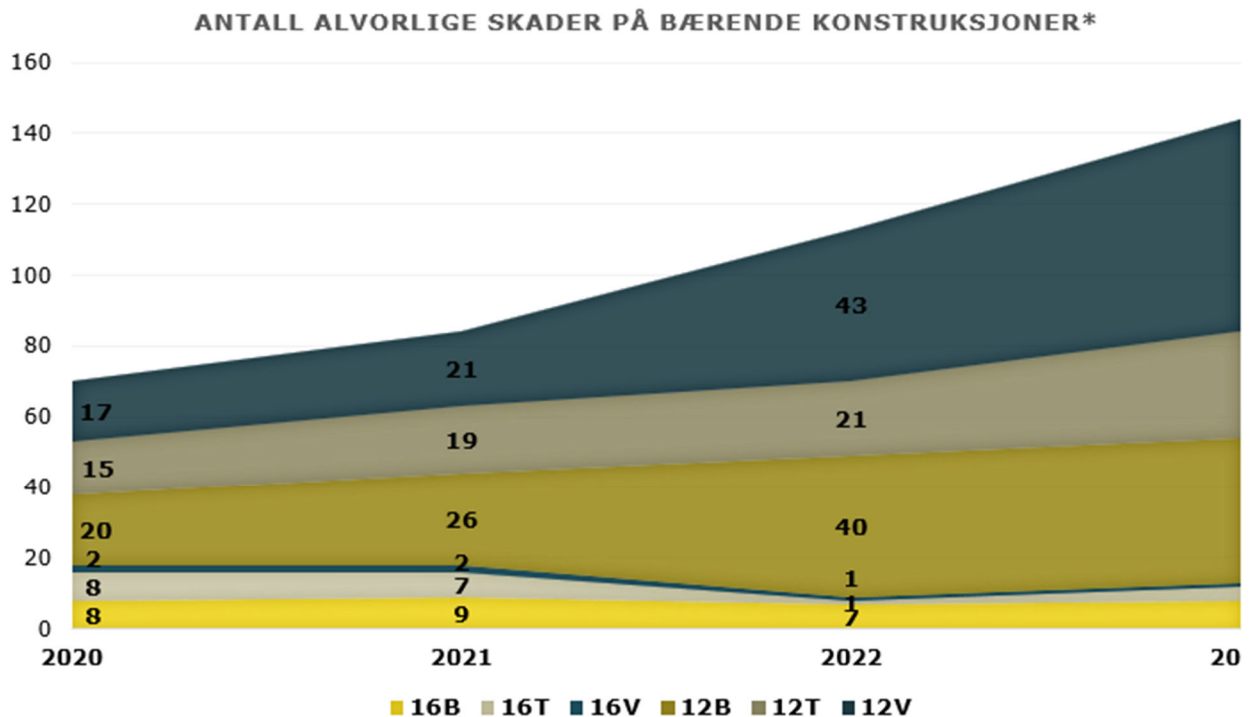
Gang- og sykkelveg

I løpet av 2023 er nettverket av gang- og sykkelveger langs fylkesvegene i Trøndelag økt med 11 kilometer. Noe som viser fylkeskommunens intensjoner om å fremme bærekraftig og trygg mobilitet.

Forutsigbar framkommelighet (flaskehalser)

Av 1370 trafikkerte bruer i vår forvaltning har 144 bruer en høy skadegrad, definert som grad 12 og 16. Dette utgjør omtrent 10,5 prosent av det totale antallet bruer. Fokus for bruvedlikehold er på bruer med høy skadegrad (12 og 16). For denne gruppen er det imidlertid samlet sett en negativ utvikling som illustrert i diagrammet under. Siden 2020 har antall bruer med alvorlige skader doblet seg.

Vi klarer nesten å holde tritt med de alvorligste skadene (16), men spesielt bruer med skadegrad 12, som kan påvirke trafiksikkerhet (T) og øke vedlikeholdskostnad (V), har økt vesentlig i antall siden 2022. For disse bruer, der tiltaket kan sies å gjelde preventivt vedlikehold, øker behovet jevnt og trutt. Konsekvensen av dette er dels redusert sikkerhet og framkommelighet, dels en økonomisk konsekvens i form av at fylkeskommunen bygger opp et etterslep som på sikt vil krever store reinvesteringer.

*Ved vurdering av skade på bruer benyttes en skala fra 1 - 4 hvor 4 angir største skade. Skadegrad og skadekonsekvens vurderes begge med skala 1 – 4. Produktet av disse angir prioritet som da blir et tall mellom 1 – 16.

B: Skade som kan påvirke bæreevne

T: Skade som kan påvirke trafikksikkerhet

V: Skade som kan øke vedlikeholdskostnad

Personskader i trafikken

I 2023 omkom 118 personer på norske veger, en økning fra 116 året før. I Trøndelag økte antallet trafikkdrepte fra 11 i 2022 til 12 i 2023.

Nasjonalt har vi observert en oppgang i dødsfall fra det som ble betegnet som et "rekordår" i 2021 med 80 omkomne, til 118 i 2023. Trøndelag hadde bare seks omkomne i trafikken i 2020, og tallene har steget hvert år siden.

Den langsiktige utviklingen for ulykkestallene i trafikken er mer positiv. De siste 15 årene har antall trafikkulykker i Trøndelag blitt mer enn halvert, fra 735 i 2008 til 293 i 2023. Antallet drepte og hardt skadde har gått ned fra 113 til 43 i løpet av samme tidsrom.

Tallene for omkomne i Trøndelag er for små til at det kan sies noe sikkert om tendens og utvikling, men på landsbasis har det vært en kraftig økning i antall omkomne i aldersgruppen 25-44 år, og en tilsvarende nedgang blant de eldre (65 +). Møteulykker og utforkjøringer er hovedårsaken til dødsulykkene.

Det skal bemerkes at prognosene for 2023 er beheftet med en vesentlig grad av usikkerhet.

Tabell med angivelse av personskade i trafikken

Personskader	2019	2020	2021	2022	2023
På fylkesveger	179	166	212	165	140
Alle veger i Trøndelag	270	294	370	353	293
Andel skadde på fylkesveger	66 %	56 %	57 %	47 %	48 %
Drepte/hardt skadde					
På fylkesveger	30	32	17	33	13
Alle veger i Trøndelag	50	58	40	46	30
Andel drepte/skadde på fylkesveger	60 %	55 %	43 %	72 %	43 %

Tilstandsutvikling asfaltdekket

Det har i 2023 vært en markant forverring i dekketilstand. Andelen av fylkesvegnettet som er registrert med dårlig/svært dårlig dekketilstand er gått opp fra 56,6 % i 2022 til 66,9 % i 2023. Fylkesvegene har med dette generelt dårlig dekkekvalitet og databasen viser dessverre en fortløpende økning i antall kilometer veg med dårlig/svært dårlig dekke.

Miljø og klima

I 2023 ble det gjennomført tre asfaltkontrakter i Trøndelag, hvor klimapåvirkning og pris var tildelingskriterier. Basert på innleverte EPD ([Environmental Product Declaration](#)) fra tilbyderne ble CO₂-ekvivalenter utregnet, og entreprenørene fikk påslag i konkurransesummen avhengig om de lå over tilbyder med laveste innleverte verdier. Bransjen ønsker videreføring av krav og vektingsmodell.

For utlysningen av asfaltkontrakter i 2024 planlegges det å videreføre krav om EPD for to kontrakter, og herunder som en del av tildelingskriteriet.

4.7.4. Samfunnsutvikling

Innenfor investeringsområde fylkesveger har Trøndelag fylkeskommune stor aktivitet med en årlig totalramme over 1 milliard kroner i gjeldende planperiode. Gjennom denne samlede investeringsporteføljen utvikles infrastrukturen på fylkesvegnettet slik at det fremmer livskvaliteten og bolyst, og stimulerer til verdiskaping. Det søkes i enhver sammenheng å ha sikte på balansert regional utvikling.

Miljøpakken

Innenfor Miljøpakken er aktiviteten stor med pågående utbygging og planlegging av fremtidig infrastrukturtiltak på fylkesveg. Dette gjelder ikke minst innenfor gateprosjektene og hovednett sykkel. Dette er områder der fylkeskommunen ivaretar stor anleggsaktivitet som i vesentlig omfang vil bidra til måloppnåelse for Miljøpakken.

Kunnskapsgrunnlag og klimaregnskap for vegprosjekter

Det har pågått videreutvikling av klimaregnskapsdatabasen, som inkludere tidligere vegprosjekter og deres livssyklusanalyser (LCA). Databanken er utviklet med en modul som kan estimere utslippsprofilen for fremtidige vegprosjekter, basert på tidligere sammenlignbare prosjekter. Verktøyet kan brukes til å gjøre grove estimater av klimagassutslippene i tidlig fase, og vurdere klimatiltak på porteføljenivå til klimagassbudsjettering. Utslippsestimat for prosjektene i handlingsprogrammet vil inkludere fordeling av utslipp til spesifikke innsatsfaktorer. Verktøyet håndterer også ambisjoner for klimatiltak. Dette bidrar til å sette langsiktige mål med konkrete milepæler for evaluering.

Klimatilpasning av vegnettet

Som del av strategien for klimatilpasning av fylkesvegnettet, inngår det på kortere sikt å dimensjonere vegnettet til å kunne ta unna mer intensive nedbørsmengder. Dette inkludere blant annet å dimensjonere opp stikkrenner. På grunn av den økonomiske situasjonen innenfor drift og vedlikehold er vedlikeholdsnivået imidlertid svært lavt og setter begrensninger for muligheten til å sette i verk omfattende klimatilpasningstiltak.

4.7.5. Status økonomi

Beløp
1000

Avdeling	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum						
Utgift	1 844 537	1 922 268	1 255 835	1 790 971	-131 297	-7,3 %
Inntekt	-308 444	-342 566	-225 287	-234 037	108 529	46,4 %
Totalt	1 536 093	1 579 702	1 030 548	1 556 934	-22 768	-1,5 %

4.7.6. Kommentar til status økonomi

Driftsbudsjett for avdeling veg omfatter i tillegg til hovedposten knyttet til ordinær drift og vedlikehold fylkesveger, drift av Trafikksikkerhetsutvalget i Trøndelag (FTU), og budsjett for administrasjon, egen drift og forvaltning.

Avvik driftsramme

Avvik mellom budsjett og regnskap til avdeling veg viser for 2023 et samlet merforbruk på 22,8 millioner kroner, noe som tilsvarer et merforbruk på 1,5 prosent sammenlignet med revidert budsjett. I tabell under er avviket fordelt på hovedposter.

Drift Avdeling veg, avvik på hovedposter 2023 (-/merforbruk)

Avvik mellom budsjett og regnskap, beløp i 1000	kroner
Drift og vedlikehold fylkesveg	-28 133,9
Driftsmidler trafikksikkerhet (FTU)	725,4
Administrasjon, egen drift og forvaltning	4 640,4
SUM, avvik	-22 768,1

Drift og vedlikehold fylkesveg

Merforbruk på 22,8 millioner kroner begrunnes nærmere i avsnitt om drift og vedlikehold under. Avvik skyldes i all hovedsak ekstraordinære hendelser under vedlikehold og merforbruk på fagområdene elektro og asfalt. Av merforbruket på 22,8 millioner kroner utgjør ekstraordinære værhendelser 5,8 millioner kroner. Dette kommer i tillegg til det som allerede er rapportert gjennom tertialrapporteringer og dekt gjennom tilleggsbevilgninger. Ekstraordinære hendelser er nærmere omtalt i avsnitt under om drift og vedlikehold fylkesveg.

Administrasjon, egen drift og forvaltning

Årsaken til mindreforbruket på 4,6 millioner kroner er vakante stillinger, refusjon i forbindelse med permisjon samt salgsinntekter på tjenesteytelser fra avdeling veg.

Trafikksikkerhetsutvalget i Trøndelag (FTU)

Trafikksikkerhetsutvalget har et mindreforbruk på 0,7 millioner kroner. Dette skyldes primært manglende realisering av tiltaket Trygt hjem for en 50-lapp, samt utsettelse av enkelte tiltak som har fått tildelt Trafikksikkerhetstilskudd. Utover dette er de fleste tiltakene i handlingsprogrammet gjennomført som planlagt. Tiltakene er primært adferdsrettet og treffer ulike trafikantgrupper.

Drift og vedlikehold fylkesveg - nærmere omtale

2023 har vært preget av stor aktivitet på driftssiden. Økende frekvens av ekstreme værhendelser får konsekvenser for fylkesvegnettet, som er preget av et stort vedlikeholdsetterslep. Dette gir en situasjon der vi i større grad enn tidligere fortløpende må håndtere vegbrudd og lignede gjennom året.

Opprinnelig budsjett for drift og vedlikehold, eksklusivt lønns- og administrasjonsbudsjett, var på 881,4 millioner kroner. Revidert budsjett var på 952,6 millioner kroner etter at dette ble styrket med totalt 71,2 millioner kroner i løpet av 2023. Økningen av budsjetttramme på vedlikeholdsområdet består av 35,0 millioner kroner vedtatt i Fylkestingssak 28/23 (årsrapport 2022), og etterfølgende disponering i Hovedutvalg for veg sak 29/23. I tillegg er ramme tilført 19 millioner kroner for dekning av ekstraordinære hendelser i første tertial og 23,7 millioner kroner for andre tertial. Av bevilgning knyttet til ekstraordinære hendelser ble det senere omdisponert 6,5 millioner kroner fra drift til investering.

I tillegg til omtalte endringer av budsjett, ble området vedlikehold fylkesveg styrket med 27,4 millioner kroner i statlig tilskudd rettet mot vedlikeholdsetterslep på fylkesveger.

Samlet driftsresultat innenfor drift og vedlikehold av fylkesvegnettet viser et samlet merforbruk på 28,1 millioner kroner. Avvikene er oppsummert per bevilgningsområde i tabellen nedenfor.

Drift og vedlikehold fylkesveger, 2023 totalt (beløp 1000 kroner, -/merforbruk)

Underpost	Regnskap	Rev. Budsjett	Avvik
Drift (driftskontrakter)	674 559	689 413	14 854
Drift fagkontrakter	63 766	61 616	-2 150
Delsum drift	738 325	751 029	12 704
Vegoppmerking	12 355	12 500	145
Bru og fergekai	22 920	22 750	-170
Dekkelegging	59 721	48 500	-11 221
Vedlikehold driftskontrakter	110 538	84 421	-26 117
Vedlikehold fagkontrakter	36 887	33 412	-3 475
Delsum vedlikehold	242 421	201 583	-40 838
Sum drift og vedlikehold	980 746	952 612	-28 134

Driftskontrakter

Det har vært et krevende oppstartsår for driftskontrakt Orkland. Det har vært betydelige administrative avvik og forsinkelser på hovedoppgaver som blant annet renhold og grønt. Det pågår en prosess med entreprenøren for å sikre bedring i leveranser.

I 2023 ble driftskontraktene Gauldal/Oppdal og driftskontrakt Ytre Namdal for 2024-2029 lyst ut. Byggherren tar større ansvar og risiko for kontraktgjennomføringen og kan dermed i større grad styre driftsopplegget.

Det foreligger en tvist mellom utførende entreprenør og byggherrer i forbindelse med sluttoppgjør for driftskontrakt Orkdal 2017-2022. I dom fra Trøndelag tingrett fra 21.12.2023 blir byggherre, Trøndelag fylkeskommune, frifunnet. Entreprenør har i ettertid anket dommen til lagmannsretten. Det vil bli orientert om utviklingen i saken i tertialrapport 1/2024 .

Samlet merforbruk på vintermengder i hele fylket ble etter fratrekk av tilskudd fra Miljøpakken på 1,2 millioner kroner.

Resultatet for drift innen driftskontrakter utgjør samlet et mindreforbruk på 14,9 millioner kroner. Dette knytter seg primært til lavere lønns- og prisstigning enn budsjettet. Det ble med utgangspunkt i antatt mindreforbruk på lønns- og prisstigning på 12,9 millioner kroner, igangsatt nye vedlikeholdstiltak i andre tertial.

Drift øvrige

Driftskontrakt for elektriske anlegg i sør har hatt utfordringer i forbindelse med kontraktgjennomføring. Deler av arbeide utført i 2022 ble ikke fakturert før i 2023 og dermed belastet feil budsjettår. Byggherre har arrangert egne fakturamøter for å forebygge gjentakelse og skape felles forståelse for fakturering av kontraktens prosesser. Sterk prisvekst har og påvirket resultatet for året. Økonomisk avvik for elektrokontrakt nord og sør utgjør et merforbruk på 5,1 millioner kroner.

Trøndelag fylkeskommune overtok mange elektriske anlegg fra flere kommuner i sørdelen av fylket i 2022/2023. Det foreligger et større utbedringsarbeid for å få anleggene i Trondheim permanent overført til fylkeskommunen. Anleggsoverføringer gir som resultat et mindreforbruk for tilskudd til kommuner på 4,3 millioner kroner. Sluttoppgjøret med Statens vegvesen på gammel elektrokontrakt i sør endte på rundt 3 millioner kroner.

Samlet økonomisk avvik for drift øvrige utgjør et merforbruk på 2,2 millioner kroner.

Dekkelegging

Asfaltkontraktene som ble inngått i 2023 var «asfaltering sør i Trøndelag», «Asfaltering nord» og «asfaltering ut mot havet i Trøndelag». Totalt utgjorde lønns- og prisstigning 12,8 prosent av kostnadene. Det ble utført tiltak for å begrense merforbruket med regulering av lengde og/eller ved å redusere antall asfaltparseller i kontrakten, men handlingsrommet ble svært begrenset og effekten ble for liten.

Merforbruket endte på 11,2 millioner kroner. Herav utgjør forsering 3,5 millioner kroner.

Vedlikehold driftskontrakter

Med begrenset bevilgninger til området ble det gjennomført få ordinære og planlagte vedlikeholdsoppgaver i 2023. Det ble primært gjennomført tiltak for å håndtere akuttssituasjoner som retter seg mot trafiksikkerhet og nødvendige fremkommelighet på fylkesvegnettet. I tillegg er det utført tiltak i tråd med tildelingskriterier for ekstrabevilgninger og statlige midler.

Etter fratrekk for forsering på grunn av mindreforbruk innenfor drift på 6,6 millioner kroner viser resultatet et merforbruk på 19,5 millioner kroner. Merforbruk i forbindelse med ekstraordinære hendelser utgjør av dette rundt 5,8 millioner kroner. Øvrige avvik skyldes økte kostnader til lønns- og påstigning og kostnader for presserende tiltak for å ivareta fremkommelighet og trafiksikkerhet på fylkesvegnettet.

Ekstraordinære hendelser

Ekstraordinære hendelser som kommer i tillegg til hva som tidligere er rapportert i forbindelse med første (T1) og andre tertial (T2) utgjør 5,8 millioner kroner. Dette knytter seg dels til ekstrakostnad i forbindelse med allerede rapporterte hendelser ved T1 og T2 . Dels til nye hendelser etter T2 rapporteringen.

4.7.7. KOSTRA Nøkkeltall

	Trøndelag 2022	Trøndelag 2023	Møre og Romsdal	Rogaland	Vestland	Landet uten Oslo
Produktivitet						
Antall km fylkesvei i alt per 1000 innbyggere (B)	12,8	12,7	11,1	5,1	8,5	9,3
Netto driftsutgifter til fylkesvei i kr per kilometer	257 192	267 086	440 220	496 825	421 245	326 318
Dekningsgrad						
Andel kilometer fylkesveg med dårlig eller svært dårlig dekketilstand	30,9 %	33,0 %	37,0 %		49,3 %	37,2 %

4.7.8. Sammendrag status investeringer

Det er i 2023 investert for 1 110,8 millioner kroner i ulike tiltak innenfor fylkesveg. Dette er 1,2 millioner kroner mindre enn budsjettet, et avvik på 0,1 prosent.

Inkludert ekstern finansiering gjennom Miljøpakken er den samlede investeringsaktivitet innenfor fylkesveg på rundt 1,5 milliarder kroner.

Investeringer fylkesveg 2023 (tall i millioner kroner inkl. mva.)	Opprinnelig budsjett 2023	Revidert budsjett 2023	Regnskap 2023	Avvik 2023
1 Store prosjekt	186,469	152,693	145,918	6,774
Fosenvegene, pakke 1 & 2	110,000	105,000	102,907	2,093
Fosenvegene, pakke 3	0,000	0,007	0,008	-0,001
Laksevegen, trinn 1 (ferdigstilt)	0,000	6,588	6,570	0,018
Laksevegen, trinn 2	2,724	26,000	26,991	-0,991
Fv 704 Sandmoen-Tanem	0,000	0,300	-1,798	2,098
Fv 704 Sandmoen-Røddekrysset, gs-veg	19,623	-1,800	0,313	-2,113
Knarrlagsund bru	5,275	1,100	0,116	0,984
Fv 17/720 Dyrstad-Sprova-Malm	5,592	-1,800	-0,786	-1,014
Lakseveg Nord; Flerengstrand-Rørvik-Gartland	22,155	12,500	7,472	5,028
Fv. 30 Støren-Røros	16,880	1,189	0,896	0,293
Orkdalspakken	4,220	2,608	2,388	0,220
Fv777 Jøa til land (nytt prosjekt i T2)	0,000	1,000	0,842	0,158
2 fornyingsprogram	303,593	434,422	420,333	14,089
3 Tunnel - tiltak etter tunnelsikkerhetsforskriften	179,200	223,000	256,093	-33,093
4 Gang- og sykkelveger	94,270	79,600	70,373	9,227
5 Mindre veganlegg	23,779	38,499	31,758	6,741
6 Trafikksikkerhet	7,702	8,675	8,099	0,576
7 Miljø	2,110	9,009	6,259	2,750
8 Planlegging og strategisk grunnnett	11,392	9,431	11,880	-2,449
9 Skredsikring	0,000	0,551	0,489	0,062
10 Miljøpakken Trondheim	78,553	156,172	159,618	-3,446
Sum investering Fylkesveg	887,067	1 112,051	1 110,821	1,230

Generelt gjelder at prosjekter og programområder har hatt tilfredsstillende fremdrift med gode leveranser. Avdeling veg har videreført en effektiv kostnad- og usikkerhetsstyring samt ivaretar god kvalitet og HMS for investeringsprosjektene.

Videreføring av arbeidet med å ta i bruk innovativ teknologi og gjennomføringsmodeller prioriteres høyt. Vegavdelingen jobber fortløpende med innhenting av ytterligere kunnskap og erfaringer på dette området, med en målsetning om å oppfylle de ambisjoner som er fastsatt i Vegstrategien og overordnet for Trøndelag fylkeskommune.

Overordnet analyse og kommentar

Det utøves god økonomi- og usikkerhetsstyring innenfor investeringsprosjektene på vegområdet, og det er få reelle avvik i form av økte totalprosjektkostnader. Det er generelt god fremdrift for prosjektene, og omsetningen innenfor investeringsområdet samsvarer samlet sett godt med budsjett for året. Også innenfor Miljøpakkeområdet vurderes det at fylkeskommunen leverer godt med god prosjektstyring. Denne delen er styrket etter at organisasjonen ble endret til å være mer prosjekttrett. Dette synliggjøres blant annet gjennom at vi, sammenlignet med regnskapsåret 2022, har en vesentlig økning i omsetning og tilsvarende har redusert tidligere års mindreforbruk betydelig.

Store prosjekt

Fosenvegene

Fylkesveg 717 Sund-Bradden, som antakelig er siste prosjektet i bompengeprojektet Fosenvegene pakke 1 og 2, ble åpnet for trafikk 30. november 2023. Etterarbeid som gjenstår vil bli utført våren 2024. Omklassifisering av gammel veg er gjennomført, og kun noe asfaltarbeider gjenstår før overlevering til Indre Fosen Kommune.

Som en synergi er det tatt ut stein til fylkesveg 717 prosjektet fra fylkesveg 718 Hasselvikvegen. Dette sammen med kommunalt tilskudd har muliggjort utbedring av om lag 4 kilometer av fylkesveg 718.

Forbruket for pakke 1 og 2 er i 2023 på 103 millioner kroner, hvilket er 2 prosent lavere enn revidert budsjett.

For Fosenvegene er det stadfestet at en innkrevingsperiode på 15 år skal gjelde, hvilket innebærer at det endelige omfang av bompengebidrag til prosjektet ikke med sikkerhet kjennes før om 2-3 år.

Marginalprosjektet fylkesveg 715 Rødsjø-Krinsvatnet er regulert, men det forventes ikke per dags dato at det er midler i pakken til gjennomføring.

Fylkesveg 714 Laksevegen

Innenfor trinn 1 er slitelagsasfaltering og oppmerking utført høsten 2023. Forbruket i 2023 er lik budsjettet på 6,6 millioner kroner.

For trinn 2 pågår reklamasjonsutbedringer, mens det gjenstår sluttoppgjør med to grunneiere inn mot Åstfjordbrua. Det forventes at tiltak i forbindelse med overlevering av gammel veg til kommunen blir gjort i 2024, men endelig omfang er ikke avklart.

Prosjektet Åstfjordkryssingen er overtatt fra entreprenør. Overlevering til drift vil skje i første kvartal 2024 etter reklamasjonsarbeidene på elektro er ferdigstilt og all oppdatert dokumentasjon er mottatt. Marginalprosjektet Vinterdalen-Tynsetodden er ferdigstilt og de siste erstatningsutbetalingene til grunneier ble gjort sommeren 2023.

Del 2 har i 2023 et forbruk på 27 millioner kroner, som er marginalt høyere enn revidert budsjett. Totalprognosen for fylkesveg 714 prosjektet ligger samlet sett innenfor bompengeprojektets totalramme.

Prognosen for tilgjengelige restmidler til det mulige marginalprosjekt Røssvika-Slåttavika er beregnet til om lag 40 millioner kroner. Når tilgjengelige restmidler er endelig avklart vil det fremmes en politisk sak om disponering.

Fylkesveg 704 Sandmoen-Tanem

Prosjektene er ferdigstilt og samlet er forbruket for Sandmoen-Tanem (inkludert gang- og sykkelveg Sandmoen-Røddekrysset) i tråd med budsjett på -1,5 millioner kroner.

Fylkesveg 6448 Knarrlagsund bru

Arbeidet knyttet til reguleringsplan for ny fv. 6448 Knarrlagssundbrua har pågått også i 2023. Reguleringsplanene for Knarrlagsund bru og fortau Knarrlagsundet er nå vedtatt i Hitra Kommunestyre.

Prosjektet har et mindreforbruk på 1 millioner kroner i 2023. Prosjektering av anlegget har oppstart primo 2024.

Fylkesveg 17/720

Hovedprosjektet Østvik-Sprova–Malm og marginalprosjekt fylkesveg 17 Jådåren–Østvik er ferdigstilt.

I forbindelse med anket avgjørelsen for skjønn av eiendommen, fikk Trøndelag fylkeskommune medhold i overskjønnet. Sluttoppgjøret for kontrakten fylkesveg 17 Jådåren–Østvik ble avgjort gjennom enighet ved rettsmekling 12.-13. september 2023. Trøndelag fylkeskommune vurderer oppgjøret som tilfredsstillende.

I forbindelse med flom, er det oppstått skade på to eiendommer. Prosjektet må i den forbindelse gjøre arbeider i form av plastring av bekkeløp, samt rette opp øvrige følgeskader.

Det er i 2023 et merforbruk på 0,8 millioner kroner, mens prosjektets totalprognose er tilnærmet uendret.

Lakseveg nord

Berørte kommuner og fylkeskommunen har gjort likelydende prinsippvedtak for et potensielt bompengeprojekt som bygger på forprosjektet.

Fremdriften for videre planlegging av prosjektet ble påvirket av Nærøysund kommunes ønske om ytterligere utredninger. Februar 2023 gjorde kommunestyret i Nærøysund imidlertid vedtak om å slutte seg til at forprosjektet utarbeidet av Trøndelag fylkeskommune skal ligge til grunn i det videre arbeide for prosjektet.

Reguleringsplanarbeid for delstrekningen Kolvereid-Nakling er påbegynt. Utvidet behov for grunnundersøkelser vurderes å føre til økning i kalkulerte kostnader for utarbeidelse av denne plan.

For 2023 er det imidlertid et mindreforbruk på 5,0 millioner kroner grunnet forsinket fremdrift.

Fylkesveg 30 Støren-Røros

Bompengeutredning for fylkesveg 30 Støren-Røros er stoppet etter at involverte kommuner gjorde ulike prinsippvedtak. Prosjektet mangler dermed nødvendige tilslutninger fra alle berørte kommuner.

I henhold til vedtak i styringsgruppen for prosjektet er det gjort en ekstern evaluering av prosessen med prosjektet.

Det er i forbindelse med prosjektet utarbeidet reguleringsplaner for henholdsvis tunnel ved Svølgja og utbedring Støren-Singsås. Disse er ferdigstilt og vedtatt i 2023, men det gjenstår klagebehandling etter disse vedtakene.

Orkdalspakken

Forprosjektet, som inkluderer beskrivelse av forslag om tiltakspakker med tilhørende kostnadsoverslag og plassering av innkrevingspunkt for bompenger, er klar for politisk behandling. Sak om vegen videre legges frem for vedtak i 2024.

Forprosjektet er delfinansiert av berørte kommunene.

Fylkesveg 777 Jøa til land

Reguleringsplanarbeid startet i slutten av 2023 i henhold til politisk vedtak, og er planlagt ferdigstilt innen utgangen av 2024.

For *Store prosjekt* er det et samlet mindreforbruk på 6,8 millioner kroner.

Fornyingsprogram

Innenfor *fornyingsprogrammet* er det totalt sett et mindreforbruk på 14,1 millioner kroner. Dette knytter seg alt primært til prosjekter som pågår, men først slutføres i 2024. Avviket er dermed å betrakte som et periodiseringsavvik.

Fornyning 1.0

Fornyning 1.0 programmet bestod totalt av 30 prosjekter. Programmet inkluderte også bindinger i forbindelse med skilt- og rekkverkskontrakten. Prosjektene ble stort sett gjennomført gjennom drift-, asfalt-, fjellsikring- og TSV-kontrakten. Det er kun fylkesveg 6722 Sjøbygdveien i Selbu kommune som ble utført gjennom egen kontrakt.

Sju av de planlagte prosjektene ble ikke ferdigstilt i 2023, men slutføres i 2024.

Fornyning 1.0 – Opprusting grusveger

I programmet for opprusting av våre mest utsatte grusveger var det ni prioriterte prosjekt i 2023. Alle prosjektene er utført gjennom driftskontraktene i de aktuelle driftsområder.

På grunn av vær- og temperaturforholdene på slutten av sesongen 2023 må noen arbeider ferdigstilles våren 2024.

Fylkesveg 6318 Harbaksvegen

Prosjektet ble vedtatt gjennomført av fylkestinget (sak 39/23) med en ramme på 22,5 millioner kroner.

Prosjektet ble utlyst før ferien 2023 og entreprisekontrakt tildelt primo september. Det fysiske arbeidet hadde oppstart rundt 1. desember og med planlagt ferdigstilling våren 2024. Forbruket i 2023 var rundt 7,0 millioner kroner, hvilket er 2,0 millioner kroner høyere enn revidert budsjett. Merforbruket skyldes hurtigere anleggsoppstart enn antatt ved kontraktsinngåelse.

Totalprognosen ble ved årsskiftet estimert til 23,3 millioner kroner. Forventet overskridelsen av rammen med 0,8 millioner kroner skyldes i hovedsak avvikende grunnforhold, som medfører økt bruk av prefabrikkerte elementer for å ivareta HMS-utfordringene i gjennomføringsfasen.

Fylkesveg 710 Orkdal-Valset

Prosjektet består av punktutbedringer på strekningen Valset – Lensvik og ble ferdigstilt september 2023. Nytt asfaltdekke på strekningen tas gjennom asfaltprogram for fylkesveg.

Forbruket i 2023 var på 36,1 millioner kroner, hvilket er 5,1 millioner kroner høyere enn revidert budsjett. Merforbruket innebærer at totalforbruket i prosjektet ble 5,6 millioner kroner høyere enn prosjektrammen.

Årsaken til kostnadsoverskridelsen er sammensatt, men i hovedsak skyldes dette manglende innrapportering til prosjektet om faktiske mengder som ble produsert gjennom sommeren. Da dette var klarlagt ble alle arbeider avsluttet umiddelbart.

Fornyning bru

For økning av gjennomføringsevne på bruområdet er det i tråd med tidligere rapportering igangsatt flere reguleringsplaner samt prosjektering i forbindelse med bruer. Etter hvert som reguleringsplaner og prosjektering gir sikrere kostnadsanslag for prosjektene, tydeliggjøres at kostnad for området er en utfordring i relasjon til tilgjengelig budsjett.

I løpet av 2023 er det startet opp , og slutført fornyingstiltak på fem bruer, mens ytterligere to bruer som hadde oppstart i 2022 også ble ferdigstilt i 2023. To bruer som hadde oppstart i 2023 slutføres i 2024.

Totalt er det påløpt 81,9 millioner kroner på *Fornyning bru* i 2023. Revidert budsjett for 2023 er 90,0 millioner kroner og dermed er det for området et mindreforbruk for året på 8,1 millioner kroner. Til tross for mindreforbruket er det gjennom vesentlig økt produksjon tatt igjen av tidligere års mindreforbruk. Mindreforbruket er med igangsatte prosjekter og gjeldende behov alt å betrakte som et periodiseringsavvik.

Fornyning tunnel

Oppgradering av Frøyatunnelen ligger i rute etter fremdriftsplan. Trafikkavvikling med kolonnekjøring har gått veldig bra siden oppstart, og det er lite klager fra trafikantene.

Kontraktssum er på 470,5 millioner kroner og prosjektet har en totalramme på 842 millioner kroner. Kostnader belastet fornyingsmidler i 2023 tilsvarer budsjett på 97,0 millioner kroner. Kostnadsfordelingen mellom tiltak etter tunnelsikkerhetsforskriften (TSF-tiltak) og fornyingstiltak er estimert til 69/31. De 97,0 millioner kroner utgjør en noe lavere andel enn 31 % for 2023, men dette vil bli utlignet gjennom kostnadsfordelingen i 2024.

Prosjektet jobber kontinuerlig med å identifisere/skilte kostnader mellom Fornyning og TSF-tiltak.

Tunnel - tiltak etter tunnelsikkerhetsforskriften (TSF)

Forbruket av midler knyttet til tunnelsikkerhetsforskriften (TSF-midler) var i 2023 på 256 millioner kroner, hvor alt var knyttet til Frøyatunnelen. Dette er 33,0 millioner kroner høyere enn revidert

budsjett. Merforbruket skyldes i hovedsak økt produksjon i siste kvartal, primært knyttet til vannsikring utover prosjektert mengde.

Totalprognosen for Frøyatunnelen-prosjektet ser per i dag ut til å bli rundt 10 prosent lavere enn totalrammen på 842 millioner kroner. Prognosen vurderes fortløpende, og kan fortsatt utvikles i begge retninger.

Det legges til grunn statlig refusjon av kostnad for TSF-tiltak.

For Hitratunnelen, samt 4 andre tunneler gjenstår fortsatt utførsel av TSF-tiltak. For disse foreligger det imidlertid beslutning om at videre tiltak avventer statlig finansiering. Dette resulterer i et mindreforbruk på 4,9 millioner kroner knyttet til planlegging og prosjektering av TSF-tiltak.

Gang- og sykkelveger

Samlet omsetning innenfor gang- og sykkelveger var i 2023 rundt 70 millioner kroner. Dette tilsvarer et mindreforbruk på 9 millioner kroner, hvor alt kan betraktes som en periodisering. Omsetningen er uansett en vesentlig økning i forhold til tidligere år.

Fv. 17 Litj-Tyldum–Skarland bru

Prosjektet startet våren 2022 og ble offisielt åpnet 6. juli 2023. Prosjektet har i hovedsak gått som planlagt, og sluttoppgjøret med entreprenøren er ferdig.

Det er påløpt 19,9 millioner kroner i 2023, mens prognosen var på 21,5 millioner kroner. Det pågår nå sluttoppgjør for grunnvervet og det vil påløpe noen mindre kostnader i 2024 for dette.

Fv. 755 Kvistadbakken-Tømte

Bygging startet våren 2022 og prosjektet ble offisielt åpnet 5. september 2023. Prosjektet ble utført i nært samarbeid med Inderøy kommune med grunnlag i en samarbeidsavtale.

Det er påløpt 31,3 millioner kroner i 2023, hvilket tilsvarer prognose. Totalprognosen for prosjektet er på 68 millioner kroner. Det pågår arbeid med sluttoppgjør, og det er derfor knyttet en viss usikkerhet til totalkostnad. Antatt økning i prosjektets totalkostnader skyldes ekstraordinært høy prisstigning i anleggsperioden og endret utførelse av kryssområdet ved Sundsvegen.

Fylkesveg 72 Vallstad–Sundbyvegen

Reguleringsplan fylkesveg 72 Vallstad – Lysthaugen ble vedtatt av Verdal kommunestyre 26.04.2023. Prosjektet fylkesveg 72 Vallstad – Sundbyvegen (3,8 kilometer) ble annonsert medio juni og det ble signert kontrakt med entreprenør i starten av september. Det foreligger en avtale mellom Trøndelag fylkeskommune og Verdalskalk, der Verdalskalk bidrar med 12 millioner kroner til prosjektet.

Det er påløpt 4,3 millioner kroner i 2023, mens prognosen var på 6,1 millioner kroner. Årsaken til avviket var senere oppstart av entreprenøren enn forutsatt i prognose.

Totalprognose for prosjektet er rundt 42 millioner kroner, hvor den fylkeskommunale andelen er rundt 30 millioner kroner.

Fylkesveg 714 Dyrvik-Hellesvik

Kontrakten for fylkesveg 714 Hellevik- Massvågen, inkludert en opsjon for strekning Massvågen - Dyrvik, ble signert høsten 2023. Prosjektet hadde offisiell anleggsstart rett før jul 2023. Massvågen bru er tatt inn i prosjektet, men finansieres over bruporteføljen. Det er godt samarbeid med Frøya kommune i

prosjektet, der kommunen parallelt med utbyggingen ønsker å legge annen infrastruktur under bakken for egen regning.

Forbruket i 2023 var 3,6 millioner kroner. Mindreforbruk på 1,4 millioner kroner i forhold til prognose er å betrakte som et periodiseringsavvik.

Fylkesveg 763 Lein–Binde–Gusthaugen

Reguleringsplan er utarbeidet og planen er oversendt kommunen for behandling. Planen forventes vedtatt i løpet av april 2024. Arbeidet med prosjektering er startet opp i 2023 og vil pågå frem til våren 2024. Det er påløpt 3,5 millioner kroner i 2023, hvilket tilsvarer prognose. Det er planlagt å starte bygging av prosjektet sommer/høst 2024.

Fylkesveg 17 Bangsund–Klingakorsen

Reguleringsplanarbeidet hadde oppstart våren 2023 og pågår. Det forventes planvedtak høsten 2024.

Det er påløpt 2,9 millioner kroner i 2023, mens prognosen var på 3,2 millioner kroner. Det er for økonomiplanperioden (2024-27) ikke budsjettmidler til å starte bygging av prosjektet.

Fylkesveg 755 Røra Idrettsbane–Grandmarka

Reguleringsplanlegging startet våren 2023, og det forventet planvedtak sommeren 2024. Det er påløpt 2,0 millioner kroner i 2023. Det er for økonomiplanperioden (2024-27) ikke budsjettmidler til å starte bygging av prosjektet.

Fylkesveg 6590 Bennavegen

Planlegging er i gang, og Melhus kommune har desember 2023 gjort vedtak om finansiering av prosjektet. Den fylkeskommunale andel av finansieringen er fast, og knytter seg til tidlige vedtatte pilotprosjekt for gang- og sykkelveger.

Reguleringsplanlegging for prosjektet er vanskeliggjort av divergerende interesser med Metro Vann som har reservevannledning for Trondheim og Melhus gående gjennom og like ved deler av traseen.

På grunn av endrede vilkår fra Metro Vann må trassen forskyves, hvilket forsinker reguleringsplanarbeidet. Reguleringsplanarbeidet vil pågå utover våren 2024 og reguleringsplan ventes ferdigstilt høsten 2024. Med dette vil anleggsstart tidligst være i 2025.

Forbruket i 2023 var 2,8 millioner kroner, hvilket er noe høyere enn prognosen for året.

Fylkesveg 6440 Badstuvik–Sandstad GSV

Det mangler avklaring mellom Hitra kommune og Trøndelag fylkeskommune om løsning, samtidig som det gjenstår vedtak fra Hitra kommune om prosjektet skal realiseres. Som for fylkesveg 6590 Bennavegen er den fylkeskommunale andel av finansieringen fast, og knytter seg til tidlige vedtatte pilotprosjekt for gang- og sykkelveger.

Det er ikke påløpt kostnad i 2023.

Mindre veganlegg

Fylkesveg 714 Vikansvingen

Fylkesutvalget behandlet finansiering i sak 254/22 og godkjente en ny styringsramme på 52,1 millioner kroner inklusiv merverdiavgift. Prosjektet har en strekning med utfordrende geoteknikk over et myrområde. Geoteknikken ble under gjennomføringen omprosjektert, slik uttrauing av myr i 3,5 m dybde og innkjøring av stein ble erstattet med armert steinfylling over myrområdet. Dette reduserte kostnadene og naturinngrep betydelig.

Ny veg ble åpnet for trafikk i siste halvdel av oktober, noe som var innenfor fristen knyttet statlig tilskudd til prosjektet. Det gjenstår noen mindre arbeider langs gamle fylkesveg 714, samtidig som det pågår arbeid med omklassifisering av denne til kommunal veg. Alle arbeider og sluttoppgjør er planlagt ferdigstilt senest juni 2024.

Årets forbruk i prosjektet er 30 millioner kroner, hvilket er 2,0 millioner kroner lavere enn revidert budsjett. Avviket skyldes en lavere total kostnad for prosjektet.

Per dags dato antas samlet innsparingen for prosjektet å bli rundt 6 millioner kroner.

Fylkesveg 715 Mørrivatnet

Som tidligere rapportert kom det som ettervirkningene av ekstremværet «Gyda» en ekstraordinær hendelse på fylkesveg 715 Mørrivatnet. Tiltaket viste seg å ha et omfang og kompleksitet slik prosjektet ble flyttet fra drift- og vedlikeholdsbudsjett til investeringsbudsjett. Med dette ble også 6,5 millioner kroner i budsjettmidler omdisponert fra drift til investering.

Forbruket innenfor investering var i 2023 på 1,5 millioner kroner. Med dette er det for prosjektet et mindreforbruk på 5,0 millioner kroner i 2023.

Fylkesdirektøren vil komme tilbake med sak om tiltakets omfang og knyttet finansiering. Per dags dato vurderes det mulig med anleggsstart august 2024, og med en antatt byggetid på 4-6 måneder.

For *Mindre veganlegg* er det samlet for 2023 et mindreforbruk på 6,7 millioner kroner.

Trafikksikkerhetstiltak

Innenfor *trafikksikkerhetstiltak* er det for året et mindreforbruk på 0,9 millioner kroner. Dette skyldes i hovedsak stopp på to prosjekter i porteføljen på grunn av at tidlig frost og høy vannstand ga vanskelige arbeidsforhold. Samtidig var det utfordrende grunnerverv. Gjenstående tiltak er bestilt og planlagt utført i 2024.

Miljø- og servicetiltak

Miljøtiltak har et mindreforbruk på 2,8 millioner kroner, som i all hovedsak skyldes manglende gjennomføring av støyttiltak. Dette skyldes forsinket produksjon av elementer til støyskjermer, samtidig var det utfordringer med tidlig tele. De gjenstående delprosjekter innenfor *Miljøtiltak* vil bli utført i 2024.

Planlegging og strategisk grunnerverv

Den totale aktiviteten innen planleggingsområdet i vegavdelingen er betydelig og omfatter ikke bare oppgaver finansiert over planleggingsprogrammet. En rekke prosjekter med tilknyttede oppgaver har ekstern finansiering. I hovedsak gjelder dette planlegging knyttet til Miljøpakkeprosjekter, nye bompengeprosjekter og planlegging innenfor porteføljen av gang- og sykkelvegprosjekter.

Planlegging på bruområdet er for 2023 i hovedsak finansiert med fornyingsmidler. Påløpte planmidler under posten samsvarer med budsjettet på 3,7 millioner kroner.

Kommunene Frosta og Levanger har med innspill fra næringslivet fått initiert en utredning av fylkesveg 753 for bedre trafiksikkerhet og framkommelighet. Arbeidet med forprosjekt startet så vidt i 2023 og er planlagt ferdigstilt i 2024. 50 prosent av utredningskostnader finansieres av kommunene, mens den fylkeskommunale andel finansieres gjennom gjeldende post.

Finansiert gjennom midler under planlegging jobber fylkeskommunen aktivt for å finne og prøve ut nye løsninger i større og mindre skala innenfor vegområdet. Dette gjøres i egenregi, men også i samarbeide med forskningsmiljøene. Effektivisering, verdibevaring, optimalisering samt klima- og miljøforbedring er alle dele av målene for dette arbeide.

Totalt sett har *planlegging* et merforbruk på 2,8 millioner kroner.

Strategisk grunnerverv er knyttet opp mot hensiktsmessige eiendomsgrenser og erverv med sikte på ivaretagelse av forhold knyttet til trafiksikkerhet, støy/støv og fremtidige omlegginger og utbygginger av vegnettet. For strategisk grunnerverv er det et mindreforbruk på 0,4 millioner kroner.

Samlet sett er det for *Planlegging og strategisk grunnerverv* et merforbruk på 2,4 millioner kroner i 2023.

Skredsikring

Prosjektene fylkesveg 6312 Berfjorden og 723 Ryssdalen-Herfjord er begge ferdigstilt, og forbruket er i tråd med revidert budsjett.

Miljøpakken

For investeringsområde Miljøpakken viser regnskapet et merforbruk på 3,4 millioner kroner i rene fylkesveg midler, sett opp mot revidert budsjett 2023 som inkluderer gjenbevilgning fra 2022 på rundt 78 millioner kroner.

Det vurderes samlet sett at fylkeskommunen også innenfor Miljøpakken leverer godt med god prosjektstyring. Denne delen er styrket etter at organisasjonen ble endret til å være mer prosjekttrettet. Når det gjelder status for fremdrift i prosjektene vurderes denne både for prosjekter som er i reguleringsfase og utover som god. Dette synliggjøres gjennom at vi, sammenlignet med regnskapsåret 2022, har en økning i omsetning på rundt 20 prosent totalt sett. Tidligere års mindreforbruk er betydelig redusert.

Status for viktigste Miljøpakke-prosjekter på fylkesveg

Prosjekter i planlegging og forberedende entreprise

Heimdal-Selsbakk

Strekningen er under regulering. Det er gjennomført anslag på kommundelplan - nivå, hvor fem alternativer er utredet. Det er valgt å gå for alternativ anslått til rundt 625 millioner kroner (standardavvik på 20-30 prosent). Alternativet er innenfor styringsmålet til Handlingsprogrammet for Miljøpakken. Komplette planforslag sendes før sommeren 2024, mens høring tidligst vil skje i 3. kvartal.

Utleirvegen og Torbjørn Bratts veg

Det er besluttet å dele planen i to, siden det er en del uavklarte tekniske forhold i Utleirveien knyttet til kryssløsning ved Nardosenteret, ny sykkelbru over E6 og sanering av adkomster/grunnerverv. Det er gjennomført to anslag, og begge parsellene utgjør til sammen en kostnadsestimat (P50) på 255 millioner kroner inkludert merverdiavgift. Torbjørn Brattsveg sendes på høring med intensjon om vedtak desember 2024. Vedtak om Utleirveien antas å komme i 1. kvartal 2025.

Utleirvegen - Steindalsveien

Planen skal sendes på høring i løpet av 1. kvartal 2024. Anslag er gjennomført, kostnadsestimatet (P50) er på 110 millioner kroner inkludert merverdiavgift. Ambisjon om oppstart byggeplanlegging 4. kvartal 2024, alternativt anskaffe totalentreprise.

Gateprosjektene

Metrobusstrase Nyhavna

Det arbeides for fullt med planforslag. Det er mange interessenter i forbindelse med Nyhavna-prosjektet. Det er en av de største byutviklingsprosjektene i Trondheim, og kommunen er derfor svært delaktig i prosessen og har klare ambisjoner om å påvirke utformingen av vårt prosjekt. Høring skjer til sommeren 2024, og det er forventet vedtatt plan desember 2024. Fremdriften er utfordrende, og det er ingen slakke å ta av i planlagt fremdrift.

Elgeseter gate

Planen er under utarbeidelse under godt samarbeid med kommunen. Komplette plan sendes til kommunen før sommeren 2024. Ambisjon om vedtak desember 2024.

Kongens gate:

Prosjektet er kommet godt i gang, og entreprenør er signert. Forventet oppstart av første målpris er i 3. kvartal 2024.

Prosjekter i gjennomføringsfase:

Innherredsvegen øst

For Innherredsvegen Øst er produksjonen kommet i gang. Totalprognosen for prosjektet er innenfor styringsramme gitt i Miljøpakken. Forventet ferdigstilling høsten 2025.

Reppe-Være

Prosjektet nærmer seg ferdigstilling, men det vil ikke bli noen offisiell åpning av strekningen før juni 2024 da det fortsatt gjenstår noe arbeid i den nordlige delen av prosjektet på Være.

Brå Bru

Brå Bru har hatt en utfordrende oppstart, knyttet til de tekniske arbeider. Ferdigstilling av prosjektet høsten 2024.

Utleirvegen vest

Byggeplanene er ferdigstilt for støytiltakene der det er inngått grunneieravtaler. Planen er å få omsatt planene i 1. og 2. kvartal av 2024, gjennom bruk av eksisterende rammeavtale.

Tanem-Tulluan

Fylkesveg 704 Tanem-Tulluan hadde anleggsstart i mai 2022. Fremdriften i 2023 har vært bedre enn først planlagt, og ved årsskiftet er 80 prosent av anleggsarbeidene i dagsonen fullført. For hovedstrekningen gjenstår det å asfaltere, vegmerke og montere rekkverk. På opsjonsstrekningen pågår anleggsarbeidene, og dette arbeidet vil være fullført innen juli 2024. I Tanemstunnelen pågår installasjon av elektroteknisk utstyr. Elektroarbeidene i Tanemstunnelen vil pågå ut april 2024, og perioden fra mai til september 2024 går med til testing og godkjenning av tunnelen samt opplæring av VTS-personell.

4.8. Tannhelse

4.8.1. Tjenesteområdebeskrivelse

Tannhelsetjenesten i Trøndelag fylkeskommune består av 52 tannklinikker, derav 14 biklinikker. I tillegg har vi tannbehandling i narkose på fire sykehus, tannbehandling i Trondheim kretsfengsel og rettsodontologiske undersøkelser ved Statens barnehus.

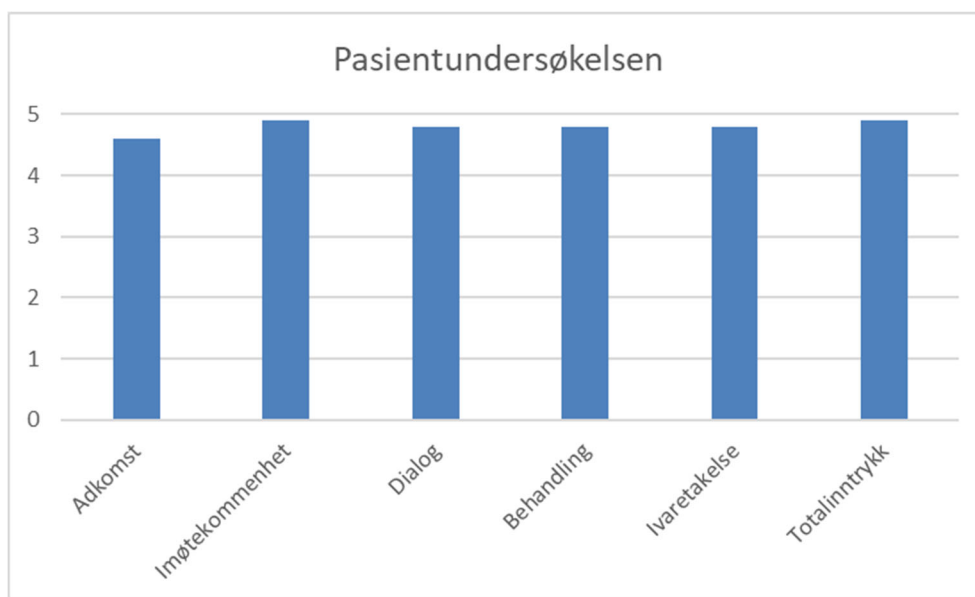
4.8.2. Resultatvurdering

Seksjonen leverer tjenester på nivå med foregående år. Antallet behandlede pasienter er i stort sammenlignbart med 2022. Det innebærer at produksjonen opprettholdes. Vi bruker imidlertid mer tid per pasient mellom 3 og 18 år enn tidligere, og vi ser en tendens til at det er lavere andel pasienter i de yngste aldersgruppene med null hull, mens det er flere og flere 18-åringer som har null hull. Både økning i tidsbruk og økning i andelen pasienter med hull, kan muligens knyttes til bosetting av flyktninger. Hvorvidt trenden er vedvarende gjenstår å se.

4.8.3. Brukere

4.8.4. Analyse av og kommentar til den enkelte kritiske suksessfaktor

Tannhelsetjenesten har ikke statistikk over ventetid for time. Fylkestannlegen mottok i 2023 to skriftlige klager fra pasienter som var misfornøyd med behandling eller ansattes oppførsel. Det ble gjennomført pasientundersøkelse ved alle klinikker med gode resultater jevnt over. Våre brukere ser ut til å være fornøyd med de tjenestene vi leverer.

Ventetid for narkose: Det ble utført 817 behandlinger i narkose, mot 695 i 2022 og 663 i 2021

I 2023 ble 38,1 prosent av pasientene behandlet innen tre måneder, det er en reduksjon på 10 prosentpoeng fra 2022. At man har behandlet flere pasienter, og muligens tatt inn flere som har stått på venteliste i lang tid er trolig hovedårsaken. For å redusere forskjellene i ventetid mellom sykehusene er det nå ansatt en koordinator som vurderer alle henvisninger og fordeler pasientene til de ulike sykehusene etter hastegrad og geografi.

Vi har tilrettelagt behandlingstilbud for tortur- og overgrepsofre og pasienter med tannbehandlingsangst på Verdal tannklinikk, Steinkjer tannklinikk og Namsos tannklinikk. Ventetiden er ulik mellom klinikkene, som følge av permisjoner og ulik pasientpågang.

Behandlingsstatistikk gir en indikasjon på om tannhelsetjenestens prioriteringer har vært i samsvar med pasientgruppers rettigheter etter tannhelsetjenesteloven. Diagrammet nedenfor viser at andel undersøkt og behandlet har gått ned i alle grupper, bortsett fra voksne betalende pasienter, sammenlignet med 2021. Dette kan forklares med at vi i store deler av fylket har kommet i rute med prioritert klientell og har fått tatt inn større del av det voksne betalende klientellet. Nytt av året er at vi har tatt inn ny gruppe, 21- 24-år i statistikken. Antallet som er behandlet i egen regi har vært relativt stabil de siste tre årene.

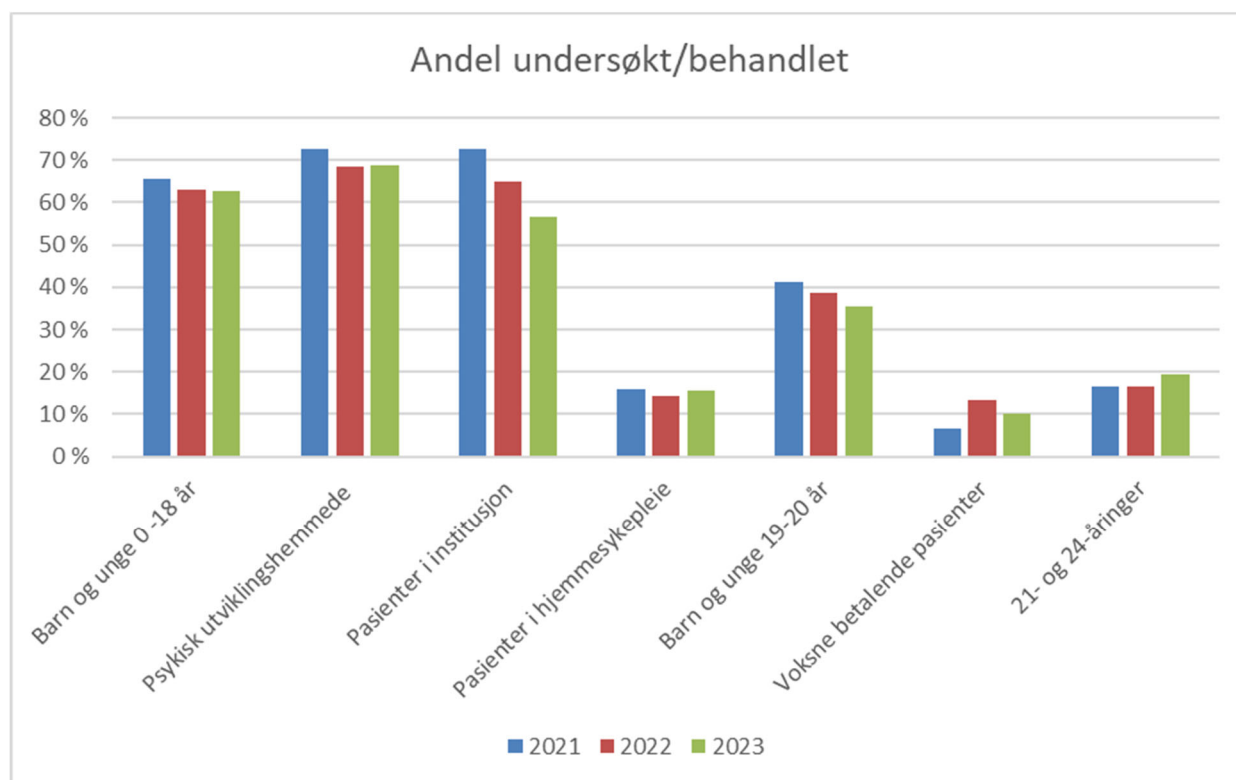

Diagram under gir et bilde av tannhelsesituasjonen blant barn og unge. Søylen viser hvor stor andel av 5-, 12- og 18-åringer som aldri har hatt hull. Tannhelsen blant 5-, 12- og 18-åringene i Trøndelag har holdt seg relativt stabil de siste årene og det er kun små variasjoner fra år til år.

Fylkeskommunen er pålagt å legge til rette for at tannhelsetjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep. Bekymringsmeldinger til barnevernet brukes som en indikator på tjenestens evne til å avdekke når barn lever under vanskelige forhold. 29 bekymringsmeldinger ble sendt i 2023, mot 50 i 2022. Denne endringen kommer som følge av en endring i hva man skal melde bekymring for.

4.8.5. Samfunnsutvikling

4.8.6. Analyse av og kommentar til den enkelte kritiske suksessfaktor

Kritisk suksessfaktor: Utvikle samarbeid med kommunene om folkehelse, utjevne ulikheter i helse

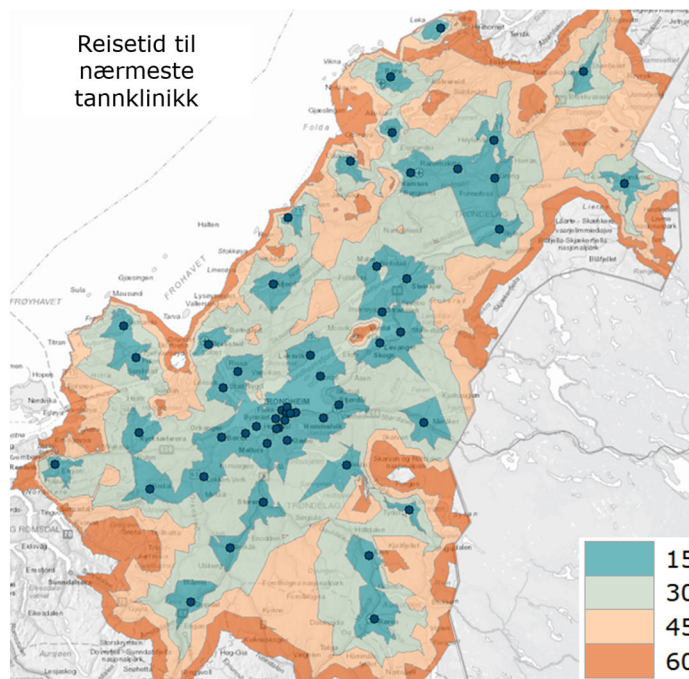
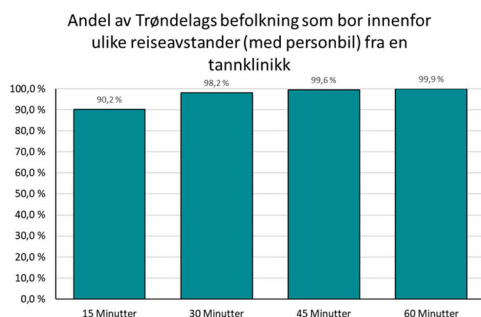
Tannhelsetjenesten har fått på plass overordnende samarbeidsavtaler med stort sett alle kommunene i fylket. Vi fortsetter imidlertid arbeidet med å få på plass avtale med den siste kommunen også.

Kritisk suksessfaktor: Desentralisert klinikkstruktur

Klinikkstrukturen er ikke endret i forbindelse med eller etter sammenslåingen. Ønsket om et desentralisert tilbud til hele befolkningen må veies mot krav til effektiv drift og levering av tjenester av høy kvalitet.

Dagens struktur:

- ca. 473 700 som bor innenfor 60 minutter
- ca. 472 100 som bor innenfor 45 minutter
- ca. 465 600 som bor innenfor 30 minutter
- ca. 427 600 som bor innenfor 15 minutter

Kritisk suksessfaktor: Attraktive fagmiljø, også med muligheter for deltagelse i fagutvikling og forskning

Tannhelsetjenesten rekrutterer godt til de aller fleste klinikker, men det var i 2023 vanskelig å få rekruttert til stillinger langs kysten. Det har imidlertid også i 2023 vært mange permisjoner og interne skifter i stillinger, og ved årsskiftet var 10 tannlegestillinger og 2 tannpleierstillinger ledig.

4.8.7. Status økonomi

Beløp
1000

Avdeling	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum						
Utgift	407 588	451 991	425 146	444 458	-7 533	-1,7 %
Inntekt	-118 261	-110 878	-113 251	-113 149	-2 271	-2,0 %
Totalt	289 327	341 113	311 895	331 309	-9 804	-3,0 %

4.8.8. Kommentar til status økonomi

Tannhelse hadde i 2023 en samlet netto driftsutgift på rammeområdet på 341,1 millioner kroner og et regnskapsmessig underskudd på 9,8 millioner kroner. Overforbruket har flere faktorer og skyldes blant annet kraftig økning i utgifter til tolk, sviktende pasientinntekter, økt prisvekst som følge av svak kronekurs og økte lønnsutgifter

Kraftig økning i utgifter til tolk fra 1 million kroner i 2022 til 1,8 millioner kroner i 2023 er et tydelig signal på at behandlingskostnaden på prioriterte grupper økte i 2023. Sammenlignet med 2022 brukte fylkeskommunen i 2023 7000 flere timer på pasienter mellom 3 og 18 år, men behandlet 299 færre pasienter enn året før. Gjennomsnittlig behandlingstid økte med 8 minutter per pasient. Dette ses i sammenheng med økt bosetting av flyktninger. Dårligere tannhelse blant flyktningene og økt tid til behandling gir redusert tid til behandling av voksne betalende pasienter. Fylkeskommunen mottar ikke ekstra tilskudd for behandling av flyktninger, som har en lovfestet rett på behandling.

I 2023 hadde tannhelse 71,9 millioner kroner i pasientinntekter mot 78,1 millioner kroner året før, noe av årsaken til sviktende inntekter er beskrevet i avsnittet over.

Økt prisvekst, som følge av svak kronekurs, på kjøp av utstyr og forbruksvarer som produseres utenlands gjør at nødvendige varer blir dyrere. Økte utgifter som følge av prisvekst er ikke kompensert i budsjett for 2023. For eksempel har utgifter til dentalt forbruksmateriell økt med over 2,2 millioner kroner fra 2022 til 2023. Sammen med prisvekst for alle driftskonti, har dette bidratt til overforbruk i 2023. Det er gjort tiltak for å holde utgifter til dentalmedisinsk utstyr nede, men det er ikke et alternativ å slutte og handle, da det vil ramme drift og produksjon.

Lønnsoppgjøret i 2023 ble dyrere enn budsjettet. Ekstra arbeidsgiveravgift over 750 000 kroner rammer seksjonen særskilt da det er en relativt stor andel av tannlegene som lønnes over dette. Seksjonen har merutgifter på ca 1 million kroner for arbeidsgiveravgift på lønn over 750 000 kroner, og dette er bare delvis kompensert i lønnsrammen.

Refusjon fra NAV er også redusert, og deler av refusjon sykepenges og foreldrepenger for 2023 er inntektsført på 2024. Langtidsfravær har økt fra 6,2 prosent til 6,3 prosent fra 2022 til 2023, men inntekter fra sykelønnsrefusjoner og foreldrepenger er redusert med ca 3,6 millioner kroner i samme periode. Dette påvirker resultatet.

4.8.9. KOSTRA Nøkkeltall

	Trøndelag 2022	Trøndelag 2023	Møre og Romsdal	Rogaland	Vestland	Landet uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgift Tannhelsetjenesten pr.innb (B)	575	719	816	704	641	666
Dekningsgrad						
Prioriterte personer Andel undersøkt/behandlet (prosent)	50,2 %	37,2 %	50,5 %	58,9 %	47,8 %	46,8 %

4.8.10. Status investeringsprosjekter

Tannhelse

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett			
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Økonomistatus
Diverse investeringer tannhelse				Avvik i kr
Investering tannhelse, finansiert fra drift	4 975	4 975	Ikke vurdert	0
Sum - Diverse investeringer tannhelse	4 975	4 975		0
Meldal tannklinikk				
Meldal tannklinikk	2 500	1 719	Ikke vurdert	781
Sum - Meldal tannklinikk	2 500	1 719		781
Melhus tannklinikk				
Melhus tannklinikk	100	0	Ikke vurdert	100
Sum - Melhus tannklinikk	100	0		100
Oppgradering tannklinikker				
Oppgradering tannklinikker	1 500	1 882	Iht. plan	Iht. plan
Sum - Oppgradering tannklinikker	1 500	1 882		-382
Sum	9 075	8 576		499

5. Finansrapport

I samsvar med reglement for finans- og gjeldsforvaltning, vedtatt i fylkestingssak 29/23, skal det minst to ganger i året legges frem rapporter for fylkestinget om finansforvaltningen. Rapportering skal skje per april og august. Det skal også etter årets utgang rapporteres om utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.

Det skal rapporteres separat for

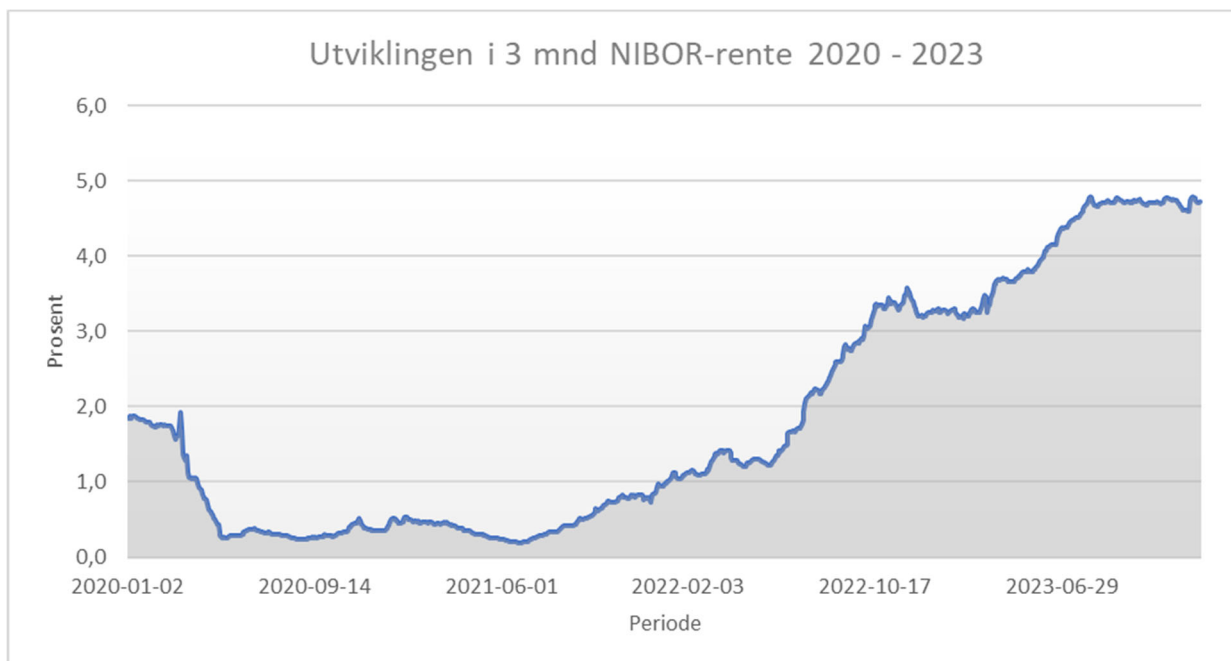
- Plassering og forvaltning av kortsiktig likviditet
- Langsiktige finansielle aktiva
- Forvaltning av gjeldsporteføljen og øvrige finanseringsavtaler

Rapporteringen er i henhold til forskrift om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner, gjeldende fra 01.01.2020.

5.1.1. Rentemarkedet

Norges Bank satte opp renten hele seks ganger i 2023, herav en dobbel renteøkning på 0,5 prosent. Vi gikk inn i 2023 med en styringsrente (Norges Banks foliorente) på 2,75 prosent og ved utgangen av året var styringsrenten 4,50 prosent. Styringsrenten har dermed økt med 4,0 prosentpoeng siden begynnelsen av 2022.

Vi bruker 3 mnd NIBOR (Norwegian InterBank Offered Rate) som referanserate både på våre plasseringer og lån. Nibor fastsettes daglig, og er en referanserate for hva pengemarkedsrenten er mellom bankene.

Figur: Utviklingen av 3 mnd NIBOR 2020 - 2023. Kilde: KBN Finans

3 mnd NIBOR hadde en «flat» utvikling fram til midten av mars 2023. Utover i 2023 økte Norges Bank styringsrenten flere ganger på grunn av høy lønns- og prisvekst og svak kronekurs. 3 mnd NIBOR fulgte økningen i styringsrenten fram til midten av august. Da begynte markedet å prise inn flere rentekutt fra Norges Bank. Til tross for flere renteøkninger fra Norges Bank, holdt 3 mnd NIBOR seg relativt stabil siste del av året og endte på 4,73 prosent ved årets slutt.

Gjennomsnittet for 3 mnd NIBOR i 2023 ble 4,16 prosent. Det er nesten en dobling i forhold til 2022 hvor gjennomsnittet var 2,1 prosent.

5.2. Plassering og forvaltning av kortsiktig likviditet

Med likvider menes kontanter, bankinnskudd og verdipapirer med en gjenstående løpetid på 3 måneder eller kortere.

Fylkeskommunen skal ved plassering og forvaltning av kortsiktig likviditet:

- Til enhver tid ha tilstrekkelig likviditet for å dekke løpende forpliktelser
- Maksimere avkastningen innenfor rammer gitt i reglementet

Fylkeskommunen kan benytte følgende aktivaklasser med rammer ved plassering og forvaltning av kortsiktig likviditet:

Fordeling	Minimum	Nøytral	Maksimum	Avkastningskrav
Innskudd i bank	40 %	50 %	100 %	≥ 3 mnd. NIBOR + 0,26%
Likviditetsfond med lav risiko	0 %	30 %	70 %	≥ 3 mnd. NIBOR + 0,40%
Likviditetsfond ²	0 %	20 %	50 %	≥ 3 mnd. NIBOR + 0,40%

2 Bransjestandard, VFF (Verdipapirfondenes forening)

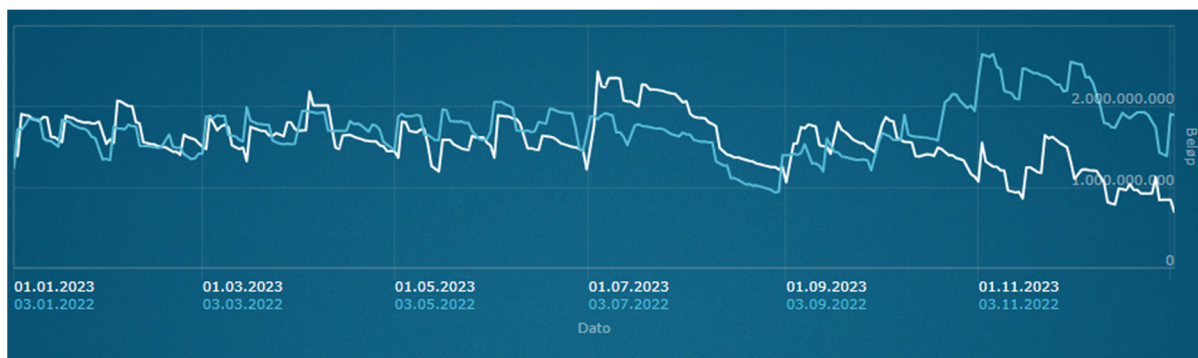
Fylkeskommunens likvider er plassert i bank og likviditetsfond, og likviditeten er god. Vi har hele perioden hatt nok likvider til å dekke løpende forpliktelser.

Innskudd bank

Likviditet for daglig drift er i sin helhet plassert i vår hovedbank, Danske Bank, til flytende rente i henhold til hovedbankavtalen.

Rentebetingelsene er 3 mnd. NIBOR + 0,26 prosent for beløp opp til 2 milliarder kroner og 3 mnd. NIBOR pluss 0 prosent for beløp over 2 milliarder kroner. Rentebetingelsene i hovedbankavtalen er lik avkastningskravet på 0,26 prosent over 3 mnd. NIBOR.

Grafen nedenfor viser total bokført saldo på Trøndelag fylkeskommunes kontoer i Danske Bank (eksklusiv skattetrekk konto) i perioden 01.01 – 31.12. Den hvite grafen viser bokført saldo gjennom 2023 og den blå grafen viser bokført saldo i 2022.

Figur: Total bokført saldo på kontoer i Danske Bank

Saldo på bankkontoer i Danske Bank har vært en god del lavere sammenlignet med 2022 fra høsten 2023. Dette skyldes økt fokus på alternative plasseringer for vår overskuddslikviditet. En større andel av overskuddslikviditeten ble plassert til fast rente i termininnskudd på henholdsvis 1 måned og 3 måneder.

Renten i Danske Bank per 31.12. var 4,99 prosent på beløp opp til 2 milliarder kroner og 4,73 prosent på beløp over 2 milliarder kroner. En økning fra 3,52 prosent på beløp opp til 2 milliarder kroner og 3,26 prosent på beløp over 2 milliarder kroner per 1.1.2023.

I hovedbankavtalen har vi et trappetrinn for avkastning når vi når saldo på over 2 milliarder kroner. Vi har derfor plassert en del midler i bankinnskudd med 31 dagers og 3 mnd binding i andre banker for å bedre avkastningen.

Tabell: Plasseringer i bankinnskudd utover hovedbankforbindelse

Årsmelding 2023

Bank Tall i 1000 kroner	Saldo 31.12.2023	Rentebetingelse pr 31.12	Rente pr. 31.12	Rente pr. 31.08	Rente pr. 30.04	Rente pr. 01.01.	Bindinger
Sparebank1 SMN	136	NIBOR 3 mnd + 0,2 %	4,93 %	4,92 %	3,94 %	3,48 %	0 dager
Sparebank1 SMN	567 878	NIBOR 3 mnd +0,525%	5,255 %	5,10 %	4,12 %	3,65 %	31 dager
Ørland Sparebank	25 368	NIBOR 3 mnd +0,55%	5,28 %				31 dager
Trøndelags Sparebank	25 375	NIBOR 3 mnd +0,55%	5,28 %				31 dager
Soknedal Sparebank	5 670	NIBOR 3 mnd +0,40 %	5,13 %	5,12 %	4,14 %	3,66 %	31 dager
Stadbygd Sparebank	50 747	NIBOR 3 mnd +0,55%	5,28 %				31 dager
Nordea	301 451	NIBOR 3 mnd +0,60%	5,33 %				31 dager
Nordea	750 000	NIBOR 3 mnd +0,60%	5,33 %				90 dager

Alle våre bankinnskudd har i 2023 hatt rentebetingelser som er lik med, eller bedre enn kravet som er satt i finansreglementet. Det vil si 3 mnd NIBOR-rente + 0,26 prosent eller bedre.

Andelen termininnskudd har økt med 206 millioner kroner sammenlignet med forrige årsskifte. I tillegg er et større beløp flyttet fra Sparebank1 SMN til Nordea. Beløpet er plassert i termininnskudd med klimafokus, henholdsvis 1 og 3 måneder, til betingelser som ligger godt over vårt avkastningskrav.

Likviditetsfond

Som alternativ plassering av kortsiktig likviditet har vi også plassert midler i likviditetsfond med lav risiko i henhold til finansreglementet.

Tabell: Plasseringer i likviditetsfond

Fond Tall i 1000 kroner	Anskaffelsesverdi	Antall andeler 31.12	Avkastning hittil i år	Markedsverdi 31.12.2023
KLP Pengemarked	4 044	4 204	4,60 %	4 222
Danske Invest	300 000	323 423	4,97 %	323 827
Odin Likviditet A	100 000	106 823	4,75 %	107 166
Storebrand Likviditet C	200 000	212 967	4,97 %	213 738
Sum likviditetsfond	604 044			648 953

Avkastningen på våre fondsplasseringer i 2023 var 4,93 prosent (pengevektet avkastning/ investoravkastning). Dette er 0,77 prosentpoeng over gjennomsnittlig 3 mnd NIBOR-rente i 2023 som endte på 4,16 prosent, og godt over avkastningskravet som er 3 mnd NIBOR + 0,40 prosent. Den raske renteoppgangen i 2023 har gitt en betydelig bedre avkastning for likviditetsfondene sammenlignet med de tre foregående årene da avkastningen var mellom 0,6 og 1,6 prosent. Likviditetsfondene består av verdipapirer med kort løpetid og fanger raskt opp en økning i rentene.

5.3. Langsiktige finansielle aktiva

Langsiktige finansielle aktiva i Trøndelag fylkeskommune er ensbetydende med penger fylkestinget har vedtatt avsatt på fond og som ikke er ment å brukes i driften.

Overordnet målsetting er å maksimere den langsiktige avkastningen innenfor de rammer og begrensninger reglementet for finans- og gjeldsforvaltning gir.

Fylkeskommunen kan benytte følgende aktivaklasser med rammer ved plassering og forvaltning av disse fondene:

Fondets fordeling av investeringer	Minimumsvekt	Nøytralvekt	Maksimumsvekt	Avkastningskrav
Bankinnskudd	0 %	25 %	100 %	3 mnd. NIBOR + 0,5%
Sertifikater og pengemarkedsfond	0 %	25 %	100 %	ST1X
Obligasjoner og obligasjonsfond	0 %	25 %	70 %	ST4X
Sum rentebærende papirer		75 %		
Alternative investeringer:				
Aksjefond	0 %	25 %	30 %	50% OSEBX 50% MSCI World
SUM		100 %		

All likviditet er omtalt under plassering og forvaltning av kortsiktig likviditet. Dette skyldes at vi ikke har definert bestemte fond som langsiktig aktiva.

5.4. Forvaltning av gjeldsporteføljen og øvrige finansieringsavtaler

Generelt skal følgende gjelde:

- Ett enkelt lån skal ikke utgjøre mer enn 25 prosent av den samlede låneporteføljen, eller maksimalt 1 milliard kroner.
- Lån med forfall inntil 1 år fram i tid skal maksimalt utgjøre 40 prosent av den samlede låneporteføljen.
- Lån kan kun tas opp i norske kroner, med fast eller variabel rente. Lån kan tas opp som annuitetslån, serielån og lån uten avdrag (bullet).
- Lån kan tas opp i offentlige og private finansinstitusjoner, samt i sertifikat- og obligasjonsmarkedet.
- Gjennomsnittlig varighet/rentebinding på låneporteføljen skal være mellom 2 og 8 år.
- Maks sikringsgrad (inkludert rentekompensasjon) skal ikke utgjøre mere enn 100 prosent av renteeksponert gjeld til enhver tid.
- Andelen lån med fast rente skal minimum være 20 prosent.
- Flytende rente defineres med rentebinding kortere enn ett år.

Alle lån er tatt opp i norske kroner.

Årsmelding 2023

Tabell: Gjeld per 31.12.2023

	Lånenummer	Avdragstype	Saldo i kroner	Basisrente	Margin	Rentesats 31.12.2023	Neste renteregulering	Forfall
Innlån bank								
KommunalBanken	20070109	Serie	10 541 180	NIBOR3M	0,600 %	5,450 %	20.03.2024	20.09.2028
KommunalBanken	20100314	Serie	250 000 000	NIBOR3M	0,600 %	5,450 %	20.03.2024	19.06.2030
KommunalBanken	20100316	Serie	200 000 000	NIBOR3M	0,600 %	5,450 %	20.03.2024	19.06.2030
KommunalBanken	20100882	Serie	19 409 160	NIBOR3M	0,600 %	5,450 %	20.03.2024	18.12.2030
KommunalBanken	20110510	Serie	350 000 000	NIBOR3M	0,600 %	5,450 %	20.03.2024	17.09.2031
KommunalBanken	20120156	Serie	200 000 000	NIBOR3M	0,600 %	5,450 %	20.03.2024	18.03.2037
KommunalBanken	20180336	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,395 %	5,101 %	06.06.2024	06.09.2024
KommunalBanken	20190157	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,385 %	5,222 %	21.03.2024	21.03.2024
KommunalBanken	20200115	Ingen avdrag	500 000 000	Fastrente		1,763 %		17.03.2025
KommunalBanken	20200428	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,390 %	5,180 %	22.01.2024	20.10.2026
KommunalBanken	20210169	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,249 %	5,077 %	10.05.2024	11.05.2026
KommunalBanken	20220166	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,430 %	5,239 %	25.03.2024	23.06.2025
KommunalBanken	20230089	Ingen avdrag	255 000 000	NIBOR3M	0,555 %	5,323 %	11.04.2024	13.04.2026
KommunalBanken	20230204	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,530 %	5,278 %	04.03.2024	04.03.2026
KommunalBanken	20230271	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,520 %	5,387 %	28.05.2024	28.08.2026
KommunalBanken	20230332	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,635 %	5,474 %	30.04.2024	30.10.2028
KommunalBanken	20230390	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,630 %	5,500 %	22.05.2024	22.11.2027
KLP	83175285566	Serie	164 855 085	NIBOR3M	0,600 %	5,248 %	15.03.2024	21.12.2037
KLP	83176062714	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,630 %	5,308 %	09.06.2024	09.09.2025
			6 949 805 425					
Obligasjoner								
Nordea	NO0010852544	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,323 %	5,216 %	16.02.2024	16.05.2024
Danske Bank	NO0010858848	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,360 %	5,168 %	25.03.2024	25.06.2024
DnB	NO0010859556	Ingen avdrag	500 000 000	Fastrente		2,013 %		08.07.2024
DnB	NO0010868250	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,374 %	5,197 %	07.02.2024	07.11.2025
DnB	NO0010868847	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,340 %	5,224 %	15.02.2024	15.11.2024
Danske Bank	NO0010915242	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,319 %	5,125 %	18.03.2024	18.12.2025
Danske Bank	NO0012464736	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,240 %	4,914 %	11.03.2024	11.03.2024
DnB	NO0012734179	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,615 %	5,454 %	24.01.2024	24.10.2024
Danske Bank	NO0012922527	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,428 %	5,293 %	23.02.2024	23.05.2025
Danske Bank	NO0012947557	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,518 %	5,395 %	20.02.2024	20.02.2026
Danske Bank	NO0013096321	Ingen avdrag	435 000 000	NIBOR3M	0,648 %	5,327 %	11.03.2024	11.12.2028
			5 435 000 000					
Sum			12 384 805 425					

Per 31.12.2023 har fylkeskommunen 11 obligasjonslån på til sammen 5,435 milliarder kroner, tilrettelagt gjennom 3 forskjellige banker. Samtlige er børsnotert. Vi har 17 lån i Kommunalbanken på 6,3 milliarder kroner og to lån i KLP på 665 millioner kroner. Total lånegjeld er 12,4 milliarder kroner.

Lånene refinansieres ved behov etter hvert som de forfaller. Nye lån tas opp etter behov i henhold til vedtatt budsjett.

Tabell: Lån som ble innfridd i 2023

Tall i 1000 kroner	Lånenummer	Saldo	Forfallsdato
Swedbank	NO0010849888	500 000	11.04.2023
DnB	NO0012762790	500 000	23.05.2023
Kommunalbanken	20180244	500 000	22.06.2023
Nordea	NO0010831209	500 000	28.08.2023
Kommunalbanken	20180579	500 000	11.12.2023
Kommunalbanken	20210375	500 000	30.10.2023
Sum lån til forfall		3 000 000	

Tabell: Låneopptak i 2023

Tall i 1000 kroner	Lånenummer	Saldo	Oppstartsdato	Årsak til låneopptak	Margin (%)	Løpetid
KommunalBanken	20230089	255 000	11.04.2023	Refinansiering	0,555 %	3 år
Danske Bank	NO0012922527	500 000	23.05.2023	Refinansiering	0,428 %	2 år
Danske Bank	NO0012947557	500 000	22.06.2023	Refinansiering	0,518 %	2,67 år
KommunalBanken	20230204	500 000	04.07.2023	Nytt låneopptak	0,530 %	2,67 år
KommunalBanken	20230271	500 000	28.08.2023	Refinansiering	0,520 %	3 år
KommunalBanken	20230332	500 000	30.10.2023	Refinansiering	0,635 %	5 år
KommunalBanken	20230390	500 000	22.11.2023	Nytt låneopptak	0,630 %	4 år
Danske Bank	NO0013096321	435 000	11.12.2023	Refinansiering og nytt låneopptak	0,648 %	5 år
Sum nye lån		3 690 000				

Det er tatt opp 8 lån i 2023 på til sammen 3,7 milliarder kroner, herav er 2,6 milliarder kroner refinansiering av lån og 1,1 milliarder kroner er nytt lånebehov i 2023.

Påslagene på 3 mnd Nibor har vært høye i 2023. Nye lånopptak og refinansiering av gamle lån ble derfor tatt opp med forholdsvis kort løpetid på to til fem år.

Trøndelag fylkeskommune betalt 462 millioner kroner i avdrag på lån i 2023.

Trøndelag fylkeskommune har ingen lån som overstiger 25 prosent av den samlede låneporteføljen eller 1 milliard kroner.

Av den totale låneporteføljen forfaller 4 milliarder kroner i løpet av de neste 12 månedene. Dette utgjør vel 32 prosent av låneporteføljen.

Tabell: Lån med forfall neste 12 måneder

	Lånenummer	Saldo i kroner	Basisrente	Margin	Forfall
Danske Bank	NO0012464736	500 000 000	NIBOR3M	0,240 %	11.03.2024
KommunalBanken	20190157	500 000 000	NIBOR3M	0,385 %	21.03.2024
Nordea	NO0010852544	500 000 000	NIBOR3M	0,323 %	16.05.2024
Danske Bank	NO0010858848	500 000 000	NIBOR3M	0,360 %	25.06.2024
DnB	NO0010859556	500 000 000	Fastrente		08.07.2024
KommunalBanken	20180336	500 000 000	NIBOR3M	0,395 %	06.09.2024
DnB	NO0012734179	500 000 000	NIBOR3M	0,615 %	24.10.2024
DnB	NO0010868847	500 000 000	NIBOR3M	0,340 %	15.11.2024
Sum		4 000 000 000			

5.4.1. Finansielle derivater

For å oppnå ønsket rentebinding gis det anledning til å ta i bruk rentebytteavtaler (SWAP).

I henhold til finansforskriften skal vi rapportere verdien på rentesikringer etablert ved bruk av rentebytteavtaler. Fylkeskommunen har rentebytteavtaler hvor fylkeskommunen betaler fast rente og mottar flytende rente.

Tabell: Rentebytteavtaler per 31.12.2023

Renteswap	Referanse	Start-dato	Slutt-dato	Rest-hovedstol	Fastrente (%)	Variabel rente (%) 31.12.2023	Markedsverdi
Danske Bank	39706525FO-04375	15.01.2015	15.01.2025	200 000 000	1,9700%	4,71 %	5 910 784
Danske Bank	39859974FO-0491T	15.01.2015	15.01.2025	200 000 000	1,6900%	4,71 %	6 605 064
Danske Bank	39885362FO-0503J	19.01.2015	15.01.2025	200 000 000	1,7100%	4,71 %	6 555 473
Danske Bank	39920614FO-0527M	21.01.2015	15.01.2025	200 000 000	1,6600%	4,71 %	6 679 451
Danske Bank	39965553FO-05565	27.01.2015	15.01.2025	200 000 000	1,5900%	4,71 %	6 853 021
Danske Bank	40040979FO-0671Y	04.02.2015	15.01.2025	200 000 000	1,6000%	4,71 %	6 828 225
Danske Bank	40242579FO-0761P	27.02.2015	15.01.2025	200 000 000	1,7800%	4,71 %	6 381 903
Danske Bank	40329038FO-0794M	10.03.2015	15.01.2025	200 000 000	1,9300%	4,71 %	6 009 967
Danske Bank	40354037FO-0804O	12.03.2015	15.01.2025	200 000 000	1,8800%	4,71 %	6 133 945
Danske Bank	40588031FO-09502	10.04.2015	15.01.2025	200 000 000	1,7600%	4,71 %	6 431 494
Danske Bank	55424789FO-BLZW1	03.05.2019	15.10.2029	400 000 000	2,0896%	4,71 %	26 025 007
Danske Bank	55425978FO-BLZW3	03.05.2019	16.10.2028	400 000 000	2,0342%	4,71 %	24 157 647
Danske Bank	55483850FO-BM15S	09.05.2019	15.10.2027	400 000 000	1,9518%	4,71 %	22 404 297
Danske Bank	55483851FO-BM15T	09.05.2019	15.10.2026	400 000 000	1,9056%	4,71 %	19 581 926
Danske Bank	55437117FO-BLZZL	15.01.2025	15.01.2031	400 000 000	2,4982%		9 957 464
Danske Bank	55481039FO-BM117	15.01.2025	15.01.2030	400 000 000	2,4025%		9 932 148
Danske Bank	55468715FO-BMOV7	15.01.2025	15.01.2032	400 000 000	2,5121%		11 461 555
Danske Bank	73377274FO-C2ZC5	12.12.2025	12.12.2035	250 000 000	3,1190%		-3 068 156
Danske Bank	73403181FO-C37CO	15.12.2025	15.12.2035	250 000 000	3,1850%		-4 413 018
Sum Danske Bank				5 300 000 000			180 428 196
Nordea	1069827/1354673	17.12.2014	16.12.2026	100 000 000	3,8890%	4,79 %	-1 115 687
Nordea	1881217/3051246	02.03.2020	02.03.2033	200 000 000	2,6100%	4,69 %	9 032 407
Nordea	1881844/3052509	02.03.2020	02.03.2033	200 000 000	2,5900%	4,69 %	9 352 676
Nordea	1881845/3052510	02.03.2020	02.03.2033	200 000 000	2,5900%	4,69 %	9 352 676
Nordea	2000079/3452514	02.01.2025	03.01.2039	850 000 000	2,1900%		67 366 526
Sum Nordea				1 550 000 000			93 988 598
Sum totalt				6 850 000 000			274 416 794

Dette gir en markedsverdi per. 31.12. i vår favør på 274 millioner kroner. Verdifastsettelsen er veiledende beregninger fra de forskjellige bankene.

I 2023 ble det inngått to nye rentsikringer á 250 millioner kroner, begge med ti års løpetid og med oppstart i desember 2025.

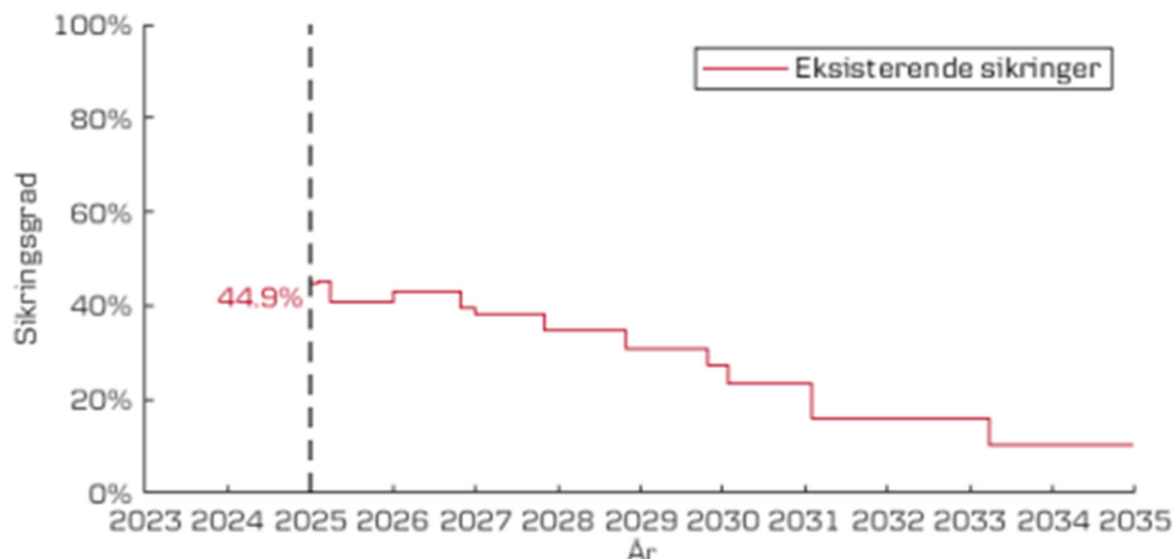
Verdien på en rentesikring er null når vi etablerer den, da dette skjer til markedspris. Ved opphør/utløp vil den igjen være null. I mellomtiden varierer verdien i takt med at markedsrenten avviker fra nivået sikringen er etablert på. Jo lengre rentesikringen er jo større vil utslagene i verdi bli.

Negativ markedsverdi betyr at swapene er etablert på et tidspunkt med høyere rente enn det som er i markedet nå og motsatt for positiv verdi.

Fylkeskommunens reglement for finans- og gjeldsforvaltning sier at minimum andel lån med fast rente skal være 20 prosent. Vi bruker rentebytteavtaler for å sikre renten i gjeldsporteføljen. Per 31.12.2023 har vi 4,3 milliarder kroner i aktive rentebytteavtaler. Fylkeskommunen får også rentekompensasjon fra staten på lån for ca. 1,7 milliarder kroner. Dette gjelder lån til tidligere godkjente prosjekt på fylkesveger og skolebygg.

Gjennomsnittlig rentebinding (durasjon) er 3,2 år og sikringsgraden er 44,9 prosent. Sikringen er godt over kravet på 20 prosent og under 100 prosent.

Utvikling av sikringsgrad

Figur: Viser utvikling av sikringsgrad gitt uendret gjeldsnivå

5.4.2. Renterisiko

Gjennomsnittlig innlånsrente i 2023 var 3,51 prosent. Med en låneportefølje på 12,4 milliarder kroner kan dette utgjøre det en betydelig renterisiko når renten stiger.

Det er inngått rentebytteavtaler på 6 850 millioner kroner med fast rente på gjennomsnittlig 2,21 prosent. Det er avtaler på 4 300 millioner kroner som er aktive per 31.12.2023 og gjennomsnittlig fastrente for aktive avtaler er 2,07 prosent. I tillegg har vi rentekompensasjonsordning på lån for cirka 1,7 milliarder kroner og fastrenteavtaler på 1 milliard kroner. Med de avtaler som er inngått mener fylkesdirektøren at renterisikoen har vært på et akseptabelt nivå i 2023.

Tabell: Renteeksponering per 31.12.2023

Renteeksponering				
(tall i mill kroner)	Pr 31.12	Pr 31.08	Pr 30.04	Pr 01.01
Lånegjeld	12 385	11 956	11 459	11 707
Rentesikringer, aktive	-4 300	-4 400	-4 400	-4 400
Fastrentelån	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Rentekompensasjon	-1 700	-1 800	-1 800	-1 800
Bankinnskudd	-2 570	-2 789	-2 789	-2 948
Likviditetsfond	-649	-637	-628	-618
Netto renteeksponering	2 166	1 330	841	940

Trøndelag fylkeskommune har avsatt penger på et «rentefond» som er ment som en buffer mot eventuell renteøkning. Fondet skal ha et «tak» på 3 prosent av den andelen av gjelden som ikke er

rentesikret, eller maksimalt 200 millioner kroner. Fondet er per i dag på ca. 180 millioner kroner, noe som utgjør 3 prosent av den usikrede låneporteføljen.

Stresstest – finansforvaltningen

Fylkesdirektøren har fått vår hovedbankforbindelse til å utarbeide en stresstest av Trøndelag fylkeskommunes finansforvaltning per 31.12.2023. Resultatet av stresstesten viser en tilfredsstillende risikosituasjon der samlet tapspotensiale er på 144,5 millioner kroner, noe som er betydelig lavere enn tilgjengelig bufferkapital i form av fritt disposisjonsfond.

6. Årsregnskap

6.1. Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Note	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Rammetilskudd		-4 159 577	-4 487 455	-4 546 755	-4 604 124	57 369	1,3 %
Innteks- og formuesskatt		-3 470 519	-3 192 987	-3 269 987	-3 294 302	24 315	0,7 %
Andre generelle driftsinntekter		-18 018	-45 100	-55 100	-83 566	28 466	51,7 %
Sum generelle driftsinntekter		-7 648 115	-7 725 542	-7 871 842	-7 981 992	110 150	1,4 %
Korrigert sum bevilgninger drift, netto		6 685 411	6 877 546	7 491 269	7 196 397	294 872	3,9 %
Avskrivninger	15	742 700	0	799 334	799 334	0	
Sum netto driftsutgifter		7 428 112	6 877 546	8 290 602	7 995 730	294 872	3,6 %
Brutto driftsresultat		-220 003	-847 996	418 760	13 738	405 022	96,7 %
Renteinntekter		-78 820	-44 123	-307 123	-348 306	41 183	13,4 %
Utbytter		-17 723	-1 612	-1 612	-3 151	1 539	95,5 %
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler		-10 223	0	-29 600	-30 626	1 026	3,5 %
Renteutgifter		249 505	442 951	638 502	594 125	44 377	7,0 %
Avdrag på lån	16	446 890	455 250	460 618	461 728	-1 110	-0,2 %
Netto finansutgifter		589 630	852 466	760 785	673 770	87 015	11,4 %
Motpost avskrivninger	15	-742 700	0	-799 334	-799 334	0	
Netto driftsresultat		-373 074	4 470	380 211	-111 826	492 037	129,4 %
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	6	327 836	63 062	273 671	291 545	-17 874	-6,5 %
Avsetninger til bundne driftsfond	6	320 635	9 941	9 918	458 970	-449 052	-4527,6 %
Bruk av bundne driftsfond	6	-269 299	-1 626	-4 869	-440 463	435 594	8946,0 %
Avsetninger til disposisjonsfond	6	280 177	857	10 857	151 135	-140 278	-1292,1 %
Bruk av disposisjonsfond	6	-286 276	-76 704	-669 788	-349 362	-320 426	-47,8 %
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	6	0	0	0	0	0	
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat		373 074	-4 470	-380 211	111 826	-492 037	-129,4 %
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0	0	0	0	0	

6.2. Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Note	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Politisk ledelse og kontroll		61 293	58 375	66 325	68 641	-2 316	-3,5 %
Administrasjon		555 759	460 521	701 552	673 460	28 093	4,0 %
Herav:							
Avskrivninger		94 818	0	122 106	122 106	0	

Årsmelding 2023

	Note	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Netto renteutgifter og -inntekter		1 459	1 446	51	183	-132	-259,0 %
Avdrag på lån		2 745	2 926	0	0	0	
Overføring til investering		0	0	395	395	0	
Avsetninger til bundne driftsfond		158	0	0	534	-534	0,0 %
Bruk av bundne driftsfond		-912	0	0	-981	981	0,0 %
Utdanning og kompetanse		3 366 953	3 184 745	3 629 263	3 508 505	120 758	3,3 %
Herav:							
Avskrivninger		218 697	0	217 726	217 726	0	
Netto renteutgifter og -inntekter		3 346	688	93	110	-17	-17,8 %
Avdrag på lån		7 606	2 360	1 250	1 379	-129	-10,3 %
Overføring til investering		34 623	0	37 156	37 156	0	
Avsetninger til bundne driftsfond		126 432	9 628	9 605	106 513	-96 907	-1008,9 %
Bruk av bundne driftsfond		-79 848	-1 626	-677	-91 612	90 936	13441,0 %
Bruk av disposisjonsfond		0	0	0	0	0	
Plan, næring og kulturminner		190 214	182 591	214 263	172 686	41 577	19,4 %
Herav:							
Avskrivninger		132	0	348	348	0	
Netto renteutgifter og -inntekter		-5 451	-2 612	-2 612	-9 589	6 977	267,1 %
Overføring til investering		1 738	0	0	0	0	
Avsetninger til bundne driftsfond		20 789	0	0	41 298	-41 298	0,0 %
Bruk av bundne driftsfond		-38 052	0	-330	-26 342	26 012	7884,9 %
Avsetninger til disposisjonsfond		73 767	0	0	0	0	
Bruk av disposisjonsfond		-22 000	0	0	0	0	
Samferdsel		1 360 117	1 414 667	1 542 148	1 481 154	60 994	4,0 %
Herav:							
Avskrivninger		4 862	0	5 116	5 116	0	
Netto renteutgifter og -inntekter		2 243	3 200	700	2	698	99,7 %
Avdrag på lån		5 113	6 800	1 500	0	1 500	100,0 %
Overføring til investering		0	25 000	25 000	25 000	0	
Avsetninger til bundne driftsfond		157 351	0	0	276 262	-276 262	0,0 %
Bruk av bundne driftsfond		-123 853	0	-3 863	-285 917	282 054	7302,1 %
Bruk av disposisjonsfond		0	-25 000	-25 000	-25 000	0	
Kultur og folkehelse		267 015	262 736	294 864	274 441	20 423	6,9 %
Herav:							
Avskrivninger		681	0	632	632	0	
Netto renteutgifter og -inntekter		-6 196	45	15	-15 364	15 378	104615,5 %
Avdrag på lån		113	120	8	0	8	100,0 %
Overføring til investering		0	0	657	657	0	
Avsetninger til bundne driftsfond		15 563	0	0	32 886	-32 886	0,0 %
Bruk av bundne driftsfond		-10 413	0	0	-17 720	17 720	0,0 %
Veg		1 536 093	1 030 548	1 556 934	1 579 702	-22 768	-1,5 %
Herav:							
Avskrivninger		417 336	0	447 043	447 043	0	
Netto renteutgifter og -inntekter		85	0	0	84	-84	0,0 %
Overføring til investering		16 147	0	5 000	22 874	-17 874	-357,5 %
Avsetninger til bundne driftsfond		0	0	0	95	-95	0,0 %
Bruk av bundne driftsfond		-16 147	0	0	-17 874	17 874	0,0 %
Tannhelse		289 327	311 895	331 309	341 113	-9 804	-3,0 %
Herav:							
Avskrivninger		6 174	0	6 363	6 363	0	
Netto renteutgifter og -inntekter		37	12	12	28	-16	-133,7 %
Avdrag på lån		52	0	0	0	0	
Overføring til investering		2 899	0	4 600	4 600	0	
Avsetninger til bundne driftsfond		341	313	313	1 384	-1 071	-342,8 %
Bruk av bundne driftsfond		-75	0	0	-16	16	0,0 %
Finansiering		-29 000	-5 233	7 818	-42 949	50 767	649,4 %
Sum bevilgninger drift, netto		7 597 772	6 900 845	8 344 477	8 056 754	287 723	3,4 %
Herav:							
Avskrivninger		742 700	0	799 334	799 334	0	
Netto renteutgifter og -inntekter		-4 478	2 778	-1 741	-24 546	22 804	1309,6 %

Årsmelding 2023

	Note	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Avdrag på lån		15 628	12 206	2 758	1 379	1 379	50,0 %
Overføring til investering		55 407	25 000	72 809	90 683	-17 874	-24,5 %
Avsetninger til bundne driftsfond		320 635	9 941	9 918	458 970	-449 052	-4527,6 %
Bruk av bundne driftsfond		-269 299	-1 626	-4 869	-440 463	435 594	8946,0 %
Avsetninger til disposisjonsfond		73 767	0	0	0	0	
Bruk av disposisjonsfond		-22 000	-25 000	-25 000	-25 000	0	
Korrigert sum bevilgninger drift, netto		6 685 411	6 877 546	7 491 269	7 196 397	294 872	3,9 %

6.3. Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Note	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Investeringer i varige driftsmidler	15	2 205 035	2 006 408	2 789 714	2 745 073
Tilskudd til andres investeringer		14 520	4 700	0	1 686
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	5	62 870	3 172	15 636	15 636
Utlån av egne midler	14	19 000	0	0	0
Avdrag på lån		85 781	0	4 581	2 921
Sum investeringsutgifter		2 387 205	2 014 280	2 809 932	2 765 317
Kompensasjon for merverdiavgift		-386 723	-361 555	-428 524	-489 090
Tilskudd fra andre		-343 961	-306 742	-673 062	-616 156
Salg av varige driftsmidler	15	-292 249	0	-24 900	-25 849
Salg av finansielle anleggsmidler	8	-197 600	0	0	-48
Utdeling fra selskaper		0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler		-96 957	0	0	-4 117
Bruk av lån	16	-987 183	-1 282 921	-1 259 572	-1 205 643
Sum investeringsinntekter		-2 304 673	-1 951 218	-2 386 058	-2 340 902
Overføring fra drift	6	-327 836	-63 062	-273 671	-291 545
Avsetninger til bundne investeringsfond	6	35 108	0	5 321	55 544
Bruk av bundne investeringsfond	6	-5 121	0	-3 524	-36 414
Avsetninger til ubundet investeringsfond	6	253 235	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	6	-37 918	0	-152 000	-152 000
Dekning av tidligere års udekket beløp		0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger		-82 533	-63 062	-423 874	-424 415
Fremført til inndekning i senere år (udekket)		0	0	0	0

6.4. Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

6.5. 1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Note	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Administrasjon					
Admin og fellestjenester		6 114	0	4 000	3 458
Nytt Fylkeshus Steinkjer		1 970	1 500	2 000	1 832

Årsmelding 2023

	Note	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Fylkets hus Trondheim		0	0	500	826
Ladejarlen skoleanlegg		2 236	0	0	60
Omsetningsutgifter ved salg		9 425	0	0	0
Diverse investeringer administrasjon		-107	0	0	0
Sum Administrasjon		19 638	1 500	6 500	6 176
Utdanning og kompetanse					
Admin og fellestjenester		3 266	0	200	2 089
Charlottenlund videregående skole		8 068	15 280	13 497	12 380
Cissi Klein videregående skole		100 934	344 200	345 895	296 946
Fosen videregående skole		3 156	40 000	48 300	51 476
Guri Kunna videregående skole		16 123	22 000	3 000	2 318
Kyrksæterøra videregående skole		51 122	11 345	58 997	52 974
Johan Bojer videregående skole		214 577	85 330	129 895	117 353
Levanger videregående skole		4 583	0	580	580
Melhus videregående skole		3 056	10 000	27 000	26 714
Meråker videregående skole		46	350	718	1 117
Mære landbruksskole		67	1 350	796	266
Olav Duun videregående skole		1 500	0	0	-1 382
Ole Vig videregående skole		1 609	9 400	281	281
Oppdal videregående skole		75 947	19 940	15 498	12 834
Orkdal videregående skole		832	0	2 000	1 913
Røros videregående skole		16 739	1 500	45 000	43 436
Skjetlein videregående skole		0	0	0	1 053
Tiller videregående skole		177 178	60 015	7 118	7 502
Trondheim katedralskole		47 633	150 000	184 000	157 637
Verdal videregående skole		35 175	120 000	145 000	153 259
Ytre Namdal videregående skole		0	0	200	0
Åfjord videregående skole		53 456	16 800	57 999	65 750
Trøndelag høyere yrkesfagskole		663	0	0	0
Gerhard Schøning utvikling skoleanlegg		661	0	0	0
Fagfornyelsen TRFK		11 872	6 895	215	0

Årsmelding 2023

	Note	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Skolebruksplan		2 668	1 200	4 641	5 283
Bedre skolebygg		6 773	10 000	8 000	8 928
Energi- og miljøinvestering skolebygg		34 461	12 800	3 001	2 505
Teknisk oppgradering skolebygg		53 836	35 000	30 800	28 679
Utstyr skoler, finansiert fra driftramme		52 718	0	56 115	57 202
Utstyr THYF, finansiert av drift		0	0	1 318	1 318
Sum Utdanning og kompetanse		978 722	973 405	1 190 062	1 110 409
Plan, næring og kulturminner					
Inventar		0	0	322	322
Diverse investering næring og bostedsutvikling		2 152	0	0	0
Sum Plan, næring og kulturminner		2 152	0	322	322
Samferdsel					
Bussdepot Trondheim		313	90 000	2 600	2 211
Hvilebrakker		1 072	0	1 865	2 270
Knutepunktutvikling		272	0	529	1 109
Kollektiv infrastruktur		0	5 135	0	0
Ferje- og hurtigbåtkai Eidshaug		1 853	0	3 435	3 958
Ferjekai Aure - Hitra		0	1 000	100	0
Ferjekai Dyrøy		2 463	6 000	18 827	20 208
Fremtidige ferjekaier		1 160	0	0	138
Ladeinfrastruktur hurtigbåtkai		235	42 000	42 000	37 894
Trondheim terminal		0	0	2 126	2 659
Prosjektering av ferjetiltak		54	0	0	0
Sjøsikkerhet, vindmålere		525	0	0	0
Diverse investeringer samferdsel		22	0	0	0
Sum Samferdsel		7 969	144 135	71 482	70 447
Kultur og folkehelse					
Diverse investeringer kulturaktivitet		0	0	500	500
Sum Kultur og folkehelse		0	0	500	500
Veg					
Fosenvogene		165 263	110 000	105 000	103 007
Laksevevegen del 1		1 755	0	6 588	6 570
Fosenvogene 3		54	0	7	8
Laksevegen Trinn 2		3 216	2 724	26 000	27 014
Fv 17/720 Østvik - Sprova/Malm		93 042	5 592	-1 799	-811
Fv 704 Rødde-Tanem		12 247	19 623	-1 500	-1 485
Fv714 Dolmsundbrua		131	0	0	0
Bompengeutredning		12 253	16 880	1 189	901

Årsmelding 2023

	Note	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Fv6448 Knarrlagsund bru		1 171	5 275	1 100	116
Erstatninger		1 695	0	0	0
Laksevegen nord		3 149	22 155	12 500	7 422
Jøa til land		413	0	1 000	842
Orkdalspakken		567	4 220	2 608	2 388
Mindre veganlegg		4 926	23 779	38 499	31 758
Frøya tunellen, forskriftstiltak		12 534	179 200	223 000	33 588
Frøya tunellen, fornyingstiltak		6 698	71 915	97 000	329 648
Fornyingsprogram inkl. veglys		301 434	178 478	252 422	241 310
Fornyng bru		42 962	53 200	85 000	81 956
Gang og sykkelveger		67 905	89 570	79 600	70 372
Trafikksikkerhetstiltak		28 224	7 702	8 675	8 100
Miljøtiltak		2 509	2 110	9 009	6 309
Planlegging		20 293	11 392	10 713	13 714
Grunnerverv		2	0	0	45
Skredsikring		3 348	0	551	490
Miljøpakken (MP) samlet prosjektportefølje		402 897	78 553	554 492	585 357
Sum Veg		1 188 686	882 368	1 511 654	1 548 619
Tannhelse					
Oppgradering tannklinikker		1 551	2 500	1 596	1 882
Meldal tannklinikk		0	2 500	2 500	1 719
Melhus tannklinikk		0	0	100	0
Stjørdal tannklinikk		80	0	25	25
Diverse investeringer tannhelse		6 236	0	4 975	4 975
Sum Tannhelse		7 868	5 000	9 196	8 601
Investeringer i varige driftsmidler		2 205 035	2 006 408	2 789 714	2 745 073

6.5.1. 2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Note	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Bergkunstreisen-Bøla i Steinkjer		36	0	0	0
Finansiering investering		14 113	4 700	0	1 659
Avsluttede prosjekt investering		107	0	0	0
Fv 17/720 Dyrstad-Østvik		0	0	0	25
Fv65 Bolme-Børset, støytltak		263	0	0	0
Batterigata (Forberedende arbeid til Kongens Gate)		0	0	0	2
Tilskudd til andres investeringer		14 520	4 700	0	1 686

6.5.2. 3. Investeringer i aksjer og andeler

Beløp i 1000

Årsmelding 2023

	Note	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Egenkapitalinnskudd KLP		3 367	3 172	3 633	3 633
Mære videregående skole investering		3	0	0	0
Finansiering investering		0	0	10 000	10 000
Finanstransaksjoner -Kjøp av aksjer og andeler		59 500	0	2 000	2 000
Andelskapital Allskog Mære vgs		0	0	3	3
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper		62 870	3 172	15 636	15 636

6.5.3. 4. Utlån

Beløp i 1000

	Note	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Finansiering investering		19 000	0	0	0
Utlån av egne midler		19 000	0	0	0
Sum del 1-4		2 301 425	2 014 280	2 805 351	2 762 396

6.6. Balanse

§ 5-8. Balanseregnskapet

Tall i 1000 kroner

Note

Regnskap 2023

Regnskap 2022

EIENDELER			
A. Anleggsmidler		31 836 906	29 656 728
I. Varige driftsmidler		26 307 217	24 416 031
1. Faste eiendommer og anlegg	15	26 082 505	24 223 563
2. Utstyr, maskiner og transportmidler	15	224 712	192 468
II. Finansielle anleggsmidler		393 062	381 581
1. Aksjer og andeler	5	306 014	290 416
2. Obligasjoner		0	0
3. Utlån	14	87 048	91 165
III. Immaterielle eiendeler		0	0
IV. Pensjonsmidler	2	5 136 627	4 859 116
B. Omløpsmidler		4 394 025	4 913 288
I. Bankinnskudd og kontanter		2 671 242	2 308 524
II. Finansielle omløpsmidler		648 953	618 343
1. Aksjer og andeler	10	648 953	618 343
2. Obligasjoner		0	0
3. Sertifikater		0	0
4. Derivater		0	0
III. Kortsiktige fordringer		1 073 830	1 986 421
1. Kundefordringer	14	122 626	146 802
2. Andre kortsiktige fordringer	14	529 327	1 547 679
3. Premieavvik	2	421 876	291 940
Sum eiendeler		36 230 932	34 570 016
EGENKAPITAL OG GJELD			
C. Egenkapital		-16 235 309	-15 137 912
I. Egenkapital drift		-2 167 139	-2 307 220
1. Disposisjonsfond	6	-1 351 911	-1 510 500
2. Bundne driftsfond	6	-815 228	-796 720
3. Merforbruk i driftsregnskapet		0	0
II. Egenkapital investering		-158 140	-291 010
1. Ubundet investeringsfond	6	-100 452	-252 452
2. Bundne investeringsfond	6	-57 688	-38 558
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet		0	0
III. Annen egenkapital		-13 910 031	-12 539 682
1. Kapitalkonto	7	-14 063 859	-12 693 510
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift		153 828	153 828
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering		0	0

Årsmelding 2023

D. Langsiktig gjeld		-17 828 613	-16 963 218
I. Lån		-12 417 355	-11 620 796
1. Gjeld til kredittinstitusjoner	16	-5 982 355	-11 620 796
2. Obligasjonslån		-6 435 000	0
3. Sertifikatlån		0	0
II. Pensjonsforpliktelse		-5 411 258	-5 342 422
E. Kortsiktig gjeld		-2 167 009	-2 468 886
I. Kortsiktig gjeld		-2 167 009	-2 468 886
1. Leverandørgjeld	14	-877 640	-728 303
2. Likviditetslån		0	0
3. Derivater		0	0
4. Annen kortsiktig gjeld		-1 289 369	-1 740 583
5. Premieavvik		0	0
Sum egenkapital og gjeld		-36 230 932	-34 570 016
F. Memoriakonti		0	0
I. Ubrukte lånemidler		55 566	0
II. Andre memoriakonti		0	0
III. Motkonto for memoriakontiene		-55 566	0

6.7. Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Beløp i 1000

	Note	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Rammetilskudd		-4 159 577	-4 487 455	-4 546 755	-4 604 124
Innteks- og formuesskatt		-3 470 519	-3 192 987	-3 269 987	-3 294 302
Andre skatteinntekter		0	0	0	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten		-383 948	-147 223	-455 393	-496 142
Overføringer og tilskudd fra andre		-1 905 528	-1 007 868	-1 046 737	-2 019 448
Brukerbetalinger		-79 169	-76 994	-76 994	-73 378
Salgs- og leieinntekter		-208 086	-195 747	-187 138	-243 754
Sum driftsinntekter		-10 206 827	-9 108 273	-9 583 003	-10 731 149
Lønnsutgifter		2 736 986	2 697 478	2 874 607	2 940 140
Sosiale utgifter		728 083	709 607	742 272	737 895
Kjøp av varer og tjenester		4 410 819	4 173 108	4 569 612	4 851 860
Overføringer og tilskudd til andre		1 368 236	680 084	1 015 938	1 415 659
Avskrivninger	15	742 700	0	799 334	799 334
Sum driftsutgifter		9 986 824	8 260 277	10 001 763	10 744 887
Brutto driftsresultat		-220 003	-847 996	418 760	13 738
Renteinntekter		-78 820	-44 123	-307 123	-348 306
Utbytte		-17 723	-1 612	-1 612	-3 151
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler		-10 223	0	-29 600	-30 626
Renteutgifter		249 505	442 951	638 502	594 125
Avdrag på lån	16	446 890	455 250	460 618	461 728
Netto finansutgifter		589 630	852 466	760 785	673 770
Motpost avskrivninger	15	-742 700	0	-799 334	-799 334

Årsmelding 2023

	Note	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Netto driftsresultat		-373 074	4 470	380 211	-111 826
Disponering eller dekning av netto driftsresultat					
Overføring til investering	6	327 836	63 062	273 671	291 545
Avsetninger til bundne driftsfond	6	320 635	9 941	9 918	458 970
Bruk av bundne driftsfond	6	-269 299	-1 626	-4 869	-440 463
Avsetninger til disposisjonsfond	6	280 177	857	10 857	151 135
Bruk av disposisjonsfond	6	-286 276	-76 704	-669 788	-349 362
Dekning av tidligere års merforbruk		0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat		373 074	-4 470	-380 211	111 826
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0	0	0	0

6.8. Økonomisk oversikt etter §5-9 drift og investering

Oversikt over budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner etter § 5-9 Drift

	§5-9 Drift	A	B	C
		Vedtatt av fylkestinget i årsbudsjettet	Vedtatt av underordnet organ etter delegert myndighet	Sum
1	Netto driftsresultat			-111 826
2	Avsetning til bundne driftsfond			458 970
3	Bruk av bundne driftsfond			-440 463
4	Overføring til investering i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	273 671	17 874	291 545
5	Avsetninger til disposisjonsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	10 857	140 278	151 135
6	Bruk av disposisjonsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	-669 788		-669 788
7	Budsjettet dekning av tidligere års merforbruk			0
8	Årets budsjettavvik (mer- eller mindreforbruk før strykninger)			-320 427
9	Strykning av overføring til investering			
10	Strykning av avsetninger til disposisjonsfond			
11	Strykning av dekning av tidligere års merforbruk			
12	Strykninger av bruk av disposisjonsfond			320 427
13	Mer- eller mindreforbruk etter strykninger			0
14	Bruk av disposisjonsfond for reduksjon av årets merforbruk etter strykninger			
15	Bruk av disposisjonsfond for inndekning av tidligere års merforbruk			
16	Bruk av mindreforbruk etter strykninger for dekning av tidligere års merforbruk			
17	Avsetning av mindreforbruk etter strykninger til disposisjonsfond			0
18	Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)			

Oversikt over budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner etter § 5-9 – Investering

Årsmelding 2023

	§5-9 Investering	A	B	C
		Vedtatt av fylkestinget i årsbudsjettet	Vedtatt av underordnet organ etter delegert myndighet	Sum
	Sum utgifter og inntekter 1 eksklusive bruk av lån			1 630 058
	Avsetninger til bundne 2 investeringsfond			55 544
	Bruk av bundne 3 investeringsfond			-36 414
	4 Budsjettert bruk av lån	-1 259 572		-1 259 572
	Overføring fra drift i 5 henhold til årsbudsjettet og fullmakter	-273 671	-17 874	-291 545
	Avsetninger til ubundet investeringsfond i 6 henhold til årsbudsjettet og fullmakter			0
	Bruk av ubundet 7 investeringsfond i henhold til årsbudsjettet			-152 000
	8 Dekning av tidligere års udekket beløp			0
	Årets budsjettavvik (udekket eller udisponert 9 beløp før strykninger)			-53 929
	10 Strykning av avsetninger til ubundet investeringsfond			
	11 Strykning av bruk av lån			53 929
	12 Strykning av overføring fra drift			
	13 Strykning av bruk av ubundet investeringsfond			
	14 Udekket eller udisponert beløp etter strykninger			0
	15 Avsetning av udisponert beløp etter strykninger til ubundet investeringsfond			
	16 Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp).			0

Noter til regnskapet

Notene henviser til regnskapsrapportene.

Notene til årsregnskapet er gitt i henhold til regnskapsforskriften §§ 5-10 til 5-15. Notene gir tilleggsopplysninger for regnskapet 2022 og informasjon om sammenhengene mellom de ulike regnskapsdelene.

Fylkeskommunens forvaltningsområder

Årsregnskapet for Trøndelag fylkeskommune er utarbeidet iht. ny kommunelov § 14-6 og tilhørende Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner, jfr. §§ 3-5. Forskrift heretter benevnt som regnskapsforskrift.

Fylkeskommunens årsberetning utarbeides iht. til kommunelovens § 14-7. Årsberetningen og administrasjonens årsmelding legges fram for fylkestinget som et selvstendig dokument.

Fylkeskommunens årsregnskap viser økonomisk resultat og utvikling for fylkeskommunens primærvirksomheter.

Organisering av rapporten

Årsregnskapet omfatter forskriftsrapporter med hovedoversikter og regnskapsskjema.

Dokumenter som inngår i årsregnskapet:

- Bevilgningsoversikt drifts-, investeringsregnskap iht. til regnskapsforskriften §§ 5-4 og 5-5.
- Økonomisk oversikt drift etter art og økonomisk oversikt balanse, regnskapsforskriften §§ 5-6 og 5-8.
- Noter iht. regnskapsforskriftens §§ 5-10 til 5-15.
- Rapporter for intern, administrativ drift –med balanseregnskap og oversikt anleggsmidler-

Prinsipper for regnskapsføringen

Regnskapet er ført etter gjeldende lover og regler, med følgende hovedprinsipp:

- Anordningsprinsippet. Det vil si at alle kjente utgifter og inntekter i regnskapsåret er tatt med
- Ubenyttede eksterne, øremerkede tilskudd og inntekter for øvrig, er avsatt til bundne driftsfond og påvirker dermed ikke resultatet
- Skillet mellom drift og investering er basert på regnskapsforskriften og KRS 4.
- Brutto prinsippet
- Pensjonskostnader, pensjonsmidler og –forpliktelser er ført i henhold til regnskapsforskriftens § 3-5.
- Utgiftsføring på avdeling/seksjoner er budsjettert og regnskapsført uten merverdiavgift. Dette gjelder utgiftstyper som berettiger momskompensasjon.
- Driftsregnskapet er avsluttet iht. regnskapsforskriftens § 4-3.
- Kompensasjon for investeringsmoms er i henhold til gjeldende regler, ført direkte i investeringsregnskapet
- Prosjekter i investeringsregnskapet med øremerkede midler eller med overføring fra driftsregnskapet er avsluttet i balanse. Andre prosjekter er avsluttet mot felles budsjettert finansiering eller refusjoner og tilskudd. Lånemidler er tatt opp fra Lånefondet etter behov med 987 mill. kroner.
- Investeringsregnskapet er generelt avsluttet i henhold til regnskapsforskriften.

Arbeidskapitalen defineres som omløpsmidler med fradrag av kortsiktig gjeld. Tilgang på og bruk av midler, slik det er spesifisert under kapittel 2 i denne rapporten, påvirker arbeidskapitalen. En reduksjon i arbeidskapitalen betyr at forbruket av midler er større enn anskaffelsen av midler, og motsatt.

Note 1 - Endring i arbeidskapital

Arbeidskapitalen er utgangspunktet for en nærmere vurdering av likviditeten eller likviditetsgraden, og dermed fylkeskommunens evne til å møte løpende forpliktelser. I kommunal økonomi og finansforvaltning generelt, bør arbeidskapitalen være minst 4-5 % av driftsinntektene eller likviditetsgraden bør være minimum 2. Pr. 31.12.2023 var arbeidskapitalen på 2227 mill. kroner eller 20,8 % av sum driftsinntekter. Arbeidskapitalen viser fylkeskommunens evne til å dekke sine betalingsforpliktelser.

Avstemming - Arbeidskapitalen				
Kapittel	Balanseregnskapet	Regnskap 2023	Regnskap 2022	Endring
2.1	Omløpsmidler	4 394 025 430,13	4 913 287 869,99	
2.3	Kortsiktig gjeld	2 167 009 333,15	2 468 885 868,82	
Endring arbeidskapital i balanseregnskapet		2 227 016 096,98	2 444 402 001,17	-217 385 904,19
Endring memoriakonto for ubrukte lånemidler (+/-)				-55 565 864,10
Sum endring for avstemming mot drifts- og investeringsregnskapet				-272 951 768,29

Driftsregnskapet 2023		Investeringsregnskapet 2023		Sum
Art	Beløp	Art	Beløp	
+ Sum inntekter		+ Sum inntekter		
600 - 890	10 731 148 635,37	600 - 905	1 131 094 434,10	
- Sum utgifter		- Sum utgifter		
010 - 590, 690	10 744 886 522,44	010 - 500, 690	2 746 759 417,78	
+ Avskrivninger				
590	799 333 529,42			
+ Ekst. finans. innt./-transer		+ Eksterne finans. transer		
900-905, 920	382 082 494,02	910, 920, 929	1 209 807 826,02	
- Ekst. finans. utg./-transer		- Eksterne finans. transer		
500, 510, 520	1 055 852 555,90	510, 520, 529	18 557 676,72	
Sum/differanse	111 825 580,47	Sum/differanse	-424 414 834,38	-312 589 253,91

Avstemming mellom regnskapsdelene	
Differanse	39 637 485,62
IB disposisjonsfond fra avsluttet lånefond 2022	-39 637 485,62
IB ubrukte lånemidler fra avsluttet lånefond 2022	121 256 384,12
UB ubrukte lånemidler 2023	-55 565 864,10
Endring ubrukte lånemidler 2023	-65 690 520,02
Sum	-0,00

Note 2 - Pensjon, pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler

Fylkeskommunens pensjonsforhold regnskapsføres og rapporteres iht. reglene i regnskapsforskriftens § 3-5 samt god kommunal regnskapsskikk. Det materielle innholdet i pensjonsføringen er regulert av aktuarberegninger fra pensjonsselskapene. Det er i avslutningen av regnskapet lagt til grunn endelige aktuarberegninger, mottatt i januar 2024.

Pensjonsselskapene er KLP Forsikring og SPK, Statens Pensjonskasse. Det siste ivaretar pensjonsrettighetene til pedagogisk personale.

Årsmelding 2023

Vi har i 2023 overført fra premiefond i KLP med 104,3 mill. kroner til delvis dekning av pensjonspremien. Saldo premiefond pr 31.12.23 var kr 1 198 328.

Hovedtall pensjon 2023:

Beløp i millioner kroner	Totalt	KLP	SPK
Sum pensjonskostnader (regnskapsbelastning)	314,62	179,81	134,81
Premieavvik årets	185,3	97,0	88,3
Amortisert premieavvik fra tidl. år ført	71,5	58,1	13,4
Akkumulert premieavvik i balanse	369,4	265,3	104,1
Pensjonsmidler	5136,6	3862,2	1274,4
Pensjonsforpliktelser	-5377,3	-3683,4	-1693,9
Netto pensjonsforpliktelse eks. arb.giveravg.	-240,7	178,80	-419,50

Årets pensjonskostnad i sammendraget over er fylkeskommunens samlede regnskapsførte pensjonskostnader, det vi internt kaller *normalkost* for pensjon før arbeidsgiveravgiften. Denne beregnet som følger: Premie – 2 % ansattedel +/- premieavvik og amortisert tidligere års premieavvik. Det er premien – 2 % ansattedel som er grunnlag for betalbar arbeidsgiveravgift i denne sammenhengen.

Forutsetningene for aktuarberegningene av kostnader, forpliktelser og midler i 2023:

Beskrivelse	KLP		SPK	
	2023	2022	2023	2022
Avkastning pensjonsmidler	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,00 %
Diskonteringsrente	2,48 %	3,00 %	3,50 %	3,00 %
Årlig lønnsvekst	2,48 %	1,98 %	2,48 %	1,98 %
Årlig G-regulering (folketrygden)	1,71 %	1,98 %	2,48 %	1,98 %
Pensjonsregulering	1,71 %	1,22 %		

Regnskapsføringen av pensjonskostnader, pensjonsforpliktelser, og -midler, bygger på nevnte forutsetninger og informasjon iht. nedenstående talloppstillinger. Disse samsvarer med mottatte aktuarberegninger fra selskapene (beløp i hele kr.):

Pensjonsnote KLP 2023		
Hovedstørrelser fra aktuarberegningen		
1	Nåverdi av årets pensjonsopptjening (årets opptjening)	158 713 585
2	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	127 189 694
3	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	146 998 826
4	Administrasjonskostnader	6 018 468
5	Premieinnbetaling inkl adm.kostnader (forfalt premie)	241 940 983
6	Utbetalte pensjoner (utbetalinger)	155 463 824
5a	Arb.avgift av arbeidsgivers andel av nr 5 (fradrett 2 % lønnstrekk)	21 048 911
7	Påløpt pensjonsforpliktelse 01.01. (faktisk forpliktelse)	-3 532 313 068
8	Estimert påløpt pensjonsforpliktelse 31.12., full amort.	-3 683 449 054
9	Verdi av pensjonsmidler 01.01. (faktiske pensjonsmidler)	3 727 145 515
10	Estimert verdi av pensjonsmidler 31.12., full amortisering	3 862 198 815
11	Netto pensjonsforpliktelse 01.01.(re-estimert/virkelig)	194 832 447
12	Estimert netto pensjonsforpliktelse 31.12.	178 749 761
Årets netto pensjonskostnad §13-1 nr c og §13-3 nr a		
1	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	158 713 585
2	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	127 189 694
3	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-146 998 826
13	Netto pensjonskostnad eks adm.	138 904 453
Beregnet premieavvik §13-1 nr d og §13-4 nr a (evt b)		
5-4	Premieinnbetaling ekskl. administrasjonskostnader	235 922 515
13	Årets netto pensjonskostnad	-138 904 453
14	Premieavvik 2022(her positivt)	97 018 062
	Sats for arbeidsgiveravgift	14,1 %
14a	Arbeidsgiveravgift av premieavviket nr 14 (her 14,1%)	13 679 547
Akkumulert og amortisert premieavvik §13-1 nr e og §13-4 nr c,d,e		
	Antall år premieavvik skal dekkes inn på (1 eller 15/10/7). Nye regler 2011/2014	15,10 og 7
15	Akkumulert premieavvik 31.12. forrige år	226 397 075
15a	Sum amortisert premieavvik	-58 090 856
15b	Arbeidsgiveravgift av 15a	-8 190 811
16	Akkumulert premieavvik 31.12. i regnskapsåret	265 324 281
Akkumulert estimataavvik §13-3 c og d / §13-4 d2 (tidligere grunnlag amort estimataavvik)		
17	Estimataavvik forpliktelse	20 696 531
18	Estimataavvik pensjonsmidler	-92 404 217
19	Netto estimataavvik	113 100 748
Spesifisert pensjonsforpliktelse §13-1 nr a og e og §13-2 nr c		
20	Påløpt pensjonsforpliktelse 01.01.	-3 532 313 068
1	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	-158 713 585
2	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	-127 189 694
6	Utbetalte pensjoner	155 463 824
21	Estimataavvik forpliktelse IB 1.1.	-20 696 531
22	Estimert påløpt pensjonsforpliktelse 31.12. = UB	-3 683 449 054
Spesifiserte pensjonsmidler §13-1 nr a og e og §13-2 d		
23	Verdi av pensjonsmidler 01.01.	3 727 145 515
3	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	146 998 826
5-4	Premieinnbetaling ekskl. adm.kostnader	235 922 515
6	Utbetalte pensjoner	-155 463 824
24	Estimataavvik midler 01.01.	-92 404 217
25	Estimert pensjonsmidler 31.12. = UB	3 862 198 815
26	Netto balanseført pensjonsforpliktelse (før avgift)	178 749 761
26a	arbeidsgiveravgift av nto pensjonsforpliktelse	25 203 716

Pensjonsnote Statens Pensjonskasse (SPK) 2023		
Hovedstørrelser fra aktuarberegningen		
1	Nåverdi av årets pensjonsopptjening (årets opptjening)	135 521 905
2	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	52 697 790
3	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	39 081 291
4	Administrasjonskostnader	4 696 271
5	Premieinnbetaling inkl adm.kostnader (forfalt premie)	242 172 888
6	Utbetalte pensjoner (utbetalinger) / Avregning fra tidligere år	
5a	Arb.avgift av arbeidsgivers andel av nr 5 - 2 % lønnstrekk	29 576 069
7	Påløpt pensjonsforpliktelse 01.01. (b rutto)	-1 750 383 880
8	Estimert påløpt pensjonsforpliktelse 31.12., full amort	-1 693 870 838
9	Verdi av pensjonsmidler 01.01. (b rutto)	1 131 970 368
10	Estimert verdi av pensjonsmidler 31.12., full amort	1 274 427 909
11	Netto pensjonsforpliktelse 01.01. (reestimert/virkelig)	-618 413 512
12	Estimert netto pensjonsforpliktelse 31.12. (full amort)	-419 442 929
Årets netto pensjonskostnad §13-1 nr c og §13-3 nr a		
1	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	135 521 905
2	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	52 697 790
3	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-39 081 291
13	Netto pensjonskostnad eks adm.	149 138 404
Beregnet premieavvik §13-1 nr d og §13-4 nr a (evt b)		
5-4	Premieinnbetaling ekskl. administrasjonskostnader	237 476 617
13	Årets netto pensjonskostnad	-149 138 404
14	Premieavvik i regnskapsåret	88 338 213
	Sats for arbeidsgiveravgift	0
14a	Arbeidsgiveravgift av premieavviket nr 14 (her 14,1%)	12 455 688
Akkumulert og amortisert premieavvik §13-1 nr e og §13-4 nr c,d,e		
15	Antall år premieavvik skal dekkes inn på 1, 7 eller 15. Nye regler fom 2011/2014	15, 10 og 7
	Akkumulert premieavvik forrige år	29 105 624
15a	Sum amortisert premieavvik	-13 385 779
15b	Arbeidsgiveravgift av 15a	-1 887 395
16	Akkumulert premieavvik 31.12. (linje 15+15a+14)	104 058 058
Akkumulert estimataavvik §13-3 c og d / §13-4 d2 (grunnlag amortisering estavik)		
17	Estimataavvik forpliktelse	-244 732 736
18	Estimataavvik pensjonsmidler	134 100 367
19	Netto estimataavvik for årets amortisering.	-110 632 369
Spesifisert pensjonsforpliktelse §13-1 nr a og e og §13-2 nr c		
20	Påløpt pensjonsforpliktelse 01.01.	-1 750 383 880
1	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	-135 521 905
2	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	-52 697 790
6	Utbetalte pensjoner	0
21	Amortisert estimataavvik - forpliktelse 1/15 av linje 17. Nye regler fom 2011	244 732 736
22	Estimert påløpt pensjonsforpliktelse 31.12. = UB	-1 693 870 839
Spesifiserte pensjonsmidler §13-1 nr a og e og §13-2 nr d		
23	Verdi av pensjonsmidler 01.01.	1 131 970 368
3	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	39 081 291
5-4	Premieinnbetaling ekskl. adm.kostnader	237 476 617
6	Utbetalte pensjoner	0
24	Amortisert estimataavvik - midler 1/15 av linje 18	-134 100 367
25	Estimert pensjonsmidler 31.12. = UB	1 274 427 909
26	Netto balanseført pensjonsforpliktelse (før avgift)	-419 442 930
26a	Arbeidsgiveravgift av nto pensjonsforpliktelse	-59 141 453

Note 3 - Garantiforpliktelser

Fylkeskommunen har stilt diverse simple garantier overfor tredjeparts långivere. Dette er dels 100 % og dels avgrensede garantistillelser, der eksempelvis kommuner er garantist for det resterende. I FT-sak 66/14 i NT er det gitt simpel garanti for 5,5 mill. kroner i inntil 30 år på fremtidig husleie i nybygg for Turneteateret i Trøndelag AS. Husleiegaranti er ikke med i oversikten nedenfor.

Garantiene reguleres ned eller opp i takt med nedbetaling av lån, innfrielse av samme eller at lånevolumet er økt innenfor gitte rammer. Bekreftelse på fylkeskommunens garantiansvar pr. 31.12.23 er innhentet fra långiverne og fra Vegamot AS.

Endringer i garantiforpliktelsene pr 31.12.23 er ordinære reguleringer og nye aktive garantier. Det finnes ikke en samlet oversikt over Trøndelag fylkeskommunes garantiansvar for lån tatt opp av Vegamot AS fra långiverne. De låner i flere markeder hvor Nordic Trustee forvalter obligasjonsmarkedet og delvis sertifikatmarkedet. Ordinært bankmarked forvaltes av den enkelte finansinstitusjon og vi får årsoppgaver derfra. For 2023 har vi fått oversikt fra Vegamot AS for avstemming.

Samlet endring i garantiforpliktelsene er fra 2022 til 2023 kr 205 011 188 kroner

Årsmelding 2023

Garantioversikt for Trøndelag fylkeskommune pr. 31.12.2023

Kreditorer / långivere	Lånenummer	Garanti gitt til	Formål	Type garanti	Andel	Vedtatt garantiramme	Rest garanti	Utløpsdato
Kommunalbanken	20160115	Steinkjerhallen AS	Refinansiering og nyinv		49 %		69 341 956	06.06.2042
Kommunalbanken	20160501	Kolstad Arena AS	Fierbrukshall		100 %		124 124 000	01.11.2038
Kommunalbanken	20230234	Grønt Hjerter AS		Selvskyldnerkaushon	100 %		9 000 000	24.08.2037
KLP Kommunekreditt	8317.52.95944	Idrettstunet AS	Nybygg hybelbygg		100 %		4 728 252	22.04.2038
KLP Kommunekreditt	8317.50.31726	Trøndelag folkemuseum Stiftelse	Adm.bygg Sagvollen		100 %		1 300 000	01.03.2030
KLP	8317.56.41087	Vegamot AS	Fv 714 Lakseveien	Selvskyldnerkaushon	100 %	250 000 000	250 000 000	21.02.2030
KLP	8317.56.41095	Vegamot AS	v714 Lakseveien	Selvskyldnerkaushon	100 %	250 000 000	250 000 000	21.02.2025
DNB	NO0013019711	Vegamot AS	Fv 714 Lakseveien	Selvskyldnerkaushon	100 %	120 000 000	120 000 000	18.03.2024
Nordea	ISIN: NO 0013076356	Vegamot AS	E6 Vindåsliene - Korporalsbru	Selvskyldnerkaushon	100 %	150 000 000	150 000 000	22.05.2024
Nordea	ISIN:NO0010885718	Vegamot AS	E6 Vindåsliene - Korporalsbru	Selvskyldnerkaushon	100 %	250 000 000	250 000 000	22.06.2026
DNB	ISIN:NO0010895592	Vegamot AS	E6 Vindåsliene - Korporalsbru	Selvskyldnerkaushon	100 %	200 000 000	200 000 000	19.10.2029
Svdbank	ISIN:NO0010885361	Vegamot AS	Fv 17/720 Dyrstad, Sprova, Malm	Selvskyldnerkaushon	100 %	200 000 000	200 000 000	22.06.2027
Handelsbanken	ISIN: NO 0013070342	Vegamot AS	Fv 17/720 Dyrstad, Sprova, Malm	Selvskyldnerkaushon	100 %	100 000 000	100 000 000	15.05.2024
Handelsbanken	ISIN:NO0010885262	Vegamot AS	Fv 17/720 Dyrstad, Sprova, Malm	Selvskyldnerkaushon	100 %	200 000 000	200 000 000	19.06.2025
DNB	ISIN:NO0010894116	Vegamot AS	Fv 17/720 Dyrstad, Sprova, Malm	Selvskyldnerkaushon	100 %	180 000 000	180 000 000	21.12.2029
DNB	ISIN: 00130681717	Vegamot AS	E6 Ulsberg Melhus	Selvskyldnerkaushon	100 %	140 000 000	140 000 000	14.05.2024
DNB	ISIN: NO0011207250	Vegamot AS	E6 Ulsberg Melhus	Selvskyldnerkaushon	100 %	2 150 000 000	300 000 000	21.01.2032
Handelsbanken	ISIN: NO0012552977	Vegamot AS	E6 Ulsberg Melhus	Selvskyldnerkaushon	100 %	2 150 000 000	250 000 000	20.06.2031
	ISIN: NO 0013097089	Vegamot AS	E6 Ranheim Åsen	Selvskyldnerkaushon	100 %	420 000 000	420 000 000	11.04.2024
	ISIN: NO 0012554635	Vegamot AS	E6 Ranheim Åsen	Selvskyldnerkaushon	100 %	2 800 000 000	250 000 000	18.06.2032
DNB	ISIN: NO 0011173601	Vegamot AS	E6 Ranheim Åsen	Selvskyldnerkaushon	100 %	2 480 000 000	1 200 000 000	21.12.2026
DNB	ISIN: NO 0012939034	Vegamot AS	E6 Ranheim Åsen	Selvskyldnerkaushon	100 %	2 800 000 000	800 000 000	13.06.2036
		Vegamot AS	Miljøpakke Trondheim	Selvskyldnerkaushon	50 %	1 000 000 000	0	
DNB	ISIN: NO 0012992181	Vegamot AS	Fosenpakke	Selvskyldnerkaushon	100 %	90 000 000	90 000 000	21.02.2024
Sertifikatmarked	Uttstedte sertifikater/obligasjonslån	Trøndelag Børse selskap AS/Vegamot	E6 Stjør-Tr.heim (62,5 % av antatt lånevolum/Gar.del.	Selvskyldnerkaushon	62,5 %		500 000 000	Selvskk.kau. maks 550 (FT 09/37)
SUM Garantier 31.12.2023				Selvskyldnerkaushon			6 058 494 208	
SUM Garantier 31.12.2022				Selvskyldnerkaushon			5 853 483 020	
Endring 2023				Selvskyldnerkaushon			205 011 188	økning

Note 4 - Mellomværende - fylkeskommunale foretak

Trøndelag fylkeskommune har følgende fylkeskommunale foretak

- UKM, Ungdommens kulturmonstring Norge FKF. Det er ikke noe mellomværende pr 31.12.2023 ført på konsernintern fordring eller konsernintern gjeld.
- Kompetansesenteret Tannhelse Midt Trøndelag FKF.

Det er ikke noe mellomværende pr 31.12.2023 ført på konsernintern fordring eller konsernintern gjeld. På ordinære kundefordringer er det ubetalte faktura med forfall i januar 2024 på kroner 940 908.

Årsmelding 2023

Note 5 - aksjer og anleggsmidler ført som anleggsmidler, obligasjoner

Orgnr	Konto	Selskapets navn	Anskaffelses- kost kr	Bokført akjseverdi kr
	221110001	Aksjer og andeler sektor 110	9 000,00	9 000,00
932 519 194	221110002	Tidligfasefondet II AS	10 000 000,00	10 000 000,00
994 686 011	221152001	ATB AS	20 000 000,00	20 000 000,00
931 518 666	221152002	Fylkeshuset AS 100 aksj. a 1000	100 000,00	100 000,00
979 615 361	221152003	Tjeldbergodden Utv.AS/4831 aksj. a 93,13	449 911,03	449 911,03
967 544 256	221152005	Grønt Hjerter Partner 900 à 1000/8500 à 100 pr 2015	9 400 000,00	9 400 000,00
988 488 402	221152006	Midtnorsk Filmsenter AS 67 aksjer	33 500,00	33 500,00
935 162 718	221152008	Vegamot AS 600 aksjer a 3.500,-	2 121 478,00	2 121 478,00
976 774 892	221152009	Trondheim Bilkollektiv SA 11 andeler à 2500,-	30 000,00	30 000,00
915 785 905	221152010	Kolstad Arena AS 228 aksjer a 100, inkl stiftelseskost. 4332	27 132,00	27 132,00
917 091 579	221152011	Filminvest3 AS 200 aksjer a 1000,-	200 000,00	200 000,00
999 287 204	221152012	Meldalshallen eier 100%	2 000 000,00	2 000 000,00
	221152013	A/L Biblioteksentralen 30 a 300	9 000,00	9 000,00
925 535 974	221152014	Grønt Hjerter AS 1000 aksjer på kr 4000, overkurs kr 900 pr aksje i 2020 og kr 33600 pr aksje i 2022	38 500 000,00	38 500 000,00
923 418 849	221152015	Nord-Trøndelag Eiendom II AS, 30000 aksjer på kr 1, 100% eid	30 000,00	30 000,00
	221200001	Leierettigheter studenthybler	7,00	7,00
	221200002	Hybelrettigheter Sverresgt. 8	3,00	3,00
978 650 902	221200003	Midtnorsk Opplæring 3 aksjer à 100	3 000,00	3 000,00
988 067 075	221200004	Oll Trøndersk mat og drikke AS 24 aksjer à 5000	121 800,00	121 800,00
	221200005	Hemne Kraftlag - andeler	400,00	400,00
	221200006	Midt-Norsk reiseliv - andelsbevis	300 000,00	300 000,00
961 245 117	221200007	Trøndelag Reiseliv AS	333 000,00	333 000,00
984 829 906	221200008	Leiv Eirikssons Nyskaping AS 14969 aksjer	14 969,00	14 969,00
993 595 675	221200009	Museene i Sør-Trøndelag	760 880,00	760 880,00
914 886 252	221200010	Blått kompetansesenter, 1950000 aksjer à 1	1 950 000,00	1 950 000,00
916 501 013	221200011	Kunsthall Trondheim AS 110 aksjer à 1000	110 000,00	110 000,00
917 663 513	221200012	STFK eiendom AS	10 042 570,00	10 042 570,00
993 793 515	221200013	Idrettstunet AS	7 796 349,00	7 796 349,00
995 802 082	221200014	Sportstunet AS	7 288 682,00	7 288 682,00
956 298 660	221200015	Stiklestad nasjonale kultursenter	8 000 000,00	8 000 000,00
994 933 787	221200016	Turneteateret i Trøndelag AS	4 200 000,00	4 200 000,00
929 101 898	221200017	Steinkjerhallen AS 40 aksjer	10 040 000,00	10 040 000,00
991 500 502	221200021	Museet Midt IKS	150 000,00	150 000,00
998 528 011	221200022	Sikkerhetssenter AS Rørvik	1 777 500,00	1 777 500,00
	221200023	div mindre andeler	128 262,00	128 262,00
985 483 450	221200024	Børgin maskinlag	500,00	500,00
928 113 493	221200026	Steinkjer fylkeshus AS 2000 aksjer a 1000	6 000 000,00	6 000 000,00
914 886 252	221200027	Blått Kompetansesenter Eiendom AS 1386 aksjer	5 000 000,00	5 000 000,00
989 140 108	221200028	Alfskog SA andeler Mære vgs	6 375,36	6 375,36
830 689 192	221200029	Klingavegen 2 AS	15 000 000,00	15 000 000,00
986 399 445	221395001	Innovasjon Norge, andel 2,58 %	1 010 526,00	1 010 526,00
938 708 606	221550001	KLP egenkapitalinnskudd	119 274 020,00	119 274 020,00
	221650002	Innsk. Idrettshall Oppdal Vgs	1 200 000,00	1 200 000,00
	221650003	Innsk. Idrettshall Malvik Vgs	3 940 000,00	3 940 000,00
	221650004	Innsk. Idrettshall Melhus Vgs	5 424 000,00	5 424 000,00
	221650005	Innsk. Rissahallen FT 46/89	3 500 000,00	3 500 000,00
	221650006	Innsk. Idrettshall Hitra Vgs	3 600 000,00	3 600 000,00
	221650007	Innsk. Hemnehallen	3 503 525,00	3 503 525,00
	221650008	Innsk. Teknologisk inst.	165 000,00	165 000,00
919 902 310	221650009	Egenkapitalinnskudd Revisjon Midt-Norge	600 000,00	600 000,00
988 799 475	221650011	Egenkapitalinnskudd Konsek Trøndelag IKS	660 000,00	660 000,00
	221890001	Studentsamskipnaden 40 hybler a 30000	1 200 000,00	1 200 000,00
	221890002	Skjetlein gårdsbruk div. andeler	3 000,00	3 000,00
	221900001	Naboer AB, 100 aksjer a SEK 100	-	-
			306 014 389,39	306 014 389,39

Endringer 2023

EK innskudd KLP	3 633 032,00
Andelskapital Alfskog	3 388,72
Steinkjer fylkeshus AS	2 000 000,00
Tidligfasefondet II AS	10 000 000,00
Naboer AB, 100 askjer a SEK 100	-38 083,00
sum endring	15 598 337,72

Årsmelding 2023

Trøndelag fylkeskommune er medeier i Interkommunalt arkiv Trøndelag IKS med eierandel 19%. I dette selskapet er det ikke innbetalt Egenkapitaltilskudd, men kun ordinært tilskudd hvert år.

Avstemming av aksjer og andeler:

Aksjer og andeler				
Kapittel	Balanseregnskapet	Regnskap 2023	Regnskap 2022	Endring
2.21	Aksjer og andeler	306 014 389,39	290 416 051,67	15 598 337,72
Sum		306 014 389,39	290 416 051,67	15 598 337,72
Sum endring balanseregnskapet				15 598 337,72
Driftsregnskapet 2023		Investeringsregnskapet 2023		Sum
Art	Beløp	Art	Beløp	
		929	48 000,00	
		529	15 636 420,72	
		Differanse	15 588 420,72	15 588 420,72
Avstemming mellom regnskapsdelene		Beløp		
Differanse		9 917,00		
Gevinst av aksjesalg Naboer AB ikke ført mot kapitalkonto		-9 917,00		
Ny differanse		0,00		

Note 6 - egenkapital og fond - avsetning og bruk

Egenkapitalen består av fond, endring i regnskapsprinsipp og kapitalkonto.

Fondene er dels bundne fond (øremerkede midler) og dels frie fond eller disposisjonsfond. Endring i egenkapitalen og fond, skal stemme med endringen i de øvrige deler av regnskapet.

Sammenhengen og avstemming mellom regnskapsdelene framgår bl.a. av note 1.

Avstemming av egenkapital:

Årsmelding 2023

Avstemming - Egenkapitalen				
Kapittel	Balanseregnskapet	Regnskap 2023	Regnskap 2022	Endring
2.5	Egenkapital	16 235 309 417,27	15 137 912 320,08	
2.5990	Kapitalkonto	14 063 859 184,39	12 693 510 318,91	
Differanse		2 171 450 232,88	2 444 402 001,17	-272 951 768,29
Driftsregnskapet 2023		Investeringsregnskapet 2023		Sum
Art	Beløp	Art	Beløp	
- Sum bruk av avsetninger		Sum bruk av avsetninger		
930 - 960	789 824 360,15	930 - 960	188 414 319,80	
- årets underskudd		- årets underskudd		
980	0,00	980	0,00	
+ Sum avsetninger				
530 - 570	610 105 291,75	Sum avsetninger	55 544 134,29	
+ årets overskudd		+ årets overskudd		
580	0,00	580	0,00	
- Overføring til invest. regnskapet		- Overføring fra invest. Regnsk	291 544 648,87	
570	291 544 648,87	970		
Sum/differanse	-111 825 580,47	Sum/differanse	424 414 834,38	312 589 253,91
Avstemming mellom regnskapsdelene				
Differanse		39 637 485,62		
IB disposisjonsfond fra avsluttet lånefond 2022		-39 637 485,62		
Ny differanse		0,00		

Avstemming og spesifikasjon av fond:

Fond				
Kapittel	Balanseregnskapet	Regnskap 2023	Regnskap 2022	Endring
2.56 - 2.58	Disposisjonsfond	1 198 082 340,96	1 356 671 563,12	-158 589 222,16
2.55	Bundne invest. fond	57 688 086,95	38 558 272,46	19 129 814,49
2.53 - 2.54	Ubundne invest. fond	100 452 049,89	252 452 049,89	-152 000 000,00
2.51 - 2.52	Bundne driftsfond	815 227 755,08	796 720 115,70	18 507 639,38
Sum	Fond	2 171 450 232,88	2 444 402 001,17	-272 951 768,29
Driftsregnskapet 2023		Investeringsregnskapet 2023		Sum
Art	Beløp	Art	Beløp	
940	349 361 602,36	940 + 948	152 000 000,00	
540	151 134 894,58	540	0,00	
Differanse	-198 226 707,78	Differanse	-152 000 000,00	-350 226 707,78
950	440 462 757,79	950	36 414 319,80	
550	458 970 397,17	550	55 544 134,29	
Differanse	18 507 639,38	Differanse	19 129 814,49	37 637 453,87
Endring drifts- og investeringsregnskapet				-312 589 253,91
Avstemming mellom regnskapsdelene				Beløp
Differanse		39 637 485,62		
IB disposisjonsfond fra avsluttet lånefond 2022		-39 637 485,62		
Ny differanse		0,00		

Note 7 - Kapitalkonto

Kapitalkontoen inngår i egenkapitalen sammen med egenkapitalens fondsdelt, og er en del av det totale verdikretsløpet. Kapitalkontoen har en egen funksjon i fylkeskommuneregnskapet og viser hovedsakelig den samlede egenfinansiering av anleggsmidler.

	DEBIT		KREDIT
Saldo 01.01.2023 (underskudd i kapital)		Saldo 01.01.2023 (kapital)	12 693 510 319
Debetposter i året:		Kreditposter i året:	
Avskrivning: Eiendom, anlegg, utstyr, maskiner og transportmidler	799 333 529	Aktivisering fast eiendom, anlegg, utstyr, maskiner og transportmidler	2 745 073 099
Nedskrivning: Eiendom, anlegg, utstyr, maskiner og transportmidler	54 553 561	Kjøp av aksjer/andeler	12 003 389
Salg aksjer/andeler	38 083	Reversert nedskrivning aksjer/andeler	
Nedskrivning aksjer/andeler		Utlån	0
Avdrag på utlån	4 116 666	Avdrag på eksterne lån	464 649 256
Avskrivning på utlån		Endring pensjonsmidler KLP	277 510 841
Bruk av lånemidler	1 205 643 160	Aktivert egenkapitalinnskudd KLP	3 633 032
Endring pensjonsforpliktelser (økning)	68 835 752		
Endring pensjonsmidler SPK			
Endring pensjonsmidler KLP			
Balanse 31.12 (kapital)		Balanse 31.12 (underskudd i kapital)	-14 063 859 184
	2 132 520 751		2 132 520 751

Note 8 - Salg av anleggsmidler

I 2023 er følgende finansielle anleggsmidler solgt/avhendet.

- Aksjer i Naboer AB er solgt for 48 000 kroner i henhold til avtale, konto 221900001. Gevinst på 9 917 er ikke ført mot kapitalkonto.

Note 9 - Interkommunalt samarbeid Frøya kultur og kompetansesenter

Prosjektet som føres under ansvar 322628 Guri Kunna videregående skole er et interkommunalt samarbeid mellom Frøya kommune og Trøndelag fylkeskommune iht. Kommunelovens § 27 og administreres av seksjon Eiendom. Samarbeidsprosjektet startet opp i 2014 i Sør-Trøndelag fylkeskommune.

På prosjektet var det i 2023 et merforbruk som er dekket inn ved bruk av bundet driftsfond. Fondskonto 251080024 har pr 31.12.2023 en saldo på 2 767 524 kroner.

Konto	Regnskap 2023	Budsjett 2023	Avvik
Utgifter drift	5 863 724	4 758 209	1 105 515
Inntekter drift	-2 172 594	-1 570 209	-602 385
Finansieringskostnader	0	0	0
Bruk av bundne driftstfond	-503 130	0	-503 130
Resultat	3 188 000	3 188 000	0

Note 10 - Markedsbaserte finansielle omløpsmidler

Plassering i:	Anskaffelsesverdi	IB 01.01.23	Verdiendring 2023	UB 31.12.2023
KLP pengemarked	2 459 129	4 036 155	185 640	4 221 795
Danske Invest Norsk Likv NO0010873680	300 000 000	308 450 739	15 375 977	323 826 716
Odin Likviditet A 100002527653 30.04.21	100 000 000	102 266 873	4 899 270	107 166 143
Storebrand likv B ISIN NO008000957 25.06.21	200 000 000	203 588 967	10 149 336	213 738 303
Sum	602 459 129	618 342 734	30 610 223	648 952 957

Verdiendring på KLP fra kjøpsår 2002 reinvesteres og kostpris endres hvert år.

Note 11 - Maritime og offshorerelaterte sikkerhetskurs

Trøndelag fylkeskommune har i 2023 ikke tilbudt maritime og offshorerelaterte sikkerhetskurs i markedet i tillegg til den ordinære opplæringen. Trøndelag fylkeskommune er deleier i Sikkerhetssenteret Rørvik AS. Ytre Namdal vgs kjøper kurs til sine egne elever fra sikkerhetssenteret.

Note 12 - Tannhelsetjeneste og spesifikasjon av regnskap

Iht. forskrift av 19.12.2014 til tannhelsetjenesteloven er det fra 01.01.2015 krav til føring av adskilte regnskaper i § 5. Som følge av dette er notekravet tatt inn i GKRS nr. 6 om noter i årsregnskapet. Resultatoppstillingene skal gis som tilleggsopplysninger i note til årsregnskapet. Begrunnelsen for dette er at vi skal kunne dokumentere at vi ikke bruker statlige midler til ulovlig subsidiering av voksenbehandlingen, noe som er ulovlig etter EØS-reglene om statsstøtte. Inntektene fra betalende pasienter må dekke alle utgiftene og gi en rimelig fortjeneste.

I TFK var det i 2023 en omfattende gjennomgang av tannhelseregnskapet med formål å dele opp de forskjellige deler av virksomheten knyttet til

1. Tannhelsetjenester som tilbys helt eller delvis vederlagsfritt til pasienter
2. Tannhelsetjenester som tilbys voksne mot betaling i områder hvor det ikke er annet tilstrekkelig tilbud
3. Tannhelsetjenester som tilbys voksne mot betaling i områder med konkurranse fra private tjenesteytere.

Som basis ble 2023 regnskapet gjennomgått i detalj for å kartlegge utgiftene/inntektene, problemstillingene med fordeling av kostnader, antatt timebruk og vurdering av område. Utgifter og inntekter ble fordelt (til kategorien konkurranseutsatt virksomhet) etter følgende prinsipper:

1. Utgifter og inntekter som i sin helhet kan knyttes til behandling av prioriterte pasienter og andre oppgaver som tilhører «samfunnsoppdraget», dvs. ikke tilhører konkurranseutsatt virksomhet, utelates.
2. Utgifter og inntekter som kun gjelder behandling av betalende pasienter, fordeles i sin helhet til regnskapet for konkurranseutsatt virksomhet.
3. Utgifter og inntekter som er knyttet kun til pasientbehandlingen, fordeles etter andel av tid brukt til pasientbehandling.
4. Andre utgifter og inntekter, de som med andre ord ikke er knyttet kun til pasientbehandlingen, fordeles etter andel av total arbeidstid. Begrunnes med at annen tid i all hovedsak benyttes til samfunnsoppdraget.

Tannlegenenes tidsbruk (data hentet ut fra OPUS) på ulike oppgaver (tannbehandling av prioriterte pasienter, behandling av betalende pasienter og andre oppgaver) i de enkelte distrikt ble lagt til grunn. I tillegg til hovedprinsippene ovenfor foreligger det et eget notat som nærmere beskriver fordelingen av utgifter.

Trøndelag fylkeskommune har følgende klinikker som er vurdert å levere tjenester av allmenn økonomisk betydning. Dette er Osen, Lierne, Namskogan, Jøa og Lauvsnes, Åfjord, Meråker, Frosta, Lenvik, Rindal, Meldal, Liabø, Holtålen, Selbu, Tydal og Berkåk. For 2023 er andel årsverk og tidsbruk på betalende pasienter brukt for å fordele direkte og indirekte kostnader.

Resultatoppstilling for 2023 i kroner:

Samlet for hele Trøndelag	
Beskrivelse	Regnskap som inngår i beh. betalende pasienter
Lønn	255 447 248
Fordelte adm kostnader	3 384 000
Utstyr	1 416 749
Driftsavtaler, serviceavtaler og vedlikehold	2 369 707
Kjøp av varer og tjenester	79 211 513
Kap. kostn. og avskrivninger	6 395 697
Brukerbetaling	-73 043 656
Refusjoner	-13 814 813
Sum Trøndelag	261 366 445

Regnskap pr. tannhelsedistrikt	
Tannhelsedistrikt	Regnskap som inngår i beh. betalende pasienter
Tannhelse felles	13 556 356
Namdal tannhelsedistrikt	30 424 461
Innherred og Fosen tannhelsedistrikt	32 981 532
Væernes tannhelsedistrikt	33 753 753
Trondheim øst tannhelsedistrikt	52 895 896
Trondheim sør tannhelsedistrikt	38 399 088
Sørvest tannhelsedistrikt	22 789 094
Sørøst tannhelsedistrikt	36 566 264
Sum Trøndelag	261 366 445

Tjenester av allmenn økonomisk betydning	
Beskrivelse	Regnsk betalende
Lønn	4 531 800
Fordelte adm kostnader	93 695
Utstyr	39 226
Driftsavtaler, serviceavtaler og vedlikehold	65 612
Kjøp av varer og tjenester	2 193 179
Kap. kostn. og avskrivninger	177 082
Brukerbetaling	-7 599 946
Sum Trøndelag	-499 353

Tabellene viser at det var overskudd på voksenbehandlingen i to av de sju distriktene. I administrasjonen (tannhelse felles) har vi ingen inntekter og vil naturligvis aldri kunne ha et overskudd. For fylket sett under ett vises et underskudd på kr 8 053 521.

I Namdal tannhelsedistrikt har det vært vakanser på tannlegestillinger på Namsos, Grong, Lierne og Overhalla noe som forklarer underskuddet på betalende pasienter i dette distriktet.

Tabellen tjenester av allmenn økonomisk betydning viser samlet resultat for alle klinikkene som er definert innenfor dette området. Her er det tidsbruk på behandling som er brukt som fordelingsnøkkel på kostnader. indirekte kostnader er fordelt forholdsmessig etter antall årsverk på klinikkene. Brukerbetalinger fratrukket direkte og indirekte kostnader gir et samlet positivt resultat på kr 499 353,-

Note 13 - Klassifisering omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Klassifisering av disse gruppene er gjort i henhold til regnskapsforskrift og standarder.

Note 14 . Leverandører, kundefordringer og utlån

Leverandører

I 2023 innhentet vi saldoforespørsler fra 10 store leverandører.

Fylkeskommunen samhandler med en rekke leverandører med dels store innkjøp. Som en illustrasjon på dette vises til oversikten nedenfor med leveranser/innkjøp over 10 mill. kroner i 2023.

Årsmelding 2023

Leverandørnavn	Beløp i kroner	Leverandørnavn	Beløp i kroner
ATB AS	2 039 873 049	Nordea Bank ABP, filial i Norge	20 683 125
SpareBank 1 SMN	1 004 467 500	Plandent AS	20 247 136
Kommunalbanken AS	734 712 102	RAMBØLL NORGE AS	19 983 318
Veidekke Industri AS	592 430 110	Asplan Viak AS	19 819 537
Svevia Norge AS	340 096 944	NTNU	19 607 934
Mesta AS	320 860 252	KLP Gjensidig forsikringsselskap	19 529 207
Kraftmontasje AS	316 442 622	Møre og Romsdal Fylkeskommune	19 370 688
Søbstad AS	267 157 039	Ze bra Vei AS	19 212 296
Veidekke Entreprenør AS	258 094 136	Museene Arven AS	19 051 357
KLP	246 753 861	Brødrene Brøndbo AS	18 847 888
Statnes pensjonskasse, SPK Forsikring	242 172 888	Vigo IKS	18 556 171
Trondheim kommune	209 381 536	Trøndelag Teater AS	18 115 950
Winsnes Maskin og Transport AS	158 623 517	Tess Nord AS	17 344 223
Betonmast Trøndelag AS	135 992 406	Statkraft Varme AS	16 939 920
Skanska Norge AS	127 422 343	Museet Midt IKS	16 692 091
RUTA Entreprenør AS	105 311 052	Multiconsult Norge AS	16 222 752
Atea AS E-Faktura	87 834 359	Solberg Maskin AS	16 164 600
Stjern Entreprenør AS	87 456 852	Bispen AS	15 599 232
Johs. J. Syltern AS	86 605 290	Nær Engros Trondheim AS	15 590 961
DNB Bank ASA	73 955 764	Maske Gruppen AS	15 583 482
Trondheim kommune	70 524 697	BMO Entreprenør AS	15 560 393
Innovasjon Norge	68 577 872	Trondheim Symfoniorkester	15 464 760
Telenor Norge AS	61 129 108	Namsos kommune	15 277 616
KN Entreprenør AS	57 539 270	Kyllo Maskin AS	15 272 963
Rogaland Taxi AS	55 206 832	Bs Undervisning AS	14 860 792
Frosta Entreprenør AS	52 659 289	Trøndelag Reiseliv AS	14 639 245
Statens vegvesen	52 112 852	Kolstad Arena AS	14 531 990
B&B Entreprenør AS	45 288 451	Ørland Kommune	14 332 802
Fjordkraft AS Kraft	44 541 302	KLP Skadeforsikring	14 083 838
Tensio TS AS	40 979 974	Indre Fosen kommune	13 935 851
Norconsult	39 704 428	Stenseth Maskin AS	13 906 504
Johan Kjellmark AS	39 507 841	Nærøysund kommune	13 599 526
Museene i Sør-Trøndelag AS	39 454 829	Otera Traftec AS	13 170 772
Danske Bank	35 984 162	Kinnarps AS	13 108 987
NTE Telekom AS	35 197 378	Inderøy kommune	13 081 762
Arvid Gjerde AS	32 791 486	Vestland fylkeskommune	13 006 856
COWI AS	32 032 351	FS Maskin AS	12 788 124
Austad maskinstasjon AS	32 022 571	Levanger kommune	12 501 527
Indre Fosen Kommune	29 908 163	Fosenhus AS	12 417 865
Orkland kommune	29 046 647	Røros kommune	12 318 462
SIVA - Selskapet for industrivekst SF	27 971 313	TietoEVRY Norway AS	11 849 020
Trym Anlegg AS	26 843 209	Dental Sør AS	11 598 271
Elkjøp Norge AS	26 296 732	Steinkjerhallen AS	11 363 446
Farbu og Gausen AS	26 272 189	ViaNova Trondheim AS	11 234 488
Sweco Norge AS	24 446 037	Åfjord kommune	11 228 314
Berg-Hansen Reisebureau Trondheim A/S	24 287 479	Lyng Gruppen AS	11 136 400
KS	23 743 445	Adepteo AS	10 538 353
Peab Anlegg AS	23 433 627	Orion Vaktmesterservice AS	10 396 480
Kommunal Landspensjonskasse			
Gjensidige Forsikringsselskap	22 803 334		

Kundefordringer

Kundefordringer gjennomgås løpende og fordringer som ikke lar seg inndrive sendes inkasso. Vi har avtale med Intrum (skiftet navn fra Lindorff AS). Kreditorforeningen i Midt-Norge har fortsatt en del gamle krav for inndrivning før ny avtale ble inngått. Det er i 2023 tapsført og korrigert kundefordringer med til sammen 341 773 kroner i driftsregnskapet. Tilsvarende i 2022 var 626 511 kroner. Innbetalinger i 2023 på tidligere tapsførte fordringer var 302 462 kroner.

Seksjon	Beløp i hele kroner
228011 Namdal tannhelsedistrikt	39 373
228012 Innherred og Fosen tannhelsedistrikt	24 554
228013 Værnes tannhelsedistrikt	7 142
228014 Trondheim øst tannhelsedistrikt	14 596
228015 Trondheim sør tannhelsedistrikt	8 768
228016 Sørvest Tannhelsedistrikt	5 802
228017 Sørøst tannhelsedistrikt	51 446
232004 IKT-Fellesordninger	1 000
317000 Skoleutvikling	-
321100 Byåsen videregående skole	12 715
321400 Charlottenlund videregående skole	22 411
321700 Fosen videregående skole	560
322000 Gauldal videregående skole	4 931
322300 Grong videregående skole	18 038
322600 Guri Kunna videregående skole	1 197
322900 Heimdal videregående skole	929
323500 Inderøy videregående skole	200
323800 Johan Bojer videregående skole	1 313
324400 Malvik videregående skole	1 943
324700 Meldal videregående skole	2 339
325000 Melhus videregående skole	2 581
325600 Mære landbruksskole	6 244
325900 Olav Duun videregående skole	22 274
326200 Ole Vig videregående skole	16 792
326800 Orkdal vidaregåande skole	4 177
327300 Røros videregående skole	8 500
327500 Selbu videregående skole	2 236
327700 Skjetlein videregående skole	4 211
327900 Steinkjer videregående skole	7 897
328100 Strinda videregående skole	12 825
328300 Thora Storm videregående skole	6 180
328600 Tiller videregående skole	12 500
329100 Verdal videregående skole	6 410
329400 Ytre Namdal videregående skole	1 375
329900 Trondheim voksenopplæringssenter videregående skole	3 915
331008 THYF Chr. Thams	1 000
515000 Kvalitet	3 400
Sum	341 773

Årsmelding 2023

Utlån i hele kroner		Restgjeld 2023	Restgjeld 2022	Endring 2023
222152003	Fylkeshuset AS	29 250 000	32 500 000	- 3 250 000
222200002	STFK Eiendom AS	27 700 000	27 700 000	-
222650001	Trondheim kommune Bibiliotek FU 155	15 658 000	15 658 000	-
222650002	Åfjord kommune	9 240 008	9 606 674	- 366 666
222650003	Bjugn kommune	2 900 000	2 900 000	-
222650004	Ørland kommune	2 300 000	2 800 000	- 500 000
	Sum utlån pr 31.12.2023	87 048 008	91 164 674	- 4 116 666
	Fylkeshuset utsendt 31.12.23	3 250 000		
	Sum låneavdrag føres 2024	3 250 000		

Hvordan utlån er finansiert og om det er egne midler eller lån, mangler vi informasjon om.

Når det gjelder utlån så skal det iht. regnskapsprinsipper ikke inntektsføres låneavdrag før de er betalt. Faktura på låneavdrag er utsendt i desember 2023 på følgende lån og med betalingsforfall i 2024:

Fylkeshuset utsendt 31.12.23	3 250 000
Sum låneavdrag føres 2024	3 250 000

Note 15 - Utstyr, maskiner, transportmidler, eiendom og anlegg

Anleggsmidler skal vurderes til anskaffelseskost. Anleggsmidler som har begrenset økonomisk levetid, skal avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet.

Følgende avskrivningsperioder skal legges til grunn iht. forskrift om Årsregnskap § 3-4:

5 år	IKT-utstyr, og programvare, kontormaskiner og lignende
10 år	Inventar og innredning, større utstyr, verktøy og maskiner, kjøretøy og lignende
20 år	Brannbiler og andre større nyttekjøretøy, større anleggsmaskiner, båter og ferger, og lignende
40 år	Barnehagelokaler, skolelokaler, idrettshaller og idrettsanlegg, boliger og lokaler til bofellesskap, veger og parkeringsplasser, terminalbygninger, kaier og kaianlegg, forbrenningsanlegg, renseanlegg, pumpestasjoner, høydebasseng og ledningsnett, og lignende
50 år	Administrasjonslokaler, institusjonslokaler, kulturbygg, lagerbygg, brannstasjoner, og lignende.

Anleggsmidler i form av utstyr, transportmidler og eiendommer er spesifisert nærmere nedenfor. Henvisningene er hovedgrupper i balansen.

Anleggsgruppe	Avskrivings sats	Opprinnelig verdi	Inngående balanse 2023	Avskrivning 2023	Tilgang/ Aktivering	Avgang/ Nedskrivning *1)	Utgående balanse 2023
Anlegg 5 år	20,0 %	12 652 280	6 872 442	2 549 424	2 821 390	-	7 144 408
Anlegg 10 år	10,0 %	187 223 419	115 598 966	20 554 235	53 657 543	-	148 702 273
Anlegg 10 år	10,0 %	95 718 364	69 996 445	10 393 835	9 262 763	-	68 865 373
Sum		295 594 064	192 467 853	33 497 494	65 741 695	-	224 712 054

Anleggsgruppe	Avskrivings sats	Opprinnelig verdi	Inngående balanse 2023	Avskrivning 2023	Tilgang/ Aktivering	Avgang/ Nedskrivning *1)	Utgående balanse 2023
Anlegg 20 år	5,0 %	191 516 061	156 993 889	10 912 951	-	-	146 080 938
Anlegg 40 år	2,5 %	2 980 878 180	2 841 860 993	81 491 697	1 130 712 418	-	3 891 081 714
Anlegg 40 år skolebygg	2,5 %	7 194 294 497	6 149 473 621	225 430 759	-	54 553 561	5 869 489 301
Anlegg 40 år veg	2,5 %	16 588 486 848	14 920 124 982	443 281 902	1 548 618 986	-	16 025 462 065
Anlegg 50 år	2,0 %	191 516 061	136 772 634	4 718 726	-	-	132 053 908
Tomter	0,0 %	18 337 272	18 337 272	-	-	-	18 337 272
Sum		27 165 028 919	24 223 563 391	765 836 035	2 679 331 404	54 553 561	26 082 505 199

*1) Sted	Anleggsmiddel	Beløp
Rissa og Leksvik		54 553 561
Sum		54 553 561

Totalsum	27 460 622 982	24 416 031 244	799 333 529	2 745 073 099	54 553 561	26 307 217 253
-----------------	-----------------------	-----------------------	--------------------	----------------------	-------------------	-----------------------

Note 16 - Langsiktig gjeld og avdrag på lån

Trøndelag fylkeskommune benytter kredittinstitusjoner når det gjelder låneopptak. I regnskapet til Trøndelag fylkeskommune er det en samlet lånegjeld pålydende 12 384 805 428 kroner.

Fylkeskommunens lånegjeld pr 31.12.23. er fordelt slik:

Årsmelding 2023

	Lånenummer	Avdragstype	Saldo i kroner	Basisrente	Margin	Rentesats	Neste	Forfall
						31.12.2023	renteregulering	
Innlån bank								
Kommunal Banken	20070109	Serie	10 541 180	NIBOR3M	0,600 %	5,450 %	20.03.2024	20.09.2028
Kommunal Banken	20100314	Serie	250 000 000	NIBOR3M	0,600 %	5,450 %	20.03.2024	19.06.2030
Kommunal Banken	20100316	Serie	200 000 000	NIBOR3M	0,600 %	5,450 %	20.03.2024	19.06.2030
Kommunal Banken	20100882	Serie	19 409 160	NIBOR3M	0,600 %	5,450 %	20.03.2024	18.12.2030
Kommunal Banken	20110510	Serie	350 000 000	NIBOR3M	0,600 %	5,450 %	20.03.2024	17.09.2031
Kommunal Banken	20120156	Serie	200 000 000	NIBOR3M	0,600 %	5,450 %	20.03.2024	18.03.2037
Kommunal Banken	20180336	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,395 %	5,101 %	06.06.2024	06.09.2024
Kommunal Banken	20190157	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,385 %	5,222 %	21.03.2024	21.03.2024
Kommunal Banken	20200115	Ingen avdrag	500 000 000	Fastrente		1,763 %		17.03.2025
Kommunal Banken	20200428	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,390 %	5,180 %	22.01.2024	20.10.2026
Kommunal Banken	20210169	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,249 %	5,077 %	10.05.2024	11.05.2026
Kommunal Banken	20220166	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,430 %	5,239 %	25.03.2024	23.06.2025
Kommunal Banken	20230089	Ingen avdrag	255 000 000	NIBOR3M	0,555 %	5,323 %	11.04.2024	13.04.2026
Kommunal Banken	20230204	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,530 %	5,278 %	04.03.2024	04.03.2026
Kommunal Banken	20230271	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,520 %	5,387 %	28.05.2024	28.08.2026
Kommunal Banken	20230332	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,635 %	5,474 %	30.04.2024	30.10.2028
Kommunal Banken	20230390	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,630 %	5,500 %	22.05.2024	22.11.2027
KLP	83175285566	Serie	164 855 088	NIBOR3M	0,600 %	5,248 %	15.03.2024	21.12.2037
KLP	83176062714	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,630 %	5,308 %	09.06.2024	09.09.2025
			6 949 805 428					
Obligasjoner								
Nordea	NO0010852544	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,323 %	5,216 %	16.02.2024	16.05.2024
Danske Bank	NO0010858848	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,360 %	5,168 %	25.03.2024	25.06.2024
DnB	NO0010859556	Ingen avdrag	500 000 000	Fastrente		2,013 %		08.07.2024
DnB	NO0010868250	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,374 %	5,197 %	07.02.2024	07.11.2025
DnB	NO0010868847	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,340 %	5,224 %	15.02.2024	15.11.2024
Danske Bank	NO0010915242	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,319 %	5,125 %	18.03.2024	18.12.2025
Danske Bank	NO0012464736	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,240 %	4,914 %	11.03.2024	11.03.2024
DnB	NO0012734179	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,615 %	5,454 %	24.01.2024	24.10.2024
Danske Bank	NO0012922527	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,428 %	5,293 %	23.02.2024	23.05.2025
Danske Bank	NO0012947557	Ingen avdrag	500 000 000	NIBOR3M	0,518 %	5,395 %	20.02.2024	20.02.2026
Danske Bank	NO0013096321	Ingen avdrag	435 000 000	NIBOR3M	0,648 %	5,327 %	11.03.2024	11.12.2028
			5 435 000 000					
Sum			12 384 805 428					

Det er gitt et rentebærende lån til Fylkeshuset AS som per 31.12.2023 har en saldo på 29,3 mill. kroner. På grunn av sen utsendelse av faktura har vi ikke mottatt avdragsbetaling fra Fylkeshuset AS i 2023.

Det er i løpet av årene 2011 til 2019 inngått rentesikringsavtaler med oppstart fra juni 2011 til januar 2025. Iht. KRS 11 (F) pkt. 3.6 gis følgende noteopplysninger for sikringene:

1. Sikringene er, iht. Reglement for finans og gjeldsforvaltning pkt. 4.2.1, gjort som renteswaper.
2. Sikringene gjelder sikring av lånerisiko for å sikre finansiering av investeringer til lavest mulig rentekostnad, jfr. Reglement for finans og gjeldsforvaltning pkt. 4.1.
3. Sikringene har løpetid på opptil 14 år med sluttdatoer fra 15.01.25 til 02.01.39.

Fylkeskommunen har pr. 31.12.2023 følgende rentebytteavtaler:

Årsmelding 2023

Renteswap	Referanse	Start-dato	Slutt-dato	Rest-hovedstol	Fastrente (%)	Variabel	Markedsverdi
						rente (%) 31.12.2023	
Danske Bank	39706525FO-04375	15.01.2015	15.01.2025	200 000 000	1,9700%	4,71 %	5 910 784
Danske Bank	39859974FO-0491T	15.01.2015	15.01.2025	200 000 000	1,6900%	4,71 %	6 605 064
Danske Bank	39885362FO-0503J	19.01.2015	15.01.2025	200 000 000	1,7100%	4,71 %	6 555 473
Danske Bank	39920614FO-0527M	21.01.2015	15.01.2025	200 000 000	1,6600%	4,71 %	6 679 451
Danske Bank	39965553FO-0556S	27.01.2015	15.01.2025	200 000 000	1,5900%	4,71 %	6 853 021
Danske Bank	40040979FO-0671Y	04.02.2015	15.01.2025	200 000 000	1,6000%	4,71 %	6 828 225
Danske Bank	40242579FO-0761P	27.02.2015	15.01.2025	200 000 000	1,7800%	4,71 %	6 381 903
Danske Bank	40329038FO-0794M	10.03.2015	15.01.2025	200 000 000	1,9300%	4,71 %	6 009 967
Danske Bank	40354037FO-0804O	12.03.2015	15.01.2025	200 000 000	1,8800%	4,71 %	6 133 945
Danske Bank	40588031FO-09502	10.04.2015	15.01.2025	200 000 000	1,7600%	4,71 %	6 431 494
Danske Bank	55424789FO-BLZW1	03.05.2019	15.10.2029	400 000 000	2,0896%	4,71 %	26 025 007
Danske Bank	55425978FO-BLZW3	03.05.2019	16.10.2028	400 000 000	2,0342%	4,71 %	24 157 647
Danske Bank	55483850FO-BM15S	09.05.2019	15.10.2027	400 000 000	1,9518%	4,71 %	22 404 297
Danske Bank	55483851FO-BM15T	09.05.2019	15.10.2026	400 000 000	1,9056%	4,71 %	19 581 926
Danske Bank	55437117FO-BLZZL	15.01.2025	15.01.2031	400 000 000	2,4982%		9 957 464
Danske Bank	55481039FO-BM117	15.01.2025	15.01.2030	400 000 000	2,4025%		9 932 148
Danske Bank	55468715FO-BMOV7	15.01.2025	15.01.2032	400 000 000	2,5121%		11 461 555
Danske Bank	73377274FO-C2ZC5	12.12.2025	12.12.2035	250 000 000	3,1190%		-3 068 156
Danske Bank	73403181FO-C37CO	15.12.2025	15.12.2035	250 000 000	3,1850%		-4 413 018
Sum Danske Bank				5 300 000 000			180 428 196
Nordea	1069827/1354673	17.12.2014	16.12.2026	100 000 000	3,8890%	4,79 %	-1 115 687
Nordea	1881217/3051246	02.03.2020	02.03.2033	200 000 000	2,6100%	4,69 %	9 032 407
Nordea	1881844/3052509	02.03.2020	02.03.2033	200 000 000	2,5900%	4,69 %	9 352 676
Nordea	1881845/3052510	02.03.2020	02.03.2033	200 000 000	2,5900%	4,69 %	9 352 676
Nordea	2000079/3452514	02.01.2025	03.01.2039	850 000 000	2,1900%		67 366 526
Sum Nordea				1 550 000 000			93 988 598
Sum totalt				6 850 000 000			274 416 794

Dette gir en markedsverdi pr. 31.12.2023 i vår favør på 274 416 794 mill. kroner.

Minste tillatte avdrag 2023			Beløp i kroner
Art	Årets avskrivninger		
159*	755 434 344		
	755 434 344 totale avskrivninger 2023		
	Avskrivninger		
224*	IB		
inventar m.m	192 467 853	33 497 494	
227*			
bygg	24 223 563 391	765 836 035	
Tomter	18 481 263		
	24 397 549 981	799 333 529	
Lånegjeld	-11 742 052 044		art 241-247*
Formel:			
Forenklet metode: $\frac{\text{Sum årets avskrivninger *)} \times \text{Lånegjeld pr. 1/1 i regnskapsåret}}{\text{Bokførte anleggsmidler kap. 224-227 pr. 1/1 i regnskapsåret **)}} = \text{Kontrollgrense}$			
*) Brutto avskrivninger i balansen			
**) Bokførte anleggsmidler minus ikke avskrivbare eiendeler, for eksempel tomteområder			
Åretsavskrivninger	Lånegjeld		
799 333 529	-11 742 052 044		
24 397 549 981			
-384 703 214	Minste tillatte avdrag for 2023		
Betalte avdrag			
461 728 000 Bokført 31.12.2023			
-384 703 214 Minste tillatte avdrag			
77 024 786 Betalt mer enn minimumsavdrag			

Note 17 - Vesentlige transaksjoner og uavklarte forhold

Det er ikke gjennomført transaksjoner av betydning i 2023 utover planlagt drift og investering, eller avvik fra dette i form av merinntekter og mindre utgifter.

Note 18 - Vesentlige forpliktelser, avtaler

Fylkeskommunen har på Steinkjer en 20-årig leieavtale med Fylkets Hus AS. Denne utgikk i 2019 og ble forlenget med 5 år. Avtalen representerer en kostnad for fylkeskommunen på 8 mill. kroner (inkl. mva.) i 2023. Fylkeskommunen aksepterte i 2021 et bud på salg av aksjene i Fylkets Hus AS fra Steinkjerbygg AS med overtakelse i 2022. Eksisterende leieavtaler videreføres hos ny eier.

I Trondheim er det leieavtale med Fylkeshuset AS. Leieavtalen ble inngått fra 01.05.92 med varighet 20 år. Deretter løper den med gjensidig oppsigelsesfrist på ett år. Sum betalt i 2023 er 3,8 mill. kroner. Husleien her er ikke avgiftspliktig.

[Om garantiforpliktelser, se note 3.](#)

Note 19 - Organisering av virksomheten, utskillelse av virksomhet

Trøndelag fylkeskommune eier mindre andeler i en rekke selskaper og andelslag, jfr note 5. Bakgrunn for eierskapet i det enkelte eierskap varierer.

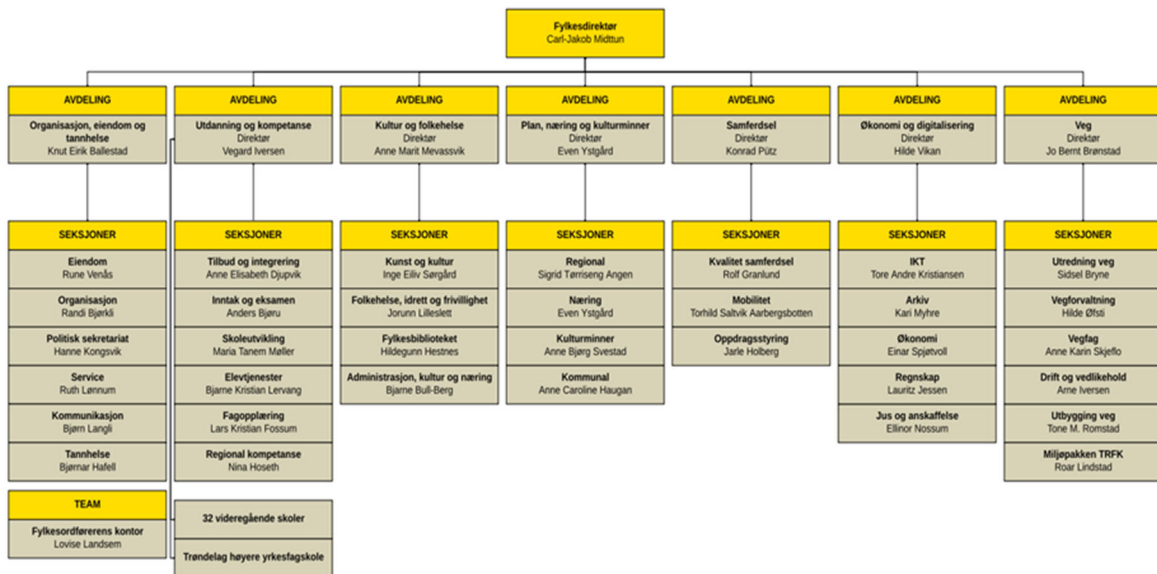
Trøndelag fylkeskommune har 8 heleide aksjeselskap som er Nord-Trøndelag Eiendom II AS, Grønt Hjertet AS, Grønt Hjerter Partner AS, Idrettstunet AS, Kolstad Arena AS, Stfk Eiendom AS, Fylkeshuset AS og Sportstunet AS. I tillegg er det to fylkeskommunal foretak som er Ukm Norge Trøndelag FKF og Kompetansesenteret Tannhelse Midt Trøndelag FKF.

Innenfor kontroll og tilsyn kjøper fylkeskommunen ved kontrollutvalget, tjenester fra Revisjon Midt Norge SA og KonSek Trøndelag IKS.

Organisasjonskart

Den administrative organiseringen i Trøndelag fylkeskommune:

Årsmelding 2023

Note 20 - Ytelse til ledende personer, revisjonsutgifter, oversikt antall ansatte

Godtgjørelser til ledelse i hele kroner:

Godtgjørelse eks sos. utgifter	2023	2022
<u>Fylkesdirektør:</u>		
Fastlønn inkl feriepenger	1 587 263,00	1 419 578,00
Annen godtgjørelse	4 392,00	4 392,00
Reiseutg/diett	167 556,00	58 409,00
<u>Fylkesordfører:</u>		
Fastgodtgjøring*	1 362 440,00	1 205 167,00
Annen godtgjørelse	4 392,00	4 392,00
Reiseutg/diett**	78 469,00	8 527,00
Oversikt ansatte og årsverk	2023	2022
Antall ansatte	4498	4516
Antall årsverk	4212	4183
Kvinneandel antall ansatte	60 %	60 %
Kvinneandel årsverk	60 %	59 %
Revisjonsutgifter	2023	2022
Revisjon Midt Norge SA	5 358 000,00	6 438 749,00
Kommentarer 2023: *Sandvik og Hallem hhv kr 1 100 037 og kr 262 403 ** Sandvik og Hallem hhv kr 39 382 og kr 39 087		

Revisjonsutgifter er eks mva.

Note 21 - Større investeringsprosjekt

De vesentligste investeringene er innenfor fylkesveg og bygg/anlegg.

I 2023 er følgende prosjekt med brutto investeringsutgift større enn 5 mill. kroner med tall i hele kroner:

Prosj.nr	Prosjekt	Regnsk
20000140	Cissi Klein vgs. - NY vgs Trondheim	295 494
28802161	Trh. Katedralskole - utviklingsplan SBP4	157 636
29101181	Verdal vgs. - Utviklingsplan skolebygg	153 005
20000122	Utvikling NY vgs. - Johan Bojer vgs. (Indre Fosen)	91 142
29701211	Åfjord vgs. - oppgradering skoleanlegg FT 111/20	65 749
23201191	Kyrksæterøra vgs. - Utv. Skoleanlegg - FT 179/18	52 973
21702222	Fosen vgs. - NYTT bygg for flyfag	51 399
27301221	Røros vgs. - økt verstedareal og byggfaghall	43 435
25001171	Melhus vgs. - utviklingsplan Melkhus vgs.	26 714
201402	Dyrøy ferjekai	20 207
201789	Infrastruktur Hurtigbåt 2024	12 894
26501181	Oppdal vgs. Utviklingsplan skoleanlegg	12 833
21401181	Charlottenlund vgs- omb eksist. Bygg tiltak 2 for elewekst	12 379
20000144	Anskaff. Og utv. Av skoletomt for nY vgs. - Johan Bojer vgs (Indre Fosen)	6 209
28604161	Tiller vgs. - utviklingsplan SBP4	5 486
20000181	Skoelbruksplan 1 Trfk	5 283
27901237	Steinkjer SA: Teknisk oppgradering (TO)	4 902
22301236	Grong SA: Pedagogisk oppgraderings tiltak (BSB)	4 794
25301237	Meråker SA: Teknisk oppgradering (TO)	4 308
25601237	Mære SA: Teknisk oppgradering (TO)	3 970
	Veginvesteringer	1 121 987

Note 22 - Strykninger av buds.disposisjoner og avsetning til disp.fond ved mindreforbruk i regnskap

Nye regler fra 2020 i regnskapsforskriftens § 4-3 gir regler om bruk av disposisjonsfond vedtatt i driftsbudsjettet eller hjemmel i delegert myndighet, likevel ikke skal gjennomføres hvis disposisjonene medfører at driftsregnskapet avsluttes med et mindreforbruk på bunnlinjen. Driftsregnskapet viser før årsavslutningsdisposisjoner et mindreforbruk før strykninger på 320 427 000 kroner.

Årsoppgjørdisposisjon med strykning medfører reversering av tidligere ført bruk av disposisjonsfond med tilsvarende beløp. Driftsregnskapet etter dette er avsluttet med bunnlinje 0.

Note 23 - Hendelser etter balansedagen

Andre hendelser av betydning er ikke registrert etter balansedagen pr. 31.12.23.

Note 24 - Selvkost

Selvkostregnskap for kostnader knyttet til saksbehandling av legging og flytting av ledninger over, under og langs fylkeskommunal veg.

Årsmelding 2023

Selvkostkalkyle			Resultat 2023
A. Direkte kostander	Beskrivelse	Sum	Sum
Post			
Lønns- og administrasjonskostnader saksbehandlere	Kostnad søknadsbehandling	kr 986 490,00	kr 285 000,00
Bistand drift	Kostnad bistand fra Drift og vedlikehold ved befaring/saksbehandling	kr 50 850,00	kr -
Bistand Vegfag	Kostnad bistand fra Vegfag for saksbehandling	kr 13 560,00	kr 13 323,00
B. Indirekte kostnader	Kolonne1	Sum	Sum
Interntjeneste			
Regnskap	Kostnad behandling av inngående faktura	kr 1 746,00	kr 1 746,00
Innfordring	Kostnad behandling av utgående faktura	kr 75 000,00	kr 72 723,00
Kontorplass	Kostnad for kontorplass saksbehandlere	kr 56 300,00	kr 56 300,00
IKT (drift, vedlikehold av verktøy)	Kostnad driftavtale av verktøy	kr 200 000,00	kr 201 300,00
E. Gebyrgrunnlag	(A + B + C + D)	Sum	Sum
A. Direkte kostnader		kr 1 050 900,00	kr 298 323,00
B. Indirekte kostnader		kr 333 046,00	kr 332 069,00
C. Kapital kostnader		kr -	kr -
D. Andre inntekter og kostnader		kr -	kr -
		kr 1 383 946,00	kr 630 392,00
G. Årets selvkostresultat	(F - E)	Sum	Sum
F. Gebyrinntekter		kr 1 345 000,00	kr 725 000,00
E. Gebyrgrunnlag		kr 1 383 946,00	kr 630 392,00
Totalt		- 38 946,00	kr 94 608,00
I. Fremføring av underskudd/overskudd gjennom avsetning til selvkostfond			kr 94 608,00

Note 25 - Systemendring

Forskjell i regnskapstall for 2022 skyldes systemendring og dermed en endring i hvilke inntekter som plasseres i 5-4.1

7. Forskriftsskjema for konsoliderte selskap

7.1. Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

§ 5-6. Økonomisk oversikt etter art – drift Regnskap konsolidert

Tall i 1000 kroner	Regnskap TF 2023	Regnskap LF 2023	Regnskap TK 2023	Regnskap UM 2023	Kontroll: Sum eliminerings 2023	Konsolidert regnskap 2023	Konsolidert regnskap 2022
Driftsinntekter							
Rammetilskudd	-4 604 124	0	0	0	0	-4 604 124	-4 159 577
Innteks- og formuesskatt	-3 294 302	0	0	0	0	-3 294 302	-3 470 519
Eiendomsskatt	0	0	0	0	0	0	0
Andre skatteinntekter	0	0	0	0	0	0	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-496 142	0	0	-13 790	0	-509 932	-397 063
Overføringer og tilskudd fra andre	-2 019 448	0	-70 261	-2 209	-15 566	-2 078 352	-1 962 434
Brukerbetalinger	-73 378	0	-6 633	0	0	-80 011	-86 083
Salgs- og leieinntekter	-243 754	0	-1 788	-115	0	-245 657	-210 392
Sum driftsinntekter	-10 731 149	0	-78 682	-16 114	-15 566	-10 810 378	-10 286 069
Driftsutgifter							
Lønnsutgifter	2 940 140	0	37 634	3 925	0	2 981 698	2 773 753
Sosiale utgifter	737 895	0	8 933	893	0	747 721	739 274
Kjøp av varer og tjenester	4 851 890	0	28 803	8 235	8 633	4 890 265	4 430 627
Overføringer og tilskudd til andre	1 415 669	0	3 343	3 071	6 933	1 415 139	1 368 463
Avskrivninger	799 334	0	737	0	0	800 071	743 726
Sum driftsutgifter	10 744 887	0	79 450	16 123	15 566	10 824 893	10 055 833
Brutto driftsresultat	13 738	0	768	9	0	14 515	-230 237
Finansinntekter/Finansutgifter							
Renteinntekter	-348 306	0	-2 058	-590	0	-350 953	-154 570
Utbytter	-3 151	0	0	0	0	-3 151	-17 723
Gvinster og tap på finansielle omlopsmidler	-30 626	0	0	0	0	-30 626	-10 223
Renteutgifter	594 125	0	5	0	0	594 130	331 180
Avdrag på lån	461 728	0	0	0	0	461 728	446 890
Netto finansutgifter	673 770	0	-2 053	-590	0	671 128	595 554
Motpost avskrivninger	-799 334	0	-737	0	0	-800 071	-743 726
Netto driftsresultat	-111 826	0	-2 022	-580	0	-114 428	-378 408
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	291 545	0	0	14	0	291 559	327 898
Avsetninger til bundne driftsfond	458 970	0	135	0	0	459 105	332 530
Bruk av bundne driftsfond	-440 463	0	-2 709	0	0	-443 172	-274 996
Avsetninger til disposisjonsfond	151 135	0	4 596	5 822	0	161 553	287 504
Bruk av disposisjonsfond	-349 362	0	0	-5 256	0	-354 618	-294 528
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	111 826	0	2 022	580	0	114 428	378 408
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0	0

7.2. Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

§ 5-5. Bevilgningsoversikter – investering

Regnskap konsolidert

Tall i 1000 kroner	Regnskap TF 2023	Regnskap LF 2023	Regnskap TK 2023	Regnskap UM 2023	Kontroll: Sum eliminerings	Konsolidert regnskap 2023	Konsolidert regnskap 2022
Investeringsutgifter							
Investeringer i varige driftsmidler	2 745 073	0	761	0	0	2 745 834	2 205 035
Tilskudd til andres investeringer	1 686	0	0	0	0	1 686	14 520
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	15 636	0	63	14	0	15 714	62 931
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	19 000
Avdrag på lån	2 921	0	0	0	0	2 921	85 781
Sum investering utgifter	2 765 317	0	823	14	0	2 766 155	2 387 266
Investeringsinntekter							
Kompensasjon for merverdiavgift	-489 090	0	0	0	0	-489 090	-386 723
Tilskudd fra andre	-616 156	0	0	0	0	-616 156	-343 961
Salg av varige driftsmidler	-25 849	0	0	0	0	-25 849	-292 249
Salg av finansielle anleggsmidler	-48	0	0	0	0	-48	-197 600
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-4 117	0	0	0	0	-4 117	-96 957
Bruk av lån	-1 205 643	0	0	0	0	-1 205 643	-987 183
Sum investeringsinntekter	-2 340 902	0	0	0	0	-2 340 902	-2 304 672
Videreutlån							
Videreutlån	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån til videreutlån	0	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån til videreutlån	0	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på videreutlån	0	0	0	0	0	0	0
Netto utgifter videreutlån	0	0	0	0	0	0	0
Overføring fra drift og netto avsetninger							
Overføring fra drift	-291 545	0	0	-14	0	-291 559	-327 898
Avsetninger til bundne investeringsfond	55 544	0	0	0	0	55 544	35 108
Bruk av bundne investeringsfond	-36 414	0	0	0	0	-36 414	-5 121
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0	253 235
Bruk av ubundet investeringsfond	-152 000	0	0	0	0	-152 000	-37 918
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-424 415	0	0	-14	0	-424 429	-82 594
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	823	0	0	823	0
Kontrollsum art 980 Regnskapsmessig merforbruk	0	0	-823	0	0	-823	0

7.3. Balanseregnskapet etter § 5-8

§ 5-8. Balanseregnskapet konsolidert

Tall i 1000 kroner	Note	Regnskap TF 2023	Regnskap LF 2023	Regnskap TK 2023	Revisert
EIENDELER					
A. Anleggsmidler	4	31 836 906	0	40 742	
I. Varige driftsmidler		26 307 217	0	4 642	
1. Faste eiendommer og anlegg		26 082 505	0	0	
2. Utstyr, maskiner og transportmidler		224 712	0	4 642	
II. Finansielle anleggsmidler		393 062	0	176	
1. Aksjer og andeler		306 014	0	176	
2. Obligasjoner		0	0	0	
3. Utlån		87 048	0	0	
III. Immaterielle eiendeler		0	0	0	
IV. Pensjonsmidler	2	5 136 627	0	35 925	
B. Omløpsmidler		4 394 025	0	45 865	
I. Bankinnskudd og kontanter		2 671 242	0	41 082	
II. Finansielle omløpsmidler		648 953	0	0	
1. Aksjer og andeler		648 953	0	0	
2. Obligasjoner		0	0	0	
3. Sertifikater		0	0	0	
4. Derivater		0	0	0	
III. Kortsiktige fordringer		1 073 830	0	4 784	
1. Kundefordringer		122 626	0	2 888	
2. Andre kortsiktige fordringer		529 327	0	742	
3. Premieavvik	2	421 876	0	1 154	
Sum eiendeler		36 230 932	0	86 608	
EGENKAPITAL OG GJELD					
C. Egenkapital	3	-16 235 309	0	-44 142	
I. Egenkapital drift		-2 167 139	0	-36 709	
1. Disposisjonsfond		-1 351 911	0	-25 919	
2. Bundne driftsfond		-815 228	0	-10 789	
3. Merforbruk i driftsregnskapet		0	0	0	
II. Egenkapital investering		-158 140	0	823	
1. Ubundet investeringsfond		-100 452	0	0	
2. Bundne investeringsfond		-57 688	0	0	
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet		0	0	823	
III. Annen egenkapital		-13 910 031	0	-8 257	
1. Kapitalkonto		-14 063 859	0	-8 257	
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift		153 828	0	0	
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen		0	0	0	
D. Langsiktig gjeld		-17 828 613	0	-32 486	
I. Lån		-12 417 355	0	0	
1. Gjeld til kredittinstitusjoner		-5 982 355	0	0	
2. Obligasjonslån		-6 435 000	0	0	
3. Sertifikatlån		0	0	0	
II. Pensjonsforpliktelse		-5 411 258	0	-32 486	
E. Kortsiktig gjeld		-2 167 009	0	-9 980	
I. Kortsiktig gjeld		-2 167 009	0	-9 980	
1. Leverandørgjeld		-877 640	0	-2 161	
2. Likviditetslån		0	0	0	
3. Derivater		0	0	0	
4. Annen kortsiktig gjeld		-1 289 369	0	-7 820	

5. Premieavvik		0	0	0
Sum egenkapital og gjeld		-36 230 932	0	-86 608
F. Memoriakonti		0	0	0
I. Ubrukte lånemidler		55 566	0	0
II. Andre memoriakonti		0	0	0
III. Motkonto for memoriakontiene		-55 566	0	0
Kontrollsum balanse		0	0	0

7.4. Note 1 til 7 konsolidert regnskap

Note 1 – Endring arbeidskapital

Avstemming - Arbeidskapitalen				
Kapittel	Balanseregnskapet	Regnskap 2023	Regnskap 2022	Endring
2.1	Omløpsmidler	4 447 900 661,77	6 168 589 512,26	
2.3	Kortsiktig gjeld	2 178 661 217,64	3 522 834 814,03	
Endring arbeidskapital i balanseregnskapet		2 269 239 444,13	2 645 754 698,23	-376 515 254,10
Endring memoriakonto for ubrukte lånemidler (+/-)				65 690 520,02
Sum endring for avstemming mot drifts- og investeringsregnskapet				-310 824 734,08
Driftsregnskapet 2023				
Art	Beløp	Investeringsregnskapet 2023		
+ Sum inntekter		Art	Beløp	Sum
600 - 890	10 825 944 026,41	+ Sum inntekter		
- Sum utgifter		600 - 905	1 131 094 434,10	
010 - 590, 690	10 840 458 999,50	- Sum utgifter		
+ Avskrivninger		010 - 500, 690	2 747 520 171,78	
590	800 070 957,82			
+ Ekst. finans- innt./-transer		+ Eksterne finans. transer		
900-905, 920	384 729 794,36	910, 920, 929	1 209 807 826,02	
- Ekst. finans- utg./-transer		- Eksterne finans. transer		
500, 510, 520	1 055 857 825,79	510, 520, 529	18 634 775,72	
Sum/differanse	114 427 953,30	Sum/differanse	-425 252 687,38	-310 824 734,08
Avstemming mellom regnskapsdelene				
Differanse			0,00	
IB disposisjonsfond fra avsluttet lånefond 2022			39 637 485,62	
IB disposisjonsfond fra avsluttet lånefond 2022			-39 637 485,62	
IB ubrukte lånemidler fra avsluttet lånefond 2022			121 256 384,12	
UB ubrukte lånemidler 2023			-55 565 864,10	
Endring ubrukte lånemidler 2023			-65 690 520,02	
Sum			-0,00	

Note 2 – Pensjon

Fylkeskommunens og foretakenes pensjonsforhold regnskapsføres og rapporteres iht. reglene i regnskapsforskriftens § 3-5 samt god kommunal regnskapsskikk. Det materielle innholdet i pensjonsføringen er regulert av aktuarberegninger fra pensjonsselskapene. Det er i avslutningen av regnskapet lagt til grunn endelige aktuarberegninger, mottatt i januar 2023.

Pensjonsselskapene er KLP Forsikring og SPK, Statens Pensjonskasse. Det siste ivaretar pensjonsrettighetene til pedagogisk personale.

Årsmelding 2023

Beløp i millioner kroner	TF	TK	UKM	Konsolidert
Sum pensjonskostnader (regnskapsbelastning)	314,62	3,88	0,78	319,3
Premieavvik årets	185,30	1,01	0,28	186,6
Amortisert premieavvik fra tidl. år ført	71,50	-0,34	-0,70	70,5
Akkumulert premieavvik i balanse	369,40	1,01	0,20	370,6
Pensjonsmidler	5 136,63	35,92	7,52	5 180,1
Pensjonsforpliktelser	-5 377,30	-32,92	-7,16	-5 417,4
Netto pensjonsforpliktelse inkl. arb.giveravg.	-240,67	3,00	0,36	-237,3

Trøndelag fylkeskommune og UKM har 7 års amortiseringstid på premieavvik og TkMidt har 1 års amortiseringstid.

Årets pensjonskostnad i sammendraget over er fylkeskommunens samlede regnskapsførte pensjonskostnader, det vi internt kaller *normalkost* for pensjon før arbeidsgiveravgiften. Denne beregnet som følger: Premie – 2 % ansattedel +/- premieavvik og amortisert tidligere års premieavvik. Det er premien – 2 % ansattedel som er grunnlag for betalbar arbeidsgiveravgift i denne sammenhengen.

Forutsetningene for aktuarberegningene av kostnader, forpliktelser og midler i 2022:

Beskrivelse	KLP		SPK	
	2023	2022	2023	2022
Avkastning pensjonsmidler	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,00 %
Diskonteringsrente	2,48 %	3,00 %	3,50 %	3,00 %
Årlig lønnsvekst	2,48 %	1,98 %	2,48 %	1,98 %
Årlig G-regulering (folketrygden)	1,71 %	1,98 %	2,48 %	1,98 %
Pensjonsregulering	1,71 %	1,22 %		

Note 3 – Egenkapital og fond - Avsetning og bruk

Avstemming - Egenkapitalen				
Kapittel	Balanseregnskapet	Regnskap 2023	Regnskap 2022	Endring
2.5	Egenkapital	16 286 370 420,92	15 226 631 096,19	
2.5990	Kapitalkonto	14 072 696 840,89	12 702 132 782,08	
Differanse		2 213 673 580,03	2 524 498 314,11	-310 824 734,08
Driftsregnskapet 2023		Investeringsregnskapet 2023		Sum
Art	Beløp	Art	Beløp	
- Sum bruk av avsetninger		Sum bruk av avsetninger		
930 - 960	797 789 211,74	930 - 960	188 414 319,80	
- årets underskudd		- årets underskudd		
980	0,00	980	823 467,00	
+ Sum avsetninger		Sum avsetninger		
530 - 570	620 658 130,17		55 544 134,29	
+ årets overskudd		+ årets overskudd		
580	0,00	580	0,00	
- Overføring til invest. regnskapet		- Overføring fra invest. Regnsk		
570	291 544 648,87	970	291 544 648,87	
Sum/differanse	-114 413 567,30	Sum/differanse	425 238 301,38	310 824 734,08
Avstemming mellom regnskapsdelene				
Differanse			0,00	

Årsmelding 2023

Fond				
Kapittel	Balanseregnskapet	Regnskap 2023	Regnskap 2022	Endring
2.56 – 2.58	Disposisjonsfond	1 230 340 050,76	1 423 404 543,48	-193 064 492,72
2.55	Bundne invest. fond	57 688 086,95	38 558 272,46	19 129 814,49
2.53 – 2.54	Ubundne invest. fond	100 452 049,89	252 452 049,89	-152 000 000,00
2.51 – 2.52	Bundne driftsfond	826 016 859,43	810 083 448,28	15 933 411,15
Sum	Fond	2 214 497 047,03	2 524 498 314,11	-310 001 267,08

Driftsregnskapet 2023		Investeringsregnskapet 2023		Sum
Art	Beløp	Art	Beløp	
940	354 617 602,36	940 + 948	152 000 000,00	
540	161 553 109,64	540	0,00	
Differanse	-193 064 492,72	Differanse	-152 000 000,00	-345 064 492,72
950	443 171 609,38	950	36 414 319,80	
550	459 105 020,53	550	55 544 134,29	
Differanse	15 933 411,15	Differanse	19 129 814,49	35 063 225,64
Endring drifts- og investeringsregnskapet				-310 001 267,08

Avstemming mellom regnskapsdelene		Beløp
Differanse		0,00
IB disposisjonsfond fra avsluttet lånefond 2022		39 637 485,62
IB disposisjonsfond fra avsluttet lånefond 2022		-39 637 485,62
Sum		0,00

Note 4 – Anleggsmidler

Anleggsmidler skal vurderes til anskaffelseskost. Anleggsmidler som har begrenset økonomisk levetid, skal avskrives med like store årlige beløp over levetiden tilanleggsmiddelet.

Følgende avskrivningsperioder skal legges til grunn iht. forskrift om Årsregnskap § 3-4:

5 år	IKT-utstyr, og programvare, kontormaskiner og lignende
10 år	Inventar og innredning, større utstyr, verktøy og maskiner, kjøretøy og lignende
20 år	Brannbiler og andre større nyttekjøretøy, større anleggsmaskiner, båter og ferger, og lignende
40 år	Barnehagelokaler, skolelokaler, idrettshaller og idrettsanlegg, boliger og lokaler til bofellesskap, veger og parkeringsplasser, terminalbygninger, kaier og kaianlegg, forbrenningsanlegg, renseanlegg, pumpestasjoner, høydebasseng og ledningsnett, og lignende
50 år	Administrasjonslokaler, institusjonslokaler, kulturbygg, lagerbygg, brannstasjoner, og lignende.

Anleggsmidler i form av utstyr, transportmidler og eiendommer er spesifisert nærmere nedenfor. Henvisningene er hovedgrupper i balansen.

Årsmelding 2023

Anleggsgruppe	Avskrivings sats	Opprinnelig verdi	Inngående balanse 2023	Avskrivning 2023	Tilgang/ Aktivering	Avgang/ Nedskrivning *1)	Utgående balanse 2023
Anlegg 5 år	20,0 %	12 652 280	6 872 442	2 549 424	2 821 390	-	7 144 408
Anlegg 10 år	10,0 %	187 223 419	115 598 966	20 554 235	53 657 543	-	148 702 273
Anlegg 10 år	10,0 %	95 718 364	69 996 445	10 393 835	9 262 763	-	68 865 373
Sum		295 594 064	192 467 853	33 497 494	65 741 695	-	224 712 054

Anleggsgruppe	Avskrivings sats	Opprinnelig verdi	Inngående balanse 2023	Avskrivning 2023	Tilgang/ Aktivering	Avgang/ Nedskrivning *1)	Utgående balanse 2023
Anlegg 20 år	5,0 %	191 516 061	156 993 889	10 912 951	-	-	146 080 938
Anlegg 40 år	2,5 %	2 980 878 180	2 841 860 993	81 491 697	1 130 712 418	-	3 891 081 714
Anlegg 40 år skolebygg	2,5 %	7 194 294 497	6 149 473 621	225 430 759	-	54 553 561	5 869 489 301
Anlegg 40 år veg	2,5 %	16 588 486 848	14 920 124 982	443 281 902	1 548 618 986	-	16 025 462 065
Anlegg 50 år	2,0 %	191 516 061	136 772 634	4 718 726	-	-	132 053 908
Tomter	0,0 %	18 337 272	18 337 272	-	-	-	18 337 272
Sum		27 165 028 919	24 223 563 391	765 836 035	2 679 331 404	54 553 561	26 082 505 199

*1) Sted	Anleggsmiddel	Beløp
Rissa og Leksvik		54 553 561
Sum		54 553 561

Totalsum		27 460 622 982	24 416 031 244	799 333 529	2 745 073 099	54 553 561	26 307 217 253
-----------------	--	-----------------------	-----------------------	--------------------	----------------------	-------------------	-----------------------

Anleggsmidler Kompetansesenter Tannhelse Midt Trøndelag FKF

Anleggsgruppe	Avskrivings sats	Opprinnelig verdi	Inngående balanse 2023	Avskrivning 2023	Tilgang/ Aktivering	Avgang/ Nedskrivning *1)	Utgående balanse 2023
Anlegg 5 år	20,0 %	3 681 122	1 329 092	525 132	300 021	-	1 103 981
Anlegg 10 år	10,0 %	4 645 801	3 289 541	212 296	460 733	-	3 537 978
Sum		8 326 923	4 618 633	737 428	760 754	-	4 641 959

Note 5 – Enheter som inngår i det konsoliderte regnskapet

Idet konsoliderte regnskapet for Trøndelag fylkeskommune inngår følgende enheter:

- Trøndelag fylkeskommune, org. nr 817 920 632
- UKM Norge Trøndelag fylkeskommunalt foretak, org.nr 981 656 172
- Kompetansesenteret Tannhelse Midt Trøndelag fylkeskommunalt foretak, org.nr 924 378 611

Det er ingen enheter som er utelatt i det konsoliderte regnskapet.

Note 6 - Mellomværende mellom selskaper

- UKM, Ungdommens kulturmønstring Norge FKF. Det er ikke noe mellomværende pr 31.12.2023 ført på konsernintern fordring eller konsernintern gjeld.
- Kompetansesenteret Tannhelse Midt Trøndelag FKF. Det ikke noe mellomværende pr 31.12.2023 ført på konsernintern fordring eller konsernintern gjeld. På ordinære kundefordringer er det ubetalte faktura med forfall i januar 2024 på kroner 940 908.
- Trøndelag fylkeskommune. Det ikke noe mellomværende pr 31.12.2023 ført på konsernintern fordring eller konsernintern gjeld. På ordinære leverandørgjeld er det ubetalte faktura med forfall i januar 2024 på kroner 940 908 som gjelder Kompetansesenteret Tannhelse Midt Trøndelag FKF.

Note 7 - Enheter som har gått ut fra konsolidert regnskap

Årsmelding 2023

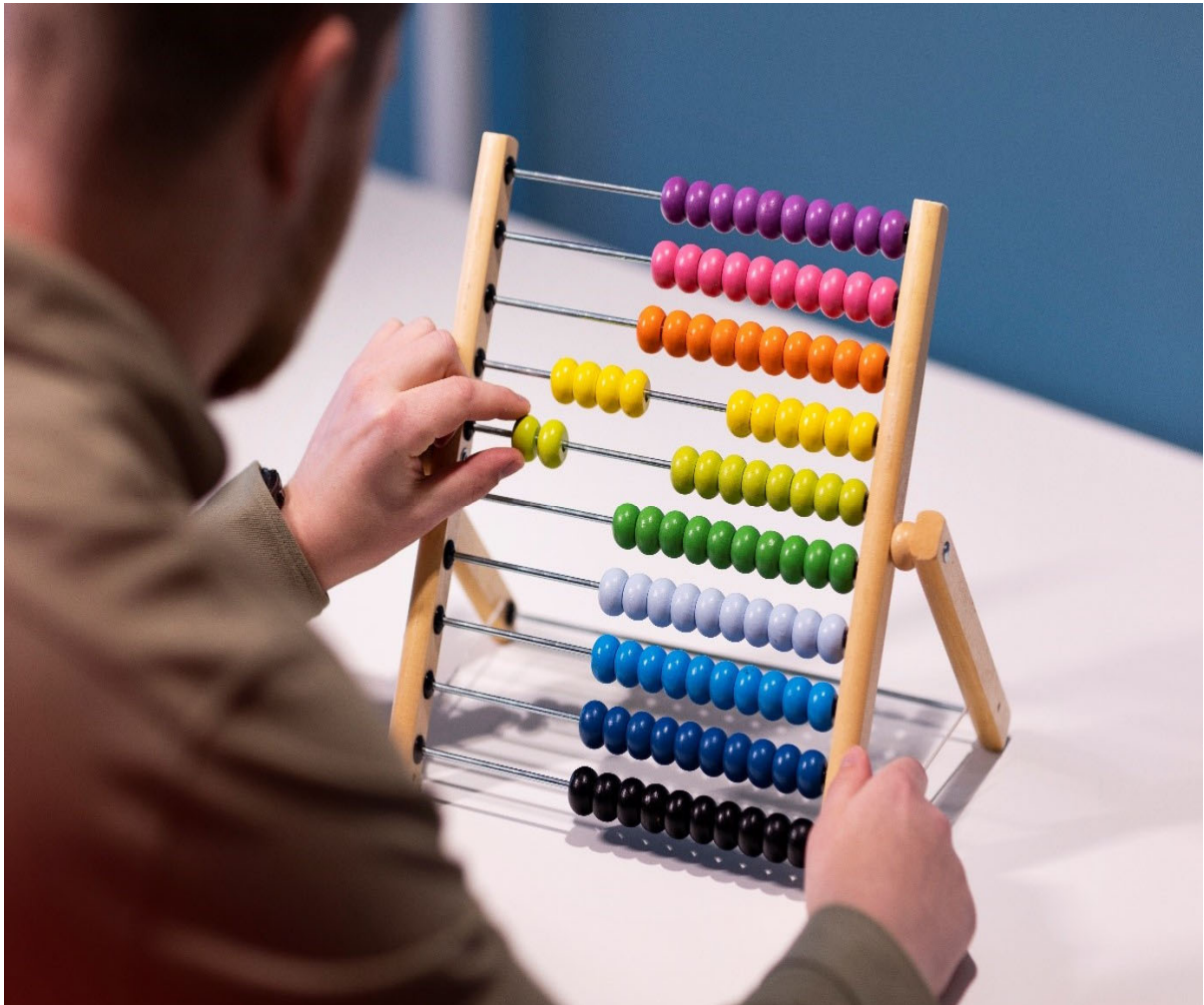
Navn	Årsak	Ubrukte lånemidler	Disposjonsfond	Påløpte renter	Langsiktig gjeld
Lånefond	Avviklet 31.12.2022	121 256 384	-39 637 486	-50 814 032	-11 706 580 788

Lånefond ble avviklet 31.12.2022 og alle saldobeløp ble lagt inn i regnskapet til Trøndelag fylkeskommune.

8. Vedlegg

8.1. ARP - Aktivitets- og redegjørelsesplikt

**LIKESTILLINGSREDEGJØRELSE
FOR TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE
2023**

Likestillingstilstand i Trøndelag fylkeskommune

Nedenfor følger noen tabeller som beskriver likestillingstilstanden i Trøndelag fylkeskommune. Tabellene i punkt 1-6 er uttrekk fra PAI-registeret (Personal Administrativt Informasjonssystem), som er et register med lønns- og personalopplysninger om samtlige ansatte i kommunal sektor per 1.12 hvert år. Alle data samles i en egen database, og vi får utarbeidet statistikker fra KS årlig. Tabellene i punkt 7-9 er uttrekk fra vårt lønnsystem. Skissene i punkt 10 kommer fra HMS-rapporten.

Tiltaksdelen knyttet til funnene er beskrevet i punktene om innsatsområder. Sykefraværstatistikken presenteres i årsrapportens kapittel 1.

Antall og andel kvinner og menn i ulike sektorer i Trøndelag fylkeskommune

	Antall		Andel (i prosent)	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Totalt	2 539	1 655	61	39
Sentraladministrasjonen	199	107	65	35
Oppvekst, inkl. vgs.	1 764	1 227	59	41
Helse/sosial, inkl. Tannhelse	361	47	88	12
Kultur	37	30	55	45
Teknisk sektor	110	190	37	63
Ymse	68	54	56	44

Tabellen viser antall og andel kvinner og menn i ulike sektorer i Trøndelag fylkeskommune. Samlet er 61 prosent av de ansatte kvinner og 39 prosent er menn. Kvinneandelen har økt med 2 prosentpoeng det siste året. Høyeste kvinneandel er innenfor sektor Helse/sosial, noe som omfatter ansatte i Tannhelse i Trøndelag fylkeskommune, hvor det er 88 prosent kvinner. Det er bare innenfor teknisk sektor, som blant annet omfatter mange ansatte på avdeling Veg, hvor andelen kvinner er lavere enn andel menn. Her er kvinneandelen 37 prosent, en økning fra 34 prosent foregående år.

Analyse av nytilsettelser i 2023 viser at kjønnsfordelingen med overvekt av kvinner fortsetter. Av 555 nyansatte var det 63 prosent kvinner og 37 prosent menn (tall fra Innsikt/Webcruiter).

Lønnsforhold i Trøndelag fylkeskommune justert for ulike faktorer

	2021	2022	2023
Justert for	Kvinner grunnlønn i prosent av menns	Kvinner grunnlønn i prosent av menns	Kvinner grunnlønn i prosent av menns
Ujustert	95,9	96,2	95,9
Stillingsgruppe	99,5	99,1	98,8
Stillingskode	99,0	98,8	98,7

Tabellen viser kvinners gjennomsnittlige grunnlønn i prosentandel av menns lønn de siste tre årene. Ujusterte tall tar ikke hensyn til variasjonen i fordelingen av kvinner og menn i de ulike stillingsgruppene og stillingskodene, og hensyntar heller ikke forskjeller i alder og utdanning. De justerte tallene i radene *stillingsgruppe* og *stillingskode* uttrykker hva kvinners lønn som andel av menns lønn ville vært dersom

kvinner og menn hadde hatt samme årsverksfordeling innenfor hver av variablene det er justert for. Tallene justert for stillingsgruppe eller stillingskode bør brukes som mål på kjønnsforskjell i lønn, siden tallene i stor grad holder utenfor den delen av lønnsforskjellen som skyldes ulike yrkesvalg.

Justert for stillingsgruppe eller stillingskode har kvinners grunnlønn i Trøndelag fylkeskommune ligget stabilt rundt 99 prosent de siste årene, med en liten nedadgående trend. Gjennomsnittet for fylkeskommunene er i overkant av 98 prosent.

Lønnsforhold i Trøndelag fylkeskommune for ulike arbeidstakergrupper

Kapittel	Arbeidstakergruppe	Kvinners grunnlønn i andel av menns
Alle	Alle	95,9 %
3	Alle	100,4 %
	Ledere kap. 3.4.2	98,6 %
	Ledere kap. 3.4.3	100,4 %
4	Alle	96,3 %
	Ledere kap. 4	91,7 %
	Stillinger uten særskilt krav om utdanning	96,6 %
	Fagarbeiderstillinger/tilsvarende fagarbeiderstillinger	91,1 %
	Stillinger med krav om fagbrev og 1-årig fagskoleutdanning	95,2 %
	Lærer og Stillinger med krav om 3-årig U/H-utdanning	96,0 %
	Adjunkt og Stillinger med krav om 4-årig U/H-utdanning	99,2 %
	Adjunkt med tilleggsutd. og Stillinger med krav om 5-årig U/H-utd.	100,3 %
	Lektor og Stillinger med krav om mastergrad	97,2 %
	Lektor med tilleggsutdanning	100,0 %
5	Alle	101,9 %

Tabellen viser kvinners gjennomsnittlige grunnlønn i prosentandel av menns lønn for ulike arbeidstakergrupper i Trøndelag fylkeskommune. Oversikten tar med alle grupper hvor det er minst ti ansatte av hvert kjønn. Oversikten viser at det er lite lønnsforskjeller i gjennomsnittlig grunnlønn for lederstillinger. Samlet for alle i lønnskapittel 5 (blant annet rådgivere, ingeniører og tannleger) har kvinner noe høyere lønn enn menn. Dette kan blant annet forklares med at det er betydelig flere kvinner enn menn i de stillingene med høyest lønn, blant annet tannleger. Menn er overrepresentert blant ingeniører, som har lavere grunnlønn.

I lønnskapittel 4 (blant annet lærere, konsulenter, renholdere, tannpleiere, miljøpersonale, drift) er kvinners grunnlønn gjennomgående litt lavere enn menns. Noe av forskjellen kan forklares med at gjennomsnittsalderen og ansienniteten er litt høyere blant menn. Det er små forskjeller blant stillingene med høyere utdanning, blant annet lærerstillinger. Størst forskjell er det blant fagarbeidere og arbeidsledere uten personalansvar. Her er lønnsnivået for mannsdominerte stillinger innen drift og teknisk noe høyere enn i kvinnedominerte stillinger innen miljøarbeid, renhold og kantine.

Heltid og deltid i ulike sektorer

Sektor	Heltid/ deltid	Kvinner			Menn	
		Andel av ansatte i sektoren	Stillingsstr per ansatt	Ansatte	Andel av ansatte i sektoren	Stillingsstr per
Alle	Alle		90%	2569		
	Deltid	27%	64%	702	19%	
	Heltid	73%	100%	1867	81%	
Administrasjon	Alle		95%	121		
	Deltid	14%	61%	17	6%	
	Heltid	86%	100%	104	94%	
Undervisning	Alle		89%	1816		
	Deltid	32%	64%	573	22%	
	Heltid	68%	100%	1243	78%	
Helse/pleie/omsorg	Alle		91%	362		
	Deltid	25%	64%	89	29%	
	Heltid	75%	100%	273	71%	
Samferdsel og teknikk	Alle		98%	79		
	Deltid	6%	68%	5	3%	
	Heltid	94%	100%	74	97%	
Annet	Alle		93%	198		
	Deltid	15%	51%	30	16%	
	Heltid	85%	100%	168	84%	

Tabellen viser antall og andel heltid og deltid i Trøndelag fylkeskommune i ulike sektorer, fordelt på kvinner og menn. 27 prosent av de kvinnelige ansatte er i deltidsstilling, mens 19 prosent av menn har deltidsstilling. Dette er en reduksjon fra henholdsvis 30 og 21 prosent fra året før. Størst antall og andel deltid finner vi i sektor utdanning, det vil si ved de videregående skolene. Her har 32 prosent av kvinnene i deltidsstilling, mens den mannlige andelen for deltid er 22 prosent.

Trøndelag fylkeskommunes kartlegging av deltid i 2023 ga kunnskap om hvem som jobber deltid/ufrivillig deltid og årsakene til det. Undersøkelsen ble sendt ut til de deltidsansatte, totalt 892 personer. Det var 436 personer som svarte (49 prosent). Den demografiske sammensetningen på hele populasjonen og den halvparten som har svart på undersøkelsen, har ingen betydelige forskjeller i alder, kjønn, ansiennitet og sektortilhørighet. Fordi det ikke er skjevhet i utvalget er det rimelig å anta at resultatene kan generaliseres til hele populasjonen av deltidsansatte i fylkeskommunen.

Undersøkelsen viser at 2 av 3 deltidsansatte er kvinner, og over halvparten har høyere utdanning. 1 av 3 deltidsansatte jobber ufrivillig deltid. De som jobber ufrivillig deltid har i hovedsak samme demografiske sammensetning som alle deltidsansatte. Se mer om dette i tiltaksdelen punkt 3.4.

Turnover for ansattgrupper i Trøndelag fylkeskommune i 2023

Ansattgruppe	Turnover i pr
Ledere i alle kapitler	
Stillinger uten særskilt krav om utdanning	
Fagarbeider og fagarbeider med fagskoleutdanning	
Lærer og Stillinger med krav om 3-årig U/H-utdanning	
Adjunkt og Stillinger med krav om 4-årig U/H-utdanning	
Adjunkt med tilleggsutdanning	
Lektor og Stillinger med krav om mastergrad	
Lektor med tilleggsutdanning	
Fagstillinger i kapittel 5	

Tabellen viser andel ansatte som av ulike årsaker har sluttet i Trøndelag fylkeskommune i løpet av 2023. Dette er en samlet andel som har sluttet på grunn av aldergrense, bortgang eller de har begynt i ny jobb utenfor Trøndelag fylkeskommune. Over tid har den samlede turnoveren ligget i overkant av ti prosent, noe som er forholdsvis likt andre fylkeskommuner. Det er stillinger med lavest utdanningskrav som har høyest turnover. Fagstillinger i lønnskapittel 5 (blant annet rådgivere, ingeniører og tannleger) har noe høyere turnover enn stillinger i lønnskapittel 4 med krav om universitets- og høyskoleutdanning (blant annet lærerstillinger).

Gjennomsnittsalder og avgangsalder fordelt på kjønn

Kommune- og fylkeskommunenavn	Gjennomsnittsalder			Avgangsalder		
	Kvinner og menn	Kvinner	Menn	Kvinner og menn	Kvinner	Menn
ALLE KOMMUNER OG FYLKESKOMMUNER	44,4	44,4	44,5	63,1	63,0	63,5
ROGALAND FYLKESKOMMUNE	46,5	46,2	47,2	65,8	65,7	66,0
MØRE OG ROMSDAL FYLKESKOMMUNE	48,0	47,4	48,8	64,6	63,9	65,2
NORDLAND FYLKESKOMMUNE	48,1	47,5	48,9	63,2	62,7	63,7
VIKEN FYLKESKOMMUNE	48,0	47,9	48,2	63,6	63,4	63,9
INNLANDET FYLKESKOMMUNE	49,0	48,8	49,4	64,3	63,8	65,0
VESTFOLD OG TELEMARKE FYLKESKOMMUNE	49,0	48,7	49,5	63,3	62,9	63,7
AGDER FYLKESKOMMUNE	48,3	47,8	49,0	63,2	63,2	63,2
VESTLAND FYLKESKOMMUNE	47,8	47,5	48,4	63,4	63,1	63,7
TRØNDELAGE FYLKESKOMMUNE	48,2	47,6	49,1	64,1	63,6	64,6
TROMS OG FINNMARK FYLKESKOMMUNE	48,0	47,5	48,8	63,9	63,3	64,7

Tabellen viser gjennomsnittsalder og gjennomsnittlig avgangsalder fordelt på kjønn for alle kommuner og fylkeskommuner, samt for den enkelte fylkeskommune. Gjennomsnittsalderen i kommunal

forvaltning er 44,4 år, og tilnærmet lik for kvinner og menn når alle ansatte ses samlet. Generelt er gjennomsnittsalderen noe høyere i fylkeskommunene, og for alle fylkeskommuner er gjennomsnittsalderen noe høyere for menn. I Trøndelag fylkeskommune er gjennomsnittsalderen for menn 1,5 år høyere enn for kvinner, det er den største forskjellen av alle sammenlignet med de andre fylkeskommunene.

Gjennomsnittlig avgangsalder i kommunesektoren er 63,1 år. For kvinner er den 63,0 år, og for menn er den 63,5 år. Med avgangsalder menes gjennomsnittsalderen til arbeidstakere som sluttet i kommunesektoren fra ett år til det neste og som var minst 55 år det første av de to årene. For alle fylkeskommunene er avgangsalderen noe høyere enn gjennomsnittet som inkluderer alle kommunene. I Trøndelag fylkeskommune er gjennomsnittlig avgangsalder 64,1 år. Den er 63,6 år for kvinner og 64,6 år menn. Tallene og forskjellene mellom kvinner og menn er forholdsvis lik andre fylkeskommuner.

Analyse av søkermassen til ledige stillinger ut ifra alder viser at vi mottar flest søknader fra aldersgruppene 26-30 år og 31-35 år. Kvinner dominerer i alle aldersgrupper av søkere (tall fra Innsikt i Webcruiter).

Fravær ved barns sykdom

Ansattgruppe	Dagsverk fravær	Fravær prosent
Kvinner	2188	0,36
Menn	1004	0,24
Sum	3192	0,31

Tabellen viser fravær ved egne barns sykdom for ansatte i Trøndelag fylkeskommune i 2023, fordelt på kvinner og menn. Fraværprosent viser totalt fravær ut fra antall mulige dagsverk. Det totale fraværet knyttet til barns sykdom var 0,31 prosent i 2023. For kvinner var fraværet 0,36 prosent, mens det for menn var 0,24 prosent. Dette innebærer at kvinner i Trøndelag fylkeskommune var 50 prosent mer fraværende enn menn knyttet til egne barns sykdom i 2023.

Fordeling av foreldrepermisjon

Ansattgruppe	Dager foreldreperm.	Antall personer	Gj.snitt dager foreldreperm. 2023	Andel Foreldreperm. 2023 (prosent)
Kvinner	12612	139	90,7	57,8
Menn	3969	60	66,2	42,2

Tabellen viser uttak av foreldrepermisjon for ansatte i Trøndelag fylkeskommune i 2023, fordelt på kvinner og menn. Retten til foreldrepenger knyttet til fødsel består av en mødrekvote på 15 uker, (hvorav de første seks ukene må tas rett etter fødselen), en fedrekvote på 15 uker, en periode på tre uker før termin til mor og en fellesperiode på 16 uker (totalt 49 uker). Dette innebærer en «pålagt» fedrekvote på i overkant av 30 prosent og en «pålagt» mødrekvote på ca. 37 prosent.

Generelle tall på landsbasis viser at mødre tar mesteparten av foreldrepermisjonen, mens fedres lengde i stor grad følger fedrekvoten. Selvstendig næringsdrivende tar kortere og sjeldnere permisjon enn lønnstakere. Det er små forskjeller mellom foreldre i ulike yrkesgrupper, men fedre i undervisningsyrker tar lengst pappaperm.

Vi har ingen oversikt over hvordan foreldrene fordeler fellesperioden eller den totale permisjonstiden seg imellom, da vi bare har tall for våre ansatte i Trøndelag fylkeskommune. Tallene er for kalenderåret 2023, og innebærer permisjoner som kan ha startet i 2022 og sluttet i 2023 eller startet i 2023 og fortsette i 2024. Disse tallene gir likevel et bilde på fordelingen av uttak av foreldrepermisjon for ansatte i Trøndelag fylkeskommune.

Ut fra disse tallene kan det se ut til kvinnene tar ut 58 prosent av foreldrepermisjonen, mens menn tar ut 42 prosent. Vi har ingen direkte sammenlignbare tall, men det kan tyde på at menn i Trøndelag fylkeskommune tar ut en større del av foreldrepermisjonen enn det som er gjennomsnittet i landet. Noe av dette kan forklares med at vi har en stor andel menn i undervisningsstillinger i vår organisasjon.

Midlertidige stillinger fordelt på kjønn

Ansattgruppe	Antall ansatte med mnd.lønn	Antall årsverk med mnd.lønn	Antall årsverk midl. ansatt	Andel midl årsverk med mnd.lønn
Kvinner	2941	2456	264	10,7
Menn	1977	1690	164	9,7
Sum	4918	4146	428	10,3

Tabellen viser antall og andel av midlertidige stillinger fordelt på kjønn i Trøndelag fylkeskommune i 2023. Tallene viser at bilde ved utgangen av 2023 med summerte tall for alle ansatte og stillinger med månedslønn. Midlertidige stillinger innebærer vikariat, engasjement og andre midlertidige tilsetninger. Læringer og undervisningsstillinger som er tilsatt på vilkår av fullført utdanning, er her ikke regnet som midlertidige stillinger.

Tallene viser at i overkant av 10 prosent av de som har månedslønn i Trøndelag fylkeskommune er i midlertidige stillinger. Andelen kvinner i midlertidige stillinger er noe høyere enn for menn, da 10,7 prosent av kvinnene er i midlertidige stillinger, mens tilsvarende tall for menn er 9,7 prosent.

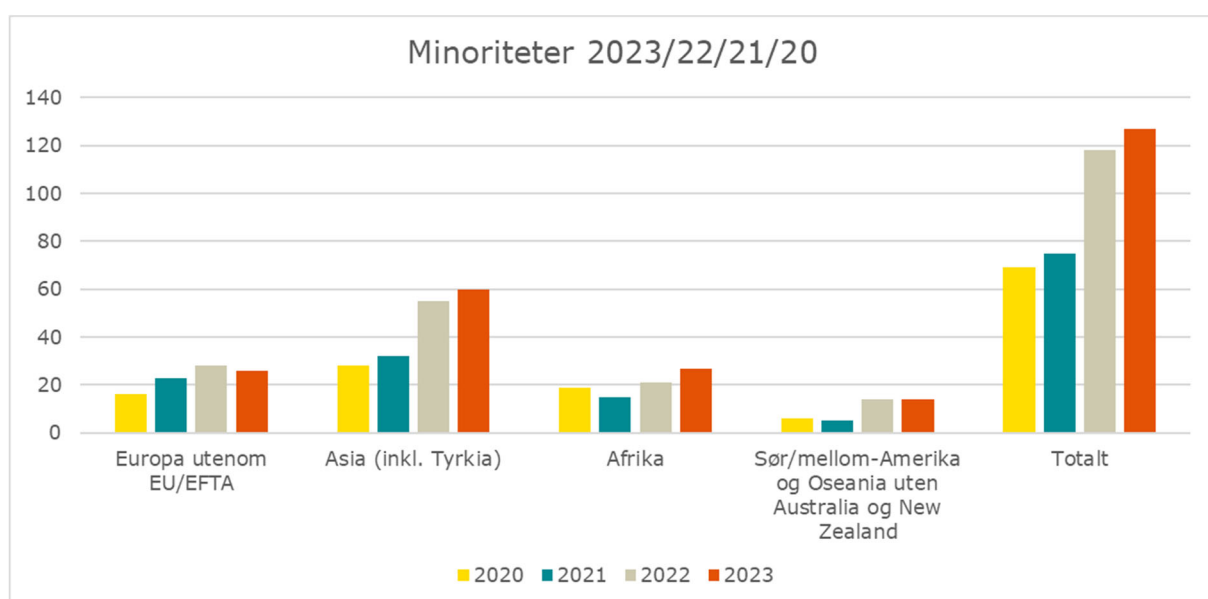
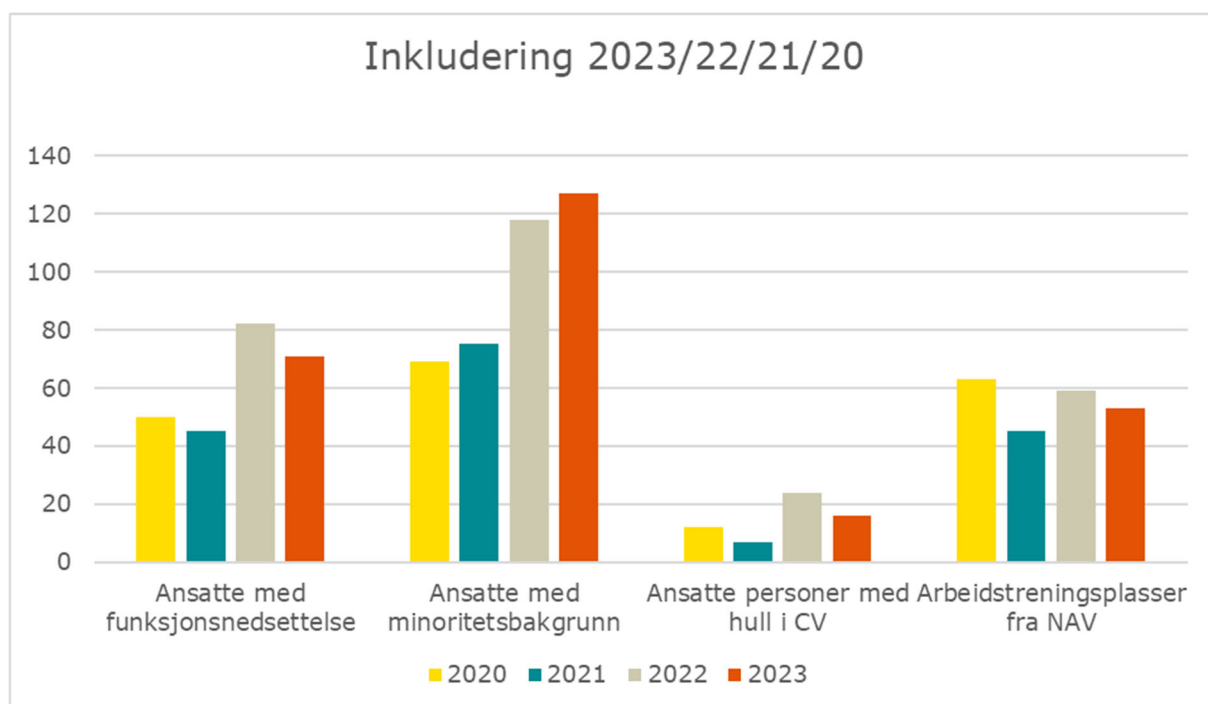
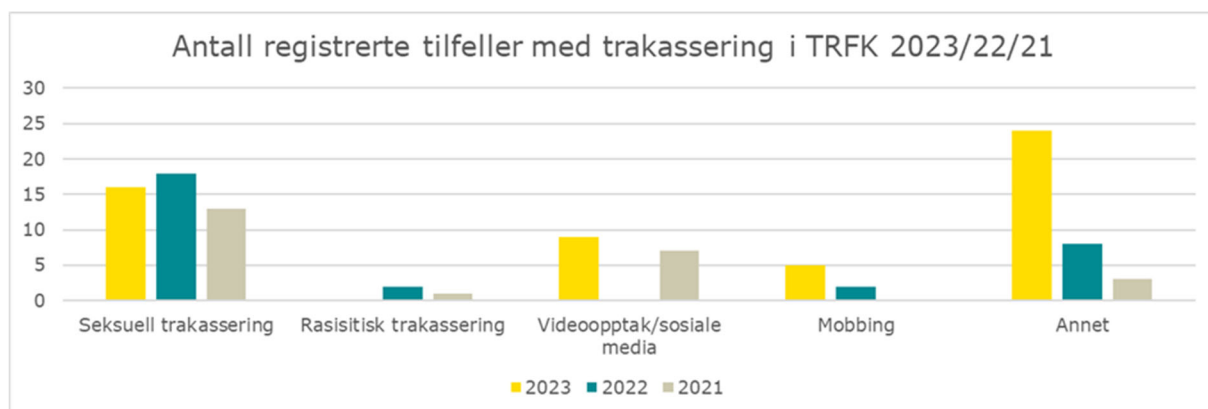
Trakassering og arbeidsinkludering

Trøndelag fylkeskommune overvåker arbeidsmiljøet på flere måter.

Medarbeiderundersøkelsen som gjennomføres annethvert år spør ansatte om rammevilkår, engasjement og utviklingsmuligheter, men de blir også spurt om forhold som uønsket seksuell oppmerksomhet og likestilling. I 2022 oppga 1 prosent av respondentene å ha vært utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet. 5 prosent av respondentene var helt eller delvis *uenig* i at det jobbes systematisk og målrettet for likestilling og diskriminering i fylkeskommunen.

I en årlig HMS-årsrapport oppgir ledere antall ansatte med: funksjonsnedsettelse, minoritets-bakgrunn, hull i CV samt antall personer på arbeidstreningsplasser fra NAV ved sine enheter. Rapporten viser også registrerte tilfeller med trakassering.

De tre skissene nedenfor er uttrekk fra HMS-rapporten. De viser utviklingen i perioden 2021-2023 når det gjelder meldte avvik om trakassering, arbeidsinkludering og ansatte med minoritetsbakgrunn. Rapporten viser en liten nedgang i registrerte tilfeller med seksuell trakassering fra 2022 til 2023. Andelen ansatte med minoritetsbakgrunn har økt de siste fire år, og de fleste kommer fra Asia.

Likestillingsarbeid i Trøndelag fylkeskommune

Denne redegjørelsen tar hovedsakelig for seg likestillingsarbeidet ut ifra fylkeskommunens rolle som arbeidsgiver. De delene som omhandler Trøndelag fylkeskommunes rolle som regional samfunnsutvikler og planmyndighet blir det redegjort for i årsrapporten, under de respektive avdelingens kapitler.

Prosjekt Likestilt arbeidsliv

I årene 2022-2024 er det interne likestillingsarbeidet organisert som et prosjekt. Dette henger sammen med at arbeidsgiver sertifiserer seg i Likestilt arbeidsliv (LA). Handlingsplanen for LA, som er vedtatt i administrasjonsutvalget, inneholder 75 tiltak fordelt på syv innsatsområder. Områdene samsvarer med kravene i likestillings- og diskrimineringsloven (aktivitets- og redegjørelsesplikten). Handlingsplanen er resultat av en lengre intern forankringsprosess og beskriver tiltak på ulike nivå i organisasjonen. Handlingsplanen bygger en helhetlig struktur rundt likestillings- og mangfoldsarbeidet. Arbeidet forventes å ha positive effekter for både omdømmet, arbeidsmiljøet og mangfoldet i organisasjonen. Aktiviteter i handlingsplanen ledes og styres fra seksjon organisasjon med bistand fra en tverrfaglig prosjektgruppe. I sum innebærer dette at både tiltak, metoder og arbeidsmåter iverksettes i drift på systemnivå etter hvert som nye elementer utprøves.

Les mer i handlingsplanen her: [LA handlingsplan vedtatt adm utvalget 28.03.2023.pdf](#)

Partnerskap med Agder fylkeskommune

Trøndelag og Agder fylkeskommuner er de eneste fylkeskommuner som til nå er sertifisert. Trøndelag inngår partnerskap med Agder for å bidra i videreutvikling og profesjonalisering av sertifiseringen. Trøndelag fylkeskommune tar en aktiv rolle for å motivere trønderske virksomheter til å jobbe aktivt og målrettet *for* likestilling og *mot* diskriminering, men organisasjonen har også en viktig jobb å gjøre internt.

Trøndelag fylkeskommune må levere bedre på enkelte diskrimineringsgrunnlag

Det er jobbet med heltidskultur gjennom flere år, men det er fremdeles mange som jobber ufrivillig deltid i fylkeskommunen. Ny kartlegging av deltid i 2023 ga ny innsikt i hvem de deltidsansatte er og årsaker til deltid/ufrivillig deltid. Se mer om kartleggingen her: [TRFK - Analyserapport Kartlegging av deltidsarbeid 2023.pdf](#)

Undersøkelser av siste to års tilsetninger viser at de generelt ikke bidrar til økt mangfold og representativitet. I 2023 mottok vi 348 søknader hvor det var markert for utenlandsk bakgrunn, dette er cirka 4 prosent av alle søknader. Det ble ansatt 12 personer fra denne gruppen. Av 555 tilsetninger totalt for året utgjør dette 2,16 prosent. Fra gruppen som oppgir å ha nedsatt funksjonsevne ble det tilsatt 5 personer, hvorav 4 fikk jobb på IKT, i deltidsstillinger.

Et inkluderingstiltak som derimot bidrar til å gjøre fylkeskommunen relevant for flere grupper i befolkningen er trainee-stillinger der det settes mangfoldskompetanse som et kvalifikasjonskrav. Tilsettingene av mangfoldstraineer for perioden 2022-2024 må sies å være svært vellykket. Kommunal

sektor har også fått gjennomslag for at traineer kan tilsettes fast etter endt trainee-periode, uten å gå veien gjennom offentlig utlysning i.h.h.t kvalifikasjonsprinsippet.

Kjønnsbalansen i fylkeskommunen er god, også på ledernivå, men vi leverer for dårlig på andre deler av mangfoldet. Funksjonshemmede representerer 15 prosent av befolkningen og her har fylkeskommunen en vei å gå. Vi må både bli bedre på å synliggjøre funksjonsmangfoldet som allerede finnes i organisasjonen, og vi må tilsette mer mangfoldig. Fylkestinget vedtok i forbindelse med [temaplan for integrering, i desember](#) 2023, at det skal synliggjøres gjennom en jevnlig rapportering hvorvidt utsatte grupper, som mennesker med hull i CV-en og personer med funksjonsnedsettelse eller innvandrerbakgrunn, blir invitert til intervju i fylkeskommunen og ansatt i fylkeskommune. Innstillingsmodulen i webcruiter er anskaffet, og vil være et nyttig verktøy for dette.

Likestillingsbevissthet

Holdningsarbeid har vært høyt prioritert i 2023. Prosjekt LA fikk tilskudd fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. Tilskuddet ble hovedsakelig brukt til å arrangere en todagers mangfoldskonferanse for ledere og tillitsvalgte. I samarbeid med KS ble også kommunene invitert til å delta. Målet med konferansen var økt likestillings- og mangfoldsmodenhet samt å inspirere virksomheter til å ta i bruk all tilgjengelig arbeidskraft i samfunnet. Viktige tema i seminaret var: mangfoldsledelse, ikke-diskriminerende rekrutteringsprosesser, kjønns- og seksualitetsmangfold og etniske minoriteters utfordringer.

Innsatsområder

Tabellene på de neste sidene gir informasjon om hvordan fylkeskommunen har jobbet med utvalgte personalområder. Informasjonen er ikke utfyllende, men beskriver de viktigste tiltakene det er jobbet med i 2023.

Rekruttering og innfasing

	Analyse	Tiltak	Målgruppe	Fremdrift
Mangfolds-rekruttering	I 2023 hadde 11 prosent trøndere mellom 18-67 år uføretrygd, det utgjorde 34.000 personer (Trøndelag i tall). TRFK sin rekrutteringspraksis bidrar i liten grad til økt arbeidsinkludering både for denne gruppen og for etniske minoriteter.	- Innstillingsmodulen i webcruiter er et verktøy for ledere i seleksjons-prosessen samtidig som det gir arbeidsgiver en mulighet til å analysere søknadshåndteringen, og rapportere utviklingen. - Mangfoldserklæring i utlysningstekstene er tydeligere, den er satt som standardmal i alle annonser. Kanalen <i>Jobb-for-alle</i> er tatt i bruk, 200+ publiseringer.	Ledere med tilsettingsmyndighet og andre som deltar i rekrutteringsprosesser, samt politisk nivå	Utført
	Søknader markert med utenlandsk bakgrunn utgjør cirka 4 prosent av alle søknader. Det ble ansatt 12 personer fra denne gruppen, og det er kun 2.16 prosent . Det er grunn til å tro at det finnes mørketall fordi søkere kvier seg for å oppgi mangfoldsgrunnlag i søknaden.	- System for stillingsmarkedsføring med samarbeidspartner Skipnes/Octi er evaluert, det er opprettet et representativt brukerpanel. - Undersøkt mulig samarbeid med handikap-forbundets kompetanse- og rekrutteringshus, for å legge til rette for fordomsfrie tilsetninger.		Utført
	Tall fra <i>Innsikt/Webcruiter</i> viser generelt godt tilsig av søkere til ledige stillinger. 8697 søknader totalt, og det er 11 søknader per annonse. Det er overvekt av kvinner som søker, det gjelder i alle aldersgrupper. IT-	- Etablert trainee-ordning for personer med hull i CV-en, nedsatt funksjonsevne og innvandrerbakgrunn.		Utført
			Alle enheter og skoler invitertes til å delta i ordningen.	Vurderes 2024/2025 Traineer ansatt for 2022-2024. Uavklart videreføring

	stillinger har flest yngre søkere (21-25) år mens lederstillinger domineres av aldersgruppen 51-55. Det er behov for mer kunnskap om fordomsfrie rekrutteringsprosesser Mangfoldstraineer bidrar til økt representativitet og god bruk av innvandreres kompetanse.			
Innfasing av nye medarbeidere	Vi har 500+ ansettelser årlig, det er behov for verktøy og systematikk i innfasing av nye medarbeidere, herunder samtaleverktøy for å sikre godt mottak og likebehandling av nye medarbeidere, samt å fange opp særskilte behov, og tilretteleggingsbehov	- Utviklet digitalt introduksjonsprogram som gjelder alle nye medarbeidere. Det skal bidra til å gi en enhetlig innføring for alle og sikrer likebehandling uavhengig av utdanning og erfaringsbakgrunn. - Innført fysisk introduksjonsdag for alle nye medarbeidere i sentraladministrasjonen. Intranettet: utvikling av egen side for Innfasing, med veiledere og støtteverktøy. - Fylkeskommunen vurderer å utvikle rutine for sluttintervju	Alle nye medarbeidere uavhengig bakgrunn og erfaring. Lederstøtte Ledere med tilsettingsmyndighet	Utført. Videre-utvikling i 2024 Utført. Utvides til 2 ganger årlig Ikke prioritert

	God innfasing bidra til opplevelse av mestring og det kan redusere tidlig-turnover (ansatte som slutter før 12 måneders ansettelse.			
--	---	--	--	--

Lønn og utviklingsmuligheter

	Analyse	Tiltak	Målgruppe	Fremdrift
Likelønn	Det er små lønnsforskjeller mellom kjønn for ledere og i stillinger med høyere utdanning, blant annet rådgivere, tannleger, ingeniører og lærerstillinger.	- Utarbeidet lønnsstatistikk knyttet til kjønn i forbindelse med lokale lønnsforhandlinger i de ulike lønnskapitlene. Dette drøftes med tillitsvalgte i lønnspolitiske drøftingsmøter. Lønnsmessige prioriteringer for å utjevne kjønnsrelaterte forskjeller vurderes i lokale lønnsforhandlinger.	Særlig ansatte i lønnskapittel 4.	Pågår
Åpenhet om lønn	Størst forskjell er det blant fagarbeidere og arbeidsledere uten personalansvar. Her er lønnsnivået for mannsdominerte stillinger innen drift og teknisk noe høyere enn i kvinnedominerte stillinger innen miljøarbeid, renhold og kantine. Fylkeskommunen følger med på	- Ansatte har i dag anledning til å be om innsyn i		Utført

	konsekvenser EUs direktiv om åpenhet om lønns kan få for norske arbeidsgivere.	enkeltkollegers lønnsnivå.		
Omdømmen og utviklingsmuligheter	Trøndelag fylkeskommune må vise frem det mangfoldet som finnes i organisasjonen og at alle har like utviklingsmuligheter uansett kulturell bakgrunn.	- Det produseres en film som skal vise mangfoldet i fylkeskommunen. Lydfil er spilt inn, filmklipp samles inn gjennom året 2024	Egne ansatte, men også befolkningen ellers	Pågår

Tilrettelegging

	Analyse	Tiltak	Målgruppe	Fremdrift
Digital tilgjengelighet	Fylkeskommunen oppfyller pr. i dag ikke alle krav til universell utforming av nettstedet i.h.h.t. EUs webdirektiv (WAD). Bevisstheten og kunnskapen rundt universell utforming, av IKT-løsninger og fysiske forhold er for lav.	- Det er startet en gjennomgang av prioriterte nettsider for å sjekke om de oppfyller kravene til universell utforming, og for å utbedre feil og mangler. - Det planlegges en pakke med kompetansehevende tiltak for aktuelle målgrupper. - Rapport med gjennomgangen av nettsidene ble sendt til leverandøren av rammeverk, og det ble gitt estimat på kostnad knyttet til å gjøre sidene universelt utformet. Arbeidet er ikke prioritert etter dette. - Særlig prekært er "Politiske saker" (Tieto-løsningen). Løsningen er ganske godt universelt utformet, men dokumenter må testes og godkjennes.	Alle ledere i organisasjonen, samt saksbehandlere og de som lager og publiserer innhold til våre digitale flater.	Pågår, status som i 2022, ikke prioritert

Universell utforming av bygg	Det foreligger ingen ny kartlegging av gamle og nye bygg med status for blant annet: kjønnsnøytrale toalett/garderobes, tilgjengelighet og funksjonalitet for personer med redusert funksjonsevne, rom for å trekke seg tilbake for å hvile, amme eller be.	- En tverrfaglig gruppe ser på status for universell utforming. - Årlige vernerunder kan oppdage mangler som følges opp, og det gjennomføres intern periodisk kontroll av universell utforming av fylkeskommunale bygg.		Ingen aktivitet i gruppen andre halvår Pågår
Informasjon og språk	Fylkeskommunen har et spesielt ansvar for sørsamisk. Det er få dokumenter om ansattes rettigheter som er oversatt til samisk, eller andre språk. Allmøte arrangeres fysisk og med streaming, men uten å sikre at informasjonen når alle ansatte.	- Varslingsløsning og medarbeiderundersøkelsen er oversatt til sørsamisk og tilgjengeliggjort for alle. Varsling kan meldes på tre språk, engelsk, sørsamisk og norsk. - Utvikle rutine for hvordan viktig informasjon skal nå alle, og at informasjon fra allmøter blir gitt digitalt, med tolk eller teksting. - Mangfoldsseminar med fokus på universell utforming og universelt utformede og inkluderende seminarer. Spesielt inviterte gjester for å få funksjonsvariasjon blant deltakerne. - Rutine for bruk av fremmedspråktolk i personalsaker er under utarbeidelse. - Trøndelag fylkeskommune reviderer flere reglement og rutiner	Alle ansatte	Utført Pågår Utført Pågår

Årsmelding 2023

		slik at de får et kjønns- og legningsnøytralt språk.		Pågår
Religion	Fylkeskommunen har medarbeidere fra ulike verdensdeler og med ulik kulturell bakgrunn.	- I permisjonsreglementet er det lagt til rette for at ansatte kan markere sine religiøse høytidsdager, men fri inntil 2 dager hvert år. Rettigheten bør gjøres bedre kjent.	Ansatte som feirer andre høytidsdager enn de tradisjonelt norske	Utført

Jobb-hjem-balanse

	Analyse	Tiltak	Målgruppe	Fremdrift
Heltid/deltid	I 2023 gjorde fylkeskommunen en intern kartlegging av antall deltidsansatte. Av totalt 892 deltidsansatte var det 436 som svarte (49 prosent), 133 menn og 303 kvinner. 134 personer oppgir at de har ufrivillig deltid. Undersøkelsen viser at mer enn 2 av 3 deltidsansatte i fylkes-kommunen er kvinner og halvparten har høyere utdanning (4 år eller mer). 80 prosent av de som jobber ufrivillig deltid er villig til å kvalifisere seg videre, men bare 40 prosent er villige til å jobbe ved flere seksjoner/skoler/tannklinikker. 1 av 3 deltidsansatte svarer at de jobber ufrivillig deltid, og av disse har halvparten gjort det i over tre år. Den viktigste årsaken til ufrivillig deltid oppgis av både kvinner og menn til å være «jeg har ikke fått mulighet til å jobbe i fullstilling». Undersøkelsen fant ingen markante forskjeller mellom årsaker til at menn og kvinner jobber deltid mot eget ønske. 5 prosent av mennene og 4 prosent av kvinnene som	- Fylkes-kommunen har retningslinjer for heltidskultur med tiltak både på lokalt og overordnet nivå. Tiltakene er drøftet med tillitsvalgte. - Det skal gjøres en ny kartlegging av deltid/ufrivillig deltid i 2024 (som en del av medarbeiderundersøkelsen), hvor også minoritets-bakgrunn kartlegges.	Alle deltidsansatte	Utført Ikke påbegynt

	jobber ufrivillig deltid oppgir at årsaken er redusert arbeidsevne. Blant alle deltidsansatter oppgir 20 prosent at de jobber deltid fordi de har redusert arbeidsevne og 19 prosent at de jobber deltid fordi det er for krevende å jobbe i full stilling. Betydelig flere menn oppgir at de har annet arbeid utenfor fylkeskommunen, som årsak til at de jobber deltid.			
--	--	--	--	--

Inkluderende arbeidsmiljø

	Analyse	Tiltak	Målgruppe	Fremdrift
Varsling av kritikkverdige forhold	Medarbeiderundersøkelsen 2022 viste at kjennskapen til varslingsrutine/digital varslingsløsningen er ikke tilfredsstillende.	- Meldekanaler for diskriminering, rasisme vold og trakassering er etablert.	Alle ansatte	Utført
	Utviklingen er positiv, antall meldte tilfeller i digital løsning er firedoblet siden oppstarten. De fleste varsel er ikke anonyme.	- Varslingssekretariatet overvåker varslingsaktiviteten og gir anbefalinger til fylkesdirektør om forbedringer i årsrapport om varslings.		1. kv. 2024
		- Varslingsrutinen oppdateres.		Pågår
	Evalueringsavdelingen av varslingshåndtering i fylkeskommunen avdekket forhold som kan forbedre varslingsprosessen og styrke yringskulturen, og det ble identifisert behov for opplæring og utvikling.	- Varsling legges som obligatorisk tema i innfasingen.		Utført
		- Fylkesdirektør orienteres om varslingsaktiviteten i halvårs/årsrapport fra varslingssekretariatet.		Utført
		- Varsling settes årlig opp som tema i HAMU		Utført

	Kartlegging av varslingsaktiviteten i 2023 viser at det var ett varsel som handlet om uønsket seksuell oppmerksomhet.			
Trakassering og seksuell trakassering i avviks- og forbedringssystemet	Fylkeskommunens system for avviks- og forbedrings-meldinger registrerer også tilfeller av trakassering og seksuell trakassering. Nesten alle tilfellene er i avdelinger med elever som har særskilt tilrettelagt opplæring, hvor handlingen er utført av elever som ikke nødvendigvis skjønner at en tilnærming vil oppfattes som seksuell trakassering.	- Forebygging og håndtering av trakassering, vold og trusler om vold har vært et satsningsområde for fylkeskommunen og hovedarbeidsmiljøutvalget (HAMU) over tid med handlingsplan basert på kartlegginger og risikovurderinger. - Etablert faggruppe for skoler med STO-avdelinger, felles øvelser i hvordan forebygge uønskede hendelser.	Ansatte i skolen, særlig de som jobber med STO-elever.	Pågår
Tannhelsepersonell kommer i tett kontakt med personer i alle livets faser, og ulike helsetilstander.	Den tette kontakten gjør at ansatte er utsatt med tanke på trakassering og seksuell trakassering. Det er 5-10 hendelser pr år med trusler eller trusler om vold fra pasienter. I 2023 hadde vi to anmeldelser for slike forhold	- Utarbeidet en egen retningslinje som skal forebygge vold og trakassering, revideres årlig ut fra innmeldte avvik og forbedringsforslag og etter vernerunder. Det kan vurderes om seksuell trakassering burde fått noe mere plass i denne retningslinjen. - Det som kanskje har fått størst oppmerksomhet hos oss, er når man arbeider alene med pasient på klinikk. Det er derfor gjort en ROS-	Tannhelsepersonell	Utført Vurderes

Årsmelding 2023

		analyse med tiltak i forbindelse med dette, se vedlegg		Utført
--	--	--	--	--------

**Trøndelag
fylkeskommune**

Trööndelagen fylhkentjielte